T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK ANABİLİM DALI

BANKACILIK DÜZENLEMELERİNİN BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARINA ETKİLERİ: YÜKSELEN PİYASA EKONOMİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Doktora Tezi

İLYAS ÇELİK

İSTANBUL, 2019

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK ANABİLİM DALI

BANKACILIK DÜZENLEMELERİNİN BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARINA ETKİLERİ: YÜKSELEN PİYASA EKONOMİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Doktora Tezi

İLYAS ÇELİK

Danışman: DOÇ. DR. KAŞİF BATU TUNAY

İSTANBUL, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Müdürlüğü

Sıfır Atık Proje Ortağı

Aşağıda belirtilen lisansüstü tez, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği hükümlerinde belirtilen esaslar çerçevesinde jüri önünde savunulmuş ve jüri tarafından başarılı bulunmuştur.

TEZ BAŞLIĞI	: Bankacılık Düzenlemelerinin Bankaların Finansal Performanslarına Etkileri: Yükselen Piyasa Ekonomileri Üzerine Bir İnceleme
TEZ TÜRÜ	: Doktora
TEZİ HAZIRLAYAN	: İlyas ÇELİK
ANABİLİM DALI	: Bankacılık
SAVUNMA TARİHİ	: 26.06.2019

JÜRİ ÜYELERİ

GÖREVİ	ADI SOYADI	İmza
Danışman	Doç.Dr. Kaşif Batu TUNAY	
Üye	Prof.Dr. Haluk LEVENT	
Üye	Prof.Dr. Murat AKBALIK	
Üye	Doç.Dr. Gülcan ÇAĞIL	
Üye	Doç.Dr. Serhat YÜKSEL	

Marmara Üniversitesi Göztepe Kampusu Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü 34722 Kadıköy / İSTANBUL
0 (216) 347 69 51 (Faks)
0 (216) 418 20 88
bse@marmara.edu.tr
http://bse.marmara.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ ..... **i**
TABLOLAR ..... **iv**
GRAFİKLER ..... **vi**
KISALTMALAR ..... **vii**
GİRİŞ **1**

I.BÖLÜM: HUKUKİ DÜZENLEMELER VE BANKA PERFORMANSI İLİŞKİSİ

1.1. Bankacılık Sektörünün Düzenlenmesi İhtiyacı 4
1.1.1. Basel Düzenlemeleri 10
1.2. Hukuk ve Finans İlişkisi 18
1.3. Bankacılık Düzenlemelerinin Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkileri 22
1.3.1. Bankacılık Sektörüne Girişe İlişkin Düzenlemeler 26
1.3.2. Faaliyet Kısıtlamalarına İlişkin Düzenlemeler 29
1.3.3. Sermaye Yeterliliğine İlişkin Düzenlemeler 32
1.3.4. Tasarruf Mevduatının Korunmasına İlişkin Düzenlemeler 37
1.3.5. Özel İzleme ve Bağımsız Denetime İlişkin Düzenlemeler 40
1.3.6. Kamu Denetimi ve Gözetimine İlişkin Düzenlemeler 42

II.BÖLÜM: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS

2.1. Banka Performansının Belirlenmesi ve Ölçümü 46
2.1.1. Banka Performansının Ölçülmesinde Kullanılan Yöntemler 47
2.1.2. CAMELS Değerlendirme Sistemi 58
2.2. Banka Performansını Etkileyen Faktörler 67

III.BÖLÜM: YÜKSELEN PİYASA EKONOMİLERİNDE BANKACILIK SEKTÖRÜ VE DÜZENLEMELER

3.1. Yükselen Piyasa Ekonomilerinin Tanımı ve Özellikleri 79
3.2. Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Bankacılık Sektörü 84
3.2.1. Bankacılık Sektörü Genel Görünümü 84
3.2.2. Bankacılık Sektörü Düzenlemeleri 94
3.3. Türkiye'de Bankacılık Sektörü 108
3.3.1. Bankacılık Sektörü Genel Görünümü 108
3.3.2. Bankacılık Sektörü Düzenlemeleri 119

IV.BÖLÜM: EKONOMETRİK ANALİZ

4.1. Araştırmanın Amacı 125
4.2. Veri Seti ve Kaynakları 126
4.3. Banka Performansı Ölçümü 135
4.4. Analiz Yöntemi: Dinamik Panel Veri Modelleri 138
4.5. Bulgular 142

SONUÇ 173
EKLER 181
KAYNAKÇA 235

TABLOLAR

Tablo 1: Etkin Bankacılık Denetimi İçin Temel İlkeler 12
Tablo 2: Banka Performansının Ölçümüne İlişkin Literatür Taraması (Yurt Dışı)..... 52
Tablo 3: Banka Performansının Ölçümüne İlişkin Literatür Taraması (Yurt İçi) 56
Tablo 4: CAMELS Analizinde Kullanılan Finansal Oranlar (Literatür Taraması)..... 65
Tablo 5: Banka Performansının Belirleyicilerine İlişkin Literatür Taraması (Birden Çok Ülkeyi Kapsayan Çalışmalar) 70
Tablo 6: Banka Performansının Belirleyicilerine İlişkin Literatür Taraması (Yükselen Piyasa Ekonomisi) 74
Tablo 7: Banka Performansının Belirleyicilerine İlişkin Literatür Taraması (Türkiye) 78
Tablo 8: Yükselen Piyasa Ekonomisi Kabul Edilen Ülkeler (2019) 81
Tablo 9: Yükselen Piyasa Ekonomilerine İlişkin Temel Göstergeler (2017) 83
Tablo 10: Yükselen Piyasa Ekonomileri Sermaye Yeterlilik Oranları (2008-2016)..... 92
Tablo 11: Yabancıların Sektöre Girişlerine İzin Verilen Yöntemler..... 97
Tablo 12: Faaliyet Kısıtlamalarına İlişkin Düzenlemeler..... 98
Tablo 13: Sermaye Standartları ve Kapsanan Riskler 99
Tablo 14: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) Kullanımı..... 102
Tablo 15: Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Mevduat Sigortası Sistemleri 105
Tablo 16: Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Mevduat Sigortası Tutarları 106
Tablo 17: Bankacılık Sektörünün Düzenleyici ve Denetleyici Otoriteleri 107
Tablo 18: Türk Bankacılık Sektöründe Banka Sayıları (2000-2018)..... 110
Tablo 19: Örneklem Bankalarının Temel Finansal Göstergeleri..... 127
Tablo 20: Analizlerde Kullanılan Değişkenler ve Açıklamaları..... 131
Tablo 21: Değişkenlere İlişkin Tanımsal İstatistikler..... 134
Tablo 22: CAMELS Analizinde Kullanılacak Finansal Oranlar 136
Tablo 23: Pearson Korelasyon Değerleri (Bankacılık Sektörüne Giriş)..... 147
Tablo 24: Bankacılık Sektörüne Giriş Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları 148
Tablo 25: Pearson Korelasyon Değerleri (Faaliyet Kısıtlamaları)..... 151
Tablo 26: Faaliyet Kısıtlama Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları 152

Tablo 27: Pearson Korelasyon Değerleri (Sermaye Yeterliliği) 155
Tablo 28: Sermaye Yeterliliği Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları 156
Tablo 29: Pearson Korelasyon Değerleri (Tasarruf Mevduatının Korunması)..... 160
Tablo 30: Tasarruf Mevduatının Korunması Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları 161
Tablo 31: Pearson Korelasyon Değerleri (Bağımsız Denetim ve Özel İzleme) 165
Tablo 32:Özel İzleme ve Bağımsız Denetim Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları 166
Tablo 33: Pearson Korelasyon Değerleri (Kamu Denetimi ve Gözetimi) 170
Tablo 34: Kamu Denetimi ve Gözetimi Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları 171

GRAFİKLER

Grafik 1: Kamu Bankalarının Aktiflerinin Toplam Bankacılık Aktiflerine Oranı (%) . 85
Grafik 2: Yabancı Bankaların Yükselen Piyasa Ekonomilerindeki Payları (2014) 86
Grafik 3: 100.000 Kişiye Düşen Şube ve ATM Sayıları (2016) 87
Grafik 4: Bankacılık Sektörü Aktif Yoğunlaşma Düzeyi (2008-2016)..... 88
Grafik 5: Banka Aktiflerinin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Oranı (2008-2016) 89
Grafik 6: Vergi Sonrası Ortalama Aktif Getiri Oranı (2008-2016)..... 90
Grafik 7: Vergi Sonrası Ortalama Öz kaynak Getiri Oranı (2008-2016)..... 91
Grafik 8: Takipteki Kredilerin Toplam Kredilere Oranı (2008-2016) 93
Grafik 9: Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Sermaye Düzenlemeleri..... 100
Grafik 10: Yükselen Piyasa Ekonomileri Özel İzleme Endeksi (2012)..... 103
Grafik 11: Bankacılık Sektörü Denetim Düzeyleri 108
Grafik 12: Türkiye'de Finansal Kuruluşların Aktif Büyüklükleri - TL (2014-2018) . 109
Grafik 13: Türk Bankacılık Sektörü Aktif Yoğunlaşma Düzeyi (2000-2018)..... 111
Grafik 14: Türk Bankacılık Sektörü Şube ve Personel Sayıları (2007-2018)..... 112
Grafik 15: Türk Bankacılık Sektörü Toplam Aktifler (2000-2018)..... 113
Grafik 16: Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Aktif ve Pasifler (2007-2018) 114
Grafik 17: Türk Bankacılık Sektörü Sermaye Yeterlilik Göstergeleri (2007-2018)... 115
Grafik 18: Türk Bankacılık Sektörü Karlılık Göstergeleri (2007-2018)..... 116
Grafik 19: Türk Bankacılık Sektörü Likidite Göstergeleri (2007-2018)..... 117
Grafik 20: Türk Bankacılık Sektörü Takipteki Krediler ve Karşılıklar (2007-2018).. 118

KISALTMALAR

AB	**:**	Avrupa Birliği
ABD	**:**	Amerika Birleşik Devletleri
ATM	**:**	Automatic Teller Machine (Otomatik Vezne Makinesi)
BDDK	**:**	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BIS	**:**	Bank for International Settlements (Uluslararası Ödemeler Bankası)
CDS	**:**	Credit Default Swap (Kredi Temerrüt Takası)
EVA	**:**	Economic Value Added (Ekonomik Katma Değer)
FTSE	**:**	Financial Times Stock Exchange
GMM	**:**	Generalized Method of Moments (Genelleştirilmiş Momentler Metodu)
GSYİH	**:**	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
IFRS	**:**	International Financial Reporting Standards (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları)
IMF	**:**	International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
MSCI	**:**	Morgan Stanley Capital International
PCA	**:**	Principle Component Analysis (Temel Bileşenler Analizi)
RAROC	**:**	Risk Adjusted Return of Capital (Riske Göre Düzeltilmiş Sermaye Getirisi)
S&P	**:**	Standard & Poor's
TBB	**:**	Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	**:**	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL	**:**	Türk Lirası
TMSF	**:**	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TÜİK	**:**	Türkiye İstatistik Kurumu
UFIRS	**:**	Uniform Financial Institutions Rating System (Tekdüzen Finansal Kurumlar Dereceleme Sistemi)
US GAAP	**:**	Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri
VIF	**:**	Variance Inflation Factor (Varyans Artış Faktörü)
YP	**:**	Yabancı Para

GİRİŞ

Finans sektörü, reel kesimle birlikte çağdaş ekonomilerin iki temel bileşeninden birisidir ve bu nedenle vazgeçilmez önemdedir. Hatta birçok ülkede genel ekonomi içerisinde en büyük paya sahip olan sektör olarak görülmektedir. Güçlü bir finansal sektör, ülkelerin ekonomik kalkınması için en önemli faktörlerden biri olarak ele alınmaktadır. Yapılan birçok çalışmada, finansal piyasaların büyüklüğü ve sermaye piyasalarının derinliği ile gayri safi yurt içi hasıla arasında çok yüksek pozitif korelasyon bulunduğu ve finansal piyasaların gelişiminin ekonomik büyümenin en önemli belirleyicilerden biri olduğu ortaya konulmuştur. 2008 yılında finansal piyasalarda başlayan aksaklıkların ülke ekonomilerini çok ciddi bir biçimde etkilemesiyle birlikte güçlü ekonomi için finansal piyasaların ne kadar önemli olduğu tekrar anlaşılmıştır.

Finansal sistemin istikrarlı ve sağlıklı bir şekilde işlemesini sağlamak, asimetrik bilgi problemini ortadan kaldırarak piyasalara olan güveni inşa etmek ve bu yolla piyasaların etkinliğini artırmak, para politikasını başarılı bir şekilde uygulamak gibi amaçlarla, devletler finansal piyasalara yönelik birçok düzenleme yapmaktadırlar. Uluslararası finansal entegrasyon sonrası, dünyanın bir ucunda yaşanabilecek olumsuz bir durumun diğer ucundaki bir ülkenin finans sektörüne anında sıçrayabiliyor olması, yeni geliştirilen finansal enstrümanların geleneksel enstrümanlardan çok daha karmaşık olması, teknolojik dönüşümün fırsatların yanı sıra sektöre yeni birtakım riskler de getirmesi gibi nedenler, her geçen gün finans sektörüne yönelik yeni düzenlemelerin yapılması sonucunu doğurmaktadır.

Özellikle kriz sonrası dönemlerde sıkılaşan düzenlemeler, finans sektöründeki risklerin bir dereceye kadar azaltılması sonucunu doğurmakta ancak sektörde yer alan oyunculara yeterli hareket alanı bırakılmadığından, söz konusu finansal piyasa aktörlerinin genellikle karlılık bağlamında ölçülen finansal performansları düşebilmektedir. Düzenlemelerden elde edilmesi amaçlanan faydalar elde edilememekte ve hatta birtakım zararlar meydana gelebilmektedir. Bu nedenle düzenlemelerin kapsam, süre ve içeriğinin doğru bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerin bankalar üzerindeki etkileri genel olarak karlılık bağlamında ele alınmış, düzenlemelerin finansal sağlamlığın diğer göstergeleri olan sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likidite gibi göstergeler üzerindeki etkileri göz ardı edilmiştir. Bu tez çalışmasında, literatürdeki bu boşluğu doldurmak amacıyla düzenlemelerin sadece karlılık üzerindeki değil sermaye yeterliliği, likidite, aktif kalitesi gibi boyutlar üzerindeki etkisi de incelenmiştir.

Bankacılık düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini ele alan birçok çalışmada düzenlemelerin bankacılık sektörünün karlılık, verimlilik, risk gibi yalnızca bir boyutu üzerindeki etkileri dikkate alınmaktadır. Bu nedenle bankacılık düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerinde yarattığı etkiler tam olarak anlaşılamamaktadır. Literatürde bankacılık sektörünü birden çok boyutla ele alıp düzenlemelerin sektör üzerindeki etkisini inceleyen neredeyse hiç çalışma bulunmamaktadır. Bu tez çalışmasında, düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri daha kapsamlı olarak ele alınmaya çalışılmış, düzenlemelerin karlılığa ek olarak finansal sağlamlığın diğer göstergeleri olan sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, yönetim kalitesi, likidite ve piyasa risklerine duyarlılık boyutları üzerindeki etkileri de araştırılmıştır.

Bu tez çalışmasını özgün kılan bir takım özellikler bulunmaktadır. Bu tez çalışmasında bankacılık sektörü düzenlemelerinin banka performansları üzerindeki etkileri literatürdeki diğer çalışmalardan daha kapsamlı olarak ele alınmıştır. Ayrıca konuyla ilgili yapılan birçok çalışmada gelişmiş ülkelere yoğunlaşılmış olmasına karşın bu çalışmada benzer bir konuda neredeyse hiçbir ele alınmamış olan yükselen piyasa ekonomileri incelenmiştir. Yükselen piyasa ekonomisi ülkelerde faaliyet gösteren neredeyse tüm bankaları kapsayan bir veri seti ile çalışılmış olması bu tez çalışmasını konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalardan farklı kılan bir başka özelliktir. Türkiye'de yapılan hiçbir çalışmada, hukuk finans ilişkisi bu tez çalışmasındaki gibi farklı ve kapsamlı bir biçimde ele alınmamıştır.

Yükselen piyasa ekonomisi olarak kabul edilen, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 26 farklı ülkedeki düzenlemelerin banka performansları üzerindeki etkilerinin araştırıldığı bu çalışmanın birinci bölümünde, bankacılık sektörünün düzenlenmesinin nedenleri, yapılan düzenlemelerin kapsam ve içeriği, bankacılık sektörüne ilişkin uluslararası standartlar getiren Basel düzenlemelerinin kapsamı, hukuk ve finans alanlarının ilişkisi ele alınmıştır. Bankacılık düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerine ilişkin literatürde yapılan çalışmaların sonuçlarına değinilmiştir.

İkinci bölümde, banka performans ölçümünün literatürde ne şekilde ele alındığı, yapılan çalışmalarda kullanılan performans ölçüm yöntemlerinin ne gibi kriterleri içerdiği konuları ele alınmıştır. CAMELS analizi yönteminin performans ölçümünde nasıl kullanıldığı konusu özellikle irdelenmiştir. Banka performansını etkileyen içsel ve dışsal faktörlerin neler olduğu konularına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, yükselen piyasa ekonomilerinin tanımı ve genel özelliklerinden kısaca bahsedilmiştir. Ardından yükselen piyasa ekonomilerinin bankacılık sektörlerinin 2008 finansal krizi sonrası dönemdeki genel görünümü değerlendirilmiş ve bankacılık sektörlerine yönelik düzenlemeler ele alınmıştır. Türkiye bankacılık sektörünün genel görünümü ve Türkiye'de yapılan bankacılık sektörü düzenlemelerine daha kapsamlı olarak yer verilmiştir.

Dördüncü ve son bölüm olan ekonometrik analiz bölümünde, CAMELS analizi yöntemiyle banka performans ölçümü hakkında bilgi verilmiş, yükselen piyasa ekonomilerindeki bankacılık düzenlemelerinin CAMELS analizi ile ölçümlenen banka performansları üzerindeki etkileri sistem genelleştirilmiş momentler tahmincisini temel alan dinamik panel veri yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları değerlendirilmiş, çalışmanın kısıtları belirtilmiş ve gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

I.BÖLÜM: HUKUKİ DÜZENLEMELER VE BANKA PERFORMANSI İLİŞKİSİ

Küçük tasarruf sahiplerinin haklarını korumak, bankacılık sisteminin istikrarlı bir şekilde işlemesini sağlamak, olası bir bankacılık krizi nedeniyle genel ekonomide yaşanacak kötü etkileri engellemek gibi nedenlerle bankacılık sektöründe çok yoğun düzenlemeler yapılmaktadır. Yapılan ulusal düzenlemelerin yanı sıra Basel Düzenlemeleri gibi uluslararası bazı düzenlemelerle günümüzde iyice entegre olmuş küresel finansal sistemin istikrarı sağlanmaya çalışılmaktadır. Düzenlemeler temel olarak olumlu birtakım sonuçlar yaratacağı düşüncesiyle yapılmakta ancak teoride olumlu sonuçlanması beklenen her düzenleme her zaman her yerde aynı etkiyi yaratmamaktadır.

Tez çalışmasının bu bölümünde bankacılık sektörünün düzenlenmesinin nedenleri, yapılan düzenlemelerin kapsam ve içeriği, bankacılık sektörüne ilişkin uluslararası standartlar getiren Basel Düzenlemelerinin kapsamı, hukuk ve finans alanlarının ilişkisi ele alınacaktır. Bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerine ilişkin literatürde yapılan çalışmaların sonuçlarına altı ana düzenleme başlığı altında yer verilecektir.

1.1. Bankacılık Sektörünün Düzenlenmesi İhtiyacı

Finansal sektörün gelişimi ve karmaşıklaşması ile 1970 yılı sonrası dönemde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde birçok ekonomik kriz meydana gelmiş, dünya ekonomileri krizler sonucu ciddi problemlerle karşılaşmışlardır. Finansal entegrasyonun artması ile birlikte bir ülkede yaşanan ekonomik kriz domino etkisi ile diğer ekonomilere de sıçramış ve yaşanan krizler uluslararası boyut kazanarak ciddi maliyetler yaratmıştır.[1] Krizlerin bulaşıcı bir etki sergilemesi dolayısıyla, hükümetler, yasal düzenleyici otoriteler, uluslararası finansal kuruluşlar ve yatırımcılar bankacılık sektörüne yönelik endişe duymaya başlamış, bu nedenle de bankacılık sektörü son zamanlarda çok yoğun

[1] K. Batu TUNAY, "Bankacılık Krizleri ve Erken Uyarı Sistemleri: Türk Bankacılık Sektörü İçin Bir Model Önerisi", **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar**, Cilt.4, Sayı.1, (2010), s.10.

düzenlemelerin yapıldığı ve en sıkı denetimlerin uygulandığı bir sektör durumuna gelmiştir.

Bankacılık düzenlemeleri temel olarak küçük tasarruf sahiplerinin haklarını korumak amacıyla yapılmaktadır. Finansal sektörün temel fon sağlayıcısı olan küçük tasarruf sahiplerinin bankaları etkin bir şekilde izleyip denetleyememeleri dolayısıyla, devletler hem tasarruf sahiplerinin haklarını gözetmek hem de bankalara duyulan güveni korumak için sektöre yönelik yoğun düzenlemeler yapmaktadırlar. Bankacılık düzenlemeleri yapılırken, asimetrik bilgiden kaynaklı olarak işlevlerini tam yerine getiremeyen piyasayı kontrol altında tutmak, ahlaki tehlike ve ters seçim problemlerinin önüne geçmek amaçlanmaktadır.[2]

Bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerin neden yapıldığı konusunda iki farklı görüş ortaya atılmaktadır. Kamu yararı görüşü, kamu otoritelerinin kamunun yararını gözettikleri ve daha etkin bir bankacılık sistemi yaratarak krizleri engellemek amacıyla düzenleme yaptıkları tezini ortaya koymaktadır.[3] Kişisel menfaat görüşü ise, bankacılık düzenlemelerinin belli bir çıkar grubuna fayda sağlamak için yapıldığı, kamu menfaatinin göz ardı edildiği ve bankaların etkinlik düzeylerini düşürücü etki yarattığı tezini savunmaktadır.[4]

Kamu otoriteleri, bankacılık düzenlemelerini yaparken kural bazlı yaklaşım ve ilke bazlı yaklaşım olmak üzere iki temel yaklaşım benimsemektedirler. Kural bazlı yaklaşımda, bankacılık düzenlemeleri çok açık ve ayrıntılı bir şekilde belirlenmektedir. Bu yaklaşımda, bankacılık otoritelerinin politika ve süreçlerinde esneklikleri azalmakla birlikte keyfi karar ve eylemleri kısıtlanmaktadır. İlke bazlı yaklaşımda ise düzenlemeler

---

[2] Mathias DEWATRIPONT ve Jean TIROLE, **The Prudential Regulation of Banks, The Walras-Pareto Lectures**, 2. Basım, Massachusetts: The MIT Press, 1999, ss.29-32.
[3] George J. STIGLER, "The Theory of Economic Regulation", **The Bell Journal of Economics and Management Science**, Vol.2, No.1, (1971), s.3.; Thorsten BECK, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Ross LEVINE, "Bank Supervision and Corruption in Lending", **Journal of Monetary Economics,** Vol.53, No.8, (2006), s.2132.
[4] James R. BARTH ve Diğerleri, "Do Bank Regulation, Supervision and Monitoring Enhance or Impede Bank Efficiency?", **Journal of Banking and Finance**, Vol.37, No.8, (2013), ss.2879-2880.; Thorsten BECK, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Ross LEVINE, "Bank Supervision and Corruption in Lending", **Journal of Monetary Economics,** Vol.53, No.8, (2006), s.2132.

sadece kanunun temelini oluşturmak için yapılmakta, somut olaylarda takdir yetkisine dayalı karar verilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Basel Komitesi'nin genel düzenleme çerçevesi ve önerileri, kural bazlı bir düzenleme yapısını teşvik etmekle birlikte kısmen takdir yetkisine de yer vermektedir.[5]

Bankacılık düzenlemeleri çok geniş ve ayrıntılı düzenlemeler olduklarından yapılan birçok çalışmada belirli ana başlıklara ayrılarak incelenmektedir. Summer (2002) yaptığı çalışmada bankacılık düzenlemelerini; mevduat sigortası, sermaye yeterliliği, bankaların denetimi, risk yönetimi ve tasfiye süreci konularına ilişkin düzenlemeler olarak sınıflandırmıştır.[6] Barth ve diğerleri (2009) küresel ölçekte önemli bankacılık düzenlemelerini araştırdıkları çalışmalarında; bankacılık faaliyet sınırlamaları, banka sahiplik kuralları, bankacılık düzenleme ve denetim çerçevesi, sağlam ve güvenilir bir bankacılık sistemi için denetim uygulamaları, piyasa disiplini ve kurumsal yönetişim, bankacılık denetiminde uluslararası işbirliği, standartlar ve uygulamalar, off-shore bankacılık ve mevduat sigortası konularını dünya çapında önemli bankacılık düzenleme alanları olarak sınıflandırmışlardır.[7]

Ahrend ve diğerleri (2009) tarafından yapılan çalışmada düzenlemeler; sermaye yükümlülüğü, likidite ve portföy çeşitlendirme zorunluluğu, muhasebe ve karşılık politikası, bağımsız denetim, kamuoyunu bilgilendirme ve şeffaflık, lisanslama, piyasadan çıkış ve disiplin kuralları, mevduat sahiplerinin haklarının korunması ve denetimin gücü ana başlıklarında tasnif edilmiştir.[8] Barth ve diğerleri (2006), kamu otoritelerinin bankacılık sektörünü kontrol altında tutmak için birçok araca sahip olduklarını ancak bankacılık faaliyetlerinin sınırlandırılması, lisanslama, sermaye yeterliliği, denetim otoritesinin gücü, mevduat sigortası sistemi, piyasa disiplini ve kamu

[5] DEWATRIPONT ve TIROLE, a.g.e., s.199-220.
[6] Martin SUMMER, "Banking Regulation and Systemic Risk", **Open Economies Review**, Vol.14, No.1, (2003), ss.47-51.
[7] James R. BARTH, Jie GAN ve Daniel F. NOLLE, **Global Banking Regulation and Supervision: What are the Issues and what are the Practices?,** New York: Nova Science Publishers, 2009, s.44.
[8] Rudiger AHREND, Jens ARNOLD ve Fabrice MURTIN, "Prudential Regulation and Competition in Financial Markets", **OECD Economics Department, Working Papers No. 735,** OECD Publishing, 2009, s.7.

bankalarının payı konularına ilişkin düzenlemelerin daha etkin sonuçlar yarattığını belirtmektedirler.[9]

Bankacılık sektörünün düzenlenmesine yönelik uluslararası standartlar olan Basel düzenlemeleri, farklı ülkelerde bankacılık sektörlerinin daha iyi ve istikrarlı bir görünüm kazanmasını amaçlamakla birlikte söz konusu düzenlemelerin farklı finansal sistemlerde aynı etkiyi sağlayacağına yönelik bir kanıt bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalarda, ekonomik yapının, hukuk sisteminin ve kurumsallaşma düzeyinin farklı olmasının yapılan düzenlemelerin etkilerinin de farklı olması sonucunu doğurduğu ortaya konulmuştur.[10]

2008 küresel ekonomik krizi sonrasındaki dönemde bankacılık sektörünün düzenlenmesine yönelik reformların bankaların gelişim, performans ve istikrarlarını olumlu yönde etkileyecek reformları içermesi yönünde artan bir istek oluşmuştur. Barth ve diğerleri (2013) hangi düzenlemelerin bankacılık sektörünün daha iyi işlemesini sağladığını araştırdıkları çalışmalarında, bankacılık faaliyetlerine ilişkin kısıtlamaların bankaların etkinliklerini azalttığını, sermaye düzenlemelerinin sıkılaştırılmasının ise arttırdığını tespit etmişlerdir. Ek olarak, bağımsız gözetim otoritelerinin bulunduğu ülkelerde, bankacılık sektörü denetim ve gözetim otoritesinin gücünü arttırıcı düzenlemelerin ve bankaların piyasadaki diğer kişi ya da kurumlar tarafından da izlenmesine olanak sağlayan şeffaflık düzenlemelerinin bankaların etkinliklerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.[11] Genel kabulün aksine, bankacılık faaliyetlerinin kısıtlanmasının sektörün kırılganlığını ve bankacılık krizi yaşanma olasılığını arttırdığı sonucuna önceki bir çalışmada da ulaşılmıştır.[12]

---

[9] James R. BARTH, Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE, "Reassessing the Rationale and Practice of Bank Regulation and Supervision around the Globe", **Current Developments in Monetary and Financial Law Semineri**, Washington, D.C., October 23-27 Ekim 2006, s.25.

[10] James R. BARTH, Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE, "Bank Regulation and Supervision: What Works Best?" **Journal of Financial Intermediation**, Vol.13, No.2, (2004), ss.244-246.

[11] BARTH ve Diğerleri, a.g.m., ss.2890-2891.

[12] James R. BARTH, Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE, "Bank Regulations are Changing: For Better or Worse?", **Comparative Economic Studies**, Vol.50, No.4, (2008), ss.550-552.

Yapılan düzenlemelerin bir etki yaratabilmesi için söz konusu düzenlemelere uyulmasını sağlayacak mekanizmaların kurulması ve düzenlemelere uyulmasının teminat altına alınması önemlidir. Bankaların gözetim, denetim ve düzenlenmesine yönelik kural ve kararlara ne derece uyulduğuna dair veri elde etmek her zaman mümkün olmamaktadır. Düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini inceleyen bazı çalışmalarda, bankacılık düzenlemelerine ne derece uyulduğunu gösteren değişkenlerin yerine, ülkedeki kurumsallaşma düzeyini, hukukun üstünlüğünü ve bürokratik işleyişin kalitesini ölçümleyen bazı değişkenler kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır.[13]

Bankacılık krizlerinin nedenlerinin araştırıldığı çalışmalarda, bir ülkede kurumsallaşma düzeyinin artmasının bankacılık krizi yaşanma olasılığını azalttığı ortaya konulmuştur.[14] Konuyla ilgili diğer bazı çalışmalarda, kurumsallaşma düzeyinin artmasının ekonomide rekabetin artmasına, rekabetin artmasının ise net faiz marjlarının düşmesine neden olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.[15]

Düzenlemelerin ve kurumsallaşmanın bankalar üzerindeki etkilerini inceleyen Naceur ve Omran (2011) yolsuzluk düzeyinin artmasının bankaların maliyet etkinliklerini ve net faiz marjlarını azalttığını, hukuki gelişimin ve hukuk kurallarına uyum derecesinin artmasının ise performansı etkilemeyip etkinlik maliyetini azalttığını tespit etmişlerdir. Söz konusu çalışmada bankalara ilişkin düzenlemeler; zorunlu rezerv oranı, sermaye yeterlilik oranı ve tasarruf mevduatı sigorta oranı kapsamında ele alınmıştır. Ayrıca mülkiyet haklarının korunması ve ekonomik özgürlük derecesi gibi değişkenler de

---

[13] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Enrica DETRAGIACHE, "The Determinants of Banking Crises in Developing and Developed Countries", **IMF Staff Papers**, Vol.45, No.1, (Mart 1998), ss.81-109.; Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Enrica DETRAGIACHE, "Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation", **Journal of Monetary Economics**, Vol.49, No.7, (2002), ss.1373-1406.; Sami Ben NACEUR ve Mohammed OMRAN, "The Effects of Bank Regulations, Competition, and Financial Reforms on Banks' Performance", **Emerging Markets Review**, Vol.12, No.1, (2011), ss.1-20.

[14] DEMİRGÜÇ-KUNT ve DETRAGIACHE, IMF Staff Papers, s.99.; DEMİRGÜÇ-KUNT ve DETRAGIACHE, Journal of Monetary Economics, s.1393.

[15] Stanley L. ENGERMAN ve Kenneth L. SOKOLOFF, "Factor Endowments, Institutions, and Differential Paths of Growth among New World Economies", Stephen Haber (Ed.), **How Latin America Fell Behind** içinde (260-304), Stamford, CA: Stamford University Press, 1997, ss.260-304; William EASTERLY ve Ross LEVINE, "Tropics, Germs, and Crops: How Endowments Influence Economic Development", **Journal of Monetary Economics**, Vol.50, No.1, (2003), ss.3-39.

kurumsallaşmanın banka performansı üzerindeki etkisini araştırma noktasında kullanılmıştır.[16]

Piyasaya giriş, zorunlu rezerv oranları, banka faaliyetlerinin kısıtlanması ve bankalara ilişkin genel kısıtlayıcı düzenlemelerin net faiz marjı üzerindeki etkilerini inceledikleri araştırmada Demirgüç-Kunt ve diğerleri (2003) bankacılık sektörüne giriş başvurularının reddedilmesi ve banka faaliyetlerine ilişkin kısıtlamaların artırılmasının net faiz marjını arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Kurumsallaşmanın bankalar üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla da mülkiyet haklarının korunma derecesi ve ekonomik özgürlük düzeyinin net faiz marjı ile ilişkisini incelemiş ve kurumsallaşma düzeyinin artmasının net faiz marjını azalttığını tespit etmişlerdir. Kurumsallaşma ve bankacılık düzenlemelerini bir arada ele aldıklarında ise, bankacılık düzenlemelerinin bankalar arasındaki net faiz marjı farklılıklarını açıklamakta yetersiz kaldığını, buna karşın kurumsallaşmanın bu farklılığı açıkladığını ortaya koymuşlardır.[17]

Bae ve Goyal (2009) tarafından yapılan çalışmada, bir ülkede sözleşmelerin uygulanma kabiliyetinin yeterli düzeyde olmaması durumunda bankaların kredi kullandırımlarını azalttıkları, kredi vadelerini düşürdükleri ve kredi faizlerini arttırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu çalışmada, kreditörlerin haklarının güçlendirilmesi durumunda ise, kredi faizlerinin düşürüldüğü ancak kredi miktarı veya vadesi üzerinde herhangi bir etki yaratılmadığı gözlemlenmiştir.[18]

Düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri bankaya özgü, sektörel ya da makro birtakım faktörlere göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle herhangi bir düzenleme farklı ülkelerde ya da farklı bankalar üzerinde aynı etkiyi yaratmamaktadır. Ülkeler bankacılık sektörlerinin en etkin çalışmasını sağlayacak düzenlemeleri uyguladığından farklı ülkelerde farklı düzenlemeler yapılabilmektedir. Bazı ülkeler

---

[16] NACEUR ve OMRAN, a.g.m., s.17.
[17] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT, Luc LAEVEN ve Ross LEVINE, "The Impact of Bank Regulations, Concentration, and Institutions on Bank Margins", **World Bank Policy Research Working Paper No.3030**, Nisan 2003, ss.26-27.
[18] Kee-Hong BAE ve Vidhan K. GOYAL, "Creditor Rights, Enforcement, and Bank Loans", **The Journal of Finance**, Vol.64, No.2, (2009), s.854.

bankacılık sistemlerinin istikrarlı bir biçimde gelişmesini sağlayacak etkin düzenlemeleri uygulayabilirken, bazı ülkeler deneyim ve bilgi eksikliği ya da popülist politikalar nedeniyle uygun bir düzenleme alt yapısı oluşturamamaktadırlar. Düzenlemelerin ülkeler arasında farklılık göstermesi düzenleme arbitrajına neden olmakta, bankaların faaliyetlerini daha gevşek düzenlemelerin bulunduğu ülkelere kaydırması ihtimali doğmaktadır. Bu durum, bankacılık sektörünün küresel ölçekte adil bir biçimde gelişmemesi ve küresel etki yaratan krizlerin yaşanması sonucunu doğurmaktadır. Merkez bankaları arasında bir koordinasyon sağlamak ve bankacılık düzenlemeleri noktasında ortak bir hareket tarzı uygulamak amacıyla, Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank For International Settlements - BIS) bünyesinde Basel Bankacılık Denetim Komitesi kurulmuş ve komite küresel ölçekte uygulanabilecek bankacılık düzenlemeleri konusunda önemli bir öneri ve karar organı haline gelmiştir.[19]

1.1.1. Basel Düzenlemeleri

Bankacılık krizlerinin sarsıcı etkileri ve iyi işleyen bir bankacılık sisteminin ekonomik büyüme üzerindeki faydaları bir arada düşünüldüğünde bankacılık sektörünün düzenlemesi ve denetlenmesine yönelik çabaların gerekliliği anlaşılmaktadır. Finans sektöründe uluslararası entegrasyonun artması ve krizlerin bulaşıcılık etkisi ile farklı ülkelere sıçraması bankacılık sektörünün düzenlenmesine yönelik uluslararası bazı adımların atılmasına ortam hazırlamıştır.

Sermaye konusundaki tanımların ülkelere göre farklılık göstermeleri, sermaye ölçümü ve standartları konusunda uluslararası uyumun olmaması, farklı ülkelerde faaliyet gösteren bankaların sağlamlıkları hakkında doğru bir değerlendirme yapılamamasına ve küresel düzeyde bankacılık sektörünün daha kırılgan bir yapıya bürünmesine neden olmuştur. Bu tür sorunları çözüme kavuşturmak için gerekli adımları atmak üzere

[19] Göksel TİRYAKİ, "Finansal İstikrar ve Bankacılık Düzenlemeleri (1990-2010 Türkiye Tecrübesi Işığında)", **Türkiye Bankalar Birliği Yayın No.289,** İstanbul, Kasım 2012, ss.73-74.

gelişmiş ülkelerin merkez bankaları tarafından kurulan BIS bünyesinde, 1974 yılında kısa adı Basel Komitesi olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Komitesi oluşturmuştur.[20]

Basel Komitesi, bankacılık denetim ve gözetiminde uluslararası iş birliğini sağlamak, uluslararası düzeyde uygulanacak ilkeler ve düzenlemeler ortaya koyarak bankacılık sektörünün güvenilirliğini arttırmak, bankaların etkin bir şekilde denetlenebilmesine olanak sağlayacak teknikleri geliştirmek ve ulusal denetim otoritelerine yol göstermek gibi amaçlarla hayata geçirilmiştir. Küresel finansal sistemin en büyük oyuncuları olan 13 ülkenin merkez bankaları ve denetim otoritelerinin yetkililerinden oluşan komite yasal statüye sahip olmayıp aldığı kararlar tavsiye niteliğindedir. Söz konusu kararlara uygun hareket etmeyen ülkelere herhangi bir yaptırım uygulanmamakla birlikte, ilgili ülkelerde faaliyet gösteren bankalar uluslararası düzeyde yeterince kabul görmemekte ve ülke risk primleri yükselmektedir.[21]

Basel Komitesi ilk kararını 1988 yılında deklare ederek, bankaların mali bünyelerinin ekonomide oluşacak krizlere karşı dayanıklılığını arttırmak amacıyla, bankaların sermayelerinin riskli aktiflere oranı olarak hesaplanan sermaye yeterlilik oranının yüzde 8'den az olmamasını önermiştir. Sermaye yeterlilik oranı hesaplanırken, ana sermaye ve katkı sermaye toplamından, sermayeden indirilen değerlerin düşürülmesi ve bu şekilde ortak bir sermaye hesaplamasının yapılması önerilmiştir. Sermaye Yeterliliği Uzlaşısı adıyla yayımlanan Basel I düzenlemeleri başlangıçta sadece kredi riskinin risk ağırlıklı varlıklar hesaplamasında dikkate alınmasını önermiştir. 1997 yılında komite tarafından alınan kararlar ile risk ağırlıklı varlıkların hesaplamasında piyasa riskleri de dikkate alınmaya başlanmış, operasyonel riskler ise dikkate alınmamıştır.[22]

---

[20] Bank for International Settlements (BIS), "The Basel Committee on Banking Supervision – Overview", (t.y.), https://www.bis.org/bcbs/ (20.02.2019).
[21] Oğuz YILDIRIM, "Türk Bankacılık Sisteminde Basel Kriterleri", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt.52, Sayı.609, (2015), ss.10-11.
[22] Bryan J. BALIN, "Basel I, Basel II, and Emerging Markets: A Nontechnical Analysis", *SSRN Working Papers*, 2008, No.1477712, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1477712 (19 Ekim 2018), ss.3-4.

Basel Bankacılık Denetim Komitesi, Eylül 1997'de Etkin Bankacılık Denetimi İçin Temel İlkeller metodolojisini yayınlamıştır.[23] Söz konusu temel ilkelerin, farklı ülkelerin denetim sistemlerinin kalitesini değerlendirmede bir referans noktası oluşturacağı ve eksikliklerini tespit ederek denetim ve gözetim sistemlerini iyileştirmelerine olanak sağlayacağı düşünülmüştür. Tablo 1'de denetim sisteminin etkinliği için ihtiyaç duyulan 25 ilke, 7 ana bölüm altında gösterilmektedir.

Tablo 1: Etkin Bankacılık Denetimi İçin Temel İlkeler

Bölüm 1: Etkin bankacılık denetimi için önkoşullar
İlke 1. Amaçlar, bağımsızlık, güçler ve kaynaklar
İlke 1 (1). Her denetim kuruluşu için mevzuatla belirlenen net sorumluluklar ve hedefler olmalıdır.
İlke 1 (2). Her denetim otoritesi, denetleyici kurumun özerkliğini, bütünlüğünü ve bağımsızlığını zedelememe koşuluyla kendisine verilen görevleri karşılamak için yeterli kaynağa sahip olmalıdır.
İlke 1 (3). Bankacılık kurumlarının yetkilendirilmesi ve denetimi ile ilgili hükümler de dahil olmak üzere banka asgari standartlarını belirleyen uygun bir bankacılık yasaları çerçevesi bulunmalıdır.
İlke 1 (4). Yasal çerçeve, güvenlik ve sağlamlık endişelerinin yanı sıra yasalara uyumu ele almak için güç sağlamalıdır.
İlke 1 (5). Yasal çerçeve, denetim görevlerini yerine getirirken iyi niyetle gerçekleştirilen eylemler için denetim otoritelerinin korunmasını sağlamalıdır.
İlke 1 (6). Bilgi paylaşımı ve bu bilgilerin gizliliğinin korunması için yabancı denetçiler de dahil olmak üzere kurumlar arası iş birliği düzenlemeleri yapılmalıdır.
Bölüm 2: Lisanslama ve yapı
İlke 2. İzin verilen faaliyetlerin tanımı
İlke 3. Lisanslama kriterlerini belirleme ve belirlenen standartlara uymayan tarafların başvurularını reddetme hakkı
İlke 4. Önemli sahiplik değişikliklerine ilişkin teklifleri gözden geçirme ve reddetme yetkisi
İlke 5. Büyük satın almaları veya yatırımları gözden geçirmek için kriterler oluşturma yetkisi
Bölüm 3: İhtiyati düzenlemeler ve gereksinimler
İlke 6. İhtiyatlı ve uygun risk ayarlı sermaye yeterliliği oranları belirlenmelidir.
İlke 7. Denetim otoriteleri bankaların kredi politikalarını değerlendirmelidir.
İlke 8. Bankalar yeterli kredi değerlendirmesi yapmalı ve kredi zarar karşılığı politikalarına uymalıdır.
İlke 9. Denetim otoriteleri büyük riskleri sınırlamak için limitler belirlemeli ve banka portföylerindeki yoğunlaşma tanımlanabilir olmalıdır.
İlke 10. Denetim otoriteleri kredilendirme ile ilgili riskleri azaltmak için gerekli koşulları belirlemelidir.

[23] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Enrica DETRAGIACHE, "Basel Core Principles and Bank Soundness: Does Compliance Matter?", **Journal of Financial Stability**, Vol.7, No.4, (2011), ss.179-180.

İlke 11. Ülke risklerini belirlemek, izlemek ve kontrol etmek ve bu risklere karşı rezervleri korumak için politikalar uygulanmalıdır.
İlke 12. Piyasa risklerini doğru bir şekilde ölçmek, izlemek ve uygun şekilde kontrol etmek için sistemler oluşturulmalı ve denetim otoriteleri bu tür risklere sınırlama veya sermaye yükü verme yetkisine sahip olmalıdır.
İlke 13. Bankalar, diğer tüm önemli riskleri tanımlamak, ölçmek, izlemek ve kontrol etmek için kapsamlı bir risk yönetim sürecine sahip olmalı ve gerekirse bu risklere karşı sermaye bulundurmalıdır.
İlke 14. Bankalar iç kontrol ve denetim sistemlerine sahip olmalıdır.
İlke 15. Yüksek etik ve profesyonel standartları teşvik etmek ve bankanın suç unsuru olarak kullanılmasını önlemek için uygun politikalar, uygulamalar ve prosedürler uygulanmalıdır.
Bölüm 4: Devam eden denetim yöntemleri
İlke 16. Etkin bir denetleme sistemi, yerinde ve uzaktan denetimden oluşmalıdır.
İlke 17. Denetçilerin banka yönetimi ile düzenli olarak iletişim kurmaları gerekmektedir.
İlke 18. Denetim otoritelerinin bankalardan verileri ve raporları solo ve konsolide bazda toplaması, gözden geçirmesi ve analiz etmesinin bir yolu olmalıdır.
İlke 19. Denetim otoritelerinin, yerinde incelemeler veya bağımsız dış denetim yoluyla elde bilgiler ve bulguları bağımsız bir şekilde onaylamaları için bir araçları olmalıdır.
İlke 20. Denetim otoriteleri, bankacılık gruplarını konsolide bazda denetleme yetkisine sahip olmalıdır.
Bölüm 5: Bilgi gereksinimleri
İlke 21. Her bir banka, denetim otoritesinin bankanın mali durumunu doğru ve adil bir şekilde görmesini sağlayan yeterli kayıtları tutmalı ve koşullarını doğru bir şekilde yansıtan düzenli bir finansal tablolarda yayınlamalıdır.
Bölüm 6: Denetçilerin resmi yetkileri
İlke 22. Mevzuat ihlalleri olduğunda ya da başka herhangi bir şekilde tehdit altında bulunanlar olduğunda bankalar ihtiyati gereklilikleri yerine getirmediğinde, düzeltici faaliyetlerde bulunmak için yeterli denetim önlemleri alınmalıdır. Bu, bankacılık lisansını iptal etme veya iptalini önerme yeteneğini içermelidir.
Bölüm 7: Sınır ötesi bankacılık
İlke 23. Denetim otoriteleri uluslararası çapta aktif bankalar üzerinde küresel konsolide denetlemeyi uygulamalı, bu bankalar tarafından yürütülen işin tüm yönlerine ihtiyatlı normları yeterince izleyip uygulamalıdır.
İlke 24. Konsolide denetim, öncelikle ev sahibi ülke denetim otoriteleri olan çeşitli denetçilerle iletişim ve bilgi alışverişi tesis etmeyi içermelidir.
İlke 25. Denetim otoriteleri, yabancı bankaların yerel operasyonlarını, yerel kurumların gerektirdiği standartlarda yürütmelerini şart koşmalı ve bu bankaların faaliyet gösterdikleri ülkelerde çalışan denetçilerin ihtiyaç duyduğu bilgileri paylaşma yetkisine sahip olmalıdır.

Kaynak: Bank for International Settlements (BIS), "Core Principles for Effective Banking Supervision", 2012, https://www.bis.org/publ/bcbs213.pdf (14.08.2018).

Söz konusu temel ilkeler 2012 yılında Basel Komitesi tarafından tekrar ele alınmış, bir kısmının nitelendirmesi değiştirilmiş ve 4 yeni ölçüt eklenmiştir. Daha önce ayrı olan ilke ve yöntem dokümanları birleştirilerek 25 prensip yeniden sınıflandırılmıştır. Denetim yetkilerine, sorumluluklara, fonksiyonlara, ihtiyatlı düzenlemeler ve

yükümlülüklere değinilmiştir. Etkin risk yönetimi ve denetim uygulamaları, sistemik risk, kurumsal yönetim, sistemsel zafiyetler ve şeffaflık konularına değinilerek sistemin güçlendirilmesine önem verilmiştir.[24]

Finansal piyasaların karmaşıklaşması ve değişken tutum sergilemesi, yeni geliştirilen bankacılık ürünlerinin farklı birtakım riskler içermesi, ön görülemeyen bazı risklerle birlikte birkaç bankanın batması, 1990 sonrası dönemde birçok ekonomik krizin meydana gelmesi gibi nedenlerle Basel I düzenlemelerinin yetersiz kaldığı anlaşılmış ve 2002 yılında Basel II standartları taslak olarak yayınlanmıştır. Basel II standartları ile risklerin daha kapsamlı bir şekilde ele alınması ve daha etkin bir şekilde ölçümlenmesi, finansal sistemin sağlamlık ve güvenirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Söz konusu düzenlemeler ile tüm dünyada uygulanacak standart uygulamalar koymak yerine ülkelerin kendi inisiyatifleri doğrultusunda uygulayabilecekleri uygulama tercihleri ortaya konulmuştur. Bu sayede ülkeler, kendi ulusal şartlarında en etkin sonucu verecek uygulama tercihlerini belirleyip uygulama esnekliğine kavuşmuştur.[25]

Basel II düzenlemeleri; (1) bankaların riskini daha iyi ölçmek ve bunu asgari sermaye ile ilişkilendirmek, (2) iç ve dış denetimi güçlendirmek, (3) şeffaf ve uluslararası muhasebe kurallarına uygun bilançolar yoluyla piyasa disiplinini sağlamak şeklinde üç temel hedef içermektedir. Bankaların riskini daha iyi ölçmek ve bunu asgari sermaye ile ilişkilendirmek amacıyla; piyasa riski ve kredi riskinin yanı sıra operasyonel risklerin de risk ağırlıklı varlıkların hesaplanmasında dikkate alınması kararlaştırılmıştır. Sermaye tanımı temel olarak Basel I düzenlemelerinde kararlaştırıldığı gibi bırakılmış, asgari sermaye yeterlilik oranının %8 olması koşulu korunmuştur. [26]

Bir bankanın sermaye yeterliliğini sağlamış olması, Basel komitesi tarafından olası risklere karşı yeterli bir önlem olarak görülmemektedir. Risklere karşı korunma,

---

[24] TİRYAKİ, a.g.e., s.78.
[25] BALIN, a.g.m., ss.6-7.
[26] Abel ELIZALDE, "From Basel I to Basel II: An Analysis of the Three Pillars", **CEMFI Working Paper No.0704**, Haziran 2007, ss.2-3.

ancak kullanılan ölçüm yöntemlerinin riskin doğru olarak ölçülmesindeki etkinliği ile sağlanabilmektedir. Bu çerçevede denetim süreci, yalnızca tüm risklerin sermaye ile desteklenmesini değil, risklerin izlenmesi sürecinde bankaların daha iyi risk yönetim teknikleri geliştirmelerini ve kullanmalarını özendirmeyi amaçlamaktadır. Böylece riskin ölçülmesinde ve buna karşılık tutulması gereken sermayenin belirlenmesinde kullanılan yöntemlerin etkin olması hedeflenmektedir. İç ve dış denetimi güçlendirmek için, bankaların 4 temel ilkeyi benimsemeleri gerektiği Basel II düzenlemeleri ile ortaya konulmuştur:

1. Bankalar risk yapıları ile bütünleşik bir içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecine ve sermaye düzeyinin korunmasına yönelik stratejilere sahip olmalıdır. İçsel sermaye değerlendirme sürecinde riskler, kapsamlı bir biçimde değerlendirilmeli, yönetim kurulu ve üst düzey yönetimin gözetim ve denetiminden geçmeli, izleme ve raporlama faaliyetleri etkin bir şekilde yapılmalı ve iç kontrol sistemleri oluşturulmalıdır.
2. Denetim otoriteleri tarafından, iç ve dış denetim süreç ve stratejileri düzenli olarak incelenmeli ve değerlendirilmeli, gerekli görüldüğünde uygun önlemler alınmalıdır.
3. Denetim otoriteleri, bankaların asgari sermaye yükümlülüğünü yerine getirmelerini sağlayacak güce sahip olmalıdır.
4. Denetim otoriteleri, banka sermayelerinin asgari düzeyin altına inmesini önlemek için uygun önlemleri önceden alabilmelidir. Sermayenin korunamadığı durumlarda ise bankadan düzeltici önlemleri hızlı bir biçimde alması istenmelidir.[27]

Sermaye yeterliliği ve denetim süreçlerini tamamlayıcı bir unsur olarak, şeffaf ve uluslararası muhasebe kurallarına uygun bilançolar yoluyla piyasa disiplinini sağlamak da Basel II düzenlemelerinin bir başka hedefidir. Bankaların sermaye yeterliliği ve risk

[27] Basel Committee on Banking Supervision, "International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, A Revised Framework", Haziran 2004, https://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf (08.03.2018), ss.158-165.

ölçüm yöntemlerini de içine almak üzere, önem taşıyan konularda kamuya açıklama yapma gerekliliğini ortaya koyan düzenlemelerle, bankalar arasında karşılaştırma yapılabilmesi ve bu yolla şeffaflığın sağlanmasını hedeflenmektedir. Basel II düzenlemeleri ile bankaların finansal durumlarıyla ilgili bilgileri kamuoyuna ne şekilde açıklamaları gerektiği belirlenmiştir. [28]

Basel I düzenlemelerinde dikkate alınmayan birçok eksikliği gidermiş olmakla birlikte Basel II düzenlemeleri, bazı risklerin yeterince dikkate alınmaması, bankaların içsel risk değerleme sistemlerinin bu riskleri yönetme kabiliyetine aşırı güven duyulması, söz konusu düzenlemelerin uygulanmasıyla gelişmekte olan ülkelerin kredi maliyetlerinin artacak ve fon akımının kısıtlanacak olması gibi eleştirilerin hedefi olmuştur.[29] 2008 finansal krizi döneminde, bankaların bilanço risklerini menkul kıymetleştirme yoluyla bilanço dışına taşıdıkları, bu sayede risk ağırlıklı varlıklarını olduğundan daha düşük tutarak asgari sermaye yeterlik oranını sağladıkları ancak bilanço dışı yükümlülüklerden doğan zararlar nedeniyle sermayelerinin eridiği ve finansal olarak kötü duruma düştükleri görülmüştür.[30]

Basel II düzenlemelerinin eksikliklerini gidermek amacıyla ortaya konulan Basel III düzenlemeleri; asgari sermayeyi nicelik olarak artırma, sermaye olarak kullanılabilecek kaynakların niteliğinde değişiklikler yapma, mevcut uygulamaya ek olarak risk bazlı olmayan bir asgari sermaye gerekliliği standardı oluşturma, asgari sermaye yeterlilik oranını ekonominin çevrim dönemlerine göre yükseltme ya da azaltma, asgari likidite oranlarına yönelik yeni düzenlemeler yapma gibi bir dizi yenilik getirmiştir. Basel III düzenlemeleri ile Basel II düzenlemeleri ortadan kaldırılmamış, bankaların 2008 finansal krizinde yaşananlara benzer küresel şoklar karşısında dayanıklılıklarının artırılması, risk yönetimi ve kurumsal yönetim uygulamalarının

[28] ELIZALDE, a.g.m., s.4.
[29] Stephany GRIFFITH-JONES, Miguel SEGOVIANO ve Stephen SPRATT, "Basel II and Developing Countries: Diversification and Portfolio Effects," **The London School of Economics Working Paper**, 2002, s.2.
[30] Adrian BLUNDELL-WIGNALL, Paul ATKINSON ve See Hoon LEE, "The Current Financial Crisis", **OECD Journal: Financial Market Trends**, (2008), ss.1-2.

geliştirilmesi, şeffaflıklarının ve finansal dayanıklılıklarının artırılması gibi amaçlarla ek standartlar ortaya konulmuştur.[31]

Basel düzenlemeleri, sektörel ve makroekonomik açıdan birçok etki yaratmaktadır. Aşırı kredi büyümesinin bankacılık sektöründe sistemik risk yaratmasını önlemek için Basel III düzenlemeleri getirilen döngüsel sermaye tamponu, kredi/gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) açığı göstergesi referans alınarak büyüme dönemlerinde aşırı kredi büyümesini azaltmakta, sermaye tamponunun serbest bırakıldığı durumda ise kredi daralmasını azaltmaktadır.[32] Diğer taraftan bir takım çalışmalarda, yüksek sermaye gereksiniminin bankaların maliyetlerini arttıracağı, bankaların da maliyet artışlarını kredilere yansıtmalarından dolayı kredi faizlerinin artış göstereceği tespit edilmiştir.[33] Bu durumun ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etki yaratacağı düşünülmektedir.

Basel düzenlemelerinin bankalar üzerindeki etkisine ilişkin olarak farklı çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Bazı çalışmalarda, Basel düzenlemeleri ile getirilen yüksek sermaye gereksinimlerinin bankaların kaldıraç kullanımlarını sınırlandıracağı, finansal açıdan güçlük çekme olasılıklarını azaltacağı ve bankacılık sektörünün sağlamlığını artıracağı ortaya konulmuştur.[34] Aksi görüş olarak Calem ve Rob (1999), sermaye düzenlemeleri ile bankaların yüksek kaldıraç kullanımları

---

[31] Adrian BLUNDELL-WIGNALL, Paul ATKINSON ve See Hoon LEE, "The Current Financial Crisis", **OECD Journal: Financial Market Trends**, (2008), ss.1-2.

[32] Mathias DREHMANN ve Leonardo GAMBACORTA, "The Effects of Countercyclical Capital Buffers on Bank Lending", **Applied Economics Letters**, Vol.19, No.7, (2012), s.605.

[33] Thomas F. COSIMANO ve Dalia S. HAKURA, "Bank Behavior in Response to Basel III: A Cross-country Analysis", **IMF Working Paper,** Mayıs 2011, ss.19-20.; Anil K. KASHYAP, Jeremy C. STEIN ve Samuel HANSON, "An Analysis of the Impact of 'Substantially Heightened' Capital Requirements on Large Financial Institutions", **Working paper funded by The Clearing House Association L.L.C**, 2010, ss.32-33.; Patrick SLOVIK ve Boris COURNÈDE, "Macroeconomic Impact of Basel III", **OECD Economics Department Working Papers No.844**, 2011, s.7.; Patrick SLOVIK ve Boris COURNÈDE, "Macroeconomic Impact of Basel III", **OECD Economics Department Working Papers No.844**, 2011, s.7.

[34] Anat R. ADMATI ve Diğerleri, "Fallacies, Irrelevant Facts, and Myths in the Discussion of Capital Regulation: Why Bank Equity is not Socially Expensive", **Rock Center for Corporate Governance at Stanford University Working Paper No. 161**, 2013, s.60.; Gaston GIORDANA ve Ingmar SCHUMACHER, "The Impact of the Basel III Liquidity Regulations on the Bank Lending Channel: A Luxembourg Case Study", **Central Bank of Luxembourg Cahier D'Etudes Working Paper No.61**, Haziran 2011, s.17.; Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT, Enrica DETRAGİACHE ve Thierry TRESSEL, "Banking on the Principles: Compliance with Basel Core Principles and Bank Soundness", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.17, No.4, (Ekim 2008), s.537.

sınırlandığından daha riskli faaliyetlere girişebileceklerini ve olumsuz etkilenebileceklerini tespit etmiştir.[35]

Podpiera (2004), Basel Düzenlemeleri'ne uyum ile banka performansları arasında pozitif ilişki tespit etmiş ve daha fazla uyum gösterilen ülkelerde bankaların sorunlu kredi oranlarının düştüğü, net faiz marjının ise yükseldiği sonucuna ulaşmıştır.[36] Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'de yaptıkları çalışmada Berger ve Bouwman (2013), sermaye yeterliliğinin arttırılması durumunda öz kaynak getiri oranlarının arttığını tespit etmişlerdir.[37] Goddard ve diğerleri (2004) tarafından yapılan çalışmada da sermaye yeterliliğinin artmasının banka karlılıklarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.[38] Diğer taraftan, Giordana ve Schumacher (2017) Basel III düzenlemelerinin banka karlılıklarını düşürdüğünü tespit etmişlerdir.[39] Tran ve diğerleri (2016) ise sermaye yeterliliğini arttırmaya yönelik düzenlemelerin banka karlılığı üzerinde yaratacağı etkinin bankanın sermaye düzeyine göre değiştiğini, sermaye yeterliliği güçlü olan bankalarda karlılığı düşürücü, zayıf olan bankalarda ise arttırıcı etki yarattığını ortaya koymuşlardır.[40]

1.2. Hukuk ve Finans İlişkisi

Finansal sistem ve ekonomi arasındaki ilişki temel olarak, finansal sistemin tasarrufları kimlerin kullanacağına karar vererek kaynak dağılımı, verimlilik artışı ve uzun dönemde genel ekonomik büyüme üzerinde önemli etki yaratmasından kaynaklanmaktadır. Finansal sistem ve ekonomik büyüme arasındaki bu önemli ilişkiden dolayı, doğru şirketlere ve projelere fonların aktarılmasını sağlayacak finansal sistemin

---

[35] Paul CALEM ve Rafael ROB, "The Impact of Capital-based Regulation on Bank Risk-taking", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.8, No.4, (Ekim 1999), ss.349-350.
[36] Richard PODPIERA, "Does Compliance with Basel Core Principles Bring Any Measurable Benefits?", **IMF Working Paper No.4-204**, Kasım 2004, s.16.
[37] Allen N. BERGER ve Christa H. S. BOUWMAN, "How Does Capital Affect Bank Performance during Financial Crises?", **Journal of Financial Economics**, Vol.109, No.1, (Temmuz 2013), ss.172-173.
[38] John GODDARD, Phil MOLYNEUX ve John O. WILSON, "The Profitability of European Banks: A Cross-sectional and Dynamic Panel Analysis", **The Manchester School**, Vol.72, No.3, (Haziran 2004), ss.377-378.
[39] Gaston GIORDANA ve Ingmar SCHUMACHER, "An empirical study on the impact of Basel III standards on banks' default risk: The case of Luxembourg", **Journal of Risk and Financial Management**, Vol.10, No.8, (2017), ss.17-18.
[40] Vuong Thao TRAN, Chien-Ting LIN ve Hoa NGUYEN, "Liquidity Creation, Regulatory Capital, and Bank Profitability", **International Review of Financial Analysis**, Vol.48, (Aralık 2016), s.107.

nasıl oluşturulacağı, etkin çalışmasını sağlayacak hukuki düzenlemelerin neler olduğu, sözleşmeleri koruyucu mekanizmaların bazı ülkelerde uygulanabilmesine karşın neden bazı ülkelerde uygulamadığı gibi sorular sıklıkla literatürde ele alınmaktadır.[41]

Hukuki düzenlemelerin kapsamı ve hukukun uygulanma kalitesi, yatırımcıların haklarını ve bu hakların ne düzeyde korunduğunu gösteren iki önemli belirleyicidir. Yatırımcı haklarının kapsamı ve bu hakların hukuken korunma derecesi, yatırımcıların firmalara finansman sağlama konusundaki istekliliklerini etkilemekte ve finansal gelişim üzerinde etki yaratmaktadır.[42] Bir ülkede sözleşmelere, şirketlere, iflas konularına, finansal varlıklara yönelik olarak yapılan hukuki düzenlemeler ve bu düzenlemelerin uygulanma derecesi finansal sistemin ne şekilde işleyeceği ve yatırımcıların haklarının hangi düzeyde korunduğu konusunda bir gösterge niteliği taşımaktadır. Jensen ve Meckling (1976)' e göre de yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin uygulanma derecesi vekalet teorisi kapsamında açıklanan temsilcilik maliyeti probleminin çözülmesi için kullanılan sözleşmelerin ne şekilde yapılacağını etkilemektedir.[43]

İşletme yöneticilerinin ve hâkim ortakların, genellikle azınlık payı sahipleri ve kreditörleri haklarından yoksun bırakabilecek bir güce sahip oldukları ve bu gücün sınırlandırılıp paydaşlar arasında eşitlik düzeyinin artırılmasında hukuki kurumların çok önemli bir rolü bulunduğu bilinmektedir.[44] Bir işletmede yönetimi elinde bulunduranlar; zimmet, transfer fiyatlaması, aile üyelerinin işe alınması gibi birtakım yollarla azınlık payı sahipleri ve kreditörleri zarara uğratarak kendilerine fayda sağlamaktadırlar .[45] Bu durumu engellemenin en etkin yolu şirketlerde kurumsal yönetişimi güçlendirmektir. Shleifer ve Vishny (1997)'ya göre kurumsal yönetişim; fon arz eden durumunda olan

---

[41] Thorsten BECK, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Ross LEVINE, "Legal Theories of Financial Development", **Oxford Review of Economic Policy**, Vol.17, No.4, (2001), s.484.
[42] Stijn CLAESSENS, "Corporate Governance and Development – An Update", **The World Bank Research Observer**, Vol.21, No.1, (Şubat 2006), s.91.
[43] Michael C. JENSEN ve William H. MECKLING, "Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure", **Journal of Financial Economics**, Vol.3, No.4, (1976), ss.305-360.
[44] Andrei SHLEIFER ve Robert W. VISHNY, "Large Shareholders and Corporate Control", **The Journal of Political Economy**, Vol.94, No.3, (Haziran 1986), ss.461-488.
[45] Rafael LA PORTA ve Diğerleri, "Investor Protection and Corporate Governance", **Journal of Financial Economics**, Vol.58, No.1-2, (Ocak 2000), s.4.

yatırımcıların ve kreditörlerin firma yöneticilerini nasıl kontrol altına aldıkları ve yatırımlarına karşılık getiri elde edeceklerinden nasıl emin oldukları konusuyla ilgilenmektedir.[46]

Bankaların aşırı risk alma eğilimi 2008 Finansal Krizi'nde çok ciddi sorunlara yol açmıştır. Bankaların aşırı risk alma eğilimlerini dengede tutma ve yaşanan temsilcilik problemlerini (agency problems) azaltma konularında kurumsal yönetişimin ne kadar önemli bir rol oynadığı krizle birlikte daha net anlaşılmıştır.[47] Literatürde birçok çalışmada, kurumsal yönetişimin güçlendirilmesinin, şirketlerin finansal performanslarını ve değerlerini arttırıcı bir etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.[48] Bankacılık sektöründe yapılan çalışmalarda da kurumsal yönetişimin güçlendirilmesinin banka değerlerini ve performanslarını arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.[49]

Peni ve Vahamaa (2012) yaptıkları çalışmada, güçlü kurumsal yönetişim mekanizmaları bulunan bankaların 2008 krizi döneminde daha yüksek karlılık sağladıkları, ancak hisse değerlerinde bir artış olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.[50] Aebi ve diğerleri (2012), kurumsal yönetişim mekanizmalarını güçlendirici bir şekilde, risk yönetiminden sorumlu üst düzey yöneticilerin (Chief Risk Officier-CRO) doğrudan yönetim kuruluna raporlama yaptıkları bankalarda 2008 krizi döneminde öz kaynak getiri oranının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.[51] Zagorchev ve Gao (2015) ise ABD'de

---

[46] Andrei SHLEIFER ve Robert W. VISHNY, "A Survey of Corporate Governance", **The Journal of Finance**, Vol.52, No.2, (1997), s.737.

[47] Basel Committee on Banking Supervision, "Principles for Enhancing Corporate Governance", Mart 2010, https://www.bis.org/publ/bcbs168.pdf (10.04.2018), ss.12-13.

[48] Manuel AMMANN, David OESCH ve Markus M. SCHMID, "Corporate Governance and Firm Value: International Evidence", **Journal of Empirical Finance**, Vol.18, No.1, (2011), s.54.; Sanjai BHAGAT ve Brian BOLTON, "Corporate Governance and Firm Performance", **Journal of Corporate Finance**, Vol.14, No.3, (2008), ss.271-272.; Vidhi CHHAOCHHARIA ve Luc LAEVEN, "Corporate Governance Norms and Practices", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.18, No.3, (2009), ss.428-429.

[49] Marcia Millon CORNETT, Jamie John MCNUTT ve Hassan TEHRANIAN, "Corporate Governance and Earnings Management at Large US Bank Holding Companies", **Journal of Corporate Finance**, Vol.15, No.4, (2009), s.427.; Gerard CAPRIO, Luc LAEVEN ve Ross LEVINE, "Governance and Bank Valuation", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.16, No.4, (Ekim 2007), s.615.; Luc LAEVEN ve Ross LEVINE, "Bank Governance, Regulation and Risk Taking", **Journal of Financial Economics**, Vol.93, No.2, (Ağustos 2009), s.273.

[50] Emilia PENI ve Sami VÄHÄMAA, "Did Good Corporate Governance Improve Bank Performance during the Financial Crisis?", **Journal of Financial Services Research**, Vol.41, No.1-2, (2012), s.33.

[51] Vincent AEBI, Gabriela SABATO ve Markus SCHMID, "Risk Management, Corporate Governance, and Bank Performance in the Financial Crisis", **Journal of Banking & Finance**, Vol.36, No.12, (2012), ss.3225-3226.

yaptıkları çalışmada, kurumsal yönetişimin güçlendirilmesinin bankaların aşırı risk almalarını engellediği ve performanslarını yükselttiği sonucuna ulaşmışlardır.[52]

Hukukun finansal gelişim üzerindeki etkisi temel olarak yatırımcı haklarının kapsamı ile açıklanmakla birlikte, özellikle 1990'lı yıllarda ABD'de yapılan birtakım çalışmalarla literatürde hukuk finans teorisi olarak bilinen teori ortaya konulmuş ve söz konusu teori birçok taraftar toplamıştır.[53] Hukuk ve finans teorisi, hukuki kuruluşların rolü üzerine odaklanarak ülkeler arasındaki finansal gelişim farklılıklarını açıklamaya çalışmaktadır. Bu teorinin birinci noktası; yasal sistemleriyle özel mülkiyet haklarını, özel sözleşme düzenlemelerini, yatırımcıların ve tasarruf sahiplerinin haklarını koruyan ve destekleyen ülkelerde finans şirketlerinin ve finansal piyasaların gelişmesi konusunda daha fazla isteklilik olduğunu ileri sürmesidir. İkinci noktası; önceki yüzyıllarda Avrupa'da ortaya çıkmış olan farklı hukuki geleneklerin ülkeler arasındaki yatırımcı hakkını korumaya, sözleşme koşullarına ve finansal gelişime ilişkin günümüz farklılıklarını açıklamaya yardım ettiğini savunmasıdır.[54]

Hukuki kurumların, kurumsal finansman ve finansal gelişimi etkilediği yönünde genel bir görüş bulunmakla birlikte, hukuk sistemlerinin özel hukuk sözleşmelerini ne derece desteklemesi gerektiği ve yatırımcılar ile kreditörleri destekleyici spesifik düzenlemelerin ne düzeyde olması gerektiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. 1960 yılında Ronald Coase tarafından ortaya atılan Coase teoremi, dışsal ekonomilerde mülkiyet haklarının tesis edilmesi ve değişim maliyetinin sıfır olması koşuluyla taraflardan birinin diğerinin zararını karşılayarak sosyal optimuma ulaşılacağını ve ekonomik etkinlik sağlanacağını ileri sürmektedir. Bu teorinin destekleyicileri de hukuk sistemlerinin özel hukuk sözleşmelerini destekleyici özellikte olması gerektiğini

---

[52] Andrey ZAGORCHEV ve Lei GAO, "Corporate Governance and Performance of Financial Institutions", **Journal of Economics and Business**, Vol. 82, (2015), s.39.

[53] Aldo MUSACCHIO ve John D. TURNER, "Does the Law and Finance Hypothesis Pass the Test of History?", **Business History**, Vol.55, No.4, (2013), s.525.

[54] Thorsten BECK ve Ross LEVINE, "Legal Institutions and Financial Development", Claude Mennard ve Mary M. Shirley (Eds.), **Handbook of New Institutional Economics** içinde (251-278), Berlin: Springer, 2008, ss.251-253.; Simon JOHNSON ve Diğerleri, "Tunneling", **American Economic Review**, Vol.90, No.2, (Mayıs 2000), ss.22-27.; BECK, DEMİRGÜÇ-KUNT ve LEVINE, Oxford Review of Economic Policy, s.484.

savunmaktadırlar. Bu teorinin savunucularına göre hukuk sistemlerinin etkin çalışması, bilgili ve deneyimli oyuncuların finansal piyasalarda yer almalarını ve tasarlanan çeşitli sözleşmelerle karmaşık temsilci problemlerinin ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır. Özel hukuk sözleşmelerinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını savunan bu görüş, hukuk finans teorisinin dayanak noktalarından birini oluşturmaktadır.[55]

Kurumsal finans teorisi üzerine inşa edilmiş olan hukuk finans teorisi, hukuki kurumların kurumsal finans ve finansal gelişim üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.[56] Hukuk finans teorisi, ülkeler arasında finansal araçlara güvenin ve finansal piyasaların derinlik düzeylerinin farklı oluşunu; sözleşmelere, şirketlere, iflas konularına ve finansal araçlara ilişkin hukuki düzenlemelerin, özel mülkiyet haklarına ilişkin hukuki mekanizmaların ve içerdekilerin ticaretini azaltmaya yönelik uygulamaların farklı olması yoluyla açıklamaktadır.[57]

Hukuki düzenlemelerin finansal gelişim üzerindeki etkisi, yapılan düzenlemelerin kapsamı ve piyasa ihtiyaçlarına göre hızlı bir şekilde hayata geçirilmeleri ile ilgilidir. Değişen ticari ve ekonomik koşullara en hızlı şekilde adapte edilen hukuk düzenlemeleri, piyasa ihtiyaçları ile yasal çerçeve arasındaki uyumsuzluğun hızlı bir şekilde ortadan kaldırılmasına olanak sağlamakta bu durum da finansal gelişimi desteklemektedir.[58]

1.3. Bankacılık Düzenlemelerinin Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkileri

Bankacılık düzenlemeleri yapılırken, risk ve getiri olarak ülke ekonomisi ve finansal sistem üzerinde en olumlu etki yaratacak uygulamaların hayata geçirilmesi çok önemli aynı zamanda da çok karmaşık bir konuyu oluşturmaktadır. Bankacılık sektörünün düzenlenmesi konusunda araştırmacılar 3 temel farklı görüş ortaya

---

[55] Ronald H. COASE, "The Problem of Social Cost", **Journal of Law and Economics**, Vol.3, (Ekim 1960), ss.1-44.; George J. STIGLER, "Public Regulation of the Securities Markets", **The Journal of Business**, Vol.37, No.2, (Nisan 1964), ss.117-142.; Frank H. EASTERBROOK ve Daniel R. FISCHEL, **The Economic Structure of Corporate Law**, London: Harvard University Press.1996, ss.51-52.
[56] Rafael LA PORTA ve Diğerleri, "Law and Finance", **Journal of Political Economy**, Vol.106, (1998), s.1152.
[57] LA PORTA ve Diğerleri, Journal of Financial Economics, s.3.
[58] JOHNSON ve Diğerleri, a.g.m., s.26.; BECK, DEMİRGÜÇ-KUNT ve LEVINE, Oxford Review of Economic Policy, ss.484-486.

koymaktadırlar. Söz konusu görüşlerden tamamen serbest bankacılık sektörü görüşünü savunanlar, hiçbir düzenleme yapılmaması durumunda bankacılık sektörünün optimal dengeyi bulacağını iddia etmektedirler.[59] Günümüz entegre finans sisteminde geçerliliği test edilmemiş, tamamen tarihsel analizlere ve piyasadaki oyuncular arasında asimetrik bilgi olmadığı varsayımına dayanan bu görüş günümüzde çok fazla eleştiri almaktadır. İkinci temel görüş, tamamen serbest bırakılan bankacılık sektörünün her zaman krizlere yol açacağını ortaya koyan çalışmalardan oluşmaktadır. Söz konusu görüşü savunan araştırmacılar, genellikle bankacılık sektöründeki bilgi eksikliklerinin ani ve yoğun mevduat çekilişlerine neden olduğunu ve krizlere yol açtığını iddia etmektedirler. Üçüncü temel görüştekiler ise; bankacılık düzenlemelerinin gerekliliğini kabul etmekle birlikte optimal düzenlemelerin ne şekilde yapılabileceği konusunu araştırmaktadırlar.[60]

Bankacılık düzenlemelerinin banka performansı üzerindeki etkilerini inceleyen birçok çalışmada konu ile ilgili çelişkili sonuçlar ortaya konulduğu görülmektedir. Özellikle kriz sonrası dönemde finansal sektörün istikrarlı bir şekilde işlemesini sağlamak üzere yapılan düzenlemelerin ne şekilde etki sağlayacağı tam olarak bilinemediğinden, düzenleyici otoriteler bankacılık sektörüne yönelik düzenlemeleri yaparken çok zorlanmaktadırlar. Bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerin sektör üzerindeki etkileri, birçok değişkene bağlı olduğundan tüm dünyada aynı olumlu etkiyi sağlayacak düzenlemeler oluşturmak neredeyse mümkün olmamaktadır.[61]

Bir ülkede bankacılık sektörüne pozitif katkı sağlayan düzenlemeler, aynı şekilde farklı bir ülkede uygulanmaya çalışıldığında bankaların performanslarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu durum ülkeler arası çeşitli farklılıklardan kaynaklanabilmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda ülkenin gelişmişlik düzeyine göre düzenlemelerin performans üzerindeki etkisinin değişiklik gösterdiği ortaya

---

[59] Eugene F. FAMA, "Banking in the Theory of Finance", **Journal of Monetary Economics**, Vol.6, No.1, (1980), ss.39-57.
[60] Rustam BAKIROV ve Maxim GRISHAN, "Banking Regulation and Financial Stability. Final Report", **Economics Education and Research Consortium Russia**, Mayıs 2000, s.4.
[61] Rym AYADI ve Diğerleri, "Does Basel Compliance Matter for Bank Performance?", **Journal of Financial Stability**, Vol.23, (2016), ss.16-17.

konulmuştur.[62] Ayadi ve diğerleri (2016) Basel düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmada, düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerinde genel olarak anlamlı bir etkisi bulunmadığını tespit etmişlerdir Araştırmayı sadece yükselen ve gelişmekte olan ülkelerde faaliyet gösteren bankalar üzerinde yaptıklarında ise; düzenlemelerin sıkılaşmasının banka performanslarını düşürdüğü sonucuna ulaşmışlardır.[63]

Bankacılık sektörüne yönelik olarak, hukuki türleri birbirinden farklı, çok geniş ve detaylı düzenlemeler yapılmaktadır. Bankacılık düzenlemeleri şekil itibariyle hukuki metinlerden oluşmakta, anayasa, yasa, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik gibi çeşitli adlar almaktadırlar. Yasaların verdiği yetkiler çerçevesinde; Bakanlar Kurulu kararları, genelgeler, yönetmelikler, tebliğler ve idari kararlar şeklindeki alt düzenlemelerle de bankacılık sektörü düzenlenmektedir. Düzenlemelerin bir kısmı, banka tüzel kişiliğinin yönetimi ve işleyişi açısından sadece gerektiğinde başvurulan prosedürel kuralları içermekte ya da müşteri ile banka arasındaki ilişkiyi düzenlemektedir. Bu tür düzenlemeler bankacılık faaliyetinin esası, hacmi ve kapasitesi üzerinde bir etki yaratmadığından yapılacak çalışmalarda öncelikli olarak önemli ve dikkate değer hususları içeren düzenlemelerin ayıklanması gerekmektedir.[64]

Bankacılık sektörüne yönelik olarak; piyasaya giriş, sermaye gereklilikleri, faaliyetlerin kısıtlanması, denetim ve gözetim gibi farklı konularda birçok kuralın konulması, bankacılık sektörüne yönelik yapılan düzenlemelerin ve gözetim faaliyetlerinin ölçümünü ve ülkeler arası karşılaştırılmasını zorlaştırmaktadır. Sektöre yönelik yapılan tüm düzenlemeler incelenmek istendiğinde; temel düzenlemelerin yanı sıra mevduat sigortasının yapısı ve kapsamı, denetim ve gözetim otoritelerinin yapıları ve

[62] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Intermediation, ss.205-248.; DEMİRGÜÇ-KUNT, DETRAGİACHE ve TRESSEL, a.g.m., ss.518-526.
[63] AYADI ve Diğerleri, a.g.m., ss.21-27.
[64] TİRYAKİ, a.g.e, ss.95-96.

kontrol güçleri, söz konusu otoritelerinin ne şekilde bilgilendirileceği gibi konularda da binlerce düzenleme ile karşılaşılmaktadır.[65]

Farklı ülkelerde, farklı dönemlerde yapılan düzenlemelerin, etkin ve standart bir biçimde ölçümlenememesi, söz konusu düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerinin doğru değerlendirilememesine neden olmaktadır. Bu nedenle araştırmacılar tarafından, siyasi otoriteler ve düzenleyici kurumlara bankacılık sektörünün etkin çalışmasını sağlayacak düzenlemelerin kapsamı ve düzeyi hakkında öneri getirilememektedir. Söz konusu eksikliği gidermek amacıyla, Dünya Bankası tarafından 1999-2012 yılları arası dönemi kapsayan, 4 farklı yılda anket çalışmaları yapılmış ve 180 farklı ülkedeki bankacılık düzenlemelerine ilişkin bir veri seti ortaya konulmuştur.[66] Son olarak 2012 yılında yapılan çalışmayla, bankacılık sektöründeki düzenleme ve denetim konularına ilişkin 14 ana başlıkta, 125 farklı ülkeye ilişkin veri toplanmıştır. Ankette yer alan ana başlıklar; bankacılık sektörüne giriş, banka sahipliği, sermaye, bankacılık faaliyetleri, dış denetim gereklilikleri, iç yönetim/organizasyon gereklilikleri, likidite ve çeşitlendirme ihtiyaçları, tasarruf mevduatının korunması, karşılık ihtiyaçları, muhasebe/kamuyu aydınlatma gereklilikleri, denetim otoriteleri, denetim ve gözetim, bankacılık sektörü özellikleri ve tüketicinin korunması konularına ilişkindir.[67]

Bankacılık düzenlemelerinin sektör üzerindeki etkilerini inceleyen farklı çalışmalarda, bankaların kendi performansları ya da sektörün genel performansı farklı şekillerde ele alınmıştır. Barth ve diğerleri (2004) yaptıkları çalışmada düzenlemelerin, CAMELS değerlendirme sisteminin farklı bileşenleri üzerindeki etkilerini ele almışlardır.[68] Demirgüç-Kunt ve diğerleri (2004) düzenlemelerin, net kar marjı üzerindeki etkisini incelemişlerdir.[69] Son zamanlarda yapılan çalışmalarda bankacılık

---

[65] James R. BARTH, Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE, "Bank Regulation and Supervision in 180 Countries from 1999 to 2011", **Journal of Financial Economic Policy**, Vol.5, No.2, (2013), s.112.
[66] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Economic Policy, ss.112-113.
[67] Martin CIHAK ve Diğerleri, "Bank Regulation and Supervision around the World: A Crisis Update", **World Bank Policy Research Working Paper No.6286**, Aralık 2012, ss.4-5.
[68] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Intermediation, s.218.
[69] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT, Luc LAEVEN ve Ross LEVINE, "Regulations, Market Structure, Institutions, and the Cost of Financial Intermediation", **Journal of Money, Credit, and Banking**, Vol.36, No.3, (2004), s.598.

performansı geleneksel yöntemler ile hesaplanmamış, sınır teknikleri kullanılarak düzenlemelerin bankaların teknik etkinlikleri[70] ve maliyet ve karlılık etkinlikleri[71] üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bazı çalışmalarda ise bankacılık performansı yerine kredi derecelendirme notları gibi değişkenler kullanılmıştır.[72]

Birçok çalışmada farklı türdeki bankacılık düzenlemelerinin farklı yöntemlerle ölçümlenen banka performansları üzerindeki etkileri incelenmiş ve düzenlemelerin banka performansları üzerindeki etkileri konusunda birbirine karşıt bazı bulgulara ulaşılmıştır. Bu tez çalışmasında ele alınan 6 ana konudaki düzenlemelerin, banka performansları üzerindeki etkileri ile ilgili olarak literatürde yapılan çalışmalar daha detaylı olarak ele alınmıştır. Söz konusu çalışmalarda birbirlerine karşıt bazı sonuçlara ulaşılmasının, ilgili çalışmalarda banka performans ölçümünün farklılık göstermesi ve örneklem ülkelerinin ekonomik, sektörel ve kurumsal yönden farklı özellikler içermelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

1.3.1. Bankacılık Sektörüne Girişe İlişkin Düzenlemeler

Bankacılık sektörüne giriş, ileride yaşanabilecek sorunlara ön tedbir almak amacıyla kamu otoritesi tarafından birçok düzenleme ile kontrol altına alınmaktadır. Kamu yararı görüşünü benimseyenlere göre; hükümetler bankacılık sektörüne girişi kontrol altında tutarak mevcut durumda faaliyet gösteren bankaların istikrarlı kalmalarını sağlayabilmekte ve bankacılık sektörünün bozulmasını önleyerek ekonomiyi olası zararlardan koruyabilmektedir. Bankalar güven kurumu olduklarından, mevduat sahiplerinin fonlarını emanet ettikleri bu kuruluşların basiretli tüccarlar tarafından

---

[70] Fotios PASIOURAS, "International Evidence on the Impact of Regulations and Supervision on Banks' Technical Efficiency: An Application of Two-stage Data Envelopment Analysis", **Review of Quantitative Finance and Accounting**, Vol.30, No.2, (2008), ss.187-223.

[71] Fotios PASIOURAS, Sailesh TANNA ve Constantin ZOPOUNIDIS, The Impact of Banking Regulations on Banks' Cost and Profit Efficiency: Cross-country Evidence", **International Review of Financial Analysis**, Vol.18, No.5, (2009), ss.294-302.

[72] Fotios PASIOURAS, Chyrisovalantis GAGANIS ve Constantin ZOPOUNIDIS, "The Impact of Bank Regulations, Supervision, Market Structure, and Bank Characteristics on Individual Bank Ratings: A Cross-country Analysis", **Review of Quantitative Finance and Accounting**, Vol.27, No.4, (Aralık 2006), ss.403-438.; DEMİRGÜÇ-KUNT, DETRAGİACHE ve TRESSEL, a.g.m., ss. 511-542.

yönetilmesi gerekmektedir. Piyasaya kamu otoritelerinin onayından geçmemiş, dolandırıcılık benzeri fiiller işleyen oyuncuların girişi mevduat sahiplerini dolandırıcılık riskine maruz bırakmakta ve olası bir güven kaybında tüm sektörün etkinliğini yitirmesi ihtimalini doğurmaktadır. Bu soruna ek olarak; sektöre gereğinden fazla bankanın girmesi durumunda sektörde yaşanacak rekabet, kredi faiz oranlarının riske göre düzeltilmiş getiri oranından daha düşük seviyeye inmesine neden olabilecek ve bu durum bankaların istikrarsızlığına yol açabilecektir.[73]

Kişisel menfaat görüşünü savunanlar ise, bankacılık sektörüne girişlerin kısıtlanmasını rekabetin artmasını istemeyen bankacıların talep ettiklerini iddia etmektedirler. Bu görüşe göre politikacılar, piyasa oyuncularından gelen bu talepleri kendi siyasi nüfuzlarını artırmak ve destekçilerine çıkar sağlamak amacıyla yerine getirmektedirler.[74] Konuyla ilgili ABD ve Meksika'da yapılan çalışmada, ABD'deki politik rekabetin bankacılık sektöründeki rekabetin yoğun olmasından ve kredilerin tabana yayılmış olmasından kaynaklandığı, Meksika'da ise başkanın sahip olduğu üstün güçlerin, bankacılık sektöründe rekabetin bulunmamasından ve kredilerin belirli bir zümreye kullandırılmasından kaynaklandığı ortaya konulmuştur.[75]

Bankacılık sektörüne giriş konusundaki düzenlemeler sektörde yaşanacak rekabet düzeyini etkilemektedir. Sektöre girişin daha serbest olması, rekabetin artmasını ve bankaların etkinlik ve verimliliklerinin yükselmesini sağlamaktadır.[76] ABD'de yapılan çalışmada, bankacılık sektörüne giriş kısıtlamalarının yüksek olduğu eyaletlerde faaliyet

---

[73] Thomas F. HELLMANN, Kevin C. MURDOCK ve Joseph E. STIGLITZ, "Liberalization, Moral Hazard in Banking, and Prudential Regulation: Are Capital Requirements Enough?", **American Economic Review**, Vol.90, No.1, (Mart 2000), s.148.
[74] DJANKOV ve Diğerleri, a.g.m., s.2.
[75] Stephen HABER, "Political Institutions and Economic Development: Evidence from the Banking Systems of the United States and Mexico" dan Aktaran: James R. BARTH, Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, New York: Cambridge University Press, 2006, s.50.
[76] Stijn CLAESSENS ve Daniela KLINGEBIEL, "Alternative Frameworks for Providing Financial Services", **World Bank Policy Research Working Paper No.2189,** (Kasım 1999), s.35.

gösteren bankaların karlılık düzeylerinin sektöre girişin görece daha kolay olduğu eyaletlerde faaliyet gösteren bankalardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir.[77]

Dünya genelinde yapılan diğer birtakım çalışmalarda, sektöre giriş düzenlemelerinin farklı yönde etkiler yarattığı ortaya konulmuştur. Demirgüç-Kunt ve diğerleri (1998) tarafından yapılan çalışmada, yabancı yatırımcıların bankacılık sektörüne girişlerinin kolaylaştırılmasının banka performansını artırdığı ortaya konulmuştur.[78] Cetorelli ve Gambera (2001) ise bankacılık sektörüne giriş kısıtlamalarının genel ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemesine rağmen tamamıyla dış finansmana ihtiyaç duyan sektörlerin gelişimini olumlu etkilediğini tespit etmişlerdir.[79]

Bir başka çalışmada elde edilen bulgulara göre, bankacılık sektörüne giriş düzenlemelerinin çok sıkı olduğu, yeni bir banka kurmanın birçok doğrudan ve dolaylı maliyet gerektirdiği ülkelerde faaliyet gösteren bankalar, sektöre girişin nispeten daha kolay olduğu ülkelerdeki bankalardan daha yüksek karlılık sağlamaktadırlar.[80] Diğer taraftan, Naceur ve Omran (2011) yaptıkları araştırmada, bankacılık sektöründeki yoğunlaşma oranını ülkedeki en büyük üç bankanın aktif toplamlarının tüm bankacılık sektörünün aktif toplamına oranı olarak ele almış ve yoğunlaşma oranı arttıkça bankaların net kar marjlarının ve aktif getirilerinin düştüğü sonucuna varmışlardır.[81] Sektöre giriş düzenlemelerinin sıkı olduğu ülkelerde bankacılık sektöründeki yoğunlaşma düzeyinin daha fazla olduğu dikkate alındığında bu tür düzenlemelerin bankalar üzerindeki etkilerinin nasıl olacağı konusunda iki farklı çalışmada farklı sonuçlara ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Demirgüç-Kunt ve diğerleri (2004) yapmış oldukları çalışmada,

---

[77] Paravastu A. V. B. SWAMY ve Diğerleri, "Determinants of U.S. Commercial Bank Performance: Regulatory and Econometric Issues," Andrew H. CHEN (Ed.), **Research in Finance Vol.14** içinde (117-156), Londra: JAI Press Inc., 1996, s.151.

[78] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT, Ross LEVINE ve Hong-Ghi MIN, "Opening to Foreign Banks: Issues of Stability, Efficiency, and Growth", Allan MELTZER (Ed.), **The Implications of Globalization of World Financial Markets** içinde (83-105), Bank of Korea, 1998, s.103.

[79] Nicola CETORELLI ve Michele GAMBERA, "Banking Market Structure, Financial Dependence and Growth: International Evidence from Industry Data", **The Journal of Finance**, Vol.56, No.2, (2001), s.646.

[80] Marcia M. CORNETT ve Hassan TEHRANIAN, "Editorial: An Overview of Commercial Banks: Performance, Regulation, and Market Value", **Review of Financial Economics**, Vol.13, (2004), s.2.

[81] NACEUR ve OMRAN, a.g.m., ss.7-17.

bankacılık sektörüne ilişkin düzenlemelerin bankaların net kar marjlarına etkisini araştırmış ve bankacılık sektörüne girişi kısıtlamaya yönelik düzenlemelerin bankaların aracılık maliyetlerini arttırdığı sonucuna ulaşmışladır.[82]

1.3.2.Faaliyet Kısıtlamalarına İlişkin Düzenlemeler

Birçok ülkede bankaların hangi faaliyetleri gerçekleştirip hangilerini gerçekleştiremeyecekleri yasalar veya diğer düzenlemeler ile kontrol altına alınmaktadır. Aslında faaliyet kısıtlamaları ile bir ülkede bankalara bakışın ne şekilde olduğu ve hangi faaliyetleri gerçekleştiren kuruluşların banka olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerin neden yapıldığı konusundaki iki ana görüşten kamu yararı görüşünü benimseyenler, bankaların sigortacılık, gayrimenkul veya menkul kıymet konularından faaliyet göstermelerinin kısıtlamanın beş farklı amacı olduğunu belirtmektedirler:

1. Bankalar farklı konularda faaliyet gösterdiklerinde çıkar çatışmaları ortaya çıkabilecektir. [83]
2. Ahlaki tehlikenin bankalar tarafından daha riskli davranışları teşvik ettiği ölçüde, farklı alanlarda faaliyet gösteren bankalar risklerini artırmak için daha fazla fırsata sahip olabileceklerdir.[84]
3. Farklı finansal faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi ve finans sektörü dışındaki alanlarda faaliyet gösterilmesi bankaların olağanüstü büyük ve karmaşık kuruluşlar haline gelmesine neden olabilecek ve bu kuruluşların izlenmesi, gözetim ve denetimi oldukça zor bir hal alabilecektir.[85]
4. Farklı alanlarda faaliyet gösterdiklerinden ekonomik ve politik açıdan oldukça büyük kuruluşlar olabilecek olan bankaların disiplin altına alınması çok zor bir hal alabilecektir.

---

[82] DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, Journal of Money, Credit, and Banking, s.618.
[83] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.47.
[84] John H. BOYD, Chun CHANG ve Bruce D. SMITH, "Moral Hazard under Commercial and Universal Banking", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.30, No.3, (Ağustos 1998), ss.461-462.
[85] LAEVEN ve LEVINE, a.g.m., s.260.

5. Finans sektöründe çok büyük oyuncular bulunması rekabeti ve dolayısıyla da finans sektöründeki verimliliği azaltabilecektir.[86]

Kamu yararı görüşünü benimseyenler, bankaların gerçekleştirebilecekleri faaliyetlerin kısıtlanması yoluyla yukarıda belirtilen kötü senaryoların gerçekleşmesinin önüne geçilebileceğini, bankaların performans ve sağlamlıklarının arttırılabileceğini ve tüketicilerin korunabileceğini iddia etmektedirler. Nitekim konuyla ilgili olarak 22 ülkede bankacılık sektörü üzerinde yaptıkları çalışmada Delis ve diğerleri (2011), düzenleme ve denetimin bankaların verimliliği üzerindeki etkisini araştırmış ve bankaların türev araçlar, sigortacılık, gayrimenkul, banka dışı işletmelerin sahipliği gibi konularda faaliyetlerini kısıtlayan düzenlemelerin verimlilik üzerinde pozitif etki yarattığını ortaya koymuşlardır.[87]

Bankacılık faaliyetlerinin kısıtlanmasının bankaları olumsuz etkileyebileceği de öne sürülmektedir. Bu görüşü savunanlara göre bankaların faaliyetlerinin kısıtlanması; firmalar hakkında bilgi toplanması ve bu bilgilerin işlemesi, müşterilerin karşılaşabilecekleri farklı risk türlerinin yönetilmesi, finansal ürünlerin reklamı ve müşterilere sunulması gibi konularda bankaların ölçek ekonomisinden yararlanmalarını engellemektedir.[88] Buna ek olarak faaliyet kısıtlamalarının, bankaların gelir kalemlerini çeşitlendirmelerine engel olacağı ve kısıtlı faaliyetlerden gelir elde eden bankaları istikrarsızlığa sürükleyeceği ortaya atılmaktadır. Kişisel menfaat görüşünü savunanlar, bu tür olumsuzlukları ortaya atmakta ve kısıtlamaların düzenleyici kamu otoritelerine takdir yetkisi vereceğini, kamu otoritesinin de bu yetkiyi kullanarak rant elde edebileceğini ileri sürmektedirler.[89]

---

[86] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.47.
[87] Manthos D. DELIS, Philip MOLYNEUX ve Fotios PASIOURAS, "Regulations and Productivity Growth in Banking: Evidence from Transition Economies", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.43, No.4, (2011), s.749.
[88] James R. BARTH, Dan BRUMBAUGH Jr. ve James A. WILCOX, "Policy Watch: The Repeal of Glass-Steagall and the Advent of Broad Banking", **Journal of Economic Perspectives**, Vol.14, No.2, (2000), ss.193-195..; Joseph HAUBRICH ve Joao SANTOS, "Banking and Commerce: A Liquidity Approach", **Journal of Banking & Finance**, Vol.29, No.2, (2005), ss.271-294.; CLAESSENS ve KLINGEBIEL, a.g.e., ss.30-31.
[89] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.48.

Faaliyet kısıtlamalarının bankalar ve bankacılık sektörü üzerindeki etkileri konusunda birçok farklı görüş bulunmakla birlikte ağırlıklı görüş bankaların farklı alanlarda faaliyet göstermelerinin birçok faydasının bulunduğu şeklindedir. Örneğin; farklı alanlarda faaliyet gösteren bankaların sermaye maliyetlerinin daha düşük olduğu[90], operasyonel verimliliklerinin daha yüksek olduğu[91] ve farklı alanlarda elde ettikleri gelirlerin birbirleriyle korelasyonu düşük olduğundan gelir kalemlerinin çeşitlendirilmesi yoluyla finansal sağlamlıklarının arttığı[92] farklı çalışmalarca ortaya konulmuştur.

Barth ve diğerleri (2008) tarafından yapılan çalışmada ise; farklı alanlardaki faaliyetleri serbest bırakan düzenlemelerin, yabancı bankalar da dahil olmak üzere sektördeki rekabeti arttıran ve sektörde çeşitlendirmenin artmasını gerekli kılan düzenlemeler oldukları belirtilmiştir.[93] Ayadi ve diğerleri (2016) söz konusu bulgulara paralel olarak, faaliyet kısıtlamalarına yönelik düzenlemelerin banka verimliliklerini düşürücü etki yarattığını ortaya koymuşlardır.[94]

Barth ve diğerleri (2008) ve Beck ve diğerleri (2006) konuyla ilgili yaptıkları çalışmalarda, bankalara yönelik faaliyet kısıtlamalarının, bankacılık sektörünün etkin çalışmasını engellediğini ve finansal kriz gerçekleşme olasılığını artırdığını ortaya koymuşlardır.[95] Laeven ve Levine (2009) bu etkiyi, kredi dışındaki faaliyetlerin kısıtlanması durumunda banka sahiplerinin söz konusu faaliyetlerle elde edebilecekleri

---

[90] Allen N. BERGER ve Gregory F. UDELL, "Universal Banking and the Future of Small Business Lending", **NYU Stern School of Business Working Paper No.FIN-95-9**, (1995), ss.1-66.; Carlos D. RAMIREZ, "Did Banks' Security Affiliates Add Value? Evidence from the Commercial Banking Industry during the 1920s", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.34, No.2, (Mayıs 2002), s.394.

[91] Rudi VANDER VENNET, "Cost and Profit Dynamics in Financial Conglomerates and Universal Banks in Europe", *SSRN Working Papers*, 1998, No.160493, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=160493 (26 Şubat 2018), s.19.

[92] Simon H. KWAN ve Elizabeth S. LADERMAN, "On the Portfolio Effects of Financial Convergence - A Review of the Literature", **Economic Review**, Vol.2, (1999), s.30.; James R. BARTH, Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE, "The Regulation and Supervision of Banks around the World –A New Database", **World Bank Policy Research Working Paper No.2588**, Nisan 2001, s.31.

[93] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Comparative Economic Studies, ss.539-540.

[94] AYADI ve Diğerleri, a.g.m., ss.21-27.

[95] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.48.; Thorsten BECK, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Vojislav MAKSIMOVIC, "The Influence of Financial and Legal Institutions on Firm Size", **Journal of Banking and Finance**, Vol.30, No.11, (Kasım 2006), ss.3010-3014.

getiriyi telafi etmek için daha riskli alanlara yönelmeleri ile açıklamışlardır.[96] Claessens ve Laeven'in (2004) yaptıkları çalışmada, sıkı faaliyet kısıtlamaları olan bankacılık sistemlerinin daha az rekabet yaşadığını tespit etmişlerdir.[97]

Klomp ve De Haan (2015) yaptıkları çalışmada, faaliyetlerin kısıtlanmasına yönelik olan düzenlemelerin sadece büyük bankalar ile yabancı bankalarda riski azaltıcı etki sağladığını tespit etmişlerdir.[98] Demirgüç-Kunt ve diğerleri (2004) ise bankacılık sektörüne ilişkin düzenlemelerin bankaların net kar marjlarına ve sabit maliyetlerine etkisini araştırmış ve faaliyet kısıtlamalarına yönelik düzenlemelerin bankaların aracılık maliyetlerini arttırdığı sonucuna ulaşmışladır.[99]

1.3.3. Sermaye Yeterliliğine İlişkin Düzenlemeler

Bankacılık sektörüne giriş yapabilmek için yetkili otoritelerden gerekli izinler alınmalı, gerekli diğer kriterler karşılanmalı ve yine genellikle kamu otoritelerince belirlenen asgari sermaye yatırımı yapılmalıdır. Bir banka kurabilmek için belirli bir sermaye miktarının ilk yatırım sermaye olarak konulmasının yanı sıra banka faaliyetlerini yürütürken de sermaye miktarı olası kayıpları karşılamak amacıyla belirli miktarın altına inmemelidir. Sermaye düzenlemeleriyle, banka sahiplerinin alabilecekleri risk miktarları kontrol altına alınabildiği ve banka sermayesi beklenmedik kayıpları karşılamak amacıyla bir tampon görevi gördüğü için sermaye yeterlilik düzenlemeleri kamu otoritelerinin bankacılık sektörünü kontrol altında tutmak için en sık uyguladıkları düzenlemelerdir.[100]

Bankacılık düzenlemeleri konusundaki birçok çalışmada, kamu yararı görüşü ön plana alınmış ve banka sahiplerinin üzerlerindeki riskleri mevduat sahiplerine kaydırmalarını sınırlandırdığı için sermaye düzenlemelerin olumlu etki yarattığı ortaya

---

[96] LAEVEN ve LEVINE, a.g.m., s.260.
[97] Stijn CLAESSENS ve Luc LAEVEN, "Competition in the Financial Sector and Growth: A Cross-country Perspective", Charles A. E. GOODHART (Ed.), **Financial Development and Economic Growth** içinde (66-105), London: Palgrave Macmillan, 2004, ss.66-105.
[98] Jeroen KLOMP ve Jakob DE HAAN, "Bank Regulation and Financial Fragility in Developing Countries: Does Bank Structure Matter?", **Review of Development Finance**, Vol.5, No.2, (2015), ss.85-89.
[99] DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, Journal of Money, Credit, and Banking, ss.607-619.
[100] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.52.

konulmuştur.[101] Banka sahiplerinin risk iştahları arttıkça potansiyel kazançları artmakta, buna karşın yatırmak zorunda oldukları sermaye miktarları da arttığı için beklenmedik zararların ortaya çıkması durumunda kaybedecekleri sermaye miktarları artış göstermektedir. Bir anlamda minimum sermaye gerekliliği banka sahiplerinin alabilecekleri risk miktarlarını sınırlandırmaktadır.[102] Klomp ve De Haan (2015) yaptıkları çalışmada, sermaye yeterliliği düzenlemelerinin sahiplik yapılarına bakılmaksızın tüm bankalar için riskleri azaltıcı etki yarattığını ortaya koymuşlardır.[103]

Chortareas ve diğerleri (2012), sermaye düzenlemelerinin sıkılaştırılmasının bankaların verimliliklerini arttıracağını tespit etmişlerdir. Söz konusu çalışmada sermaye düzenlemelerinin banka performansı üzerindeki olumlu etkilerinin kurumsallaşma düzeyi yüksek olan ülkelerde daha fazla olacağı sonucuna varılmıştır.[104] Türkiye'de bankacılık sektörü üzerinde yaptıkları çalışmada Kale ve diğerleri (2015) de benzer sonuçlara ulaşmış, sermaye artırımına yönelik gerekliliklerin ve reformların bankaların verimliliğinin artmasına neden olduğunu tespit etmişlerdir.[105]

Behr, Schmidt ve Xie (2010), sermaye yeterlilik düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerindeki etkisinin bankacılık sektörünün yapısına göre farklılık gösterdiğini iddia etmişlerdir. Konuyla ilgili yaptıkları çalışmada, 61 farklı ülkede uygulanan sermaye düzenlemelerinin ticari bankaların risk alma eğilimleri üzerindeki etkisini incelemiş ve

---

[101] Mathias DEWATRIPONT ve Jean TIROLE, **The Prudential Regulation of Banks**, Cambridge: Cambridge University Press, 1993'ten Aktaran: BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.53.

[102] Michael C. KEELEY ve Frederick T. FURLONG, "A Reexamination of Mean-variance Analysis of Bank Capital Regulation", **Journal of Banking & Finance**, Vol.14, No.1, (1990), ss.69-84.; Allen N. BERGER, Richard J. HERRING ve Giorgio P. SZEGÖ, "The Role of Capital in Financial Institutions", **Journal of Banking & Finance**, Vol.19, No.3-4, (1995), ss.393-430.

[103] KLOMP ve DE HAAN, a.g.m., s.89.

[104] Georgios E. CHORTAREAS, Claudia GIRARDONE ve AlexiaVENTOURI, "Bank Supervision, Regulation, and Efficiency: Evidence from the European Union", **Journal of Financial Stability**, Vol.8, No.4, (2012), s.301.

[105] Süleyman KALE, Mehmet Hasan EKEN ve Hüseyin SELİMLER, "The Effects of Regulations on the Performance of Banks: Evidence from the Turkish Banking Industry", **Journal of Centrum Cathedra: The Business and Economics Research Journal**, Vol.8, No.2, (2015), s.140.

bankacılık sektöründe yoğunlaşmanın az olduğu ülkelerde, sermaye düzenlemelerinin sıkılaştırılmasının sorunlu kredilerin oranını düşürdüğü sonucuna ulaşmışlardır. [106]

Kişisel menfaat görüşünü savunanlar, yarattığı etkilere ilişkin çelişkili sonuçlardan dolayı sermaye kısıtlamalarına karşı çıkmaktadırlar. Söz konusu düzenlemelerin bankacılık sektörüne girişi engelleyici bir başka faktör olduğunu ve hükümet yetkililerinin bu düzenlemeleri kullanarak kendilerine rant sağlayabileceklerini iddia etmektedirler.[107]

Gelişen teknoloji ve finansal mühendislik ile birlikte bankalar, risk profillerini çok kolay ve hızlı bir şekilde değiştirebilmektedirler. Bankaların bu yetenekleri de dikkate alındığında en etkin sermaye yeterlilik düzeyinin ne olması gerektiğine karar vermek oldukça zor bir hal almıştır. Bu nedenle asgari sermaye yeterlilik düzeyini belirlemek düzenleyici otoritenin takdirine kalmaktadır. Kamu yararı görüşünü benimseyenler, sermaye yeterlilik düzeyinin belirlenmesinin zor olduğunu kabul etmekle birlikte kamu otoritesince yapılan sermaye düzenlemelerini desteklemekte; kişisel menfaat görüşü taraftarları ise, söz konusu düzenlemelerin rüşvet ve yolsuzluğu arttırabileceğini savunmaktadırlar.[108]

Konuyla ilgili yaptıkları araştırmada Allen ve Gale (2003) sermaye yeterlilik düzenlemelerine ilişkin teorinin birtakım eksiklikleri bulunduğunu, söz konusu düzenlemelerin temel amacının bir bankanın başarısızlığının başka bankaları da etkilemesi olarak ifade edilen finansal bulaşmayı engellemek olduğunu ortaya koymuş ve sermaye yeterliliği düzenlemelerinin etkisi incelenirken mevzuata uyum maliyetinin de hesaba katılmasını önermişlerdir.[109] Nitekim bankacılık düzenlemelerinin maliyetler ve karlar üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmada Pasiouras ve diğerleri (2008), sermaye

---

[106] Patrick BEHR, Reinhard H. SCHMIDT ve Ru XIE, "Market Structure, Capital Regulation and Bank Risk Taking", **Journal of Financial Services Research**, Vol.3, No.2-3, (2010), ss.154-155.
[107] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, ss.54-55.
[108] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.55.
[109] Franklin ALLEN ve Douglas GALE, "Capital Adequacy Regulation: In Search of a Rationale", **Wharton Financial Institutions Center Working Paper Series**, 2003, ss.83-109.

düzenlemelerinin sıkılaştırılması, gerekli sermaye miktarının nitelik ve niceliğinin arttırılmasının bankaların finansal sıkıntı olasılığının azalmasıyla sonuçlanacağını ve böylece risk yönetimi faaliyetlerine duyulan ihtiyacı azaltacağını belirtmişlerdir. Bu durumda bankaların maliyet ve kar etkinliklerinin düşeceği sonucuna ulaşmışlardır.[110]

Literatürde yüksek sermaye gereksiniminin bankaların genel bilançolarının boyutunu azaltmasına rağmen banka sahiplerinin risk alma düzeylerini artırabileceğini ortaya koyan birçok çalışma bulunmaktadır.[111] Söz konusu çalışmalarda, risk ağırlıkları dikkate alınmaksızın sermaye düzeyine göre risk alınmasının portföy yönetiminin önüne geçmesi durumunda bankaların risk düzeylerinin artabileceği ortaya konulmuştur. Sabit risk ağırlıklarının dikkate alındığı Basel I'den bankaların içsel risk hesaplama modellerini de dikkate alan Basel II'ye geçiş söz konusu çalışmalarda ortaya konulan bulguları destekler niteliktedir.[112] Basel II'ye geçişle birlikte risk ağırlıklarının sermaye yeterlilik oranının ölçümünde kullanılmaya başlanmasının bankaların risk düzeylerinde dengeleyici bir yapı oluşturacağı düşünülmüştür. Buna rağmen, içsel risk değerlendirmelerinde risk ağırlıklarının çok mükemmel belirlenemediği, bilanço dışı risklerin etkin bir şekilde hesaba katılamadığı ve bankaların riskleri türev ürünler gibi karmaşık ürünler kullanarak olduğundan düşük gösterdikleri gibi konular göz önünde bulundurulduğunda Basel II düzenlemelerinin de yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. [113]

Koehn ve Santomero (1980) yaptıkları çalışmada, sermaye düzenlemelerinin ticari bankaların portföy davranışları üzerindeki etkisini incelemiş ve sermaye gereksiniminin arttırılmasının banka sahipleri için fayda kaybına neden olduğu, banka sahiplerinin de bu kayıpları karşılamak amacıyla portföy seçiminde risk artış eğiliminde

---

[110] PASIOURAS, TANNA ve ZOPOUNIDIS, a.g.m., s.302.
[111] David BESANKO ve George KANATAS, "The Regulation of Bank Capital: Do Capital Standards Promote Bank Safety?", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.5, No.2, (1996), ss.160-183.; Jürg BLUM, "Do Bank Capital Adequacy Requirements Reduce Risks", **Journal of Banking and Finance**, Vol.23, No.5, (1999), ss.768-770.; Jean Charles ROCHET, "Capital Requirements and the Behaviour of Commercial Banks", **European Economic Review**, Vol.36, No.5, (1992), ss.1137-1170.
[112] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.54.
[113] Adrian BLUNDELL-WIGNALL, Paul ATKINSON ve See Hoon LEE, "The Current Financial Crisis", **OECD Journal: Financial Market Trends**, (2008), ss.1-2.

olduklarını belirtmişlerdir. Bu durumlarda, bankaların başarısızlık olasılığını azaltmak ve istikrarlı bir bankacılık sektörü oluşturmak amacıyla ortaya konulan bankacılık düzenlemelerinin olumsuz etki yarattığı sonucuna ulaşmışlardır.[114] Leaven ve Levine (2009) bu görüşü destekleyerek, sermaye düzenlemelerinin riski azaltmak yerine artırabileceğini belirtmişlerdir.[115]

Sermaye kısıtlamalarına ilişkin düzenlemeler, bankaların kredi kullandırırken daha ihtiyatlı davranmalarına neden olduğundan ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etki yaratabilmektedir.[116] Söz konusu düzenlemelerin banka performansını olumlu ya da olumsuz yönde etkilediğine ilişkin çelişkili sonuçlar ortaya konulmaktadır.[117] Örneğin; sermeye yeterlilik oranının zorunlu asgari düzeyinin artırılmasına yönelik düzenlemelerin, banka sahiplerinin risk iştahlarını azalttığından riskli kredi faaliyetlerine girmelerini engellediği ve bu nedenle banka performansını arttırıcı etki yarattığı sonucuna ulaşan çalışmaların[118] yanı sıra bankaların değerinin düşmesine neden olduğunu tespit eden çalışmalar da bulunmaktadır.[119]

Sermaye düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerinde herhangi bir etki yaratmadığını ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır. Barth ve diğerleri (2012) yaptıkları çalışmada, sermaye düzenlemelerinin sıkılaştırılmasının bankacılık sisteminin istikrarını artırmadığını, aracılık fonksiyonlarının etkinliğini geliştirmediğini ve kredilendirme süreçlerinde yapılan yolsuzluğu azaltmadığını ortaya koymuşlardır.[120] Fransa'da yaptıkları çalışmada De Bandt ve diğerleri (2018), yasal olarak bankaların tutmaları gereken sermaye miktarının artırılmasının bankacılık performansı üzerinde

---

[114] Michael KOEHN ve Anthony M. SANTOMERO, "Regulation of Bank Capital and Portfolio Risk", **The Journal of Finance**, Vol.35, No.5, (1980), s.1243.
[115] LAEVEN ve LEVINE, a.g.m., s.274.
[116] Anjan V. THAKOR, "The Design of Financial Systems: An Overview", **Journal of Banking & Finance**, Vol.20, No.5, (1996), ss.943-944.
[117] Joao SANTOS, "Bank Capital Regulation in Contemporary Banking Theory: A Review of the Literature", **Financial Markets, Institutions & Instruments**, Vol.10, No.2, (2001), ss.41-84.
[118] KEELEY ve FURLONG, a.g.m., ss.73-83.
[119] CORNETT ve TEHRANIAN, a.g.m., ss.1-5.
[120] James R. BARTH, Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE, "The Evolution and Impact of Bank Regulations", **World Bank Policy Research Working Paper No.6288**, Aralık 2012, s.24.

herhangi bir etki yaratmadığı, buna karşın bankaların kendi strateji ve kararları doğrultusunda sermayelerini arttırmalarının aktif getiri oranı üzerinde olumlu etki yarattığı sonucuna ulaşmışlardır.[121]

1.3.4. Tasarruf Mevduatının Korunmasına İlişkin Düzenlemeler

Bankalar genellikle kısa vadeli mevduatları toplayıp daha uzun vadeli kredilere dönüştüren kurumlardır. Söz konusu vade uyumsuzluğu nedeniyle, bankalar ve mevduat sahipleri, kredi kullanan taraflara sağladıkları fonların geri dönmemesi riski ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bilgi asimetrisinin yüksek olması ve ilk başvuru yapan tarafın öncelikli olarak hizmet alması gibi özellikleri nedeniyle bankalar, mevduat sahipleri tarafından sürekli izlenmeli ve takip edilmelidir. Buna rağmen, izleme maliyetleri yüksek olduğundan küçük bireysel yatırımcı olan mevduat sahipleri izleme faaliyetlerini gerçekleştirmemekte, diğer yatırımcıların yaptığı izleme ve takip faaliyetlerinden bir anlamda bedava yararlanmaktadırlar.[122]

Bankacılık sektörü olası bir kötü durumda tüm mevduat sahiplerinin toplu bir şekilde paralarını çekmek istemeleri olarak bilinen banka hücumlarına (bank run) açıktır. Birçok mudiinin aynı anda mevduatlarını çekmek istemeleri durumunda, bankalar aslında finansal açıdan sağlam olsalar bile likidite güçlüğüne düşebilecek ve aktiflerini çok kısa sürede yok pahasına satmak zorunda kalabileceklerdir.[123] Söz konusu sorunları ortadan kaldırmak üzere neredeyse tüm ülkelerde uygulanan mevduat sigortası sistemi, bir bankanın olası finansal başarısızlığının bankacılık sistemine yayılmasını engellemek ve mevduat sahiplerini korumak olmak üzere iki önemli fayda sağlamaktadır. Kamu yararı yaklaşımını benimseyenler, banka hücumlarının finansal bulaşıcılık ile bankacılık

---

[121] Olivier DE BANDT ve Diğerleri, "Optimal Capital, Regulatory Requirements and Bank Performance in Times of Crisis: Evidence from France", **Journal of Financial Stability**, Vol.39, (2018), s.185.
[122] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Enrica DETRAGIACHE, "Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation", **Journal of Monetary Economics**, Vol.49, No.7, (2002), s.1402.
[123] Douglas W. DIAMOND, "Financial Intermediation and Delegated Monitoring", **The Review of Economic Studies**, Vol.51, No.3, (1984), ss.393-414.; Sudipto BHATTACHARYA, Arnoud W. A. BOOT ve Anjan V. THAKOR, "The Economics of Bank Regulation", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.30, No.4, (Kasım 1998), ss.745-770.

sistemine yayılmasını engellediği ve bankacılık sektörünün resmi olarak izlenmesini sağladığı için mevduat sigortası sistemini desteklemektedirler.[124]

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde; mevduat sigortası sisteminin uygulanmasının bankacılık sektörünün istikrarını ciddi bir şekilde olumsuz yönde etkilediği ortaya koyan çalışmaların olduğu da görülmektedir.[125] Nitekim kişisel menfaat görüşünü savunanlar, mevduat sigortası sisteminin finansal durumu kötü olan bankaların en çok istedikleri uygulama olduğunu, mevduat sigortası bulunduğu için risk primi ödemeksizin bu bankaların mevduat toplayabildiklerini belirtmektedirler. Buna ek olarak, mevduat sigortasının devlet tarafından sübvansiyon dağıtmanın bir yolu olduğunu, piyasa denetimini zayıflattığını ve bankacılık sektörünün istikrarını olumsuz etkilediğini savunmaktadırlar.[126]

Mevduat sigortası bazı kesimler tarafından bankacılık sektöründe yaşanan ahlaki tehlike probleminin kaynağı olarak gösterilmektedir. Söz konusu yaklaşımı benimseyenler, mevduat sigortası sisteminin uygulanması durumunda fon sahiplerinin mevduatlarını yatırdıkları bankalara yönelik izleme faaliyetlerini tam anlamıyla yerine getirmediklerini ve finansal açıdan görece daha kötü olan bankaların daha yüksek faizle mevduat toplayıp söz konusu fonları daha riskli yatırımlara aktardıklarını iddia etmektedirler.[127] Bu nedenle mevduat sigortası, mevduat sahipleri ve fon bulmakta zorlanan küçük bankalar için yararlı bir uygulama olmakla birlikte olası bir zarar durumunda devlet, vergi mükelleflerinin ödemiş oldukları vergileri sisteme aktaracağı için vergi mükellefleri açısından maliyet olarak kabul edilmektedir.[128]

---

[124] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.58.
[125] DEMİRGÜÇ-KUNT, DETRAGIACHE ve TRESSEL, a.g.m., ss.511-542.; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Intermediation, ss.244-246.
[126] Luc LAEVEN, "The Political Economy of Deposit Insurance", **Journal of Financial Services Research**, Vol.26, No.3, (2004), s.220.
[127] Michael C. KEELEY, "Deposit Insurance, Risk, and Market Power in Banking", **The American Economic Review**, Vol.80, No.5, (Aralık 1990), ss.1183-1200.; Patricia A. MCCOY, "The Moral Hazard Implications of Deposit Insurance: Theory and Evidence", **Current Developments in Monetary and Financial Law Semineri**, Washington, D.C., 23-27 Ekim 2006, s.25.
[128] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.59.

Demirgüç-Kunt ve Huizinga (2004) yaptıkları çalışmada, mevduat sigortası uygulamasından dolayı piyasa denetiminin azaldığını tespit etmişlerdir. Mevduat sigortası sistemini resmi olarak uygulayan ülkelerde hızlı bir şekilde büyümekte olan bankaların fon maliyetlerinde herhangi bir artış söz konusu olmadığı ancak resmi bir mevduat sigortası bulunmayan ülkelerde bankaların fon maliyetlerinin artış gösterdiği bulgusuna ulaşmışlardır.[129] Söz konusu çalışma ile Demirgüç-Kunt ve Kane (2002) tarafından yapılan çalışmada elde edilen bulgular, kurumsallaşmanın düşük, hukukun üstünlüğünün zayıf, bilgiye erişimin güç ve bankacılık düzenlemelerinin yetersiz olduğu ülkelerde mevduat sigortasının faydadan çok maliyet getirdiğini göstermektedir. [130]

Konuyla ilgili yapılan bir başka çalışmada, mevduat sigortasının kapsamlı olduğu ülkelerde bankaların kırılganlığının arttığı ve bankacılık sektörünün performansının düştüğü ortaya konulmuştur.[131] Ayadi ve diğerleri (2016) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde, mevduat sigortası sisteminin uygulanmasının bankaların verimlilikleri üzerinde negatif etki yarattığı ortaya konulmuştur.[132]

Laeven ve Levine (2009), bankacılık düzenlemelerinin bankaların risk alma eğilimleri ile ilişkisini inceledikleri çalışmada, bir ülkede mevduat sigortası sisteminin bulunmasının bankacılık risklerini arttırdığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte, bankanın ortaklık yapısının söz konusu riskler üzerinde ciddi derecede etki yarattığı, küçük paylara sahip olan birçok ortağın bulunduğu bankalarda risk alma eğilimlerinin mevduat sigortası sisteminin uygulanmasından çok etkilenmediği, bir ya da birkaç güçlü ortağın bulunduğu bankalarda ise risk alma eğiliminin arttığı sonucuna ulaşmışlardır.[133]

---

[129] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Harry HUIZINGA, "Market Discipline and Deposit Insurance", **Journal of Monetary Economics**, Vol.51, No.2, (2004), ss.396-397.
[130] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Edward J. KANE, "Deposit Insurance around the Globe: Where Does it Work?", **Journal of Economic Perspectives**, Vol.16, No.2, (2002), ss.192-193.
[131] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, World Bank Policy Research Working Paper No.2588, ss.30-31.
[132] AYADI ve Diğerleri, a.g.m., s.27.
[133] LAEVEN ve LEVINE, a.g.m., s.261.

1.3.5.Özel İzleme ve Bağımsız Denetime İlişkin Düzenlemeler

Bankacılık sektörü çok yoğun düzenlemelerin yapıldığı ve denetimin en sık uygulandığı sektörlerin başında gelmektedir. Sektöre yönelik denetim sadece resmi düzenleyici kuruluşlar tarafından yapılmamakta, resmi denetimlere ek olarak bankaların bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi, özel derecelendirme kuruluşları tarafından notlandırılması ve fon sağlayan kişi ve kurumlarca banka faaliyetlerinin takip edilmesi şeklinde özel izleme faaliyetleri de gerçekleştirilebilmektedir.[134]

Birçok ülkede bankalar, gerçekleştirdikleri faaliyetler ve risk yönetimi prosedürleri hakkında güvenilir, kapsamlı ve konsolide bilgileri kamuoyunun bilgisine sunmakla yükümlü tutulmaktadırlar. Müşterilerin ve bankalarla iş ilişkisi içine giren tarafların bankaları daha kapsamlı bir şekilde izlemelerini sağlamak amacıyla bazı ülkelerde mevduat sigortası da uygulanmamakta ve bankaların bu taraflarca izlenmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Buna karşın, özellikle sermaye piyasaları az gelişmiş olan, muhasebe standartları ve yasal sistemleri yeterli düzeyde olmayan ülkelerde piyasa tarafından yapılacak özel izlemeye güven duymanın soru işareti yaratacağı da düşünülmektedir.[135]

Kamu yararı yaklaşımını benimseyenlere göre, kurumsallaşmanın düşük olduğu ülkelerde, bankaların aşırı risk alma davranışlarını engellemek için kamu denetimi özel izlemeden daha etkin sonuç yaratmaktadır. Bu yaklaşıma göre, kurumsallaşmanın düşük olduğu ülkelerde, özel izlemeye güvenilmesi durumunda küçük mevduat sahiplerinin fonları sömürülebilecek ve bankacılık sektörü daha az gelişebilecektir. Kişisel menfaat yaklaşımını benimseyenler ise, bu görüşe şiddetle karşı çıkmakta ve kurumsallaşmanın düşük olduğu ülkelerde belirli grupların denetim otoritelerini kendi çıkarları için kullanabileceklerini iddia etmektedirler.[136]

---

[134] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.59.
[135] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.60.
[136] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.61.

Caprio ve Honohan (2004) yaptıkları çalışmada, kamuyu aydınlatma ve muhasebe konularındaki zayıflıklarına rağmen düşük gelirli ülkelerin özel izleme ve piyasa disiplinini uygulamakta daha başarılı olabileceklerini savunmaktadırlar. Söz konusu ülkelerde mevduat sigortası sistemi genellikle uygulanmamakta, uygulansa bile çok güvenilir görülmemekte ve bu nedenle de bankalarla iş ilişkisi kuran taraflar tarafından izleme faaliyetleri yapılmaya devam edilmektedir. Buna ek olarak, bu ülkeler yabancı banka girişlerine daha açık olmakta ve bu bankalarla ilgili bilgiye daha kolay erişilebilmekte, genel ekonomi ve bankacılık sektörü çok karmaşık yapılar içermemekte dolayısıyla da küçük yatırımcılar bile izleme faaliyetlerini gerçekleştirebilmektedir.[137]

Barth ve diğerleri (2004) yapılan, 107 farklı ülkede bankaların düzenlenmesi ve denetimi uygulamalarının bankacılık sektörünün gelişimi, verimliliği ve kırılganlığı üzerindeki etkilerinin incelendiği çalışmada, kamuyu aydınlatmayı geliştiren, özel sektörün banka sahipliklerini güçlendiren ve özel kuruluşların bankaları izlemesini teşvik eden düzenlemelerin bankaların verimliliklerini arttırıcı ve kırılganlıklarını ise azaltıcı etki yarattığı tespit edilmiştir.[138] Klomp ve De Haan (2015) gelişmekte olan ülkelerde bankacılık düzenlemelerinin finansal kırılganlık üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada da benzer sonuçlara ulaşmış ve gözetim konularına yönelik düzenlemelerin ortaklık yapısına bakılmaksızın tüm bankalar üzerinde riskleri azaltıcı etki sağladığını ortaya koymuşlardır.[139]

Delis ve diğerleri (2011) 22 ülkede bankacılık sektörü üzerinde yaptıkları çalışmada, düzenleme ve denetimin bankaların verimliliği üzerindeki etkisini araştırmış ve müşteriler tarafından yapılan izlemeyi arttıran düzenlemelerin verimlilik üzerinde pozitif etki yarattığını ortaya koymuşlardır.[140] Barth ve diğerleri (2008) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmış, bankacılık sektörünün istikrarlı ve etkin

[137] Gerard CAPRIO ve Patrick HONOHAN, "Can the Unsophisticated Market Provide Discipline?", Claudio BORIO ve Diğerleri (Eds.), **Market Discipline Across Countries and Industries** içinde (349-362), Massachusetts: The MIT Press, 2004, s.349.
[138] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Intermediation, ss.238-240.
[139] KLOMP ve DE HAAN, a.g.m., s.89.
[140] DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.736.

çalışmasını sağlayan düzenlemelerin, müşteriler tarafından yapılan kişisel izlemenin artmasını sağlayan, ahlaki tehlikeyi azaltan düzenlemeler oldukları ortaya konulmuştur.[141]

1.3.6. Kamu Denetimi ve Gözetimine İlişkin Düzenlemeler

Bankacılık sektörü 20. yüzyılın büyük bir kısmında yoğun bir şekilde kısıtlamalara maruz kaldığından bankaların denetimi büyük oranda söz konusu kısıtlamalara uyum bağlamında ele alınmaktaydı. 1970 ve 1980'li yıllarda gelişmiş, 1980 ve 1990'lı yıllarda ise gelişmekte olan ülkelerde finans sektörünün liberalleşmeye başlamasıyla birlikte, rezerv ve likidite gereklilikleri büyük ölçüde azaltılmış, doğrudan kredi miktarları düşmeye başlamış, faiz oranları serbest bırakılmış ve bankaların denetimi konusunda uyum bazlı denetim yerini ihtiyat bazlı denetime bırakmıştır.[142]

Mevduat sigortası sisteminin uygulandığı birçok ülkede, bankaların daha fazla risk almaya istekli olmaları ve mevduat sahiplerinin bankaları izleme konusunda çok hevesli olmamaları söz konusu ülkelerde denetim ve gözetim faaliyetlerinin önemini artırmıştır. Kamu yararı yaklaşımını benimseyenler, mevduat sigortası sisteminin uygulanması veya diğer bazı nedenlerle ortaya çıkabilecek piyasa aksaklıklarının üstesinden, denetim ve gözetim faaliyetleri ile gelinebileceğini savunmaktadırlar. Bu görüşü savunanlara göre, söz konusu sorunların üstesinden gelebilmek ve bankacılık sektörünün sağlamlık ve istikrarını sağlayabilmek için denetçilere yeterli güç ve yetkinin verilmiş olması gerekmektedir. [143]

Kişisel menfaat görüşünü savunanlar ise, resmi denetleyici otoritenin güçlü olması durumunda hükümetlerce kendilerine çıkar sağlamak için kullanılabileceğini iddia etmektedirler. Piyasa aksaklıklarını gidermek yerine kendilerine çıkar sağlamaya odaklanabilecek olan denetçilerin, politikacılar tarafından baskı altında tutulabileceği

---

[141] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Comparative Economic Studies, s.537.
[142] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.55.
[143] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.55.

görüşünü savunmaktadırlar. Bu görüşe göre, güçlü bir kamu denetimi ve gözetimi yolsuzluk düzeyinin artmasına, bankacılık performansının ise düşmesine neden olmakta, sektörün istikrarı üzerinde ise ya hiç etki yaratmamakta ya da sınırlı düzeyde etki yaratmaktadır. [144]

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, kamu denetimi ve gözetiminin etkinliği hakkında çok sınırlı çalışmanın yapıldığı ve söz konusu çalışmalarda genellikle ABD bankacılık sektörünün ele alındığı görülmektedir. De Young ve diğerleri (2001) yaptığı çalışmada, kamu denetimiyle piyasaların birkaç ay gecikmeli olarak fiyatlandırdığı bazı önemli bilgilerin tespit edilebildiğini ortaya koymuşlardır.[145] Buna karşın Berger ve diğerleri (2000), sermaye piyasalarının bankacılık performansını değerlendirme ve gelecekteki değişiklikleri öngörme noktasında daha etkin sonuçlar verdiğini, kamu denetiminin sadece yapıldığı dönemde çok kısıtlı katkı yarattığını tespit etmişlerdir. [146]

Kamu denetiminin bankaların performansı üzerindeki etkisini araştıran çalışmalar da çok kısıtlı sayıdadır. Rezende ve Wu (2013) ABD'de yaptıkları çalışmada, kamu denetimi ve gözetiminin banka performansını olumlu etkilediği sonucuna varmışlardır. Söz konusu çalışmada, denetim ve gözetim faaliyetlerinin arttırılmasının banka öz kaynak getiri oranını arttırdığı, sorunlu kredi oranını ise düşürdüğü tespit edilmiştir.[147] Türkiye'de yapılan çalışmada, güçlendirilmiş denetim ve gözetim uygulamalarının bankaların verimliliğinin artmasına neden olduğu bulgusuna ulaşılmış ve bankaların sağlamlıklarına ve gözetimlerine ilişkin düzenlemelerin düşünüldüğünden çok daha fazla önem arz ettiğini tespit edilmiştir.[148]

---

[144] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.55.
[145] Robert DEYOUNG ve Diğerleri, "The Information Content of Bank Exam Ratings and Subordinated Debt Prices", **Journal of Money, Credit and Banking,** Vol.33, No.4, (Kasım 2001), s.924.
[146] Allen N. BERGER, Sally M. DAVIES ve Mark J. FLANNERY, "Comparing Market and Supervisory Assessments of Bank Performance: Who Knows What When?", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.32, No.3, (Ağustos 2000), ss.665-666.
[147] Marcelo REZENDE ve Jason J. WU, "The Effects of Supervision on Bank Performance: Evidence from Discontinuous Examination Frequencies", **Midwest Finance Association 2013 Annual Meeting Paper,** 2014, ss.18-19.
[148] KALE, EKEN ve SELİMLER, a.g.m., s.140.

Levine (2005) yaptığı çalışmada, kamu denetimin banka performansını iyileştirdiği yönündeki genel görüşün aksine, kamu denetim otoritelerinin güçlendirilmesinin bankacılık performansını düşürdüğü sonucuna ulaşmıştır. Çalışmada, kurumsallığın düşük olduğu ülkelerde kamu otoritelerinin yetkilerinin arttırılması durumunda, bankaların kredi kullandırım kararlarında yolsuzluğun arttığı ve banka performanslarının düştüğü tespit edilmiştir.[149]

Denetim ve gözetim faaliyetlerini yapan kuruluşun da banka performansları üzerinde etki yarattığı literatürde ortaya konulmuştur. Eichengreen ve Dinçer (2011) yaptıkları çalışmada, bankacılık denetiminin merkez bankası tarafından, merkez bankası dışındaki bir kamu otoritesi tarafından ya da bağımsız bir düzenleyici otorite tarafından yapılmasının banka performansı üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Söz konusu çalışmada, denetimlerin merkez bankası dışındaki bağımsız otoritelerce yapıldığı ülkelerde sorunlu kredilerin GSYİH'e oranının daha düşük olduğu, bankaların ayırmaları gereken karşılıklar daha düşük olduğundan daha fazla sermaye bulundurdukları ve bankacılık krizi yaşanma olasılığının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın, merkez bankaları ya da devlet mekanizmasına bağlı otoriteler tarafından bankacılık denetimlerin yapıldığı ülkelerde bu şekilde bir sonuca ulaşılamamıştır.[150]

Delis ve diğerleri (2011) yaptıkları çalışmada, resmi denetim otoritelerinin gücünü artırmaya yönelik düzenlemelerin verimlilik üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı sonucuna ulaşmışlardır.[151] Düzenlemelerin banka verimlilikleri üzerindeki etkisini araştıran bir diğer çalışmada, denetim otoritelerinin gücünü artırmaya yönelik düzenlemelerin sadece söz konusu otoritelerin bağımsız olduğu ülkelerde verimlilik artışına neden olduğu tespit edilmiştir.[152]

---

[149] Ross LEVINE, "Finance and Growth: Theory and Evidence", Philippe AGHION ve Steven DURLAUF (Eds.), **Handbook of Economic Growth** içinde (865-934), Amsterdam: Elsevier, 2005, ss.865-934.
[150] Barry EICHENGREEN ve Nergiz DİNÇER, "Who Should Supervise? The Structure of Bank Supervision and the Performance of the Financial System", **National Bureau of Economic Research Working Paper No.17401**, Eylül 2011, ss.11-12.
[151] DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.756.
[152] BARTH ve Diğerleri, a.g.m., ss.2890-2891.

II.BÖLÜM: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS

Finansal sektörün en önemli oyuncularından olan bankalar; tasarrufların etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesi, fon arz edenlerden fon talep edenlere bu tasarrufların aktarılması, risklerin çeşitlendirilmesi ve sürekli olarak izlenmesi şeklindeki bir dizi faaliyet ile tasarruf ve yatırım kararlarını etkilemekte, dolayısıyla ekonomik büyüme üzerinde etki yaratmaktadırlar.[153] Bankaların işlevlerini yerine getirirken çok geniş bir alanda faaliyet göstermeleri, sundukları ürün ve hizmetlerin çok teknik ve karmaşık olması dolayısıyla tam olarak anlaşılamamaları ve bankaya özgü, sektörel ya da makro düzeyde birçok değişkenden etkilenmeleri banka performanslarının ölçümünü zorlaştırmaktadır. Birçok ülkede finansal piyasalarda rol olan en büyük oyuncular olan bankaların, performanslarının ne şekilde ölçüleceği konusu, kamu otoriteleri, düzenleyiciler, yasa koyucular, yatırımcılar, hissedarlar ve mevduat sahipleri açısından oldukça önemli bir konudur.[154]

Bankacılık performansının nasıl ölçümleneceği konusunda yıllardır birçok yöntem ve metodoloji geliştirilmesine rağmen henüz performans ölçümü konusunda ortak bir görüşe varılamamıştır. Bankacılık sektörünün heterojen yapıda olması, ülke dinamiklerinin farklılığı, bankacılık verileri sunan veri tabanlarının farklı bilgiler içermesi, farklı ülkelerde farklı yasal ve diğer kısıtların bulunması gibi nedenlerle dünya genelinde kullanılan ortak bir performans ölçüm metodu belirlenememiştir.[155]

Performans ölçümüne yönelik ortak bir fikir birliği olmaması, yapılan çalışmalarda farklı performans ölçüm yöntemlerinin kullanılması ve hatta ölçüm yöntemi aynı olsa bile banka performansının farklı yönlerine değinilmesi, literatürde yer alan çalışmaların karşılaştırılmasını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan ise bu durum, konuyla

---

[153] Mihail PETKOVSKI ve Jordan KJOSEVSKI, "Does Banking Sector Development Promote Economic Growth? An Empirical Analysis for Selected Countries in Central and South Eastern Europe", **Economic Research-Ekonomska Istraživanja**, Vol.27, No.1, (2014), ss.55-57.
[154] Hakan BEKTAŞ, "Türk Bankacılık Sektöründe Etkinlik Analizi", **Sosyoekonomi**, Cilt.19, Sayı.1, 2013, s..279.
[155] Beata GAVUROVA ve Diğerleri, "Comparison of Selected Methods for Performance Evaluation of Czech and Slovak Commercial Banks", **Journal of Business Economics and Management**, Vol.18, No.5, (2017), ss.852-853.

ilgili araştırmacılar tarafından sürekli yeni çalışmalar yapılması ve banka performansına yönelik sürekli daha gelişmiş modellerin kullanılması sonuncunu doğurmaktadır:

Bu bölümde; banka performans ölçümünün literatürde ne şekilde ele alındığı, yapılan çalışmalarda kullanılan performans ölçüm yöntemlerinin ne gibi kriterleri içerdiği, CAMELS analizi yönteminin performans analizinde nasıl kullanıldığı ve banka performansını etkileyen içsel ve dışsal faktörlerin neler olduğu konularına değinilecektir.

2.1. Banka Performansının Belirlenmesi ve Ölçümü

Performans, işletmelerin amaçları doğrultusunda planlanmış bir etkinliğin sonuçlarının nicel ve nitel olarak tanımlanmasıdır.[156] Bir başka deyişle, verilen bir işi önceden belirlenmiş maliyet, hız, kalite gibi standartlara uygun bir şekilde tamamlamaktır. Performans ölçümü; iktisat, işletme yönetimi, muhasebe ve bilgi teknolojilerinden oluşan en az dört farklı disiplini ilgilendiren karmaşık bir konudur.[157] Bu derece karmaşık bir konu olmasına rağmen, işletmeler genellikle, kar maksimizasyonu hedefleri doğrultusunda, performanslarını karlılık bağlamında ele almakta, performansın diğer boyutlarını göz ardı etmektedirler.[158]

Bankalar diğer işletmelere oranla daha soyut, daha karmaşık ve daha büyük yapılar olduklarından, performans değerlendirmelerinin farklı bir bakış açısı ile ele alınması ve nicel sonuçların yanı sıra nitel sonuçlara da odaklanılması gerektiği düşünülmektedir. Nitel faktörleri de dikkate alan kurumsal karne (balance scorecard) yaklaşımına göre; sadece finansal sonuçlara odaklanmak yetersiz olmaktadır. Finansal sonuçların yanı sıra hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti, müşterilerin değişen talep ve

[156] Mehmet Yaman ÖZTEK, "Performans Ölçümünde Esas Alınan Ölçütler", **Öneri Dergisi**, Cilt.6, Sayı.23, (Ocak 2005), s.19.
[157] Stefan TANGEN, "Performance Measurement: From Philosophy to Practice", **International Journal of Productivity and Performance Management**, Vol.53, No.8, (2004), s.735.
[158] TANGEN, a.g.m., s.726.

ihtiyaçlarını karşılama yetenekleri, iş süreçlerinin etkinliği ve yenilik yapma, öğrenme-gelişme kapasiteleri incelenmelidir.[159]

Performans ölçümünde nitel sonuçları dikkate almak önemli olsa da en temel amacı, sunduğu ürün ve hizmetler ile topluma fayda sağlamak ve karlarını maksimize ederek yaşamını sürekli kılmak olan bankaların, nitel sonuçları finansal sonuçlara dönüştürmesi önem arz etmektedir. Nitekim banka performansları ile ilgilenen karar alıcılar, denetim otoriteleri ve yatırımcılar; çoğu zaman finansal sonuçlara hizmet kalitesi, teknoloji düzeyi, marka bilinilirliği gibi nitel değerlerden daha fazla önem vermektedir. Yatırımcılar genellikle sahip oldukları hisselerin değerleri ve ne kadar kâr payı alacaklarıyla ilgilenmekte, denetim otoriteleri sermaye yeterliliği, likidite gibi konularda bankaların finansal göstergelerine ilişkin belirli periyotlarla raporlamalar yapmalarını beklemekte, kamu otoriteleri de kullandırdıkları kredilerin hacmi ve maliyeti gibi genel ekonomiyi ilgilendiren konularda bankaların finansal göstergelerini dikkate almaktadırlar.

Yalnızca finansal verilere bakarak performans değerlendirmesi yapmak çok yeterli gözükmese de geçmiş dönemlere ilişkin finansal verilerin; genel kabul gören referans değerler, rakiplere ait finansal veriler ya da sektör ortalamaları ile karşılaştırılmasıyla banka performansı hakkında bilgi edinilebilmektedir. Finansal performans ölçümü, kolay ulaşılabilen ve somut sonuçları yansıtan finansal verilere dayanılarak gerçekleştirildiğinden sıkça uygulanan bir yöntem olabilmektedir.[160]

2.1.1. Banka Performansının Ölçülmesinde Kullanılan Yöntemler

Bankacılık sektörünün oldukça karmaşık bir yapıya bürünmüş olmasına rağmen finansal performans ölçümleri temel olarak; karlılık, etkinlik, verimlilik, risklilik ve kaldıraç oranları dikkate alınarak yapılmaktadır. Performans ölçümünü gerçekleştiren

[159] Robert S. KAPLAN, "Conceptual Foundations of the Balanced Scorecard", **Harvard Business School Working Paper No.10-074**, 2010, ss.13-14.
[160] GAVUROVA ve Diğerleri, a.g.m., s.853.

kişi ya da kuruluşun bakış açısına göre, ölçümde kullanılan boyutlar ve bu boyutların ağırlıkları değişebilmektedir. Örneğin; yatırımcılar karlılık bağlamında performansı ölçerken, kamu otoriteleri bankaların performans ölçümlerinde risklilik düzeyine çok daha fazla önem atfetmektedirler. Bankaların performans ölçümleri genel olarak; (1) öz kaynak getiri oranı, aktif getiri oranı gibi değişkenlerle hesaplanan geleneksel yöntemler, (2) ekonomik katma değer (EVA) veya riske göre düzeltilmiş sermaye getirisi (RAROC) gibi pay sahiplerinin kazanç durumlarını dikkate alan ekonomik yöntemler ve (3) fiyat kazanç oranı, kredi temerrüt takası (CDS) gibi değişkenlerle hesaplanan piyasa bazlı yaklaşımlar uygulanarak yapılmaktadır.[161]

Bankaların üretim ve aracılık olmak üzere iki temel fonksiyonu bulunmaktadır. Üretim fonksiyonunu dikkate alan yaklaşım operasyonel verimliliği etkileyen; şube sayısı, personel sayısı, hesap sayısı, işlem sayısı gibi fiziksel büyüklükleri göz önünde bulundururken, aracılık fonksiyonunu dikkate alan yaklaşım ise; toplam mevduat, kredi, menkul kıymetler portföyü, faiz gelirleri, faiz giderleri gibi parasal büyüklükleri göz önünde bulundurmaktadır. Üretim fonksiyonunu ön plana alan birçok çalışmada bankacılık performansı; parametrik ölçüm yöntemi olan Stokastik Sınır Analizi[162] veya parametrik olmayan bir ölçüm yönetimi olan Malmquist Toplam Faktör Verimlilik Endeksi[163] ile ölçümlenmiştir.

Barth ve diğerleri (2013) yaptıkları çalışmada bankaların üretim faaliyetini dikkate alarak banka performansını veri zarflama analizi kullanarak hesapladıkları banka

---

[161] John KARR, "Performance Measurement in Banking: Beyond ROE", **Journal of Performance Management**, Vol.18, No.2, (2005), s.56.

[162] Evan KRAFT, Richard HOFLER ve James PAYNE, "Privatization, Foreign Bank Entry and Bank Efficiency in Croatia: A Fourier-flexible Function Stochastic Cost Frontier Analysis", **Applied Economics**, Vol.38, No.17, (2006), ss.2075-2088.; Laura CAVALLO ve Stefania P.S. ROSSI, "Do Environmental Variables Affect the Performance and Technical Efficiency of the European Banking Systems? A Parametric Analysis Using the Stochastic Frontier Approach", **The European Journal of Finance**, Vol.8, No.1, (2002), ss.123-146.

[163] KALE, EKEN ve SELİMLER, a.g.m., ss.109-145.; Jonathan E. LEIGHTNER ve Knox CA LOVELL, "The Impact of Financial Liberalization on the Performance of Thai Banks", **Journal of Economics and Business**, Vol.50, No.2, (1998), ss.115-131.; Yılmaz AKYÜZ, Feyyaz YILDIZ ve Zübeyde KAYA, "Veri Zarflama Analizinde (VZA) Malmquist Endeksi ile Toplam Faktör Verimlilik Ölçümü: IMKB'ye Kayıtlı Mevduat Bankaları Üzerine Bir Uygulama", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt.27, Sayı.4, (2013), ss.110-130.; Sigbjorn Atle BERG, Finn R. FØRSUND ve Eilev S. JANSEN, "Malmquist Indices of Productivity Growth during the Deregulation of Norwegian Banking, 1980-89", **The Scandinavian Journal of Economics**, (1992), ss.211-228.

etkinlik puanıyla ölçümlemişlerdir. Çalışmada, bankaların toplam mevduat, personel giderleri, sabit varlıklar ve kredi kayıp karşılıkları girdilerinin, toplam krediler, gelir getiren varlıklar ve diğer faaliyet karı çıktılarına dönüşümü sürecindeki etkinlik düzeyi dikkate alınmıştır.[164]

Aracılık fonksiyonunu dikkate alan yaklaşıma göre ise banka performansları genel olarak finansal oranlar ile hesaplanan, uluslararası kabul görmüş CAMELS analizi ile ölçülmektedir.[165] Finansal oranlar, bankaların finansal sağlamlığını ve yönetim kalitelerini ölçümlemek için kullanılan temel araçlardan biridir.[166] Finansal oranlar kullanılarak yapılan performans ölçümlerinde genel olarak, finansal oranların çeşitli kombinasyonları kullanılmakta ve referans değerlere göre finansal göstergelerinin ne şekilde değiştiği ele alınmaktadır.[167]

Literatürde banka performansları farklı çalışmalarda farklı finansal oranlar kullanılarak ölçümlenmiştir. Bankacılık sektörüne ilişkin düzenlemelerin bankaların gelişimi, verimliliği ve kırılganlığı üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmalarında Barth ve diğerleri (2004), toplam mevduatın toplam GSYİH'e oranı, net kar marjı, sabit maliyetlerin toplam aktiflere oranı ve takipteki kredilerin toplam aktiflere oranı gibi oranlarla banka performansını ölçümlemişlerdir.[168] Bashir (2001), Türkiye, Mısır, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin de yer aldığı 8 Ortadoğu ülkesinde faaliyet gösteren İslami bankaların bankacılık performanslarını karşılaştırdığı çalışmada, banka

[164] BARTH ve Diğerleri, a.g.m., ss.2881-2886.
[165] Muhammet MERCAN ve Diğerleri "The Effect of Scale and Mode of Ownership on the Financial Performance of the Turkish Banking Sector: Results of a DEA-based Analysis", **Socio-Economic Planning Sciences**, Vol.37, No.3, (2003), s.192.
[166] Alphonsius Dzeawuni WIRNKAR ve Muhammad TANKO, "CAMEL(S) and Banks Performance Evaluation: The Way Forward", *SSRN Working Papers*, 2008, No.1150968, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1150968 (15 Mart 2018), s.3.
[167] Necmi Kemal AVKIRAN, "Developing an Instrument to Measure Customer Service Quality in Branch Banking", **International Journal of Bank Marketing**, Vol.12, No.6, (1994), ss.10-18.
[168] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Intermediation, s.218.

performanslarını faiz dışı getiri, vergi öncesi karın toplam aktiflere oranı, aktif getiri oranı ve öz kaynak getiri oranı değişkenleri ile ölçümlemiştir.[169]

Naceur ve Omran (2011) tarafından Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki bankalara ilişkin yapılan çalışmada ise, bankaların performans ölçütü olarak bankaların verimlilikleri belirlenmiş ve verimlilik 3 farklı şekilde ölçülmüştür: Aracılık maliyeti, faaliyet performansı ve karlılık. Aracılık maliyeti, net kar marjının faizli aktiflere oranı olarak hesaplanmıştır. Faaliyet performansı, Kwan (2003) tarafından daha önce yapılan çalışmaya[170] benzer şekilde, toplam operasyonel maliyetlerin gelir getiren aktifler ve mevduat toplamına oranı olarak belirlenmiştir. Karlılık boyutu ise aktif getiri oranı kullanılarak hesaplamaya katılmıştır.[171]

Demirguc-Kunt ve Huizinga (1999) yapmış oldukları çalışmada, banka karlılığını etkinliğin bir göstergesi olarak kullanmış ve banka performansını vergi öncesi net karın aktiflere oranı değişkeniyle ölçümlemişlerdir.[172] De Young ve Rice (2004) ise; net faiz dışı gelirler ile banka finansal performansı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, banka finansal performansını kredilerin aktiflere oranı, konut kredilerinin toplam kredilere oranı, ticari kredilerin toplam kredilere oranı, çekirdek mevduatın aktiflere oranı, banka aktif büyüme oranı gibi değişkenleri kullanarak ölçümlemişlerdir.[173] Claessens ve diğerleri (2001) tarafından yapılan çalışmada, yabancı bankaların piyasaya girişinin yerel bankalar üzerindeki etkileri araştırılmış ve banka performansları vergi öncesi kar tutarının toplam aktiflere oranı şeklinde hesaplanmıştır.[174]

---

[169] Abdel-Hameed M. BASHIR, "Assessing the Performance of Islamic Banks: Some Evidence from the Middle East", **Topics in Middle Eastern and North African Economies,** (2001), s.5.
[170] Simon H. KWAN, "Operating Performance of Banks among Asian Economies: An International and Time Series Comparison", **Journal of Banking & Finance**, Vol.27, No.3, (2003), ss.471-489.
[171] NACEUR ve OMRAN, a.g.m., s.9.
[172] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Harry HUIZINGA, "Determinants of Commercial Bank Interest Margins and Profitability: Some International Evidence", **The World Bank Economic Review**, Vol.13, No.2, (1999), ss.380-381.
[173] Robert DEYOUNG ve Tara RICE, "Noninterest Income and Financial Performance at US Commercial Banks", **Financial Review**, Vol.39, No.1, (2004), ss.110-113.
[174] Stijn CLAESSENS, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Harry HUIZINGA, "How Does Foreign Entry Affect Domestic Banking Markets?", **Journal of Banking & Finance**, Vol.25, No.5, (2001), s.895.

Birtakım finansal oranları kullanarak banka performansını ölçümlemek literatürde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Ancak yapılan çalışmalarda, karlılık, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi gibi performansın sınırlı bir boyutunu gösteren bir ya da birkaç performans finansal oranı kullanmak, banka performansının eksik bir biçimde ölçülmesi anlamına gelebilmekte ve banka performansları ile ilgili yanlış bilgiler verebilmektedir. Bu nedenle, banka performans ölçümünün yapıldığı çalışmalarda çok ölçütlü karar verme yöntemlerinden sıklıkla yararlanılmıştır. Banka performansı ölçümüyle ilgili dünya genelinde yapılan çalışmalara ilişkin literatür çalışması Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2: Banka Performansının Ölçümüne İlişkin Literatür Taraması (Yurt Dışı)

Yazar	Yıl	Ülke	Kullanılan Yöntem	Sonuçlar
Dash	2017	Hindistan	CAMELS - PROMETHEE	Çalışmanın sonuçları çok kriterli karar modellerinin banka performans ölçümünde doğrudan uygulanabilirliğine ilişkin sorular oluşturmuştur. CAMELS analizinin yönetim kalitesi, likidite, sermaye yeterliliği, karlılık etkinlik boyutlarına ek olarak risk yönetiminin de banka performans ölçümünde önemli olduğu ortaya konulmuştur.
Fukuyama ve Matousek	2017	Japonya	Veri Zarflama Analizi (DEA)	Banka etkinliği ölçümüne ilişkin literatürde kullanılan iki aşamalı modelin geliştirildiği, yeni uygulanan metodolojik yaklaşımla gelirleri, takipteki kredilerin ve banka çıktılarının optimal düzeyleri ile gerçek düzeylerinin karşılaştırılabildiği belirtilmiştir. Böylelikle optimal düzeylerin altında çalışan bankaların belirlenebildiği vurgulanmıştır.
Wanke, Hassan ve Gaviao	2017	Asya	CAMELS - TOPSİS	CAMELS analizinde kullanılacak finansal oranların ağırlıkları uzman görüşü alınarak belirlenmiş, bankaların performans sıralamaları TOPSIS yöntemi ile yapılmıştır. İslami ilkelerin banka performanslarını açıklamada önemli bir etken olduğu, kültürel ve hukuki farklılıkların yabancı bankaların düşük performans göstermelerinin nedeni olabileceği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.
Işık, Kyj ve Kulalı	2016	Ukrayna	Veri Zarflama Analizi (DEA) - Stokastik Sınır Analizi (SFA)	Bankanın büyük, orta ya da küçük olmasına göre karşılaştırma yapmak üzere 3 farklı sınır değeri belirlenmiş banka verimlilikleri bankanın büyüklüğüne göre ilgili sınır değerleri ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada, bankaların girdilerinin %25'ini finansal hizmetleri sağlarken boşa kullandıkları, yönetimsel etkinsizliğin banka performansını düşürdüğü, büyük bankalara daha fazla güven duyulduğu için küçük bankalardan her alanda daha verimli oldukları gibi sonuçlara ulaşılmıştır.
Chao, Yu ve Wu	2015	Tayvan	Dinamik Ağ Veri Zarflama Analizi	Kullanılan yöntemin, birleşik bir çerçevede birden fazla süreci ya da dönemi incelemeye, analiz dönemi boyunca çok aşamalı bir üretim süreci kullanılarak verimliği ölçümlemeye ve genel verimlilik ile alt süreçler bazında verimliliğin dinamik değişimlerini anlamaya imkan sağladığı belirtilmiştir.
Ivan	2015	Japonya	Stokastik Sınır Analizi	Japon bankalarının verimlilik düzeyleri Stokastik Sınır Analizi ile ölçümlenmiştir. Elde edilen sonuçlar benzer parametrik yöntemlerin sonuçları ve parametrik ölçüm metodu olmayan veri zarflama analizi sonuçları ile karşılaştırılmıştır. Tüm ölçüm yöntemlerinde benzer sonuçlara ulaşıldığı belirtilmiştir.
Zuhroh, Ismail ve Maskie	2015	Endonezya	Stokastik Sınır Analizi	Bankaların maliyet etkinliklerinin hesaplandığı çalışmada, İslami bankaların teknik verimliliklerinin diğer bankalardan daha iyi, maliyet verimliliklerinin ise daha kötü olduğu sonucuna varılmıştır. Maliyet verimliliğinin düşük olmasının dağıtım etkinliğinin kötü olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.
Mandic vd.	2014	Sırbistan	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) - TOPSİS	Kullanılan performans ölçütlerinin ağırlıkları AHP yöntemi ile, banka performanslarının sıralaması ise TOPSIS yöntemi ile belirlenmiştir. Vergi öncesi kar ve öz kaynak tutarlarının en önemli performans göstergeleri olduğu tespit edilmiştir.
Wang vd.	2014	Çin	Veri Zarflama Analizi (DEA)	İki aşamalı veri zarflama analizinin uygulandığı çalışmada, söz konusu yöntemin bankaların verimsizlik yaşadığı noktaları tespit etmede geleneksel veri zarflama analizi yönteminden daha etkin bir yöntem olduğu belirtilmiştir. Analiz dönemi olan 2003-2011 yıllarında Çin bankalarının genel verimliliklerinin

Yazar	Yıl	Ülke	Kullanılan Yöntem	Sonuçlar
				arttığı, kamu bankalarının diğer bankalardan daha verimli oldukları, problemli kredilerdeki düşüşün verimlilik artışının bir göstergesi olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.
Titko ve Jureviciene	2014	Litvanya, Letonya	Veri Zarflama Analizi (DEA)	Verimlilik ölçümü için kullanılan değişkenler bankaların üretim ve aracılık fonksiyonları dikkate alınarak belirlenmiştir. Verimlilik skorları ile bankaların finansal oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon değerine ulaşılamamıştır. Elde edilen sonuçlara bazı durumlarda çelişkiler içerse de veri zarflama analizi ile performans ölçümünün basit ve kapsamlı olması gibi avantajları olduğu belirtilmiştir.
Ismail, Majid ve Rahim	2013	Malezya	Veri Zarflama Analizi (DEA)-Tobit Regresyon	Malezya bankalarının maliyet etkinliğini ölçmek için veri zarflama analizi uygulanmış ve maliyet etkinliğini etkileyen faktörler Tobit regresyon analizi ile incelenmiştir. Teknik etkinliğin konvansiyonel bankalarda, dağıtım etkinliğinin ise İslami bankalarda maliyet etkinliğinin ana kalemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek ekonomisinin teknik etkinliği ana kaynağı olduğu, banka büyüklüğünün etkinliği olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.
Rozzani ve Rahman	2013	Malezya	CAMELS	CAMELS analizinin uygulandığı çalışmada, kullanılan her bir finansal oran için referans değer aralıkları oluşturulmuş ve her bir oran için 1-5 arasında banka reytingleri hesaplanmış ve ağırlıklı ortalamaları alınarak genel banka reytingi tespit edilmiştir. Malezya'da konvansiyonel ve İslami bankaların birbirlerine benzer reytinglere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Amile, Sedaghat ve Poorhossein	2013	İran	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) - TOPSİS	Finansal ölçütlerden karlılık, finansal olmayan ölçütlerden ise hizmet kalitesi banka performansının en önemli göstergeleri olarak belirlenmiştir. Banka performansı ölçümlenirken finansal ve finansal olmayan ölçütlerin kullanılması önerilmiştir.
Perera ve Skully	2012	Hindistan	Veri Zarflama Analizi (DEA) - Stokastik Sınır Analizi (SFA)	Stokastik sınır analizi ve veri zarflama analizi ile yapılan banka verimlilik ölçümlerinin birbirine benzer sonuçlar verip vermediğinin ölçümlendiği çalışmada, her iki yöntemin de en iyi ve en kötü uygulama örneklerini sıralamada aynı sonuçları verdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte stokastik sınır analizi ile hesaplanan verimlilik puanlarının maliyet ve kar oranlarıyla daha tutarlı olduğu, bu nedenle de söz konusu yöntemin daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır.
Stankeviciene ve Mencaite	2012	Litvanya	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) - TOPSİS	AHP ve TOPSİS yöntemlerinin bir arada kullanılmasının banka performansını ölçümlemek için etkin bir yaklaşım olduğu sonucuna varılmıştır.
Barros vd.	2011	Çin	Veri Zarflama Analizi (DEA) – Inverse B-convexity	Veri zarflama analizini kullanan diğer çalışmalardan farklı olarak, çalışmada kullanılan yöntemin daha önce bankacılık performansı ölçümünde kullanılmayan yenilikçi bir yöntem olduğu belirtilmiştir.
Shaverdi, Akbari ve Tafti	2011	İran	TOPSİS, VİKOR, ELECTRE	Çalışmada kurumsal karne yaklaşımı ile bir arada kullanılan çoklu karar verme yöntemlerinin, banka performans değerlendirme aracı olarak güncel ve etkili bir model olduğu sonucuna varılmıştır. Performans değerlendirmesi yapılırken çoklu karar verme yöntemlerinin bir arada kullanılması ve elde edilen sonuçların karşılaştırılması önerilmiştir.
Doumpos ve Zopounidis	2010	Yunanistan	PROMETHEE	Banka performanslarını sıralamada çok sık kullanılan bir yöntem olan PROMETHEE metodunun, bir bankanın rakiplerine göre güçlü ve zayıf yönlerini belirlemede ya da ideal bir bankanın sahip olması

Yazar	Yıl	Ülke	Kullanılan Yöntem	Sonuçlar
				gereken referans değerlerden ne derece farklı değerlere sahip olduğunu göstermede çok sık kullanılan bir yöntem olduğu belirtilmiştir.
Koutsomanoli-Filipaki, Margaritis ve Staikouras	2009	Orta ve Doğu Avrupa	Stokastik Sınır Analizi	Rekabet ve yoğunlaşma düzeyinin banka verimlilikleri ile güçlü ilişki içerisinde olduğu, yabancı bankaların yerli özel ve kamu bankalarından daha verimli oldukları, Orta ve Doğu Avrupa bankalarında 1998-2003 yılları arasında yaşanan üretkenlik artışının verimlilik artışından değil teknolojik gelişimden kaynaklandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.
Kumar ve Gulati	2009	Hindistan	Veri Zarflama Analizi (DEA)	Veri zarflama analizi kullanılarak bankaların etkinlik ve verimlilik puanları belirlenmiş, genel performans söz konusu puanların çarpımı olarak hesaplanmıştır. Yüksek verimliliğin her zaman için yüksek etkinliği beraberinde getirmediği, etkinlik puanları ve genel performans arasında yüksek ve pozitif korelasyon bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
Wu, Tzeng ve Chen	2009	Küresel	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) - TOPSİS	Tek bir doğru performans ölçümü yöntemi bulunmadığı, ölçümü yapan kişinin ihtiyacına göre doğru ölçüm yönteminin belirlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.
Derviz ve Podpiera	2008	Çekya	CAMELS	Sermaye yeterliliği, fonlama spredleri, toplam kredilerin toplam aktiflere oranı, toplam aktiflerin riske maruz değeri ve kaldıraç oranının; CAMELS analizi ile ölçümlenen reyting notu ve S&P derecelendirme notunun önemli belirleyicileri olduğu tespit edilmiştir.
Kosmidou ve Zopounidis	2008	Yunanistan	PROMETHEE	Çalışmada kullanılan yöntemin doğrusal bir değerlendirme modeli varsayımında bulunmaması, nitel verilerle kolayca kullanılabilmesi gibi avantajları olduğu belirtilmiştir. Yunanistan'da bankaların 2003-2004 yıllarında daha fazla müşteriye ulaşabildikleri, banka karlılıkların arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
Lensink, Meesters ve Naaborg	2008	Küresel	Stokastik Sınır Analizi	Banka performansı maliyet etkinliği ile ölçümleniştir. Maliyet etkinliği hesaplanırken, performans ölçümü yapılan bankanın maliyetleri, benzer koşullarda en iyi uygulama örneği olan bankanın maliyetleri ile karşılaştırılmıştır. Yabancı ortaklığın banka verimliliğini olumsuz etkilediği ancak kurumsallaşma düzeyi yüksek ülkelerde bu olumsuz etkinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Staikouras, Mamatzakis ve Koutsomanoli-Filipaki	2008	Avrupa	Stokastik Sınır Analizi	Banka maliyet verimliliğinin stokastik sınır analizi ile ölçümlendiği çalışmada, banka performans ölçümünün parametrik ya da parametrik olmayan yöntemlerden hangileriyle yapılması gerektiği konusunda literatürde fikir birliği olmadığı belirtilmiştir. Çalışma sonucunda, orta ölçekli yabancı bankaların 1998-2003 döneminde Avrupa'da en yüksek maliyet verimliliğine sahip bankalar oldukları, sermaye yeterliliği düşük kredileri yüksek olan küçük pazar payına sahip bankaların daha düşük verimlilik sergiledikleri yönünde bulgular tespit edilmiştir.
Kraft, Hofler ve Payne	2006	Hırvatistan	Stokastik Sınır Analizi	Maliyet etkinliği daha iyi olan bankaların risk yönetimlerinin daha iyi olduğu, yabancı bankaların yerli özel ve kamu bankalarından daha verimli oldukları, özelleştirmenin performans artışı üzerinde hızlı bir etkisi olmadığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.
Cavallo ve Rossi	2002	Avrupa	Stokastik Sınır Analizi	Çalışmada kullanılan stokastik sınır analizi yönteminin, farklı ülkelerde bankacılık sistemlerinin performansını karşılaştırmada en çok kullanılan yöntem olduğu, ancak ülkeler için hesaplanan ortalama verimlilik düzeylerindeki farklılığın neden kaynaklandığını anlamaya imkân sağlamadığı belirtilmiştir.

Türkiye'de uzun yıllar yüksek enflasyonla mücadele edilmesi ve rekabet koşullarının yoğun olması, karlılık performansının Türk Bankacılık Sistemi'nde daima önemini korumasına ve birçok ampirik çalışmada karlılığın banka performans ölçütü olarak kullanılmasına neden olmuştur.[175] Konuyla ilgili yapılan ilk çalışmalarda banka performansları, genellikle karlılık boyutu gibi tek bir boyut üzerinden aktif getiri oranı, öz kaynak getiri oranı gibi değişkenlerle ölçümlenmiştir.[176]

Dünya'daki gelişmelere paralel olarak Türkiye'de yapılan çalışmalarda da bir süre sonra banka performansları daha gelişmiş yöntemler kullanılarak ölçümlenmeye başlanmıştır. Tablo 3'te de görüleceği üzere son zamanlarda banka performansına ilişkin yapılan çalışmalarda birden çok ölçütün kullanıldığı Veri Zarflama Analizi, Analitik Hiyerarşi Süreci, TOPSİS, ELECTRE, PROMETHEE, CAMELS gibi çok kriterli karar verme yöntemlerinden yararlanılmıştır. Yapılan çalışmalarda genellikle, CAMELS değerlendirme sisteminin 6 alt bileşenine ilişkin farklı finansal oran setlerinden yararlanılarak performans ölçümleri gerçekleştirilmiştir.

Daha fazla veriye ulaşmanın mümkün olduğu günümüzde, konuyla ilgili yapılan çalışmalarda banka performanslarının genellikle çok ölçütlü karar verme yöntemlerinin biri ya da birkaçı birlikte kullanılarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu şekilde bir yaklaşım, birden çok kriterin birbirleriyle etkileşim halinde olduğu, birbirleriyle çelişen bazı alternatiflerin bulunduğu durumlarda performans değerlendirmesi yapan kişi ya da kurumun daha doğru karar vermesini sağlamaktadır.[177]

---

[175] K. Batu TUNAY ve A. Murat SİLPAR, "Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Karlılığa Dayalı Performans Analizi-I", **Türkiye Bankalar Birliği Araştırma Tebliğleri Serisi 2006-01**, Nisan 2006, s.7.

[176] Hasan DAĞLI, "An Analysis of Ownership Structure and Performance Relationship in the Turkish Commercial Banking System", **9th World Productivity Congress Proceedings 1**, İstanbul, 4-7 Haziran 1995, ss.620-631.; Reha YOLALAN, "Türk Bankacılık Sektörü için Göreli Mali Performans Ölçümü", **TBB-Bankacılar Dergisi**, Sayı.19, (1996), ss.35-40.; Mert URAL, "Bankacılık Sistemimizde Verimlilik", **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Vol.14, No.2, (1999), ss.147-158.

[177] Jelena STANKEVIČIENĖ ve Evelina MENCAITĖ, "The Evaluation of Bank Performance Using a Multicriteria Decision Making model: A Case Study on Lithuanian Commercial Banks", **Technological and Economic Development of Economy**, Vol.18, No.1, (2012), s.190.

Tablo 3: Banka Performansının Ölçümüne İlişkin Literatür Taraması (Yurt İçi)

Yazar	Yıl	Kullanılan Yöntem	Sonuçlar
Yalçıner ve Karaatlı	2018	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) - ELECTRE, TOPSİS	Banka performans hesabında kullanılacak finansal oranların ağırlıklarının Analitik Hiyerarşi Prosesi yöntemiyle belirlendiği çalışmada banka performans sıralamaları ELECTRE ve TOPSİS yöntemleri iye yapılmıştır. 2002-2015 yılları arasını kapsayan çalışmanın sonuçlarına göre, her iki performans sıralama yönteminde de ilk sırayı aynı kamu bankası almıştır.
Yıldırım ve Demirci	2017	TOPSİS, TOPSIS M	TOPSIS-M yönteminin banka performanslarının değerlendirilmesi noktasında daha kullanışlı ve etkin bir değerlendirme aracı olduğu belirlenmiştir.
Çalışkan ve Tamer	2016	Analitik Hiyerarşi Süreci(AHP)-PROMETHEE	PROMETHEE yöntemi kullanılarak hem niteliksel hem de niceliksel faktörlere göre değerlendirme imkânı sağlandığı belirtilmiş, AHP ve PROMETHEE yöntemleri ile yapılan performans hesaplamalarında farklılık olduğu tespit edilmiştir.
Dinçer, Hacıoğlu ve Yüksel	2016	Analitik Ağ Süreci (ANP)	Banka performansının en önemli belirleyicilerinin finansal sonuçlar olduğu, müşteri beklentilerini karşılama ve olumlu algı yaratma boyutunun ise diğer önemli bir performans ölçütü olduğu tespit edilmiştir. Bankanın ortaklık yapısına göre performans değerlendirmesini farklılaştırmanın önemli olduğu vurgulanmıştır.
Kandemir ve Karataş	2016	Gri İlişkisel Analiz (GRA), VIKOR, TOPSİS	Gri İlişkisel Analiz ve TOPSİS yöntemine göre en düşük ve en yüksek performansa sahip bankalar aynı bankalar olarak belirlenmiştir. VİKOR yöntemine göre ise farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Kamu bankalarının 2004-2014 yılları arasında özel bankalardan daha iyi performans gösterdikleri tespit edilmiştir.
Kale, Eken ve Selimler	2015	Veri Zarflama Analizi (DEA)	2000-2001 krizinden sonra bankacılık sektöründe performans artışı gözlemlendiği, söz konusu artışın teknolojik gelişimden değil verimlilik artışından kaynaklandığı tespit edilmiştir. İçsel faktörlerin performans üzerindeki etkisinin dışsal faktörlerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Tunay ve Akhisar	2015	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) – TOPSİS	Çalışmada, Analitik Hiyerarşi Süreci yöntemi kullanılarak ağırlıkları belirlenen finansal rasyolar kullanılarak bankaların sıralamaları TOPSIS yöntemi ile yapılmıştır. Sermaye yeterlilik rasyoları daha yüksek olan bankaların mevduat sahipleri için daha yüksek koruma sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
Ulaş ve Keskin	2015	Veri Zarflama Analizi (DEA)	Bankaların verimlilik puanlarının ve teknik verimlilik ve ölçek verimliliği olarak 2 alt bileşeninin puanlarının hesaplandığı çalışmada, ölçek verimliliğinin teknik verimliliğin ana kaynağı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kamu bankalarının yabancı ve yerli özel bankalardan daha verimli oldukları tespit edilmiştir.
Yılmaz ve Güneş	2015	Veri Zarflama Analizi (DEA)	Katılım bankalarının 2007-2013 yılları arası teknik, salt teknik ve ölçek verimliliklerinin veri zarflama analiziyle hesaplanıp konvansiyonel bankalarla karşılaştırıldığı çalışmada, girdiler belirlenirken bankaların aracılık fonksiyonu dikkate alınmıştır. Katılım bankalarının analiz edilen yıllardan teknik verimliliklerinin konvansiyonel bankalardan biraz daha düşük olduğu, katılım bankalarında ölçek verimliliğinin konvansiyonel bankalarda ise salt teknik verimliliğin ana verimsizlik kaynağı olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Yazar	Yıl	Kullanılan Yöntem	Sonuçlar
Bağcı ve Rençber	2014	PROMETHEE	Performans ölçütü olarak aktif getiri oranı, öz kaynak getiri oranı ve vergi öncesi net karın aktiflere oranı değerlerinin kullanıldığı çalışmada, performans değerlendirme yöntemi olarak PROMETHEE kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda kamu bankalarının özel bankalardan daha karlı oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.
Akkoç ve Vatansever	2013	Analitik Hiyerarşi Süreci(AHP)-TOPSİS	Fuzzy AHP ve Fuzzy TOPSIS yöntemlerinden her ikisi de performans ölçümünde benzer sonuçlar vermiştir.
Akyüz, Yıldız ve Kaya	2013	Malmquist Toplam Faktör Verimlilik Endeksi	Malmquist Toplam Faktör Verimlilik Endeksi yöntemi, basit olması ve anlamlı sonuçlar vermesi yönüyle banka performansı ölçümünde etkin bir yöntemdir. Çalışmada, mevduat, öz sermaye, faiz giderleri girdilerinin net kar ve faiz gelirleri çıktılarına dönüşümü verimlilik olarak ele alınmıştır.
Dinçer ve Hacıoğlu	2013	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) – VIKOR	Finansal olmayan ölçütlerden hizmet kalitesi banka performans ölçütü olarak belirlenmiş, yerli ve özel bankaların kamu bankalarından, kamu bankalarının da yabancı bankalardan daha iyi hizmet sundukları tespit edilmiştir.
Önder ve Hepşen	2013	Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) – TOPSİS	Kullanılan performans ölçütlerinin ağırlıkları AHP yöntemi ile, banka performanslarının sıralaması ise TOPSIS yöntemi ile belirlenmiştir. Karlılık, sermaye yeterliliği ve aktif kalitesi konularının performans ölçümünde en önemli konular olduğu belirlenmiştir.
Girginer ve Uçkun	2012	Gri İlişkisel Analiz (GRA) -CAMELS	Gri İlişkisel Analiz (Grey Relation Analysis (GRA)) kullanılarak banka performanslarının ölçümlendiği çalışmada, banka performansın göstergesi niteliğindeki finansal oranlar CAMELS analizi baz alınarak belirlenmiştir. 2008 krizinden önce en iyi performans gösteren bankaların (1) yabancı, (2) kamu, (3) özel; krizden sonra ise (1) özel, (2) yabancı, (3) kamu olarak sıralandıkları tespit edilmiştir.
Çağıl	2011	ELECTRE	Karar verme sürecinde alternatifler arasında en iyi seçeneğin seçilmeye çalışıldığı, birbirleriyle çelişebilen seçenekler arasında seçim yapılırken çok amaçlı karar verme yöntemlerinin uygulandığı ve öncelikli olan seçeneğin seçildiği belirtilmiştir.2008 finansal krizinin banka performans sıralamaları üzerinde etki yarattığı sonucuna varılmıştır.
Çinko ve Avcı	2008	CAMELS	2001 krizi döneminde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)'ye devredilen bazı bankaların CAMELS analiz sonuçlarının, faaliyetlerini sürdüren bazı bankalardan daha iyi olduğu sonucuna ulaşarak bu modelin ülkemizde kullanılmasının diğer çalışmalarda belirtiği gibi fazla yarar sağlayamayabileceğini ileri sürmüşlerdir
Kaya	2001	CAMELS	1997-2000 yılları arasında Türk bankacılık sektörü performansının CAMELS analizi ile değerlendirildiği çalışmada, banka performanslarının söz konusu dönem içerisinde kötüleştiği, ilk yıllarda küçük bankaların son yıllarda ise büyük bankaların daha iyi performans sergiledikleri, genel olarak CAMELS değerlendirme sisteminin performans ölçümünde tutarlı sonuçlar üreten bir model olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.1.2. CAMELS Değerlendirme Sistemi

Bankaların etkinliklerinin ölçülmesi, izlenmesi, risklerin belirlenmesi ve alınması gereken önlemlerin doğru ve zamanında tespit edilebilmesi için birtakım finansal verileri periyodik olarak takip edilmekte ve bankalar gerek kendi iç bünyelerinde gerekse de denetim otoritelerince sürekli değerlendirmeye tabi tutulmaktadırlar. Bankacılık performansının ölçümüne yönelik olarak son yıllarda birçok model geliştirilmiş olsa da banka performans değerlendirmesinde en sık kullanılan modellerden biri CAMELS modelidir.[178]

CAMELS analizi ilk olarak ABD'de denetim otoriteleri tarafından oluşturulmuş ve ticari bankaların genel performans değerlendirmeleri yapılırken kullanılmıştır.[179] Asıl adı Tekdüzen Finansal Kurumlar Dereceleme Sistemi (Uniform Financial Institutions Rating System / UFIRS) olan bu değerlendirme sistemi, öncelikli olarak ticari bankaların risk bazlı denetimlerinde genel durum tespiti yapmak için oluşturulmuş, daha sonrasında ise kullanım alanı genişletilerek uzaktan denetim faaliyetlerinde kullanılmıştır.[180] Denetim faaliyetlerinde kullanılmak üzere oluşturulan CAMELS analizi, bankaların temerrüde düşme olasılıklarını hesaplamak ve bankacılık performanslarını ölçümlemek için çok kullanışlı ve doğru sonuçlar üreten bir model olarak bilinmektedir.[181]

CAMELS bankaların finansal performanslarının temel göstergesi olan 6 ana bileşenden oluşmaktadır. Sermaye yeterliliği (Capital adequacy), aktif kalitesi (Asset quality), yönetim kalitesi (Management adequacy), kazanç durumu (Earnings), likidite durumu (Liquidity) ve piyasa risklerine duyarlılık (Sensitivity to market risk)

---

[178] Angela ROMAN ve Alina C. SARGU, "Analysing the Financial Soundness of the Commercial Banks in Romania: An Approach Based on the Camels Framework", **Procedia Economics and Finance**, Vol.6, (2013), s.704.; Jie LIU ve Witsaroot PARIYAPRASERT, "Determinants of Bank Performance: The Application of the CAMEL Model to Banks Listed in China's Stock Exchanges from 2008 to 2011", **AU-GSB e-JOURNAL**, Vol.7, No.2, (2014), s.82.

[179] Peter S. ROSE ve Sylvia C. HUDGINS, **Bank Management and Financial Services**, 7.Basım, New York: McGraw− Hill, 2006, ss.517-518.

[180] Yasemin KAYA, "Türk Bankacılık Sektöründe Camels Analizi", **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu MSPD Çalışma Raporu No:2001/6**, 2001, s.5.

[181] Fentje SALHUTERU ve Fransina WATTIMENA, "Bank Performance with CAMELS Ratios towards Earnings Management Practices in State Banks and Private Banks", **Advances in Social Sciences Research Journal**, Vol.2, No.3, (2015), s.303.

bileşenlerinden oluşan CAMELS analizi adını da bu bileşenlerin İngilizce karşılıklarının ilk harflerinden almaktadır.[182] Başlangıçta piyasa risklerine duyarlılık bileşeni modele katılmadan uygulanan yöntem, özellikle kriz dönemlerinde çok ciddi boyuta ulaşan faiz riski, kur riski gibi piyasa risklerine duyarlılık bileşeninin de modele eklenmesiyle birlikte CAMELS analizi halini almıştır.[183]

CAMELS analizi yapılırken bankalar her bir alt bileşen için ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Alt bileşenlerin her biri için çeşitli finansal oranlar kullanılmakta ve bu finansal oranlara göre performans hesaplaması yapılmaktadır. Hangi finansal oranların kullanılacağı ve her bir oranın ağırlığının ne olacağı tamamen analizi gerçekleştiren kişinin sübjektif kararlarıyla belirlenmektedir.[184] Bankaların performansı alt bileşenler bazında belirlendikten sonra bileşenlerin ağırlıklarına göre bankanın ağırlıklı ortalama genel performans notları hesaplanmaktadır. CAMELS analizinde bankalar her bir alt bileşen bazında 1-5 arası bir ölçekte kategorize edilmektedir. Her bir bileşen bazında en iyi bankalara 1, en kötü bankalara ise 5 notu verilmektedir.[185] CAMELS bileşenlerinin değerlendirilmesinde bankaların sahiplik yapıları, büyüklükleri, risk profilleri gibi değişkenler de göz önünde bulundurulmakta ve bu sayede analiz edilen banka daha doğru bir şekilde değerlendirilmektedir.

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, CAMELS analizi ile performans ölçümünün dünya genelinde ve Türkiye'de yapılan birçok çalışmada uygulandığı görülmüştür. CAMELS analizi öncelikli olarak ABD'de uygulandığı için konuyla ilgili yapılan ilk çalışmalar ABD'de yoğunlaşmıştır. Cole ve Gunther (1995) tarafından ABD'de yapılan çalışmada, CAMELS analizinin sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite boyutlarının göstergesi niteliğindeki bilanço kalemlerinin, bankaların temerrüde

---

[182] Michael DOUMPOS ve Constantin ZOPOUNIDIS, "A Multicriteria Decision Support System for Bank Rating", **Decision Support Systems**, Vol.50, No.1, (2010), s.55.
[183] Fred H. HAYS, Stephen A. DE LURGIO ve Arthur H. GILBERT, "Efficiency Ratios and Community Bank Performance", **Journal of Finance and Accountancy**, Vol.1, No.1, (2009), s.2.
[184] Malihe ROSTAMI, "Determination of Camels Model on Bank's Performance", **International Journal of Multidisciplinary Research and Development**, Vol.2, No.10, (2015), s.653.
[185] KAYA, a.g.e., ss.18-19.

düşme olasılıklarının göstergesi niteliğindeki istatistiksel olarak anlamlı ve çok önemli bilanço kalemleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.[186] Diğer bir çalışmalarında Cole ve Gunther (1998), CAMELS reytinglerinin sadece performans değerlendirmesinin ilk yapıldığı zamanlarda önemli bilgiler sağladığı, değerlendirmenin üzerinden bir iki çeyrek dönem geçtiğinde CAMELS reytinglerinin güncelliğini yitirdiği sonucuna ulaşmışlardır.[187]

Çekya'da yaptıkları çalışmada Derviz ve Podpiera (2008), bankaların CAMELS reytingleri ile S&P reytinglerini incelemiş ve sermaye yeterliliği, kredilerin toplam aktiflere oranı ve riske maruz toplam aktiflerin CAMELS reytinglerini etkileyen önemli değişkenler olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmada kullanılan teknikle, CAMELS reytinglerinin önceden belirlenemediği, S&P reytinglerinin ise büyük ölçüde tahmin edilebildiği belirtilmiştir. [188]

Avrupa ülkelerinde yaptıkları çalışmada Poghosyan ve Cihak (2009), bankaların finansal olarak sıkıntıya düşme olasılıklarını arttıran nedenleri ve erken uyarı sistemlerini araştırmışlardır. CAMELS analizinin sermaye, aktif kalitesi ve karlılık bileşenlerine konulacak eşik değerlerin bankacılıkta önemli bir erken uyarı sistemi oluşturacağı, maliyet gelir oranı ve temel likidite oranlarının ise bankaların temerrüt olasılıklarının önemli bir göstergesi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Hisse senedi fiyatları gibi piyasa değişkenlerinin banka temerrüt olasılığı hakkında önemli bilgiler içerdiğinin belirtildiği çalışmada, Z skoru gibi muhasebe bazlı değişkenlerin ise CAMELS analizine ek bir bilgi sağlamadığı ortaya konulmuştur.[189]

---

[186] Rebel A. COLE ve Jeffery W. GUNTHER, "Separating the Likelihood and Timing of Bank Failure", **Journal of Banking & Finance**, Vol.19, No.6, (1995), s.1088.
[187] Rebel A. COLE ve Jeffery W. GUNTHER, "Predicting Bank Failures: A Comparison of On-and Off-site Monitoring Systems", **Journal of Financial Services Research**, Vol.13, No.2, (1998), s.115.
[188] Alexis DERVIZ ve Jiří PODPIERA, "Predicting Bank CAMELS and S&P Ratings: The Case of the Czech Republic", **Emerging Markets Finance and Trade**, Vol.44, No.1, (2008), s.129.
[189] Tigran POGHOSYAN ve Martin CIHAK, "Distress in European Banks: An Analysis Based on a New Dataset**", IMF Working Paper**, Ocak 2009, s.26.

Çin'de yapılan çalışmada banka performansı ile CAMELS bileşenlerinde kullanılan finansal oranlar arasındaki ilişki incelenmiş, performans ölçümü olarak aktif getiri oranı ve öz kaynak getiri oranı kullanılmıştır. Risk ağırlıklı sermaye yeterlilik oranı, problemli kredilerin toplam kredilere oranı, giderlerin gelirlere oranı, net faiz marjı ve kredilerin mevduatlara oranı gibi CAMELS analizinde sık kullanılan finansal oranların aktif getiri oranıyla; giderlerin gelirlere oranı, yönetim giderlerin aktiflere oranı, kredilerin mevduata oranı gibi rasyoların ise öz kaynak getiri oranıyla istatistiksel olarak anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. CAMELS analizinin önemli bir performans ölçüm yöntemi olduğu belirtilmiştir.[190]

Malezya'da yapılan çalışmada, banka performanslarının ölçümünde CAMELS analizi yöntemi uygulanmış ve sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, karlılık, likidite boyutlarının banka performans ölçümünde çok önem arz ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Banka performansının göstergesi olarak yönetim kalitesi boyutunun önemli olduğuna yönelik bulgulara ulaşılmamasının, söz konusu bileşeni oluşturan finansal rasyoların Malezya bankacılık sektörü için uygun olacak şekilde seçilmemiş olmasından kaynaklanmış olabileceği belirtilmiştir.[191]

Rusya'da yapılan çalışmada, banka lisanlarının iptal edilmesinin belirleyicileri araştırılmış ve CAMELS bileşenlerinden sermaye, karlılık ve likidite oranlarındaki değişimin bankaların kapanma olasılığıyla istatistiksel olarak negatif, aktif kalitesindeki değişimin ise pozitif ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; kısa vadede sermaye, karlılık ve likidite bileşenlerindeki değişimlerin bankaların kapanma olasılıklarının bir göstergesi olduğu, uzun vadede ise sadece likidite oranlarının bankaların kapanma olasılığıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.[192]

---

[190] LIU ve PARIYAPRASERT, a.g.m., ss.90-91.
[191] Siti Nurain MUHMAD ve Hafiza Aishah HASHIM, "Using the Camel Framework in Assessing Bank Performance in Malaysia", **International Journal of Economics, Management and Accounting**, Vol.23, No.1, (2015), ss.123-124.
[192] Mikko MÄKINEN ve Laura SOLANKO, "Determinants of Bank Closures: Do Changes of CAMEL Variables Matter?", **The Bank of Finland Institute for Economies in Transtition Discussion Papers 16**, (2017), s.24.

Türkiye'de CAMELS analizi gerek karar vericiler gerekse de araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılmıştır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) 2004 yılında, CAMELS analizine benzer bir yaklaşımla Bankacılık Performans Endeksi (BDDK-PE) oluşturmuştur. BDDK, söz konusu endeksin oluşturulma nedenini, bankaların amaç fonksiyonunda yer alan ölçütlerin tek bir gösterge ile ifade edilmesi ve/veya izlenmesinin çoğunlukla mümkün olamaması şeklinde açıklamıştır. BDDK-PE'de sektör performansının temel ölçütleri olarak belirlenen likidite, öz kaynak yeterliliği, kur (döviz) riski, karlılık ve aktif kalitesi bloklarına ilişkin olarak seçilen 10 adet gösterge kullanılmıştır. Seçilen göstergeler öncelikle ait oldukları blokta endekse dönüştürülmüş, sonraki aşamada ise bu endekslerin ağırlıklı ortalamaları alınarak bileşik endeks hesaplanmıştır. BDDK tarafından oluşturulan endekste CAMELS analizinin yönetim kalitesi boyutu dışında kalan 5 boyutun dikkate alındığı görülmektedir.[193]

CAMELS analizi kullanılarak Türkiye bankacılık sektörünün incelendiği çalışmada Kaya (2001), Türkiye'de faaliyet gösteren 45 bankanın 1997 ve 2000 yılları arasındaki performanslarını CAMELS analizi ile değerlendirmiştir. Analiz sonucunda başarılı gözüken ancak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) kapsamına alınan bankaların %17 gibi düşük bir oranda çıkması sonucu, CAMELS analizinin ülkemizde etkin bir şekilde kullanılabileceği şeklinde yorumlanmıştır.[194]

Çinko ve Avcı'nın (2008) çalışması, elde edilen bulguların önemli oranda farklılığı ile literatürdeki diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Söz konusu çalışmada, Türkiye'de faaliyet gösteren 44 bankanın 1996-2000 yılları arası döneme ilişkin CAMELS analizleri gerçekleştirilmiş ve 2001 krizi döneminde TMSF'ye devredilen bazı bankaların CAMELS analiz sonuçlarının, faaliyetlerini sürdüren bazı bankalardan daha

[193] Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Yıllık Rapor, 2004, https://www.fkb.org.tr/Sites/1/upload/files/bddk_yillik_rapor_2004-53.pdf (09 Şubat 2019), ss.15-16.
[194] KAYA, a.g.e., ss.18-19.

iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, CAMELS analizinin Türkiye'de kullanılmasının fazla yarar sağlayamayabileceği ileri sürülmüştür.[195]

Şen ve Solak (2011) 1995-2008 arası dönem bankacılık performanslarını CAMELS analizi ile inceledikleri çalışmada, 2001 krizi sonrası dönemde banka performanslarının iyileşme eğilimine girdiği, kamu bankalarındaki iyileşmenin diğer bankalardan daha fazla olduğu, yabancı bankaların performanslarının 2008 Finansal Krizi öncesinde kötüleştiği gibi bulgulara ulaşmışlardır. Söz konusu çalışmada, CAMELS analizinin krizin ne zaman gerçekleşeceğini tahmin etmede başarılı olmasa da banka risklilik düzeylerini ölçmede fazlasıyla başarılı bir analiz yönetimi olduğu sonucuna varılmıştır.[196]

Dinçer ve diğerleri (2011) tarafından yapılan çalışmada, 2008 krizine diğer ülke bankalarından daha hazır yakalanan Türk bankalarının özellikle karlılık noktasında gösterdikleri yüksek performansla krizden çok fazla etkilenmedikleri ortaya konulmuştur. CAMELS analizinde kullanılan finansal oranların, bankacılık sektörü performans sonuçlarını yansıtan önemli parametreler oldukları sonucuna varılmıştır.[197] Güney ve Ilgın (2015) yaptıkları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmış, Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların 2000-2001 krizinden çok fazla etkilenmekle birlikte, 2008 Finansal Krizi'ne daha hazırlıklı yakalandıklarını tespit etmişlerdir. Çalışmanın sonucunda, CAMELS analizinin banka yöneticilerine, yatırımcılara, risk yöneticilerine ve analistlere bankaların verimlilikleri, finansal sağlamlıkları dolayısıyla da finansal performansları hakkında önemli bulgular sağlayabileceği ve bir erken uyarı sistemi gibi çalışarak bankaların olası başarısızlıklarını öngörebileceği belirtilmiştir.[198]

---

[195] Murat ÇİNKO VE Emin AVCI, "CAMELS Derecelendirme Sistemi ve Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini", **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi**, Vol.2, No.2, (2008), s.43-44.
[196] Ali ŞEN ve Süleyman SOLAK, "Ticari Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi: Türkiye Örneği", **Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi,** Vol.48, No.554, (2011), s.51.
[197] Hasan DİNÇER ve Diğerleri, "A Performance Evaluation of the Turkish Banking Sector after the Global Crisis via CAMELS Ratios", **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, Vol.24, (2011), ss.1543-1544.
[198] Selami GÜNEY ve Kübra S. ILGIN, "Finansal Krizlerin Bankaların Performanslarına Etkisi: Türk Mevduat Bankalarında Camels Modelinin İncelenmesi ve Örnek bir Uygulama", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Vol.17, No.3, (2015), ss.328-330.

Dinçer ve diğerleri (2015) yaptıkları çalışmada; CAMELS analizi bileşenleri ile bankaların Moody's tarafından verilen reyting notlarını karşılaştırmışlardır. Söz konusu çalışmada, sermaye yeterliliği ile karlılık bileşenini oluşturan finansal oranların banka reyting notları ile bir ilişkisi olmadığını, buna karşın diğer bileşenleri oluşturan finansal oranların banka reyting notu ile anlamlı bir ilişkisi olduğunu tespit etmişlerdir.[199]

CAMELS analizi sonuçları ile uluslararası derecelendirme kuruluşlarının reyting notlarının karşılaştırıldığı bir başka çalışmada, Ghazavi ve Bayraktar (2017), Türkiye'de faaliyet gösteren 6 bankanın 2005-2016 dönemi sonuçlarını incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, reyting notlarının bankaların güncel durumunu tam olarak yansıtamadığı, gecikmeli olarak banka performansını ölçümlemekle birlikte uzun dönemde bankaların istikrarı hakkında bilgi verebildiği belirtilmiştir. CAMELS analizinin ise, bankanın güncel mali durumunu anında yansıtabildiği, performansı olumsuz etkileyen noktaları tespit etmeye imkân sağladığı, bu nedenle banka reytinglerini kötü etkileyen sorunlara hemen müdahale etme fırsatı sağladığı ortaya konulmuştur.[200]

CAMELS analizi ile performans değerlendirmesi yapılırken hangi finansal oranların kullanılacağı konusunda literatürde fikir birliği bulunmamaktadır. Farklı çalışmalarda kullanılan finansal oranlar arasında birtakım benzerlikler bulunsa da birbirinden farklı bazı finansal oranların kullanılabildiği görülmektedir. Kullanılacak finansal oranlar belirlenirken; uzman görüşü alma, literatürdeki diğer çalışmalardan yararlanma, analitik hiyerarşi süreci gibi bazı istatistiksel yöntemleri kullanma gibi yaklaşımlarda bulunulmaktadır. CAMELS analizi kullanılarak banka performanslarının ölçüldüğü farklı çalışmalarda hangi finansal oranların kullanıldığı Tablo 4'te gösterilmiştir.

---

[199] Hasan DİNÇER, Serhat YÜKSEL ve Ümit HACIOĞLU, "CAMELS-based Determinants for the Credit Rating of Turkish Deposit Banks", **International Journal of Finance & Banking Studies**, Vol.4, No.4, (2015), ss.15-16.
[200] Masoud GHAZAVI ve Sema BAYRAKTAR, "Performance Analysis of Banks in Turkey Using Camels Approach Case Study: Six Turkish Banks During 2005 to 2016", **İşletme Araştırmaları Dergisi**, Cilt.10, Sayı.2, (2018), s.872.

Tablo 4: CAMELS Analizinde Kullanılan Finansal Oranlar (Literatür Taraması)

MAKALE	BİLEŞEN	FİNANSAL ORANLAR
Makinen ve Solanko (2017)	Sermaye Yeterliliği	Öz kaynakların aktiflere oranı
	Aktif Kalitesi	Takipteki kredilerin aktiflere oranı
	Yönetim Kalitesi	-
	Karlılık/Etkinlik	Aktif getiri oranı
	Likidite	Likit varlıkların aktiflere oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	-
Salhuteru ve Wattimena (2015)	Sermaye Yeterliliği	Sermaye yeterlilik oranı
	Aktif Kalitesi	-
	Yönetim Kalitesi	-
	Karlılık/Etkinlik	Vergi öncesi karın aktiflere oranı/ Aktif getiri oranı/ Net kar marjı
	Likidite	Kredilerin mevduatlara oranı
Liu ve Pariyaprasert (2014)	Sermaye Yeterliliği	Risk ağırlıklı sermaye yeterlilik oranı
	Aktif Kalitesi	Problemli kredilerin toplam aktiflere oranı/ Problemli kredilerin toplam kredilere oranı/ Kredilerin toplam aktiflere oranı
	Yönetim Kalitesi	Giderlerin gelirlere oranı/ Faaliyet giderlerinin aktiflere oranı
	Karlılık/Etkinlik	Net faiz marjı
	Likidite	Kredilerin mevduatlara oranı
Roman ve Sargu (2013)	Sermaye Yeterliliği	Sermaye yeterlilik oranı/ Öz kaynakların aktiflere oranı
	Aktif Kalitesi	Problemli kredilerin toplam kredilere oranı/ Kredi kayıp karşılıklarının net faiz gelirlerine oranı/ Kredilerin aktiflere oranı
	Yönetim Kalitesi	Faaliyet giderlerinin aktiflere oranı/ Faiz giderlerinin mevduatlara oranı
	Karlılık/Etkinlik	Aktif getiri oranı/ Öz kaynak getiri oranı/ Giderlerin gelirlere oranı
	Likidite	Likit varlıkların mevduat ve kısa vadeli fonlara oranı/ Net kredilerin mevduat ve kısa vadeli fonlara oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	Aktif büyüklüğüne göre sektördeki payı
Christopoulos, Mylanokis ve Diktapanidis (2011)	Sermaye Yeterliliği	Ana ve katkı sermaye toplamının risk ağırlıklı varlıklara oranı
	Aktif Kalitesi	Karşılık ayrılmamış olan takipteki kredilerin toplan kredilere oranı
	Yönetim Kalitesi	Yönetim giderlerinin satışlara oranı
	Karlılık/Etkinlik	Aktif getiri oranı/ Öz kaynak getiri oranı
	Likidite	Kredilerin mevduatlara oranı/ Likit varlıkların aktiflere oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	Menkul kıymetlerin aktiflere oranı

MAKALE	BİLEŞEN	FİNANSAL ORANLAR
Dinçer vd. (2011)	Sermaye Yeterliliği	Öz kaynakların risk ağırlıklı varlıklara oranı/ Öz kaynakların aktiflere oranı/ Öz kaynakların mevduat ve diğer kaynaklara oranı
	Aktif Kalitesi	Finansal aktiflerin toplam aktiflere oranı/ Kredilerin ve alacakların aktiflere oranı/ Duran varlıkların aktiflere oranı
	Yönetim Kalitesi	Faiz giderlerinin toplam giderlere oranı/Faiz gelirlerinin toplam gelire oranı/ Gelirlerin giderlere oranı
	Karlılık / Etkinlik	Dönem net karının aktiflere oranı/ Dönem net karının öz kaynaklara oranı
	Likidite	Likit varlıkların aktiflere oranı/ Likit varlıkların kısa vadeli borçlara oranı/Likit varlıkların mevduat ve diğer kaynaklara oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	Aktif büyüklüğüne göre sektör payı/ Mevduat büyüklüğüne göre sektör payı/ Kredi ve alacakların sektör aktif büyüklüğüne oranı
Poghosyan ve Cihak (2009)	Sermaye Yeterliliği	Öz kaynakların toplam aktiflere oranı
	Aktif Kalitesi	Karşılık ayrılmamış olan takipteki kredilerin toplan kredilere oranı
	Yönetim Kalitesi	Giderlerin gelirlere oranı
	Karlılık/Etkinlik	Vergi öncesi toplam karın öz kaynaklara oranı
	Likidite	Likit varlıkların aktiflere oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	Faiz giderlerinin toplam mevduatlara oranı
Hays, De Lurgio ve Gilbert (2009)	Sermaye Yeterliliği	Sermayenin aktiflere oranı
	Aktif Kalitesi	-
	Yönetim Kalitesi	Personele ödenen ücret ve yan hakların ortalama aktiflere oranı
	Karlılık/Etkinlik	Aktif getiri oranı
	Likidite	Likidite oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	Faize duyarlı aktif ve pasiflerin gayri safi yurt içi hasılaya oranı
Günsel (2005)	Sermaye Yeterliliği	Sermayenin aktiflere oranı/ Kredilerin aktiflere oranı
	Aktif Kalitesi	Kredilerin aktiflere oranı
	Yönetim Kalitesi	Faaliyet giderlerinin aktiflere oranı/ Faiz giderlerinin mevduatlara oranı
	Karlılık/Etkinlik	Net karın aktiflere oranı/ Faiz gelirlerinin aktiflere oranı
	Likidite	Likit varlıkların mevduata oranı/ Mevduatın kredilere oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	Aktif büyüklüğüne göre sektördeki payı
Kaya (2001)	Sermaye Yeterliliği	Sermaye yeterlilik oranı/ Döviz poz. öz kaynaklara oranı/ Dönem net karının ort. aktiflere oranı/ Öz kaynak ve karın aktiflere oranı
	Aktif Kalitesi	Takipteki kredilerin toplam kredilere oranı/ İştirakler, bağ. değ. ve sabit kıymetlerin aktiflere oranı/ Duran varlıkların aktiflere oranı
	Yönetim Kalitesi	Takipteki kredilerin toplam kredilere oranı/ Şube başına net kar oranı/ Faaliyet giderlerinin aktiflere oranı
	Karlılık/Etkinlik	Net karın ortalama aktiflere oranı/ Net karının ort. öz kaynaklara oranı/ Vergi öncesi karın ortalama aktiflere oranı/ Gelir gider oranı
	Likidite	Likit varlıkların aktiflere oranı/ Yabacın para likit varlıkların yabancı para kaynaklara oranı/ Net çalışma sermayesinin aktiflere oranı
	Piyasa Risklerine Duyarlılık	Menkul kıymetlerin aktiflere oranı/ Menkul kıymetlerin kredilere oranı/ Döviz varlıkların döviz kaynaklara oranı/ Net faiz gelirinin aktiflere oranı/ Döviz pozisyonunun öz kaynaklara oranı

2.2. Banka Performansını Etkileyen Faktörler

Banka performansı verimlilik ya da karlılık gibi farklı yöntemlerle ölçümlenebildiği için performansı etkileyen faktörlerinin araştırıldığı çalışmalarda performansın farklı yönlerini etkileyen faktörlere yoğunlaşılmıştır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda, genellikle ölçüm yönteminden bağımsız olarak performansı etkileyen faktörlerin banka içi ve banka dışı faktörler olarak sınıflandırıldığı görülmektedir.[201] Banka içi faktörler, banka yönetimi tarafından kontrol edilebilen değişkenleri, banka dışı faktörler ise bankanın kontrolü dışında olan ve faaliyetlerini olumlu ve/veya olumsuz yönde etkilemesi beklenen değişkenleri kapsamaktadır.[202] Banka dışı faktörler genel olarak bankanın faaliyet gösterdiği ülkedeki yasal düzenlemeler, kurumsal ve finansal sistem, makroekonomik özellikler gibi faktörlerden oluşmaktadır.[203]

Konuyla ilgili yapılan ilk deneysel çalışmada Molyneux ve Thornton (1992), Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 18 Avrupa ülkesinde banka karlılığını etkileyen faktörleri inceleyerek bankacılık sektöründeki yoğunlaşmanın, nominal faiz oranlarının ve kamu ortaklığının banka karlılığını olumlu etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.[204] Söz konusu çalışmanın ardından, banka performansının makroekonomik, sektörel ya da bankaya özgü belirleyicilerini ortaya koymayı amaçlayan birçok çalışma yapılmıştır. Birden çok ülkeyi içeren uluslararası çalışmalar, yükselen piyasa ekonomisi ülkelerde yapılan ulusal çalışmalar ve Türkiye'de yapılan çalışmaların bir kısmına aşağıda kısaca değinilmektedir.

---

[201] DEMİRGÜÇ-KUNT ve HUIZINGA, The World Bank Economic Review, ss.379-408.; GODDARD, MOLYNEUX ve WILSON, a.g.m., ss.363-381.; Paolo Saona HOFFMANN, "Determinants of the Profitability of the US Banking Industry", **International Journal of Business and Social Science**, Vol.2, No.22, (Aralık 2011), ss.255-269.

[202] Dennis OLSON ve TAISIER A. ZOUBI, "Efficiency and Bank Profitability in MENA Countries", **Emerging Markets Review**, Vol.12, No.2, (2011), ss.95-96.; Panayiotis ATHANASOGLOU, Sophocles BRISSIMIS ve Matthaios DELIS, "Bank-specific, Industry-specific and Macroeconomic Determinants of Bank Profitability", **Journal of International Financial Markets, Institutions and Money**, Vol.18, No.2, (2008), ss.121-125.

[203] DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, Journal of Money, Credit, and Banking, ss.604-606.

[204] Philip MOLYNEUX ve John THORNTON, "Determinants of European Bank Profitability: A Note", **Journal of Banking & Finance**, Vol.16, No.6, (1992), ss.1175-1177.

Demirgüç-Kunt ve Huizinga (1999) dünya genelinde ticari bankaların karlılıklarını etkileyen faktörleri inceledikleri çalışmada, bankaya özgü, sektörel ya da makroekonomik faktörlerin banka karlılığı üzerinde etki yarattığını tespit etmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre bankaya özgü etmenlerden; faiz dışı gelirlerin artması ve finansman kaynağı olarak ağırlıklı mevduatların kullanılması banka karlılıklarını düşürücü etki yaratmakta, yabancı ortaklığın karlılık üzerindeki etkisi ise ülkenin gelişmişlik düzeyine göre değişiklik göstermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde yabancı bankaların, gelişmiş ülkelerde ise yerli bankaların daha karlı oldukları tespit edilmiştir. Sektörel değişkenler olarak; bankacılık sektörü aktif büyüklüğünün gayri safi yurt içi hasılaya oranı ve bankacılık sektörü yoğunlaşma düzeyinin artmasının banka karlılıklarını arttırdığı bulgusuna ulaşmışlardır. Makroekonomik değişkenlerden enflasyon ve reel faizlerin artmasının da banka karlılıklarını arttırdığı ortaya konulmuştur.[205]

Barros ve diğerleri (2007) Avrupa bankaları üzerinde yaptıkları çalışmada, bankanın faaliyet gösterdiği ülkenin özellikleri ve hukuki kökeni gibi makro faktörler ile bankanın ortaklık yapısı, büyüklüğü, finansal yapısı gibi bankaya özgü faktörlerin banka performansı üzerinde etki yarattığını ortaya koymuşlardır. Söz konusu çalışmada, kredi yoğunluklu çalışan küçük bankalar ve ana ortağı Anglo Sakson hukuku kökenli ülke yatırımcıları olan yabancı bankaların Avrupa'da en iyi performans gösteren bankalar oldukları tespit edilmiştir. [206] Saona (2016) ise Latin Amerika ülkelerindeki bankalar üzerinde yaptığı çalışmada, aktif çeşitlendirmesinin banka karlılığını arttırdığını, gelir çeşitlendirmesinin ise azalttığını, bankacılık sektöründeki yoğunlaşmanın banka karlılığını olumlu, hukuki düzenlemelerin kalitesinin artırılmasının ise olumsuz etkilediğini tespit etmiştir.[207]

---

[205] DEMİRGÜÇ-KUNT ve HUIZINGA, The World Bank Economic Review, ss.405-407.
[206] Carlos Pestana BARROS, Candida FERREIRA ve Jonathan WILLIAMS, "Analysing the Determinants of Performance of Best and Worst European Banks: A Mixed Logit Approach", **Journal of Banking & Finance**, Vol.31, No.7, (2007), s.2201.
[207] Paolo SAONA, "Intra-and Extra-bank Determinants of Latin American Banks' Profitability", **International Review of Economics & Finance**, Vol.45, (2016), s.212.

Grigorian ve Manole (2006) yaptıkları çalışmada, banka performansını verimlilik boyutuyla ele almış ve bankaya özgü değişkenlerden; yabancıların ortaklık paylarının, banka büyüklüğünün, banka pazar payının, makroekonomik değişkenlerden ise kişi başına düşen gayri safi yurt içi hasılanın artmasının banka verimliliğini arttırdığını tespit etmişlerdir. Bankacılık düzenlemelerinin de banka performansı üzerinde farklı etkiler yarattığı sonucuna ulaşmışlardır.[208] Banka verimliliğini etkileyen faktörlerin incelendiği bir başka çalışmada, öz kaynakların yüksek, sorunlu kredi oranlarının düşük olmasının ve borsaya kote olunmasının banka verimliliğini artırdığı tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca, ortaklık yapısı ve faaliyet gösterilen bölgenin de verimlilik üzerinde etki yarattığı bulgusuna ulaşılmıştır.[209] Tablo 5'te konuyla ilgili yapılan birden çok ülkeyi kapsayan çalışmalarda elde edilen banka performansı belirleyicileri ve söz konusu belirleyicilerin banka performanslarını ne yönde etkilediği bilgisi yer almaktadır.

[208] David A. GRIGORIAN ve Vlad MANOLE, "Determinants of Commercial Bank Performance in Transition: An Application of Data Envelopment Analysis", **Comparative Economic Studies**, Vol.48, No.3, (2006), s.520.
[209] Claudia GIRARDONE, Philip MOLYNEUX ve Edward P. M. GARDENER, "Analysing the Determinants of Bank Efficiency: The Case of Italian Banks", **Applied Economics**, Vol.36, No.3, (2004), s.225.

Tablo 5: Banka Performansının Belirleyicilerine İlişkin Literatür Taraması (Birden Çok Ülkeyi Kapsayan Çalışmalar)

Makale	**Molyneux ve Thornton (1992)**	**Demirgüç-Kunt ve Huizinga (1999)**	**Abreu ve Mendes (2001)**	**Staikouras ve Wood (2004)**	**Goddard, Molyneux ve Wilson (2004)**	**Athanasoglou, Delis ve Staikouras (2006)**	**Barros, Ferreira ve Williams (2007)**	**Flamini, Schumacher ve McDonald (2009)**	**Beltratti ve Stulz (2012)**	**Dietrich ve Wanzenried (2014)**	**Albulescu (2015)**	**Saona (2016)**
Ülke	Avrupa	Dünya Geneli	Avrupa	Avrupa	Avrupa	Doğu Avrupa	Avrupa	Sahra Altı Afrika	Dünya Geneli	Dünya Geneli	Orta ve Güney Amerika	Latin Amerika
Bağımlı Değişken	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı	Aktif getiri oranı, Net faiz marjı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı, Net faiz marjı	Aktif getiri oranı	Öz kaynak getiri oranı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı	Maliyet etkinliği, Alternatif kar etkinliği	Aktif getiri oranı	Hisse getirisi	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı, Net faiz marjı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı	Net faiz marjı
Kullanılan Bağımsız Değişkenler ve İlişki Yönü												
Yoğunlaşma Düzeyi	+	+		+		+				+		+
Enflasyon		+	-			+		+		+		
Sermaye					+	+			+		+	
Banka Büyüklüğü						+	-	+				
Krediler			+	-			+					
Özkaynaklar			+	+						+		
Reel/Nominal Faiz	+	+		+								
Yabancı Ortaklık		+/-				+	+					
Gelir Çeşitlendirme										+		-
Mevduat		-							+			

Makale	Molyneux ve Thornton (1992)	Demirgüç-Kunt ve Huizinga (1999)	Abreu ve Mendes (2001)	Staikouras ve Wood (2004)	Goddard, Molyneux ve Wilson (2004)	Athanasoglou, Delis ve Staikouras (2006)	Barros, Ferreira ve Williams (2007)	Flamini, Schumacher ve McDonald (2009)	Beltratti ve Stulz (2012)	Dietrich ve Wanzenried (2014)	Albulescu (2015)	Saona (2016)
Ülke	Avrupa	Dünya Geneli	Avrupa	Avrupa	Avrupa	Doğu Avrupa	Avrupa	Sahra Altı Afrika	Dünya Geneli	Dünya Geneli	Orta ve Güney Amerika	Latin Amerika
Özel Ortaklık								+		+		
Aktif Çeşitlendirme												+
Bilanço Dışı Faaliyetler					+/-							
Cari Fazla									+			
Faaliyet Giderleri						-						
Faiz Dışı Gelirler		-										
Faiz Dışı Giderler											-	
Faiz Oranları Marjı											+	
Fonlama Vade Uyumsuzluğu				+								
Hukuki Düzenleme Kalitesi												-
Kamu Ortaklığı	+											
Kredi Riski						-						
Kurumsal Yönetişim Kalitesi									-			
Pazar Payı				+								
Sektör Büyüklüğü		+										
Sorunlu Krediler											-	

Yükselen piyasa ekonomilerinde yapılan çalışmalarda da banka performansını etkileyen faktörler genel olarak içsel ve dışsal faktörler şeklinde kategorize edilmiştir. Athanasoglou ve diğerleri (2008) yaptıkları çalışmada, banka karlılığını etkileyen faktörleri bankaya özgü, sektöre özgü ve makroekonomik faktörler olarak kategorize etmişlerdir. Bankaya özgü değişkenlerden sermaye büyüklüğünün ve çalışan verimlilik artışının karlılığa pozitif yönlü etki ettiği, faaliyet gider yönetiminin negatif etki ettiği, aktif büyüklüğünün ise hiç etki etmediği saptanmıştır. Sektörel yoğunlaşmanın ya da sektörde özel bankaların payının yüksek olmasının karlılık üzerinde hiçbir anlamlı etki yaratmadığı, makroekonomik değişkenlerden enflasyon beklentilerinin ve işletme döngüsünün bankacılık performansını olumlu etkilediği belirlenmiştir.[210]

Sufian ve Chong (2008) Filipinler'de yaptıkları çalışmada, banka büyüklüğü, sorunlu kredi oranının yükselmesi, sabit giderlerin artması gibi bankaya özgü değişkenlerin karlılığı olumsuz, faiz dışı gelirler ve sermaye büyüklüğünün ise olumlu etkilediğini ortaya koymuşlardır. Enflasyonun banka karlılığı üzerinde negatif, ekonomik büyüme, para arzı ve sermaye piyasalarının gelişmesinin ise pozitif etkisi olduğu çalışmada elde edilen diğer bulgular olmuştur.[211] Kosmidou (2008) ise Yunanistan'da yaptığı çalışmada aktif getiri oranı ile ölçümlediği banka performansının, bankaya özgü değişkenlerden sermaye miktarı ile pozitif, maliyet gelir oranı ile negatif ilişkili olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Çalışmada ayrıca, makroekonomik değişkenlerden enflasyonun artmasının banka performansı üzerinde olumsuz, büyümenin artmasının ise olumlu etki yarattığı tespit edilmiştir.[212]

Heffernan ve Fu (2008) Çin'de yaptıkları çalışmada, banka performansını ekonomik katma değer, net faiz marjı, aktif getirisi ve öz kaynak getirisi değişkenleri ile ölçümlemiş ve reel GSYİH büyümesinin, işsizlik oranının ise düşmesinin banka

---

[210] ATHANASOGLOU, BRISSIMIS ve DELIS, a.g.m., ss.134-135.
[211] Fadzlan SUFIAN ve Royfaizal Razali CHONG, "Determinants of Bank Profitability in a Developing Economy: Empirical Evidence from the Philippines", **Asian Academy of Management Journal of Accounting & Finance**, Vol.4, No.2, (2008), ss.105-106.
[212] Kyriaki KOSMIDOU, "The Determinants of Banks' Profits in Greece during the Period of EU Financial Integration", **Managerial Finance**, Vol.34, No.3, (2008), ss.154-156.

performanslarını arttırıcı etki yarattığı, borsaya kote olmanın ya da yabancıların ortaklık paylarının artmasının ise banka performansı üzerinde herhangi bir anlamlı etki yaratmadığı sonucuna ulaşmışlardır.[213]

Fungacova ve Poghosyan (2011) Rusya'da yaptıkları araştırmada, bankanın yerli, yabancı ya da kamu bankası olmasına göre performansını etkileyen faktörlerin etkisinin farklılaştığını tespit etmişlerdir. Banka büyüklüğünün yabancı bankalarda net karı arttırıcı, yerli bankalarda ise azaltıcı etki yarattığı, sektördeki yoğunlaşma düzeyinin artmasının sadece yabancı bankaların karlılıklarını arttırdığı, banka öz kaynaklarının artmasının ise ortaklık yapısı fark etmeksizin tüm bankalarda karlılığın artmasına neden olduğu sonucuna ulaşmışlardır.[214] Bir başka yükselen piyasa ekonomisi olan Çekya'da yapılan çalışmada, likidite ve portföy risklerinin, banka sermayesinin ve/veya kredilerin mevduatlara oranın yüksek olmasının banka verimliliği üzerinde olumlu, GSYİH'in ise olumsuz etkisi bulunduğu tespit edilmiştir.[215] Tablo 6'da konuyla ilgili olarak yükselen piyasa ekonomilerinde yapılan çalışmalarda elde edilen banka performansı belirleyicileri ve söz konusu belirleyicilerin banka performansları ile ilişki yönü yer almaktadır.

[213] Sheelagh HEFFERNAN ve Maggie FU, "The Determinants of Bank Performance in China", **Emerging Markets Group Working Paper Series**, Temmuz 2008, s.20.
[214] Zuzana FUNGACOVA ve Tigran POGHOSYAN, "Determinants of Bank Interest Margins in Russia: Does Bank Ownership Matter?", **Economic Systems**, Vol.35, No.4, (2011), s.493.
[215] Iveta REPKOVA, "Banking Efficiency Determinants in the Czech Banking Sector", **Procedia Economics and Finance**, Vol.23, (2015), s.195.

Tablo 6: Banka Performansının Belirleyicilerine İlişkin Literatür Taraması (Yükselen Piyasa Ekonomisi)

Makale	**Sufian ve Chong (2008)**	**Athanasoglou, Brissimis ve Delis (2008)**	**Kosmidou (2008)**	**Heffernan ve Fu (2008)**	**Al-Tamimi (2010)**	**Fungacova ve Poghosyan (2011)**	**Garza-Garzia (2012)**	**Roman ve Danuletiu (2013)**	**Raharjo vd. (2014)**	**Repkova (2015)**
Ülke	Filipinler	Yunanistan	Yunanistan	Çin	Birleşik Arap Emirlikleri	Rusya	Meksika	Romanya	Endonezya	Çekya
Bağımlı Değişken	Aktif getiri oranı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı	Aktif getiri oranı	Ekonomik katma değer, Net faiz marjı, Aktif getirisi, Öz kaynak getirisi	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı	Net faiz marjı	Yatırım karlılığı, Öz sermaye karlılığı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı	Net faiz marjı	Banka etkinliği
Kullanılan Bağımsız Değişkenler ve İlişki Yönü										
Banka Büyüklüğü	**-**					**+/-**	**+**		**+**	
Sermaye	**+**	**+**	**+**				**+**			
Enflasyon	**-**		**-**						**+**	
GSYİH				**+**				**+**		**-**
Yoğunlaşma Düzeyi					**+**	**+**		**-**		
Ekonomik Büyüme	**+**		**+**							
Kredilerin Mevduata Oranı					**+**				**-**	
Sorunlu Kredi Oranı	**-**							**-**		
Takipteki Kredilerin Oranı							**+**		**-**	
Çalışan Verimliliği		**+**								
Enflasyon Beklentileri		**+**								
Faaliyet Gider Yönetimi		**-**								

Makale	Sufian ve Chong (2008)	Athanasoglou, Brissimis ve Delis (2008)	Kosmidou (2008)	Heffernan ve Fu (2008)	Al-Tamimi (2010)	Fungacova ve Poghosyan (2011)	Garza-Garzia (2012)	Roman ve Danuletiu (2013)	Raharjo vd. (2014)	Repkova (2015)
Ülke	Filipinler	Yunanistan	Yunanistan	Çin	Birleşik Arap Emirlikleri	Rusya	Meksika	Romanya	Endonezya	Çekya
Faiz Dışı Gelirler	+									
İşletme Döngüsü		+								
İşsizlik Oranı				-						
Krediler							-			
Likidite Riski										+
Likit Aktiflerin Toplam Aktiflere Oranı								-		
Maliyet Gelir Oranı			-							
Özkaynaklar						+				
Para Arzı	+									
Personel Giderleri					+					
Portföy Riski										+
Sabit Giderler	-									
Sermaye Piyasalarının Gelişmesi	+									
Sermaye ve/veya Kredilerin Mevduata Oranı										+
Şube Sayısı					+					
Yatırım Karlılığı									+	
Yönetim Kalitesi								-		

Türkiye'de konuyla ilgili olarak; Tunay ve Silpar (2006) birbirinin devamı niteliğindeki iki ayrı çalışmada, bankaları ölçeklerine ve sahiplik yapılarına göre farklı kategorilere ayırmış ve bankaya özgü, finansal yapıya ilişkin ve makroekonomik değişkenlerin banka karlılık performansları üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Söz konusu çalışmalarda, bankaların içsel değişkenlerine ek olarak enflasyon oranı ve milli gelir gibi makroekonomik ve hisse senedi kapitalizasyon değeri gibi finansal sisteme ilişkin değişkenlerin de performansın önemli belirleyicileri olduğu saptanmıştır.[216] Dağıdır (2010) ise Türkiye bankacılık sektöründe karlılık ile makroekonomik faktörlerin ilişkisini incelediği çalışmasında, banka karlılığını net faiz marjı ile ölçümlemiş ve üretici fiyat endeksi ve sanayi üretim endeksi ile banka karlılığı arasında negatif ilişki olduğunu tespit etmiştir.[217]

Alper ve Anbar (2011), aktif getiri oranı ve öz kaynak getiri oranı ile ölçümlendikleri banka karlılığını etkileyen bankaya özgü ve makroekonomik faktörleri incelemişlerdir. Bankaya özgü değişkenlerden aktif büyüklük ve faiz dışı gelirlerin karlılık ile pozitif ilişkili, kredi portföy büyüklüğü ve takipteki kredilerin ise negatif ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Makroekonomik değişkenlerden ise; reel faiz oranının banka karlılığı ile pozitif ilişkili olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.[218]

Taşkın (2011) ise banka performansını aktif karlılığı, öz kaynak karlılığı ve net faiz marjı değişkenleri ile ölçümlediği çalışmada, bankaya özgü değişkenlerden krediler ve bilanço dışı faaliyetler, makroekonomik değişkenlerden ise üretim endeksinin artışının banka performansını olumlu etkilediğini tespit etmiştir. Enflasyon oranı, faiz oranı ya da gayrisafi yurt içi hasıladaki değişimin ise banka performansı üzerinde bir etkisi olmadığı

---

[216] K. Batu TUNAY ve A. Murat SİLPAR, "Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Karlılığa Dayalı Performans Analizi-II", **Türkiye Bankalar Birliği Araştırma Tebliğleri Serisi 2006-02**, Nisan 2006, ss.28-29.; TUNAY ve SİLPAR, Türkiye Bankalar Birliği Araştırma Tebliğleri Serisi 2006-01, ss.39-41.

[217] Canan DAĞIDIR, "Türk Bankacılık Sektöründe Karlılık ve Makro Ekonomik Değişkenlerle İlişkisi", **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt.2, Sayı.1, (2010), s.32.

[218] Adem ANBAR ve Değer ALPER, "Bank Specific and Macroeconomic Determinants of Commercial Bank Profitability: Empirical Evidence from Turkey", **Business and Economics Research Journal**, Vol.2, No.2, (2011), s.149.

sonucuna ulaşmıştır.[219] Tablo 7'de konuyla ilgili olarak Türkiye'de yapılan çalışmalarda elde edilen banka performansı belirleyicileri ve söz konusu belirleyicilerin banka performansları ile ilişki yönü yer almaktadır.

Tablo 5,6 ve 7'de görüleceği üzere, banka büyüklüğü (aktif toplamı), sermaye tutarı, krediler ve öz kaynaklar gibi finansal kalemler literatürde banka performansı üzerinde etki yarattığı sonucuna en fazla ulaşılan bankaya özgü (içsel) faktörler olmuşlardır. Sektör yoğunlaşma düzeyi (sektördeki en büyük 3 ya da 5 bankanın aktif toplamının bankacılık sektörü toplam aktiflerine oranı), enflasyon, GSYİH, büyüme gibi değişkenler ise banka performansın üzerinde etki yarattığı sonucuna en fazla ulaşılan dışsal faktörler olmuşlardır. Yapılan çalışmalarda söz konusu faktörlerin banka performansı üzerindeki etkisi hakkında birbirlerine karşıt bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu durumun performansı ölçüm yöntemlerinin, örneklem ülkelerinin/bankalarının ve analiz dönemlerinin farklılığından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

[219] F. Dilvin TAŞKIN, "Türkiye'de Ticari Bankaların Performansını Etkileyen Faktörler", **Ege Akademik Bakış**, Vol.11, No.2, (2011), s.297.

Tablo 7: Banka Performansının Belirleyicilerine İlişkin Literatür Taraması (Türkiye)

Makale	**Tunay ve Silpar (2006)**	**Alp vd. (2010)**	**Dağıdır (2010)**	**Alper ve Anbar (2011)**	**Taşkın (2011)**	**Kakilli Acaravcı ve Çalım (2013)**	**Sevim ve Eyüboğlu (2016)**
Bağımlı Değişken	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı, Net faiz marjı	Aktif getiri oranı	Net faiz marjı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı, Net faiz marjı	Aktif getiri oranı, Öz kaynak getiri oranı, Net faiz marjı	Aktif karlılığı, Öz sermaye karlılığı
Kullanılan Bağımsız Değişkenler ve İlişki Yönü							
Banka Büyüklüğü	**-**	**+**		**+**			
Krediler	**+**				**+**		**-**
Likidite		**-**				**+/-**	
Sermaye		**+**				**+/-**	
Bilanço Dışı Faaliyetler					**+**		
Faaliyet Çeşitlendirmesi						**-**	
Faaliyet Giderleri		**-**					
Faiz Dışı Gelirler	**+**			**+**			
Enflasyon	**+/-**						
GSYİH	**+**					**+/-**	
Mevduat/Borsa kapitalizasyon değeri	**-**						
Borsa kapitalizasyon değeri/GSYİH	**+**						
Kredi Faiz Oranı							**+**
Kredi Portföy Büyüklüğü				**-**			
Kredilerin Aktiflere Oranı						**+/-**	
Kredilerin Ortalama Getirisi							**-**
Net Faiz Getirisi							**+**
Reel Faiz Oranı				**+**			
Sanayi Üretim Endeksi			**-**				
Takipteki Kredilerin Oranı				**-**			
Üretici Fiyat Endeksi			**-**				
Üretim Endeksi					**+**		

III.BÖLÜM: YÜKSELEN PİYASA EKONOMİLERİNDE BANKACILIK SEKTÖRÜ VE DÜZENLEMELER

Gelişmekte olan ülkeler arasında yüksek performans ve büyüme oranı yakalayan, küresel ekonomik sistemde söz sahibi olmaya başlayan ülkeler günümüzde sıklıkla yükselen piyasa ekonomileri olarak adlandırılmaktadır. Yakaladıkları yüksek performans sonrası tüm dünyanın ilgisini çekmeyi başaran yükselen piyasa ekonomileri, son yıllarda küresel finansal sistemle daha fazla entegre olmaya başlamış ve finansal sektöre ilişkin birçok reformu hayata geçirmişlerdir.

Tez çalışmasının bu bölümünde yükselen piyasa ekonomilerinin tanımı ve genel özelliklerinden kısaca bahsedilecektir. Ardından yükselen piyasa ekonomileri bankacılık sektörlerinin 2008 finansal krizi sonrası dönemdeki genel görünümü değerlendirilecek ve bankacılık sektörlerine yönelik düzenlemeler ele alınacaktır. Türkiye bankacılık sektörünün genel görünümüne ve Türkiye bankacılık sektörü düzenlemelerine daha kapsamlı olarak yer verilecektir.

3.1. Yükselen Piyasa Ekonomilerinin Tanımı ve Özellikleri

Dünya'da ilk defa 1981 yılında, Uluslararası Finans Kurumu- IFC (Intenational Finance Corporation) çalışanı Antoine van Agtmael tarafından düşük-orta düzey kişi baş gelire sahip ülkeleri tanımlamak için kullanılan yükselen piyasa ekonomileri (emerging market economies) kavramı daha sonra farklı kişi ya da kurumlarca da sıklıkla kullanılmıştır.[220] Dünya nüfusunun yaklaşık %85'inin yaşamını sürdürdüğü yükselen piyasa ekonomisi ülkeler, gelişmiş ülkelere oranla daha genç ve dinamik bir nüfusa sahip olmaları, artan işgücüne paralel olarak üretim hacimlerini de giderek artırmaları ve birçok sektör için çok önemli tüketim pazarları olmaları dolayısıyla son yıllarda tüm dünyanın ilgisini çekmeyi başarmışlardır.[221]

---

[220] E. Han KIM ve Vijay SINGAL, "Stock Market Openings: Experience of Emerging Economies", **The Journal of Business**, Vol.73, No.1, (2000), s.28.
[221] Matthieu BUSSIERE, Simona DELLE CHIAIE ve Tuomas A. PELTONEN, "Exchange Rate Pass-through in the Global Economy: The Role of Emerging Market Economies", **IMF Economic Review**, Vol.62, No.1, (2014), s.147.

Türkiye'nin de yaptığı gibi, 1980'li yılların sonlarına doğru finansal serbestleşmeye ve kambiyo rejimleri üzerinde yasal düzenlemelerin gevşetilmesine (deregulation) giderek ulusal mali piyasalarını uluslararası sermayeye karşı açan ülkeler yükselen piyasa ekonomilerini oluşturmaktadır.[222] Kvint (2010) yükselen piyasa ekonomilerini; diktatörlükten serbest piyasa ekonomisine geçiş yapan, ekonomik özgürlüklerini arttıran, küresel piyasalar ve diğer yükselen piyasa ekonomileri ile kademeli olarak entegre olan, orta sınıfı genişleyen, yaşam standartları yükselen, sosyal istikrar ve hoşgörünün yanı sıra uluslararası kuruluşlarla işbirliğini de arttıran ülkeler olarak tanımlamaktadır.[223]

Hangi ülkelerin yükselen piyasa ekonomisi kabul edileceği, farklı kuruluşlarca çerçevesi çizilen belirli kriterlere göre belirlenmektedir. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi uluslararası kurumlar belirli bir dönem, ülkeleri gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler olarak kategorize etmiş, gelişmekte olan ülke kategorisini de genel olarak yükselen piyasa ekonomilerini sınıflandırmak için kullanmışlardır. Ancak özellikle az gelişmiş ülkelerden gelen tepkiler üzerinde, gelişmiş ülkeler dışındaki neredeyse tüm ülkeler gelişmekte olan ülkeler kategorisine dahil edilmiştir. Günümüzde IMF, 40 ülkeyi gelişmiş ülkeler olarak kategorize ederken geri kalan 162 ülkeyi yükselen piyasa ekonomileri olarak adlandırmaktadır.[224] Dünya Bankası ise ülkeleri yükselen piyasa ekonomileri olarak kategorize etmeyi bırakmış olup kişi başına düşen milli gelirlerine göre sınıflandırmaktadır.[225]

Dünya Bankası ve IMF gibi uluslararası kuruluşlar politik bazı nedenlerle yükselen piyasa ekonomileri nitelemesini kullanmayı bırakmış olsa da Standard & Poor's (S&P), Financial Times Stock Exchange (FTSE), Morgan Stanley Capital International

---

[222] Ferhat İSPİROĞLU ve Seyhan TAŞ, "Yükselen Piyasa Ekonomileri Üzerine Bir Değerlendirme", **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.14, Sayı.2, (2017), s.227.
[223] Vladimir KVINT, **The Global Emerging Market: Strategic Management and Economics**, New York: Routledge, 2010, s.4.
[224] International Monetary Fund (IMF), "IMF Data Mapper", 2018, https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD (06.07.2018).
[225] World Bank, "World Bank Countries and Economies Data", 2018, https://data.worldbank.org/country (06.07.2018).

(MSCI), Nasdaq gibi kuruluşlar farklı birtakım kriterlere göre ülkeleri, yükselen piyasa ekonomileri kategorisini de içeren gruplara ayırmaktadırlar. Söz konusu kuruluşlar tarafından 2019 yılı itibariyle yükselen piyasa ekonomisi olarak kabul edilen ülkeler Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8: Yükselen Piyasa Ekonomisi Kabul Edilen Ülkeler (2019)

Ülke / Endeks	FTSE	MSCI	S&P	Nasdaq
Brezilya	✓	✓	✓	✓
Şili	✓	✓	✓	✓
Çin	✓	✓	✓	✓
Kolombiya	✓	✓	✓	✓
Çekya	✓	✓	✓	✓
Mısır	✓	✓	✓	✓
Yunanistan	✓	✓	✓	
Macaristan	✓	✓	✓	✓
Hindistan	✓	✓	✓	✓
Endonezya	✓	✓	✓	✓
Kuveyt	✓			
Malezya	✓	✓	✓	✓
Fas				✓
Meksika	✓	✓	✓	✓
Pakistan	✓	✓	✓	
Peru	✓	✓	✓	✓
Filipinler	✓	✓	✓	✓
Polonya		✓	✓	✓
Katar	✓	✓	✓	
Rusya	✓	✓	✓	✓
Suudi Arabistan	✓	✓		
Güney Afrika	✓	✓	✓	✓
Güney Kore		✓		
Tayvan	✓	✓	✓	✓
Tayland	✓	✓	✓	✓
Türkiye	✓	✓	✓	✓
Birleşik Arap Emirlikleri	✓	✓	✓	

Kaynak: FTSE, MSCI, S&P ve Nasdaq[226]

[226] MSCI Market Classification, (t.y.), https://www.msci.com/market-classification (5 Haziran 2018).; FTSE, FTSE Classification of Markets, (t.y.), https://www.ftse.com/products/downloads/FTSE-Country-Classification-Update-2018.pdf (7 Eylül 2018).; S&P, Dow Jones Indices' 2018 Country Classification Consultation, https://www.spice-indices.com/idpfiles/spice-assets/resources/public/documents/7251_spdji2018countryclassificationconsultation6.13.18.pdf (7 Eylül 2018).; Nasdaq, Global Index Family Methodology, 2019, https://indexes.nasdaqomx.com/docs/NQGIFamilyMethodology.pdf (7 Nisan 2019).

Yükselen piyasa ekonomilerinin temel ortak özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:[227]

- Kapalı ekonomiden açık ekonomiye geçiş yapmış, özelleştirmelere ve dış yatırımlara açık bir politika sergilemektedirler.
- Yüksek büyüme oranları gerçekleştirmedirler. Orta/uzun vadede gelişmiş ülkeler arasına girebilme potansiyelleri bulunmaktadır.
- Benzersiz risk profilleri bulunmaktadır.
- Kişi başına düşen gelirleri düşük, tüketim alışkanlıkları gelişmiş ülkelerden farklıdır.
- Yüksek nüfus artış oranlarına, genç ve dinamik nüfus yapılarına, ucuz işgücü bolluğuna ve büyük pazarlara sahip ülkelerdir.
- Gelişmemiş altyapıya sahiptirler. Altyapı yatırımları sıklıkla özel şirketler tarafından yapılmaktadır.
- Şeffaflık, hukuki altyapı ve operasyonel verimlilik alanlarında gelişim göstermektedirler.

Yükselen piyasa ekonomisi ülkeler her ne kadar yüksek büyüme oranlarından dolayı aynı grup içerisinde ele alınsa da gerek ekonomik gerekse de finansal anlamda çeşitli farklılıklar göstermektedirler. 2017 yılı itibariyle, yükselen piyasa ekonomisi ülkelerinde enflasyon oranı %5'in altında olmasına rağmen, Mısır ve Türkiye nispeten yüksek enflasyon oranlarıyla mücadele etmektedirler. İşsizlik oranı ise genellikle %10'un altında olmasına rağmen Güney Afrika, Yunanistan, Brezilya, Mısır ve Türkiye'de işsizlik oranları %10'u aşmaktadır. Tablo 9'da farklı endeksler tarafından yükselen piyasa ekonomisi olarak kabul edilen ülkelerin temel ekonomik göstergeleri yer almaktadır.[228]

[227] Müslüme NARİN ve Dilek KUTLUAY, **Değişen Küresel Ekonomik Düzen: BRIC, 3G ve N-11 Ülkeleri**, Ankara: Sanayi Odası Yayını, 2013, s.36.; Jeffrey E. GARTEN, **The Big Ten: The Big Emerging Markets and How They Will Change Our Lives**, New York: Basic Books, 1997, ss.13-15.
[228] World Bank, "World Bank Open Data", 2018, https://data.worldbank.org/ (06.07.2018).

Tablo 9: Yükselen Piyasa Ekonomilerine İlişkin Temel Göstergeler (2017)

Ülke	Ülke ISO Kodu	Nüfus (Bin Kişi)	GSYİH (Milyon USD)	Enflasyon (%)	İşsizlik (%)	Büyüme (%)
Birleşik Arap Emirlikleri	ARE	9.4	382.575	1,97	1,67	2,93
Brezilya	BRA	209.288	2.055.506	3,45	13,32	1,59
Çekya	CZE	10.591	215.726	2,45	2,89	1,56
Çin	CHN	1.386.395	12.237.700	1,59	4,68	8,26
Endonezya	IDN	263.991	1.015.539	3,81	4,18	5,46
Fas	MAR	35.74	109.139	0,75	9,33	3,93
Filipinler	PHL	104.918	313.595	2,85	2,35	5,61
Güney Afrika	ZAF	56.717	349.419	5,18	27,33	1,77
Güney Kore	KOR	51.466	1.530.751	1,94	3,73	3,10
Hindistan	IND	1.339.180	2.597.491	3,33	3,52	7,04
Katar	QAT	2.639	167.605	0,3	0,12	8,30
Kolombiya	COL	49.066	309.191	4,31	8,85	3,59
Macaristan	HUN	9.781	139.135	2,35	4,16	1,08
Malezya	MYS	31.624	314.5	3,87	3,41	4,74
Meksika	MEX	129.163	1.149.919	6,04	3,42	2,07
Mısır	EGY	97.553	235.369	29,50	12,08	3,90
Pakistan	PAK	197.016	304.952	4,09	4,04	3,74
Peru	PER	32.165	211.389	2,80	3,59	4,90
Polonya	POL	37.976	524.51	2,08	4,89	3,32
Romanya	ROU	19.587	211.803	1,34	4,93	2,52
Rusya	RUS	144.495	1.577.524	3,68	5,20	1,19
Şili	CHL	18.055	277.076	2,18	6,96	3,01
Tayland	THA	69.038	455.221	0,67	1,08	3,05
Tayvan	TWN	23.571	579.3	1,1	3,76	-
Türkiye	**TUR**	**80.745**	**851.102**	**11,14**	**11,26**	**5,09**
Yunanistan	GRC	10.76	200.288	1,12	21,49	-2,82

Kaynak: World Bank, 2018, https://data.worldbank.org/ (06.07.2018) verilerinden uyarlanmıştır.

Son zamanlarda yükselen piyasa ekonomilerinin farklı yönlerini kategorize etmek ve bu ülkelere bir ölçüde popülerlik kazandırmak için ***BRICS*** (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika), ***MIST*** (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye), ***MINT*** (Meksika, Endonezya, Nijerya, Türkiye), ***N-11*** (Bangladeş, Mısır, Endonezya, İran, Güney Kore, Meksika, Nijerya, Pakistan, Filipinler, Türkiye, Vietnam), ***CIVETS*** (Kolombiya, Endonezya, Vietnam, Mısır, Türkiye, Güney Afrika) gibi ülke sınıflandırmaları yapılmıştır. Genellikle söz konusu grup adları ilgili gruba dahil edilen ülkelerin İngilizce adlarının ilk harflerinden oluşturulmaktadır.[229]

[229] NARİN ve KUTLUAY, a.g.m., ss.36-38.

Yükselen piyasa ekonomileri diğer ülkelerden ayrışan iyi özelliklerinin yanı sıra kötü özellikleri nedeniyle de çeşitli gruplandırmalara konu edilmektedir. 2013 yılında Morgan Stanley kuruluşu tarafından Türkiye, Brezilya, Hindistan, Endonezya ve Güney Afrika cari açık ve enflasyon oranlarının yüksek olması, büyüme performanslarının düşmesi gibi sebeplerle ***Kırılgan Beşli (Fragile Five)*** olarak adlandırılmıştır. 2016 yılında söz konusu listeden Brezilya ve Hindistan'ı çıkarılmış yerine Kolombiya ve Meksika dahil edilmiştir. S&P ise Kasım 2017'de Türkiye, Arjantin, Pakistan, Mısır ve Katar'ı Kırılgan Beşli olarak sınıflandırmıştır.[230]

3.2. Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Bankacılık Sektörü

3.2.1.Bankacılık Sektörü Genel Görünümü

2008 finansal krizi sonrası dönemde gelişmiş ülkelerde çok ciddi sorunlar ortaya çıkmasına rağmen, Türkiye ve diğer yükselen piyasa ekonomileri çok hızlı bir şekilde krizin etkilerini atlatarak çok yüksek büyüme rakamlarına ulaşmışlardır. IMF verilerine göre; 2008-2017 yılları arasında dünya genelinde %3,4, gelişmiş ülkelerde %1,3, Türkiye'de ve yükselen piyasa ekonomilerinde ise %5,1 oranında ekonomik büyüme gerçekleşmiştir.[231] Yükselen piyasa ekonomisi ülkelerinin ekonomi ve finans sistemlerinin sağlam temellere oturmuş olması ve krizlerde hızlı toparlanma özelliği gösteren sermaye piyasalarının finans sistemindeki payının yüksek olması krizin etkilerini hızla atlatmalarında önemli rol oynamıştır.

Yükselen piyasa ekonomileri bankacılık sektörlerinin kriz sonrası dönemde nasıl performans gösterdiklerine geçmeden önce, bankaların ortaklık yapılarına göz attığımızda ülkeler arasında önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. Grafik 1'de görüleceği üzere, Hindistan'da kamu bankalarının toplam bankacılık aktifleri içerisindeki payı %72 seviyesindedir. Verilerine ulaşılamadığı için grafikte gösterilemeyen Çin'de,

---

[230] Justin KUEPPER, "What Are the Fragile Five?", *The Balance*, 30 Eylül 2018, https://www.thebalance.com/what-are-the-fragile-five-1978880 (5 Aralık 2019).

[231] International Monetary Fund (IMF), "World Economic Outlook Database", 2018, https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weodata/download.aspx (12.12.2018).

kamu bankalarının payının Hindistan'dan bile daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. Güney Afrika, Malezya ve Peru'da 2010 yılı itibariyle hiç kamu bankası bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bankacılık sektöründeki kamu payına ilişkin son dönemlerde yayınlanmış veriler bulunmadığından, 2012 yılında Dünya Bankası tarafından yayınlanan Bankacılık Sektörü Denetim ve Düzenleme raporunda yer alan 2008-2010 yıllarına ilişkin verilerden yararlanılmıştır.[232]

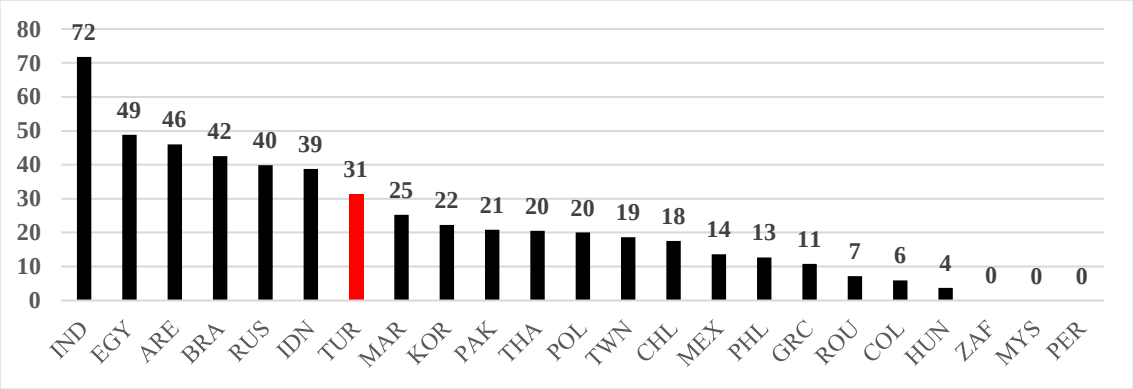

Grafik 1: Kamu Bankalarının Aktiflerinin Toplam Bankacılık Aktiflerine Oranı (%)

Kaynak: World Bank, "Bank Regulation and Supervision Survey", Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (15.12.2017).

Bankacılık sektöründe yabancı paylarının durumu incelendiğinde Grafik 2'de görüleceği üzere; Çekya, Polonya, Meksika, Macaristan ve Peru'da yabancı bankaların, gerek sayı gerekse de sahip oldukları aktiflerin toplam bankacılık aktiflerine oranı olarak çok yüksek değerlere sahip oldukları anlaşılmaktadır. 2014 yılı itibariyle, Yunanistan ve Katar'da yabancılara ait hiçbir banka bulunmamaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri, Çin ve Filipinler'de ise yabancı bankalar bulunmakla birlikte söz konusu bankaların aktif paylarının çok düşük olduğu görülmektedir.[233]

[232] World Bank, "Bank Regulation and Supervision Survey", Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (15.12.2017).
[233] World Bank, "World Bank Open Data", 2018, https://data.worldbank.org/ (06.07.2018).

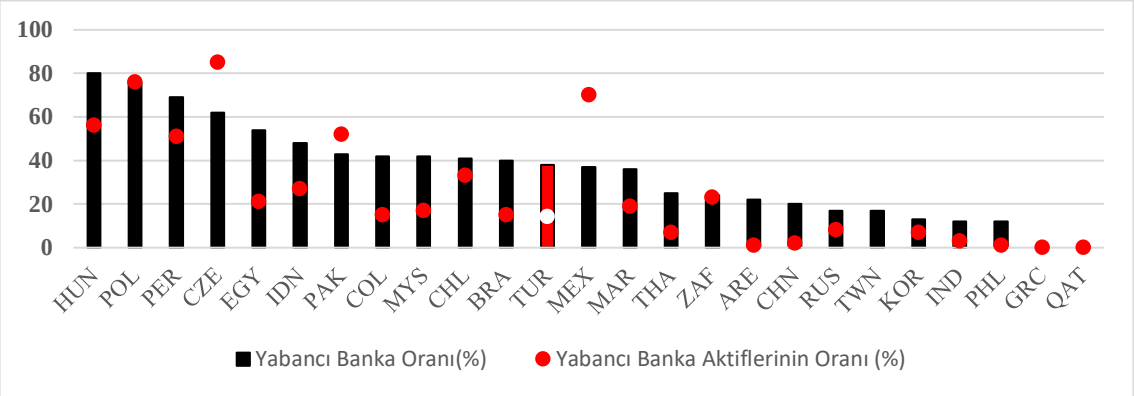

Grafik 2: Yabancı Bankaların Yükselen Piyasa Ekonomilerindeki Payları (2014)

Kaynak: Stijn CLAESSENS ve Neeltje VAN HOREN, "The Impact of the Global Financial Crisis on Banking Globalization", **IMF Economic Review**, Vol.63, No.4, (2015), ss.907-913 verilerinden uyarlanmıştır.

Bankaların hizmet sundukları kanalların müşterinden çok uzak olması müşterilerin finansal hizmetlerden yararlanma düzeyini azaltmaktadır. Hizmet sunulan kanallar ne kadar yoğun olursa ülkede finansal hizmetlere erişim o derece artış göstermektedir.[234] Bankacılık sektöründe şubeleşme, müşterilere hizmet sunma noktasında en fazla kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir. IMF tarafından hazırlanan Finansal Erişim Anketi (Financial Access Survey) sonuçlarına göre; kişi başına en fazla banka şubesi Kolombiya'da bulunmaktadır.[235] Polonya ve Rusya şubeleşmenin yoğun olduğu diğer ülkeler olarak görülmektedir. ATM sayıları incelendiğinde ise; Güney Kore ve Rusya'da banka ATM'lerinin dağıtım kanalı olarak çok yoğun kullanıldıkları anlaşılmaktadır. Mısır gerek şube gerekse de ATM sayıları bakımında diğer yükselen piyasa ekonomilerinin oldukça altında kalmaktadır.[236] Grafik 3'te yükselen piyasa ekonomilerindeki şube ve ATM sayıları yer almaktadır.

[234] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Leora KLAPPER, "Measuring Financial Inclusion: The Global Findex Database", **World Bank Policy Research Working Paper No.6025**, 2012, s.19.
[235] Dünya Bankası verilerine göre; Kolombiya'da 2016 yılı itibariyle 100.000 kişiye düşen banka şubesi sayısı yaklaşık 257'dir. Diğer ülkelerle birlikte gösterimi zor olduğundan Grafik 1'de Kolombiya'ya yer verilmemiştir.
[236] International Monetary Fund (IMF), "Financial Access Survey (FAS)", 2018, http://data.imf.org/?sk=e5dcab7e-a5ca-4892-a6ea-598b5463a34c&sId=1412015057755 (04.01.2019).

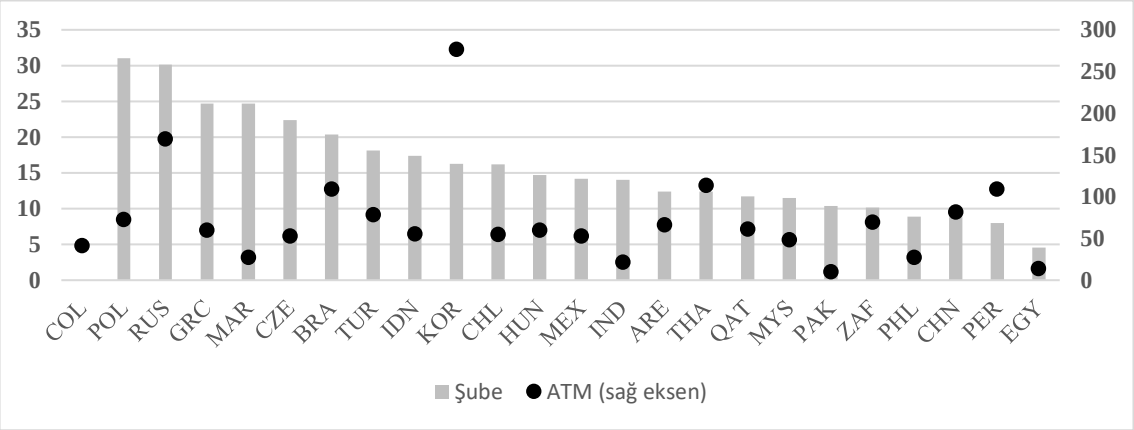

Grafik 3: 100.000 Kişiye Düşen Şube ve ATM Sayıları (2016)

Kaynak: World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database (03.02.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Bankacılık sektöründeki yoğunlaşma düzeyi de sektörün durumu hakkında önemli bilgiler içermektedir. Literatürde, yoğunlaşma düzeyinin artmasının bankacılık sisteminin istikrarını olumlu etkileyeceğini ortaya koyan çalışmaların[237] yanı sıra kırılganlığını arttıracağını ortaya koyan[238] çalışmalar da bulunmaktadır. Yoğunlaşmanın artmasının bankacılık sektörünün istikrarını arttıracağını iddia eden çalışmalarda; birkaç banka bulunan, yoğunlaşma düzeyi daha yüksek bankacılık sistemlerinin (1) izleme ve denetimin kolay olması[239], (2) banka sahiplerinin düşük rekabet dolayısıyla elde ettikleri karların yüksek olması nedeniyle riskli faaliyetleri gerçekleştirme güdülerinin bulunmaması[240] gibi nedenlerle daha istikrarlı sistemler oldukları ortaya konulmuştur. Yoğunlaşmanın artmasının bankacılık sektörünün kırılganlığını arttıracağını belirten çalışmalarda ise; birkaç bankanın bulunması halinde rekabet düşük olacağından bankaların karar alırken daha irrasyonel davranacakları sonucuna varılmıştır.[241] Bankacılık sektörlerindeki aktif yoğunlaşma düzeyi Grafik 4'ten de görüleceği üzere;

[237] Franklin ALLEN ve Douglas GALE, "Competition and Financial Stability", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.36, No.3, (Haziran 2004), s.478.
[238] John H. BOYD ve Gianni DE NICOLO, "The Theory of Bank Risk Taking and Competition Revisited", **The Journal of Finance**, Vol.60, No.3, (2005), s.1329.
[239] HELLMANN, MURDOCK ve STIGLITZ, a.g.m., s.148.
[240] Thorsten BECK, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Ross LEVINE, "Bank Concentration, Competition, And Crises: First Results", **Journal of Banking & Finance**, Vol.30, No.5, (2006), s.1582.
[241] BOYD ve DE NICOLO, a.g.m., s.1339-1340.

Katar, Yunanistan ve Güney Afrika'da yaklaşık %100 ile en yüksek değerlere sahipken, sırasıyla Tayvan, Hindistan, Endonezya ve Çin gibi Asya Pasifik ülkelerinde en düşük değerlere sahiptir.

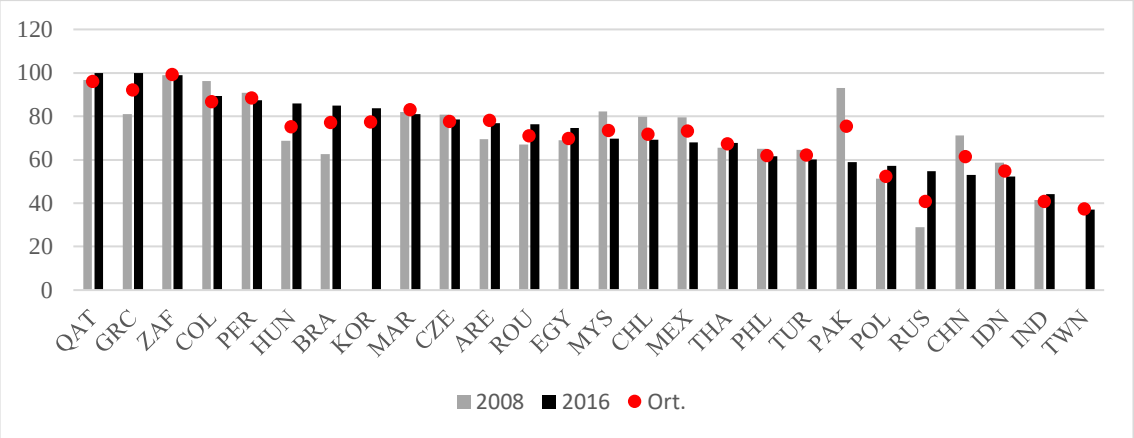

Grafik 4: Bankacılık Sektörü Aktif Yoğunlaşma Düzeyi (2008-2016)

Kaynak: World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database (03.02.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

2008 krizi sonrasında, başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerde faiz oranlarının düşürülmesi ve likidite bolluğu yaşanması, yatırımların gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere yönelmesine neden olmuştur. Kriz sonrası dönemde çok fazla fon ve yatırım çeken yükselen piyasa ekonomilerinde, gerçekleşen yüksek büyüme bir ölçüde finans sektörünün bu büyümeyi destekleyebilecek kapasitede olmasından kaynaklanmıştır. Nitekim konuyla ilgili yapılan birçok çalışmada finansal gelişimin ekonomik büyümeyi tetiklediği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.[242] Kriz sonrası dönemde yükselen piyasa ekonomilerine yönelen yatırımlara paralel olarak mevduat bankalarının aktifleri de hızla yükselişe geçmiştir. Macaristan dışındaki tüm yükselen piyasa ekonomilerinde, ticari bankaların aktiflerinin toplam gayri safi yurt içi hasılaya oranı

[242] Paul WACHTEL, "Growth and Finance: What Do We Know and How Do We Know It?", **International Finance**, Vol.4, No.3, (2001), s.359; Gerhard FINK, Peter HAISS ve Goran VUKSIC, "Changing Importance of Finance Sectors for Growth from Transition to Cohesion and European Integration", **European Economic Integration(CEEI)** konferansta sunulan bildiri, 2005, ss.1-59.; Ross LEVINE, "Finance and Growth: Theory and Evidence", Philippe AGHION ve Steven DURLAUF (Eds.), **Handbook of Economic Growth** içinde (865-934), Amsterdam: Elsevier, 2005, s.931.

2008 krizi sonrasında yükseliş göstermiştir. Grafik 5'ten görüleceği üzere 2016 sonu itibariyle; mevduat bankalarının toplam aktiflerinin gayri safi yurt içi hasılaya oranının, Çin, Güney Kore, Katar'da %140'tan fazladır. Türkiye'de yaklaşık %73 seviyesinde olan söz konusu oran, Endonezya, Romanya ve Meksika'da yaklaşık %40 ile en düşük düzeydedir.[243]

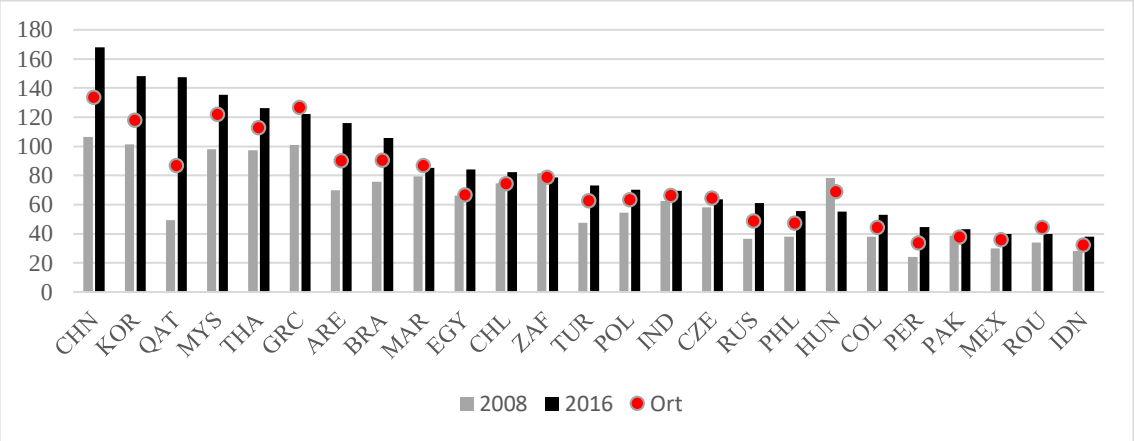

Grafik 5: Banka Aktiflerinin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Oranı (2008-2016)

Kaynak: World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database (03.02.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Yükselen piyasa ekonomilerinde bankaların finansal yapıları da birbirlerinden farklılık göstermektedir. Bankaların performans değerlendirmeleri yapılırken en fazla kullanılan göstergeler karlılık oranlarıdır. Karlılık/etkinlik ölçümü bankanın faaliyetlerinden ne derece kar sağladığını göstermesi açısından önemlidir. Dünya Bankası Finansal Gelişim Raporu verilerine göre; 2008 yılında yükselen piyasa ekonomilerinde vergi sonrası aktif getiri oranı ortalama %1,18 iken 2016 yılı itibariyle %1,26 olarak hesaplanmıştır. 2008 yılında Peru, Katar ve Kolombiya bankacılık sektörleri en yüksek aktif getiri oranlarına sahipken, Pakistan, Güney Kore ve Yunanistan en düşük oranlara sahip olmuşlardır. 2016 yılı sonu itibariyle ise; Kolombiya, Peru ve Macaristan en yüksek oranlara sahipken, Yunanistan, Hindistan ve Güney Kore en düşük aktif getiri oranlarına

[243] World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database, (03.02.2019).

sahip ülkeler olarak sıralanmıştır. Türkiye'de bankalar 2008 yılında ortalama %1,7 aktif getiri oranına sahipken kriz sonrası dönemde banka karlıkları düşüş göstermiş ve 2016 yıl sonu itibariyle bankaların ortalama aktif karlılığı %1,4 olmuştur. 2008-2016 yılları arasında karlılıkları düşmüş olsa da Türkiye'de faaliyet gösteren bankalar karlılık açısından diğer yükselen piyasa ekonomilerinden daha iyi performans göstermişlerdir.[244] Grafik 6'da 2008 finansal krizi sonrasında yükselen piyasa ekonomileri bankalarının vergi sonrası ortalama aktif getiri oranları yer almaktadır.

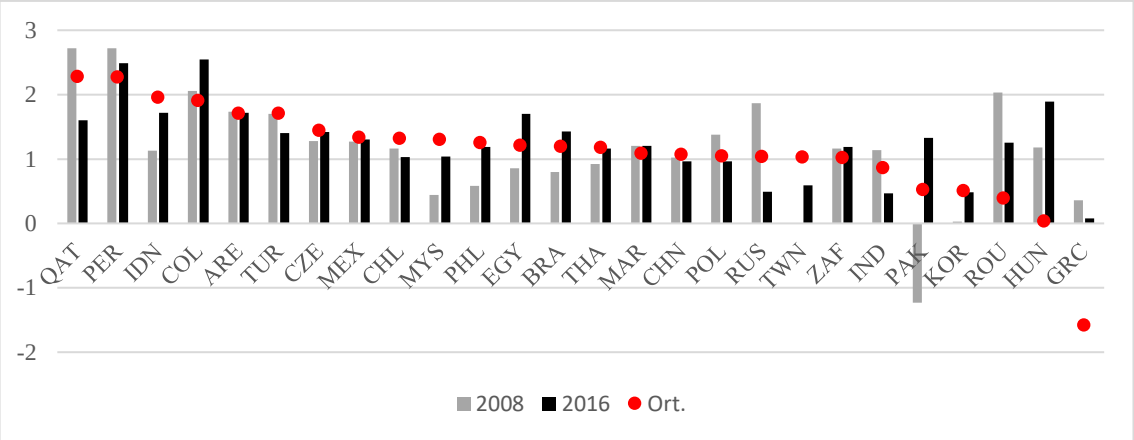

Grafik 6: Vergi Sonrası Ortalama Aktif Getiri Oranı (2008-2016)

Kaynak: World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database (03.02.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Öz kaynak getiri oranları incelendiğinde; Peru, Mısır ve Kolombiya'nın 2016 yılında en yüksek, Yunanistan, Rusya ve Hindistan'ın ise en düşük oranlara sahip ülkeler oldukları anlaşılmaktadır. Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerden Yunanistan, Macaristan ve Romanya kriz sonrası dönemde en düşük ortalama öz kaynak getirilerine sahip yükselen piyasa ekonomileri olmuşlardır. Grafik 7'de yükselen piyasa ekonomilerinin ortalama öz kaynak getiri oranları yer almaktadır.[245]

[244] World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database, (03.02.2019).
[245] World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database, (03.02.2019).

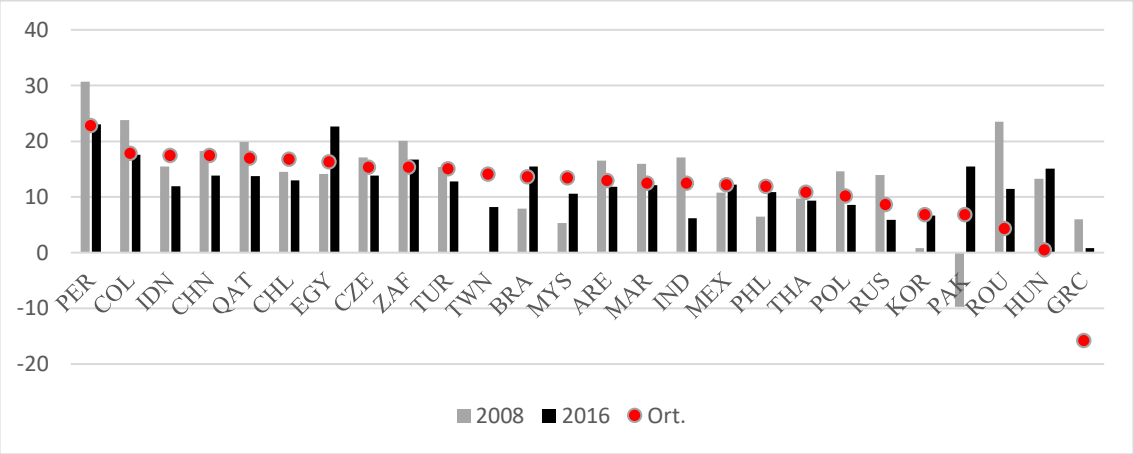

Grafik 7: Vergi Sonrası Ortalama Öz kaynak Getiri Oranı (2008-2016)

Kaynak: World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database (03.02.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Sermaye yeterliliği, bankaların mali açıdan ne kadar güçlü olduklarının en önemli göstergelerinden biridir. BASEL düzenlemelerine göre asgari sermaye yeterlilik oranı %8 olarak belirlenmiştir.[246] Ancak birçok ülkede, düzenleyici ve denetleyici otoriterlerin kararı ya da bankaların kendi inisiyatifleri ile söz konusu oranın çok daha üstünde sermaye yeterlilik oranları ile çalışılmaktadır. 2008 yılında yükselen piyasa ekonomilerinde ortalama %13,8 olan sermaye yeterlilik oranı kriz sonrası dönemde artış trendine girerek 2016 yılında %16,4 seviyesine ulaşmıştır. 2008 yılı itibariyle en yüksek sermaye yeterlilik oranları sırasıyla Türkiye, Brezilya, Hindistan ve Rusya bankacılık sektörlerinde gerçekleşmiştir. 2009 yılında Türk bankalarının sermaye yeterlilik oranı %20,6 ile en yüksek seviyesine ulaşmış, daha sonra düşüş trendine girerek 2016 yıl sonu itibariyle %15,6 olmuştur. Yunanistan, Polonya ve Fas sermaye yeterlilik oranları en düşük olan bankalara sahip ülkeler olarak göze çarpmaktadır. 2016 yılında ise; Endonezya, Romanya ve Birleşik Arap Emirlikleri en yüksek sermaye yeterlilik oranlarına sahip ülkelerken kriz sonrası dönemde sermaye yeterlilik rasyoları kötüleşen Hindistan ve Rusya ise en düşük sermaye yeterlilik oranlarına sahip ülkeler olmuşlardır.

[246] Bank for International Settlements (BIS), Part 2: The First Pillar – Minimum Capital Requirements, (t.y.), https://www.bis.org/publ/bcbs128b.pdf, (07 Ocak 2019), s.12.

Tablo 10'da yükselen piyasa ekonomilerinde kriz sonrası döneme ilişkin sermaye yeterlilik oranları yer almaktadır.[247]

Tablo 10: Yükselen Piyasa Ekonomileri Sermaye Yeterlilik Oranları (2008-2016)

ÜLKE	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Endonezya	17,5	17,8	16,2	16,1	17,3	19,8	18,7	21,3	22,7
Romanya			15,0	14,9	14,9	15,5	17,6	19,2	19,7
Birleşik Arap Emirlikleri	13,0	19,9	19,4	20,1	20,6	19,3	18,1	18,3	18,9
Macaristan	12,3	13,9	13,9	13,8	16,3	17,4	16,9	16,9	18,0
Tayland	13,9	15,8	16,1	14,8	16,2	15,5	16,5	17,1	17,8
Çekya	11,6	14,0	15,3	15,0	15,6	16,5	17,0	17,6	17,7
Kolombiya	15,4	17,2	17,3	16,9	18,1	17,0	17,0	16,9	17,5
Polonya	11,2	13,3	13,9	13,1	14,8	15,7	14,7	16,0	17,2
Brezilya	17,7	18,7	16,9	16,3	16,4	16,1	16,7	16,4	17,2
Yunanistan	10,0	11,7	12,3	10,3	9,6	13,5	14,1	16,5	16,9
Malezya	16,1	18,2	17,5	17,7	17,6	14,6	15,4	16,3	16,5
Pakistan	12,2	14,1	14,0	14,6	15,4	14,9	17,1	17,3	16,2
Güney Afrika	13,0	14,1	14,9	15,1	15,9	15,6	14,8	14,2	15,9
Türkiye	18,0	20,6	19,0	16,6	17,9	15,3	16,3	15,6	15,6
Peru	11,9	13,5	14,0	13,7	14,4	13,9	14,2	14,3	15,1
Meksika	15,3	16,5	16,9	15,7	15,9	15,6	15,8	15,0	14,7
Filipinler	14,9	15,5	16,7	17,1	17,8	17,0	16,1	15,3	14,5
Şili	12,5	14,3	14,1	13,9	13,3	13,3	13,4	12,6	13,8
Çin	12,0	11,4	12,2	12,7	13,3	12,2	13,2	13,5	13,1
Rusya	16,8	20,9	18,1	14,7	13,7	13,5	12,5	12,7	13,1
Hindistan	13,0	14,3	15,2	13,1	13,1	12,3	12,5	12,7	13,0
Mısır	14,7	15,1	16,3	15,9	14,9	13,7	13,9	13,2	
Fas	11,2	11,7	12,3	11,7	12,3	13,3	13,8		
Güney Kore	12,3	14,4	14,3	14,0	14,3	14,5	14,0		
Katar	15,5	16,1	16,1	20,6	18,9	16,0	16,3	15,6	

Kaynak: World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database (03.02.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Yükselen piyasa ekonomilerinde, takipteki kredilerin toplam kredilere oranı 2008 yılına %3,94 seviyesindeyken, 2016 yılında % 6,11 seviyesine yükselmiştir. 2008 yılında takipteki kredilerin toplam kredilere oranı; Mısır, Pakistan ve Fas'ta en yüksek seviyelerdeyken, Güney Kore, Şili ve Katar'da en düşük seviyelerdedir. 2016 yılına gelindiğinde; Yunanistan bankalarının takipteki kredi oranlarının %36,3 ile en yüksek seviyeye ulaştığı, Pakistan ve Romanya'nın ise yaklaşık %10 ile diğer en kötü bankacılık

[247] World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database, (03.02.2019).

sektörlerine sahip ülkeler oldukları görülmüştür. Malezya, Filipinler ve Çin ise takipteki kredilerin oranı en düşük olan ülkeler olarak sıralanmıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların takipteki kredilerinin oranı 2008 yılında ortalama %3,4 iken kriz sonrası dönemde iyileşme görülmüş ve bu oran 2016 yıl sonu itibariyle %3,1 seviyesine düşmüştür. [248] Grafik 8'de takipteki kredilerin toplam kredilere oranları yer almaktadır.

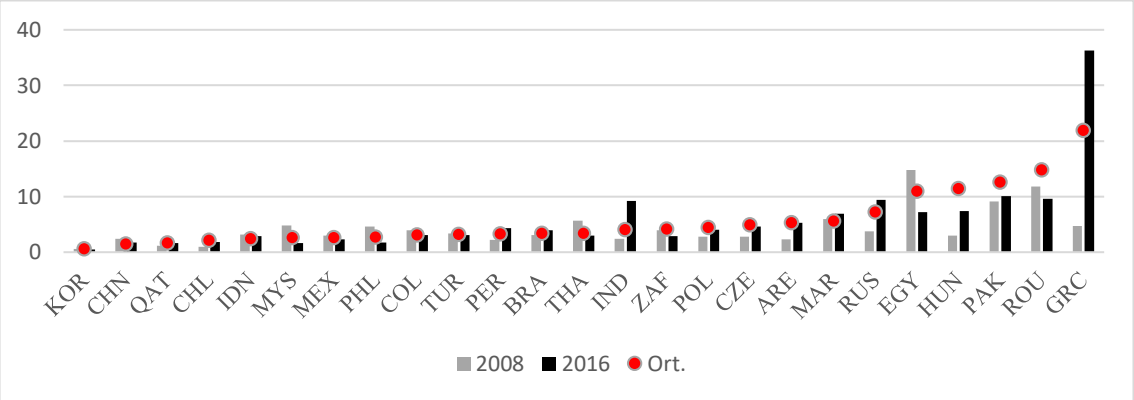

Grafik 8: Takipteki Kredilerin Toplam Kredilere Oranı (2008-2016)

Kaynak: World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database (03.02.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Yukarıdaki bilgiler ve literatürdeki diğer çalışmalar ışığında; kriz sonrası dönemde yükselen piyasa ekonomileri bankacılık sektörlerinin gelişimine ilişkin temel bulgular aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- **Bankacılık sektörlerinin yapısı ve kapasitesinde önemli değişimler yaşanmıştır.** Krizden önceki dönemde bankacılık sektörü aktifleri ciddi bir biçimde büyüme sergileyen gelişmiş ülkelerde söz konusu büyüme durmuş, Macaristan dışındaki yükselen piyasa ekonomilerinin bankacılık sektörleri ise ciddi bir biçimde büyüme eğilimine girmiştir.
- **Bankaların iş yapma şekilleri değişiklik göstermiştir.** Gelişmiş ülkelerde bankalar türev araçlar benzeri karmaşık ürünlerin kullanımını azaltmış, ticari

[248] World Bank, "Global Financial Development Database", 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database, (03.02.2019).

bankacılık faaliyetlerini artırmış ve uluslararası bankacılık faaliyetlerinde daha seçici davranmaya başlamışlardır. Yükselen piyasa ekonomilerinde yabancı bankaların sayısı ve toplam aktifler içindeki payları genel olarak düşüş sergilemiştir.[249] Buna karşın yükselen piyasa ekonomilerinde faaliyet gösteren bankalar uluslararasılaşma faaliyetlerini arttırmışlardır.[250]

- **Banka karlılıkları yapılan düzenlemelerin de etkisiyle düşüş sergilemiştir.** Gelişmiş ülke bankaları, kriz sonrası dönemde yeni düzenlemelerin de etkisiyle daha düşük kaldıraç oranlarıyla çalışmış ve karlılıklarında düşüş olmuştur. Yükselen piyasa ekonomilerinde de benzer durum görülmekle birlikte karlılık düşüşü gelişmiş ülkelerdeki kadar yüksek olmamıştır.
- **Bankaların kredi hacimleri ciddi derecede artış göstermiştir.** Kriz sonrası dönemde yükselen piyasa ekonomilerine doğru kayan fonlar, bankacılık sektörü aracılığıyla kredi olarak reel piyasalara aktarılmış ve ciddi kredi genişlemesi meydana gelmiştir. Başta ABD olmak üzere, gelişmiş ülkelerde son dönemlerde uygulanmaya başlayan parasal sıkılaştırma programlarının yükselen piyasa ekonomileri bankacılık sektörlerini kötü etkilemesinden, özellikle bankaların takipteki kredi oranlarının artış göstermesinden endişe edilmektedir. Yükselen piyasa ekonomisi ülkeler son zamanlarda makro ihtiyati politikaları daha sık uygulamaya başlamışlardır. [251]

3.2.2.Bankacılık Sektörü Düzenlemeleri

Finansal istikrarı ve bankacılık sektörünün gelişimini sürdürmesini sağlayacak kurumsal alt yapıyı oluşturmak yükselen piyasa ekonomileri açısından büyük önem taşımaktadır. Mülkiyet haklarının tutarlı ve adil bir şekilde belirlenmesi, yatırımcıları koruyucu düzenlemelerin oluşturulması ve finansal ya da finansal olmayan tüm şirketlerin

[249] Stijn CLAESSENS ve Neeltje VAN HOREN, "The Impact of the Global Financial Crisis on Banking Globalization", **IMF Economic Review**, Vol.63, No.4, (2015), ss.905-906.
[250] Bank for International Settlements (BIS), "Structural Changes in Banking After the Crisis", **BIS Committee on the Global Financial System Papers No.60**, Ocak 2018, s.25.
[251] Bank for International Settlements (BIS), a.g.e., s. 24.

iflas ve benzeri konulardaki prosedürlerin oluşturulması gibi hususlar yükselen piyasa ekonomilerinde politika yapıcıların temel öncelikleri arasında yerini almıştır.[252]

Yükselen piyasa ekonomilerinde, hızlı gelişen pazarlara ve ürünlere ayak uydurmak için son zamanlarda çok yoğun finansal düzenlemeler yapılmaktadır. Bu süreçte gelişmiş ülkelerdeki iyi uygulama örnekleri dikkate alınmakta ancak ülkeler arası farklılıklar nedeniyle söz konusu düzenlemelerin aynı etkiyi yaratmayacağı düşünülerek farklı düzenlemeler yapılabilmektedir. Ülkeler arası düzenleme farklılıkları farklı ülkelerdeki bankacılık sektörlerinin düzenleme alt yapılarını bir arada incelemeyi zorlaştırmaktadır. Bu zorluğun üstesinden gelebilmek için yükselen piyasa ekonomilerindeki bankacılık düzenlemeleri 6 ana başlıkta ele alınmış ve temin edilebilen en güncel verilerle yükselen piyasa ekonomilerinde bankacılık sektörlerinin düzenleme ve denetim konuları incelenmiştir.

Bankacılık sektörüne giriş konusu bankacılık sektörünün temel düzenleme alanlarından birini oluşturmaktadır. Bankacılık sektörüne giriş konusunda birtakım düzenlemeler yapılarak sektör kontrol altında tutulmaktadır. Sektöre giriş konusunda yapılan düzenlemeler temel olarak, (1) bankacılık sektörüne giriş izinlerinin belirli değerlendirmelere göre verilmesi ve (2) yabancıların sektöre girişinin kısıtlanması konularını içermektedir. Taslak kuruluş sözleşmeleri ve iç tüzükler, organizasyon şeması, pazar ve işletme stratejileri, ilk 3 yıl için mali projeksiyonlar, ana ortaklara ilişkin finansal bilgiler, yöneticilerin ve ortakların özgeçmişleri, sermayenin kaynağı gibi bilgiler neredeyse tüm yükselen piyasa ekonomisi ülkelerde lisans başvurusu sırasında yetkili otorite tarafından incelenmektedir. Bu şekilde bir inceleme ile sektöre giriş yapacak tarafların yüksek standartları sağladıkları teminat altına alınmaya ve bankacılık sektörünün genel performansı arttırılmaya çalışılmaktadır.[253]

---

[252] Eswar S. PRASAD, "Financial Sector Regulation and Reforms in Emerging Markets: An Overview", Masahiro KAWAI ve Eswar S. PRASAD (Eds.), **Financial Market Regulation and Reforms in Emerging Markets** içinde (3-26), Virginia: Brookings Institution, 2011, ss.2-3.
[253] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, ss.110-115.

Yükselen piyasa ekonomilerinde lisans başvurularının değerlendirilmesine ilişkin durum değerlendirildiğinde; Güney Afrika'nın kuruluş sözleşmelerini, Çin'in ilk 3 yıllık mali projeksiyonları, Yunanistan, Güney Kore, Polonya ve Katar'ın ise yöneticilerin özgeçmiş ve deneyim bilgilerini kontrol etmedikleri, onun dışındaki tüm bilgilerin bankacılık lisans başvuruları değerlendirilirken yetkili otorite tarafından istendiği anlaşılmaktadır. Resmi olarak bu belgeler istense bile her bir ülke değerlendirmeyi farklı bir şekilde yaptığından bu durum bankacılık sektörüne giriş düzenlemeleri konusunda yeterli bilgi vermemektedir.[254]

Birçok yükselen piyasa ekonomisi özellikle 1990'larda yaşanan finansal krizler ve kur krizleri sonrasında, serbestleşme yönünde düzenlemeler yapmış ve bankacılık sektörlerini yabancı girişlerine açık hale getirmiştir. 2012 yılı itibariyle, yükselen piyasa ekonomisi ülkelerde yabancıların bankacılık sektörüne satın alma yoluyla girişi konusunda genel bir serbestlik bulunmakla birlikte bazı ülkelerde bir takım farklı uygulamalar bulunmaktadır. Filipinler ve Birleşik Arap Emirlikleri bağlı ortaklıklar yoluyla bankacılık sektörüne giriş konusunda çeşitli yasaklar uygulamaktadır. Kolombiya, Güney Kore, Filipinler, Katar ve Rusya yabancı bankaların şube açma yoluyla sektöre girişlerine izin vermemektedir. Kolombiya ve Filipinler diğer yasaklara ek olarak ortak girişimler vasıtasıyla da sektöre girişi yasaklamaktadır. Tablo 11'de yükselen piyasa ekonomilerinde yabancı bankaların hangi yöntemlerle sektöre girişine izin verildiği gösterilmektedir.

Bankacılık sektörünün düzenleme alanlarından biri de bankaların hangi faaliyetleri gerçekleştirebilecekleri konusuna ilişkindir. Temel olarak bankalar, mevduat kabulü, nakdi ve gayri nakdi kredi verme, kiralık kasalarla saklama hizmetleri, kambiyo işlemleri, sermaye piyasası araçlarının alım satımına aracılık işlemleri, yatırım danışmanlığı gibi hizmetleri yerine getirmektedirler. Söz konusu geleneksel bankacılık faaliyetleri dışında menkul kıymet, sigortacılık ve gayrimenkul yatırım işlemleri ülkeler

[254] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.112.

arası düzenleme farklılıklarının olduğu 3 temel alanı oluşturmaktadır. Söz konusu 3 alandaki faaliyetlere ek olarak finans sektörü dışındaki şirketlere ortak olabilmeye ilişkin düzenlemeler de bankaların faaliyet kısıtlamalarına ilişkin düzenlemeler olarak dikkate alınmaktadır.[255]

Tablo 11: Yabancıların Sektöre Girişlerine İzin Verilen Yöntemler

Ülke	Satın Alma	Bağlı Ortaklık	Şube	Ortak Girişim
Brezilya	✓	✓	✓	✓
Şili	✓	✓	✓	✓
Çin	✓	✓	✓	✓
Kolombiya	✓	✓	X	X
Mısır	✓	✓	✓	✓
Yunanistan	✓	✓	✓	✓
Macaristan	✓	✓	✓	✓
Hindistan	✓	✓	✓	✓
Endonezya	✓	✓	✓	✓
Güney Kore	✓	✓	✓	✓
Malezya	✓	✓	X	✓
Meksika	✓	✓	---	---
Fas	✓	✓	✓	✓
Pakistan	✓	✓	✓	✓
Peru	✓	✓	✓	✓
Filipinler	✓	X	X	X
Polonya	✓	✓	✓	✓
Katar	---	---	X	---
Romanya	✓	✓	✓	---
Rusya	✓	✓	X	✓
Güney Afrika	✓	✓	✓	✓
Tayvan	✓	✓	✓	✓
Tayland	✓	✓	✓	X
Türkiye	✓	✓	✓	✓
Birleşik Arap Emirlikleri	✓	X	✓	✓

Kaynak: World Bank, "Bank Regulation and Supervision Survey", Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (03.01.2017).

Yükselen piyasa ekonomilerinde faaliyet kısıtlamalarına ilişkin düzenlemeler gelişmiş ülkelerden daha fazla uygulanmaktadır.[256] Birçok ülkede farklı kısıtlamalar yer alsa da temel olarak bankaların serbest bir şekilde bu faaliyetleri gerçekleştirebilecekleri,

[255] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.103.
[256] Hyunchul KIM, Minsoo PARK ve Hyunduk SUH, "What Forms and Reforms Banking Regulations? A Cross-national Study", **Emerging Markets Finance and Trade**, Vol.50, No.6, (2014), s.80.

iştirakler üzerinden izne bağlı gerçekleştirebilecekleri, sınırlı bir şekilde gerçekleştirebilecekleri ya da bu faaliyetleri hiçbir şekilde yapamayacakları yönünde düzenlemeler getirilmektedir. Tablo 12'de yer alan Bankacılık Sektörü Denetim ve Düzenleme anketi 2012 sonuçlarına göre; Brezilya, Romanya ve Macaristan faaliyet kısıtlamalarını en az uygulayan ülkeler olurken, Tayvan, Polonya, Hindistan, Şili ve Çin gibi ülkeler bankaların gerçekleştirebileceği faaliyetleri ciddi bir biçimde kısıtlayan ülkeler olmuşlardır.

Tablo 12: Faaliyet Kısıtlamalarına İlişkin Düzenlemeler

Ülke	Menkul Kıymet	Sigortacılık	Gayrimenkul	Finans Dışı
Brezilya	Serbest	İzne Bağlı	Serbest	Serbest
Romanya	Serbest	İzne Bağlı	Serbest	Serbest
Macaristan	Serbest	İzne Bağlı	İzne Bağlı	Serbest
Filipinler	Serbest	İzne Bağlı	İzne Bağlı	İzne Bağlı
Rusya	Serbest	İzne Bağlı	İzne Bağlı	İzne Bağlı
Yunanistan	Serbest	Kısıtlı	İzne Bağlı	-
Malezya	İzne Bağlı	İzne Bağlı	İzne Bağlı	-
Peru	İzne Bağlı	İzne Bağlı	İzne Bağlı	İzne Bağlı
Katar	İzne Bağlı	İzne Bağlı	Yasak	-
Tayland	İzne Bağlı	İzne Bağlı	Yasak	-
Güney Afrika	İzne Bağlı	İzne Bağlı	İzne Bağlı	Kısıtlı
Meksika	İzne Bağlı	Kısıtlı	Kısıtlı	Serbest
Fas	Serbest	Kısıtlı	Yasak	-
Güney Kore	Kısıtlı	Kısıtlı	Kısıtlı	-
Birleşik Arap Emirlikleri	Serbest	Yasak	Yasak	-
Türkiye	**İzne Bağlı**	**Kısıtlı**	**Yasak**	**İzne Bağlı**
Çin	Kısıtlı	Kısıtlı	Yasak	-
Endonezya	İzne Bağlı	İzne Bağlı	Kısıtlı	Yasak
Mısır	İzne Bağlı	Kısıtlı	Kısıtlı	Kısıtlı
Pakistan	İzne Bağlı	Kısıtlı	Kısıtlı	Kısıtlı
Şili	İzne Bağlı	Yasak	Yasak	İzne Bağlı
Hindistan	Kısıtlı	İzne Bağlı	Yasak	Yasak
Polonya	Kısıtlı	Yasak	Yasak	Kısıtlı
Tayvan	Kısıtlı	Kısıtlı	Yasak	Yasak

Kaynak: World Bank, "Bank Regulation and Supervision Survey", Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (15.12.2017).

Sermaye gereklilikleri bankacılık sektörünün temel düzenleme alanlarından bir başkasını oluşturmaktadır. Bankacılık sektörüne yönelik temel standartlar belirlemeye çalışan Basel Komitesi sektöre yönelik ilk düzenleme standartlarını sermaye

yeterliliklerine ilişkin oluşturmuştur. Yükselen piyasa ekonomilerinin birçoğunda da Basel Standartları ile getirilen sermaye gerekliliklerine uygun düzenlemeler yapılmıştır. Şili, Çin, Kolombiya, Mısır ve Endonezya'da sermeye gerekliliklerine ilişkin düzenlemeler Basel I standartlarına uyumlu olarak belirlenmişken, diğer yükselen piyasa ekonomilerinde Basel II standartlarıyla uyumlu düzenlemeler yapılmıştır. Kredi riski tüm ülkelerde sermaye yeterlilik hesabında dikkate alınmaktadır. Mısır'da piyasa riskleri ve operasyonel riskler, Şili ve Kolombiya'da ise operasyonel riskler sermeye yeterlilik hesabında dikkate alınmamaktadır. 2010 yılı itibariyle yükselen piyasa ekonomilerinde uygulanan sermaye düzenlemeleri Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13: Sermaye Standartları ve Kapsanan Riskler

Ülke	**Uyulan Standart**	**Kredi Riski**	**Piyasa Riski**	**Operasyonel Risk**	**Minimum Sermaye Yeterlilik Oranı**
Brezilya	Basel II	✓	✓	✓	11,00%
Şili	Basel I	✓	✓	X	8,00%
Çin	Basel I	✓	✓	✓	8,00%
Kolombiya	Basel I	✓	✓	X	9,00%
Mısır	Basel I	✓	X	X	---
Yunanistan	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Macaristan	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Hindistan	Basel II	✓	✓	✓	9,00%
Endonezya	Basel I	✓	✓	✓	8,00%
Güney Kore	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Malezya	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Meksika	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Fas	Basel II	✓	✓	✓	---
Pakistan	Basel II	✓	✓	✓	10,00%
Peru	Basel II	✓	✓	✓	9,80%
Filipinler	Basel II	✓	✓	✓	10,00%
Polonya	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Katar	Basel II	✓	✓	✓	10,00%
Romanya	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Rusya	Basel II	✓	✓	✓	---
Güney Afrika	Basel II	✓	✓	✓	9,50%
Tayvan	Basel II	✓	✓	✓	8,00%
Tayland	Basel II	✓	✓	✓	8,50%
Türkiye	**Basel II**	**✓**	**✓**	**✓**	**12,32%**
Birleşik Arap Emirlikleri	Basel II	✓	✓	✓	---

Kaynak: World Bank, "Bank Regulation and Supervision Survey", Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (03.01.2017).

Barth ve diğerleri (2008), Dünya Bankası tarafından yapılan anket sonuçlarını kullanarak bir ülkede sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemeleri iki endekse indirgemişlerdir. Genel sermaye sıkılığı, bir bankanın çeşitli kurallara göre sahip olması gereken sermaye miktarına ilişkin açık düzenleyici şartların olup olmadığını, bir anlamda sermayenin kaldıraç potansiyelinin ne kadar sınırlı olduğunu belirlemek için oluşturulmuştur. Kuruluş sermayesi sıkılığı ise, bankalarda kuruluş sermayesinde kullanılan fonların nakit veya devlet tahvili dışındaki varlıkları içermesinin yanı sıra, kaynakların düzenleyici veya denetleyici otoriteler tarafından doğrulanıp doğrulanmadığını ölçümlemektedir.[257] Söz konusu değişkenlerin hesaplavmasında kullanılan anket soruları EK 1'de yer almaktadır. Grafik 9'da görüldüğü üzere; Türkiye, Pakistan ve Endonezya sermaye gereklilikleri konusunda en sıkı düzenlemeler getiren, Meksika ve Yunanistan ise en serbest düzenlemelere sahip olan ülkelerdir.

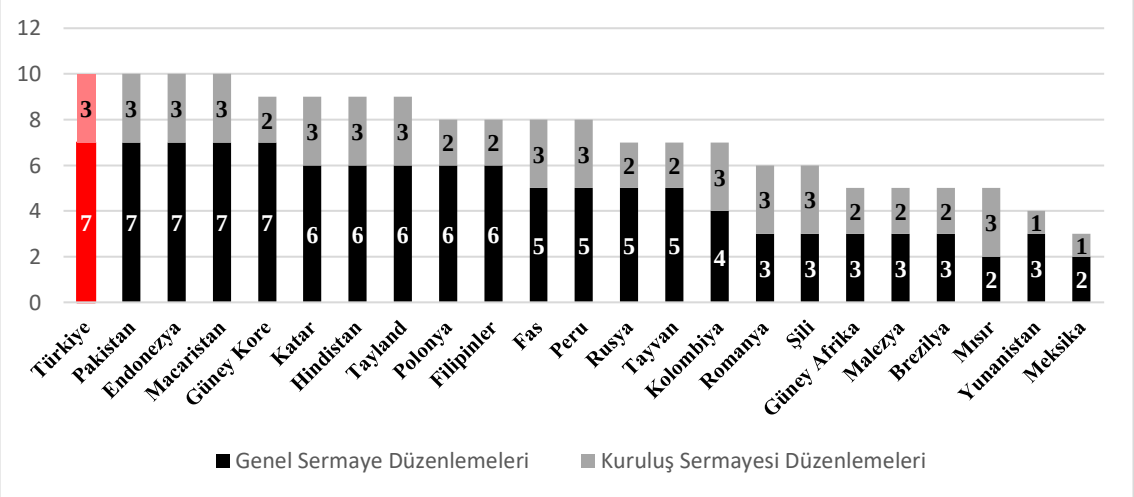

Grafik 9: Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Sermaye Düzenlemeleri

Kaynak: BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern,** http://faculty.haas.berkeley.edu/ross_levine/Regulation.htm (05.01.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Bankalar, mevduat sahiplerinin fazla fonlarını toplayıp yatırımcılara kredi olarak kullandırdıklarından mevduat sahiplerini risk altına sokan kurumlardır. Aracılık

[257] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, ss.115-121.

fonksiyonu olarak adlandırılan bu fonksiyon bankaların yakından takip edilmesini gerektirmektedir. Bankaların izlenmesi ve takibi kimi zaman kamu otoriteleri tarafından kimi zaman da yatırımcıların kendi çabalarıyla gerçekleştirilmektedir. Yatırımcılar tarafından yapılan izleme ve takip faaliyetleri özel izleme olarak adlandırılmaktadır. Basel Komitesi tarafından yapılan düzenlemelerde bankalara yönelik özel izleme faaliyetlerine önemli bir yer verilmektedir.

Özel izleme faaliyetlerinin artırılmasını sağlayacak düzenlemeler, ülkelerin bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerinin bir başka alanını oluşturmaktadır. Bankaların şeffaflık düzeyleri, uyguladıkları muhasebe ilke ve standartları, kamuyu aydınlatma gereksinimleri gibi alanlardaki düzenlemeler özel izleme faaliyetlerinin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için önem taşımaktadır. İzleme faaliyetlerinin doğru bir şekilde yapılabilmesi için bankaların kamuyla paylaştığı bilgilerin açık ve anlaşılır olması gerekmektedir. Dünya genelinde farklı muhasebe standartları uygulanması finansal tabloların kalitesinde farklılıklar yaratarak bankaların risk alma davranışlarını değerlendirme, izleme ve kontrol etme yeteneğini etkilemektedir. Dünya genelinde uygulanan 2 temel muhasebe standardı bulunmaktadır.[258] Söz konusu standartlardan Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (US GAAP) hiçbir yükselen piyasa ekonomisinde kullanılmamaktadır. Buna karşın, yükselen piyasa ekonomilerinin bir kısmında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na (IFRS) solo ve/veya konsolide raporlamalarda uyulmaktadır. Bu standartlara uyulması, bankalar tarafından yayınlanan finansal raporların daha doğru oluşturulduğu ve karşılaştırmaya daha uygun olduğu yönünde bir fikir sağlamaktadır. Yükselen piyasa ekonomilerinde uluslararası muhasebe standartlarının uygulanıp uygulanmadığına ilişkin bilgiler Tablo 14'te yer almaktadır.

[258] Anne B. FOSBRE, Ellen M. KRAFT ve Paul B. FOSBRE, "The Globalization of Accounting Standards: IFRS vs. US GAAP", **Global Journal of Business Research**, Vol.3, No.1, (2009), ss.62-65.

Tablo 14: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) Kullanımı

Ülke	Solo Raporlama	Konsolide Raporlama
Birleşik Arap Emirlikleri	✓	✓
Brezilya	X	✓
Çin	✓	✓
Endonezya	✓	✓
Fas	X	✓
Filipinler	✓	✓
Güney Afrika	✓	✓
Güney Kore	✓	✓
Hindistan	X	X
Katar	✓	✓
Kolombiya	X	X
Macaristan	X	X
Malezya	✓	✓
Meksika	X	X
Mısır	✓	✓
Pakistan	✓	✓
Peru	X	X
Polonya	✓	✓
Rusya	X	X
Şili	✓	✓
Tayland	X	X
Tayvan	X	X
Türkiye	✓	✓
Yunanistan	✓	✓

Kaynak: World Bank, "Bank Regulation and Supervision Survey", Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (03.01.2017).

Yükselen piyasa ekonomilerinde bankaların piyasalar tarafından izlenmesini sağlayıp teşvik edecek düzenlemelerin ne durumda olduğu, Dünya Bankası'nın Bankacılık Sektörü Denetim ve Düzenleme 2012 anketi sonuçlarına göre Barth ve diğerleri (2008) oluşturulan özel izleme endeksi kullanılarak incelenmiştir. Söz konusu endeks, ülkedeki 10 büyük bankanın yerel ya da uluslararası derecelendirme kuruluşları tarafından notlandırılıp notlandırılmadığı, bağımsız denetçilerin lisans ya da sertifika sahibi olmalarının gerekip gerekmediği, ülkedeki mevduat sigortası siteminin kapsamı, sermaye benzeri borçların yasal sermaye kalemi içerisinde kabul edilip edilmeyeceği, bilanço dışı kalemlerin kamu denetçilerine ve/veya halka açıklanıp açıklanmayacağı, bankaların risk yönetim prosedürlerinin şeffaf olarak kamuya açıklanıp açıklanmayacağı gibi konulardaki düzenlemeleri içermektedir. Endeksin daha yüksek skora sahip olması

özel izleme faaliyetlerinin daha fazla gerçekleştirilebildiği anlamına gelmektedir.[259] Grafik 10'da yer alan özel izleme endeksi sonuçlarına göre; yükselen piyasa ekonomilerinden Endonezya, Hindistan, Meksika, Pakistan ve Güney Afrika'da özel izleme faaliyetlerinin daha fazla teşvik edilmesini sağlayan; Kolombiya, Rusya, Romanya, Filipinler ve Malezya'da ise görece daha düşük teşvik eden düzenlemeler bulunduğu anlaşılmaktadır.

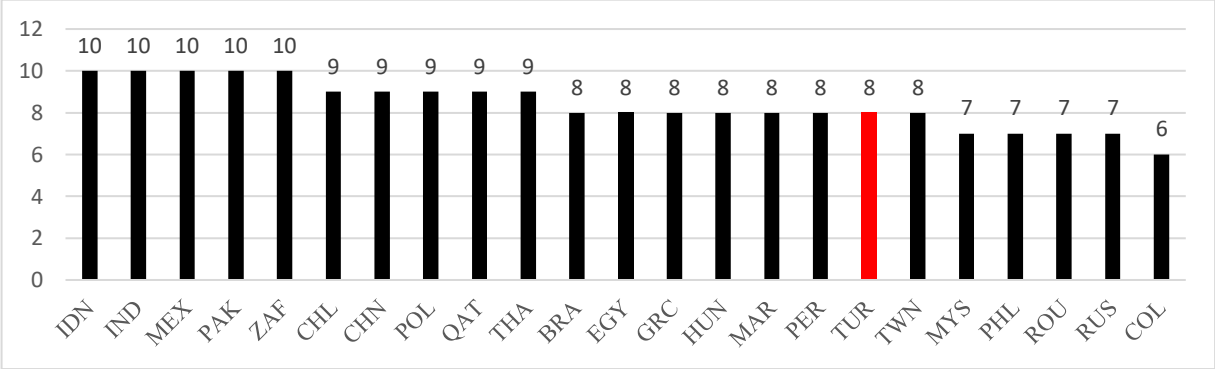

Grafik 10: Yükselen Piyasa Ekonomileri Özel İzleme Endeksi (2012)

Kaynak: BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern,** http://faculty.haas.berkeley.edu/ross_levine/Regulation.htm (05.01.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

Mevduat sigortası sistemi, mevduat sahiplerinin bankaların izleme faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemekle birlikte özellikle 2008 krizi sonrasında dünya genelinde daha fazla uygulanmaya başlanmıştır. Yükselen piyasa ekonomilerinden Çin, Güney Afrika, Pakistan, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Mısır'da 2013 yılı itibariyle açık bir mevduat sigortası sistemi uygulanmamakta, diğer 20 yükselen piyasa ekonomisi ülkesinde ise uygulanmaktadır. Şili ve Fas'ta mevduat sigortası kurumu olarak ayrı bir kurum oluşturulmamış, merkez bankalarına mevduat sigortasına ilişkin faaliyetleri de gerçekleştirme görevi verilmiştir.[260]

[259] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, ss.350-352.
[260] Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT, Edward J. KANE ve Luc LAEVEN, "Deposit Insurance around the World: A Comprehensive Analysis and Database", **Journal of Financial Stability**, Vol.20, (2015), s.157.

Yükselen piyasa ekonomilerinden yalnızca Brezilya'da mevduat sigortası sisteminin yönetimi özel sektöre verilmiştir. Peru, Macaristan, Çekya, Yunanistan ve Romanya'da kamu ve özel sektör iş birliği ile yönetilen mevduat sigortası sistemleri diğer ülkelerde kamu eliyle yönetilmektedir. Şili, Macaristan, Çekya, Yunanistan ve Fas'ta sadece bankaların tasfiyesi durumunda ödeme merci görevi gören mevduat sigortası sistemleri diğer ülkelerde bu görevin yanı sıra risk ve zararı azaltıcı görevleri de yerine getirmektedir. Şili'de söz konusu sistemin fon kaynağı tamamen devlet tarafından karşılanırken, Hindistan, Filipinler, Kolombiya, Rusya, Endonezya ve Malezya'da devlet ve bankalar sisteme birlikte fon sağlamaktadırlar. Diğer yükselen piyasa ekonomilerinde mevduat sigortası sistemlerinin fonlarını bankalardan toplanan sigorta primleri oluşturmaktadır. Tablo 15'te yükselen piyasa ekonomilerinde uygulanan mevduat sigortası sistemlerinin özet bilgileri yer almaktadır. [261]

Mevduat sigortası sistemlerinin kapsamları da ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Mevduat sigortası sistemine sahip olan yükselen piyasa ekonomilerinin tamamında yerli bankalar ile yabancı bankaların iştirakleri için mevduat sigortası sistemine katılım zorunlu tutulmaktadır. Yabancı bankaların şubeleri için ise Brezilya, Malezya ve Rusya'da katılım zorunlu tutulmamakta, diğer ülkelerde ise zorunlu tutulmaktadır. Brezilya, Filipinler, Kolombiya, Peru, Fas ve Malezya'da yabancı para mevduatlar sigorta kapsamı dışında bırakılmış, diğer yükselen piyasa ekonomilerinde ise sigortalanmış durumdadır. Kolombiya, Peru, Fas, Endonezya, Malezya ve Tayland bankalararası mevduatları sigorta kapsamına alırken, diğer yükselen piyasa ekonomisi ülkeler sigorta kapsamı dışında bırakmıştır. Mevduat sigortası kapsamında sigortalanan mevduat tutarları da ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Şili dışındaki tüm yükselen piyasa ekonomilerinde mevduat sigortası sistemi banka ve mevduat sahibi bazında sigorta sağlamaktadır. Şili'de ise mevduat hesabı bazında sigorta sağlanmaktadır.[262]

[261] DEMİRGÜÇ-KUNT, KANE ve LAEVEN, a.g.m., ss.157-163.
[262] DEMİRGÜÇ-KUNT, KANE ve LAEVEN, a.g.m., ss.162-169.

Tablo 15: Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Mevduat Sigortası Sistemleri

Ülke	Kuruluş Yılı	Görevli Kuruluş	Yöneten Taraf	Rolü	Fon Kaynağı
Hindistan	1961	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Devlet+Özel
Filipinler	1963	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Devlet+Özel
Türkiye	1983	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Özel
Kolombiya	1985	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Devlet+Özel
Şili	1986	Merkez Bankası	Kamu	Ödeme	Devlet
Meksika	1986	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Özel
Peru	1991	Ayrı Kuruluş	Kamu+Özel	Risk Azaltma+Ödeme	Özel
Macaristan	1993	Ayrı Kuruluş	Kamu+Özel	Ödeme	Özel
Çekya	1994	Ayrı Kuruluş	Kamu+Özel	Ödeme	Özel
Brezilya	1995	Ayrı Kuruluş	Özel	Risk Azaltma+Ödeme	Özel
Yunanistan	1995	Ayrı Kuruluş	Kamu+Özel	Ödeme	Özel
Polonya	1995	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Özel
Güney Kore	1996	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Özel
Fas	1996	Merkez Bankası	Kamu	Ödeme	Özel
Romanya	1996	Ayrı Kuruluş	Kamu+Özel	Risk Azaltma+Ödeme	Özel
Rusya	2003	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Devlet+Özel
Endonezya	2004	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Devlet+Özel
Malezya	2005	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Devlet+Özel
Tayland	2008	Ayrı Kuruluş	Kamu	Risk Azaltma+Ödeme	Özel

Kaynak: DEMİRGÜÇ-KUNT, KANE ve LAEVEN, a.g.m., ss.155-183.

Yükselen piyasa ekonomilerinde mevduat sigortalarının kapsamı kriz sonrası dönemde genel olarak yükseltilmiştir. 2013 yılı itibariyle; Tayland, Endonezya ve Meksika ABD Doları bazında en yüksek sigorta tutarını sağlayan ülkeler olarak göze çarpmaktadır. AB üyesi ülkelerde ortak mevduat sigortası sistemi uygulanmakta ve 100.000 Euro limite kadar mevduatlar sigortalanmaktadır. Tablo 16'da mevduat sigortası sistemini uygulayan yükselen piyasa ekonomilerinde, 2003, 2010, 2013 yılları itibariyle mevduat sigortası kapsamına alınan maksimum mevduat tutarı ve mevduat sigortası kapsam tutarının kişi başına düşen milli gelire oranı yer almaktadır.

Tablo 16: Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Mevduat Sigortası Tutarları

Ülke	Mevduat Sigortası Limiti (USD)			Mevduat Sigortası Limiti / Kişi Başına Düşen GSYİH (%)		
	2003	2010	2013	2003	2010	2013
Tayland	-	Limitsiz	1,523,322	-	Limitsiz	26,846
Endonezya	-	220,072	162,999	-	7,373	4,644
Meksika	2,984,865	146,515	154,876	1,988	1,594	1,457
Romanya	3,864	133,333	137,830	141	1,735	1,547
Polonya	25,568	133,333	137,830	451	1,083	1,029
Macaristan	13,374	133,333	137,830	162	1,047	1,028
Çekya	28,409	133,333	137,830	304	703	731
Yunanistan	22,727	133,333	137,830	130	506	631
Brezilya	6,536	39,773	106,211	215	359	939
Malezya	-	77,640	75,896	-	897	720
Güney Kore	41,960	43,250	47,366	312	211	195
Türkiye	33,333	33,333	46,473	730	333	430
Peru	19,676	30,316	33,151	863	582	497
Rusya	3,257	23,049	21,388	109	216	144
Filipinler	1,845	11,084	11,258	181	514	403
Kolombiya	6,954	10,584	10,403	306	168	128
Fas	5,225	9,501	9,790	316	333	306
Şili	2,643	4,542	4,710	54	36	30
Hindistan	2,147	2,172	1,613	384	152	107

Kaynak: DEMİRGÜÇ-KUNT, KANE ve LAEVEN, a.g.m., ss.155-183.

Bankaların denetim gözetimi çok önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Bu nedenle birçok ülkede bankaların düzenleme ve denetleme görevleri kamu otoriteleri tarafından yerine getirilmektedir. Düzenleme ve denetleme işlevi kimi ülkelerde devlet yapısı içerisinde tamamen siyasi otoriteye bağlı organlar tarafından yerine getirilirken, kimi ülkelerde merkez bankaları ya da devlet yapısından bağımsız yetkili kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir. Tablo 17'de görüldüğü üzere, Çin, Güney Kore, Tayvan, Kolombiya, Meksika, Şili, Peru ve Macaristan'da merkez bankalarının düzenleme ve denetleme görevleri bulunmazken diğer ülkelerde merkez bankaları bankacılık sektörünün düzenlenmesi ve denetimi konularında çeşitli görevlere sahiptirler. Sadece Tayland'da birden çok kuruluş bankacılık sektörüne ilişkin düzenleme ve denetim faaliyetlerini yerine getirmektedir.[263]

[263] Bank for International Settlements (BIS), "Regulatory Authorities and Supervisory Agencies", 2019, https://www.bis.org/regauth.htm (04 Şubat 2019).

Tablo 17: Bankacılık Sektörünün Düzenleyici ve Denetleyici Otoriteleri

Ülke	Düzenleyici ve Denetleyici Otorite	Merkez Bankası Düzenleyici Otorite mi?
Birleşik Arap Emirlikleri	The Central Bank of U.A.E	✓
Brezilya	Central Bank of Brazil	✓
Çekya	Czech National Bank	✓
Çin	China Banking Regulatory Commission	X
Endonezya	Bank Indonesia	✓
Fas	Bank Al-Maghrib	✓
Filipinler	Central Bank of the Philippines	✓
Güney Afrika	Bank Supervision Department of the South African Reserve Bank	✓
Güney Kore	Financial Supervisory Commission	X
Hindistan	Board for Financial Supervision of the Reserve Bank of India	✓
Katar	Qatar Central Bank	✓
Kolombiya	Colombia Superintendent of Banking	X
Macaristan	Hungary Financial Supervisory Authority	X
Malezya	Bank Negara Malaysia	✓
Meksika	National Banking and Securities Commission	X
Mısır	Central Bank of Egypt	✓
Pakistan	State Bank of Pakistan	✓
Peru	Superintendent of Banks and Insurance	X
Polonya	Polish Financial Supervision Authority	✓
Romanya	National Bank of Romania	✓
Rusya	Bank of Russia	✓
Şili	Superintendency of Banks and Financial Institutions	X
Tayland	1-Bank of Thailand 2- Ministry of Finance	✓
Tayvan	The Financial Supervisory Commission	X
Türkiye	Banking Regulation and Supervision Agency	✓
Yunanistan	Bank of Greece	✓

Kaynak: World Bank, "Bank Regulation and Supervision Survey", Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (15.12.2017).

Kamu denetimini gerçekleştiren yetkili otoritenin gücü Barth ve diğerleri (2008) tarafından; resmi denetçilerin bankanın izni olmadan bağımsız denetçilerle yazdıkları raporların içerikleri ile ilgi görüşüp görüşemeyecekleri, banka denetçilerinin bulguları ile ilgili resmi denetçilerle doğrudan görüşüp görüşemeyecekleri, bilanço dışı kalemlerin resmi denetçilere açıklanıp açıklanmadığı, resmi denetçilerin bankaları organizasyon yapılarını değiştirmeye zorlayıp zorlayamayacakları, kar payı dağıtımına engel olup olamayacakları gibi bir takım düzenlemelerin varlığı ile hesaplanmıştır. Söz konusu hesaplama sonucunda Tayland, Şili ve Peru resmi denetim otoritelerine en fazla yetki

veren ülkeler olarak belirlenmiştir. Güney Afrika'da resmi otoritelere fazla yetki verilmeyip genel olarak piyasa denetimini sağlayan özel izleme konularını teşvik edici düzenlemeler yapılmıştır. Rusya'da ise resmi otoritelere fazla yetki veren ya da özel izleme yapılmasını teşvik eden yeterli düzenlemeler yapılmamış, bankacılık sektörü denetim ve gözetim faaliyetleri görece daha düşük seviyelerde kalmıştır. Grafik 11, yükselen piyasa ekonomilerinde özel izleme ve resmi denetim konularındaki düzenlemelerin derecesini göstermektedir. Düşük skorlar resmi denetim otoritesine daha az yetki verildiğini ve özel izlemenin daha az teşvik edildiğini göstermektedir.[264]

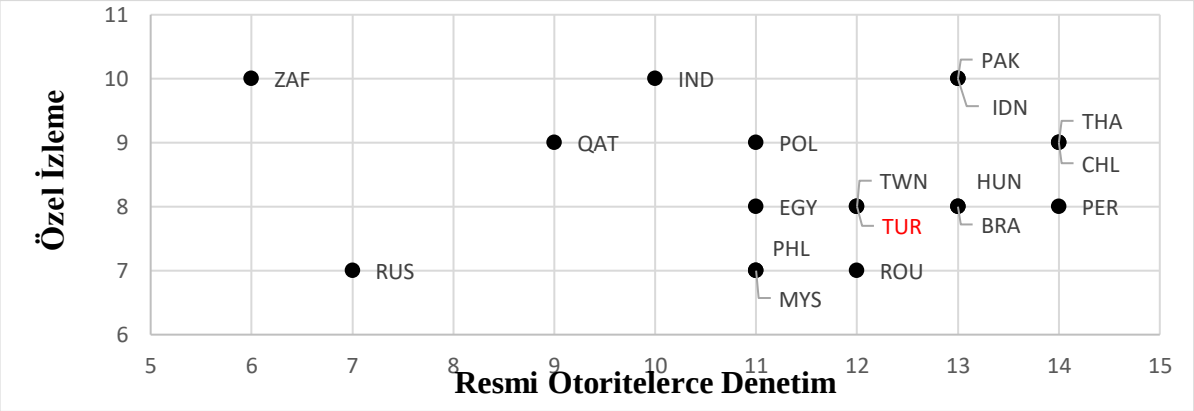

Grafik 11: Bankacılık Sektörü Denetim Düzeyleri

Kaynak: BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern,** http://faculty.haas.berkeley.edu/ross_levine/Regulation.htm (05.01.2019) verilerinden uyarlanmıştır.

3.3. Türkiye'de Bankacılık Sektörü

3.3.1.Bankacılık Sektörü Genel Görünümü

Finansal sistemde yer alan en önemli oyuncular bankalar, sigorta şirketleri, menkul kıymet yatırım fonları, finansal kiralama şirketleri, emeklilik fonları, menkul kıymet aracı kurumları, tüketici finans şirketleri, gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve menkul kıymet yatırım ortaklıklarıdır. Söz konusu kuruluşların finansal sistem içerisindeki payları ülkelerin kültürel durumuna, sosyal ve ekonomik gelişimine göre

[264] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, ss.122-136.

farklılık göstermektedir. Türkiye'de bankacılık sektörü finansal sistemin en önemli parçası olmasının yanı sıra tüm ekonomiyi etkileyen önemli bir sektördür. 2001 yılı sonrasında; Türkiye'de de yaşanan ekonomik gelişime paralel olarak finansal sistem içerisinde bankacılık sektörünün payı zaman içinde azalmış olmakla birlikte hala çok yüksek düzeydedir.[265] Grafik 12'de 2014-2018 yılları arasında finansal kuruluşların bilanço büyüklükleri ve bankaların finansal piyasalar içerisindeki payları gösterilmektedir. 2018 yılı göstergelerine göre Türkiye'de bankalar finansal sistem içerisinde yaklaşık %83 paya sahiptirler.

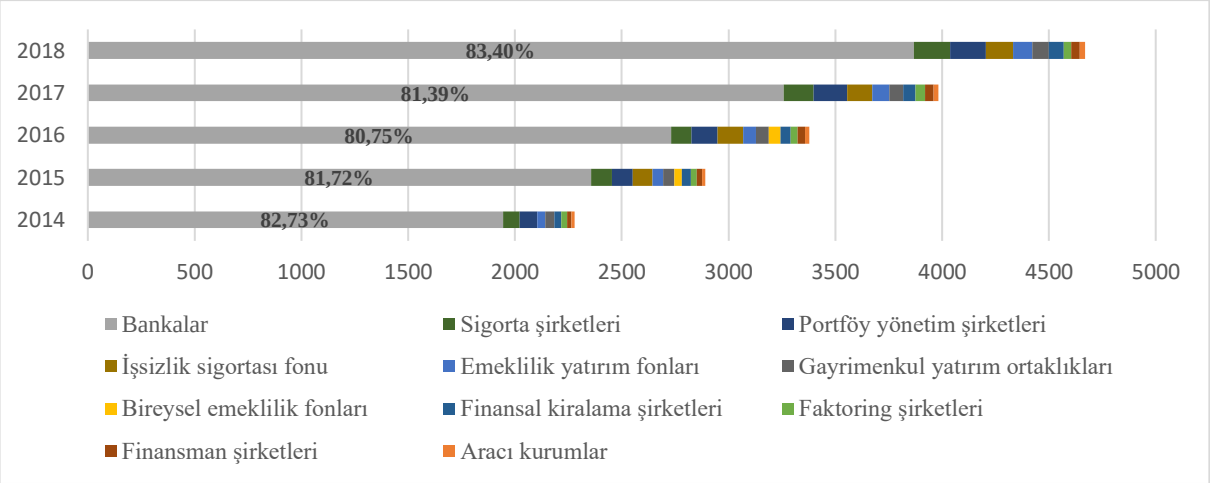

Grafik 12: Türkiye'de Finansal Kuruluşların Aktif Büyüklükleri - TL (2014-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Türkiye'de 2000-2001 yılarında yaşanan finansal krizin ardından bankacılık sektörünün toparlanması 2003 yılına kadar sürmüştür. Bankacılık sektöründe 2000 yılında 79 banka faaliyet göstermekteyken birtakım bankaların TMSF'ye devredilmesi, bir kısmının ise birbirleriyle birleşmesi sonucunda banka sayısı 2005 yılında 50'ye düşmüş, son yıllarda kamuya ait katılım bankalarının da eklenmesiyle 2019 yılı itibariyle

[265] M. Necat COŞKUN ve Diğerleri, "Türkiye'de Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı, Firma Davranışları ve Rekabet Analizi", **Türkiye Bankalar Birliği**, 2012, s.28.

53'e ulaşmıştır. Söz konusu dönemde mevduat bankalarının sayısı 61'den 34'e, kalkınma ve yatırım bankalarının sayısı ise 18'den 13' düşmüştür. 2005 yılı sonrasında katılım bankacılığı gelişmeye başlayarak 2019 yılı itibariyle 3'ü kamu bankası olmak üzere katılım bankalarının sayısı 6'ya ulaşmıştır.[266] 1984 yılında özel finans kurumları olarak faaliyete geçen bu kuruluşlar 2005 yılında çıkarılan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamına dahil edilerek katılım bankası adını almışlardır.[267]

Bankaların sahiplik durumları da 2000-2001 finansal krizi sonrası dönemde ciddi bir biçimde değişmiştir. Özel sermayeli bankaların sayısı 28'den 9'a düşmüş, yabancı bankaların sayısı 2000 yılında 18'den 2005 yılında 13'e düşmüş, daha sonra ise artış göstererek 2019 yılında 21'e ulaşmıştır. Söz konusu dönemde kamu bankalarının sayısı 5'ten 3'e düşmüştür. TMSF'ye devredilen bankaların bir kısmı birleştirildikten sonra bir kısmı ise doğrudan satılmış ve TMSF bünyesinde 2018 yılı itibariyle tek bir banka kalmıştır. Tablo 18'de 2000-2018 yılları arasında Türkiye'deki bankaların türleri ve sahipliklerine göre sayıları yer almaktadır.

Tablo 18: Türk Bankacılık Sektöründe Banka Sayıları (2000-2018)

BANKA TÜRÜ	**2000**	**2005**	**2010**	**2015**	**2018**
Mevduat Bankaları	61	34	32	34	34
Kamu	4	3	3	3	3
Özel	28	17	11	9	9
Yabancı	18	13	17	21	21
TMSF'ye Devredilen	11	1	1	1	1
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	18	13	13	13	13
Katılım Bankaları	0	4	4	5	6
TOPLAM	**79**	**51**	**49**	**52**	**53**

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Türk bankacılık sektöründe yaklaşık 50 banka faaliyet gösteriyor olsa da aktif büyüklüklerine göre ilk 3 banka, 2000-2018 yılları arasında toplam bankacılık aktiflerinin

[266] Başak TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ ve Erişah ARICAN, "Ekonomik Gelişmeler ve Seçilmiş Göstergelerle Türkiye'de Bankacılık Sektörü", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt.54, Sayı.626, (2017), s.63.
[267] COŞKUN ve Diğerleri, a.g.e., s.30.

ortalama %39'una, ilk 5 banka ise aynı dönemde %57'sine sahip olmuşlardır. İlk 5 bankaya göre ölçümlenen aktif yoğunlaşma düzeyi, 2000 yılında %33 seviyesindeyken kriz döneminde nispeten kötü bankaların sistem dışına çıkması, büyük bankaların ise daha güvenli oldukları kabul edilerek daha fazla müşteri çekmesiyle 2005 yılına gelindiğinde %63'e yükselmiştir. 2010 yılı sonrası yeni birkaç bankanın sisteme girmesi, bazı bankaların el değiştirerek faaliyetlerini genişletmesi sonucu sektörde rekabet artmış ve yoğunlaşma düzeyi %56 seviyesine düşmüştür. Özellikle yabancı bankaların bankacılık sektöründeki payları artış göstermiştir. Grafik 13'te 2000-2018 yılları arasında bankacılık sektöründeki yoğunlaşma düzeyleri yer almaktadır.[268]

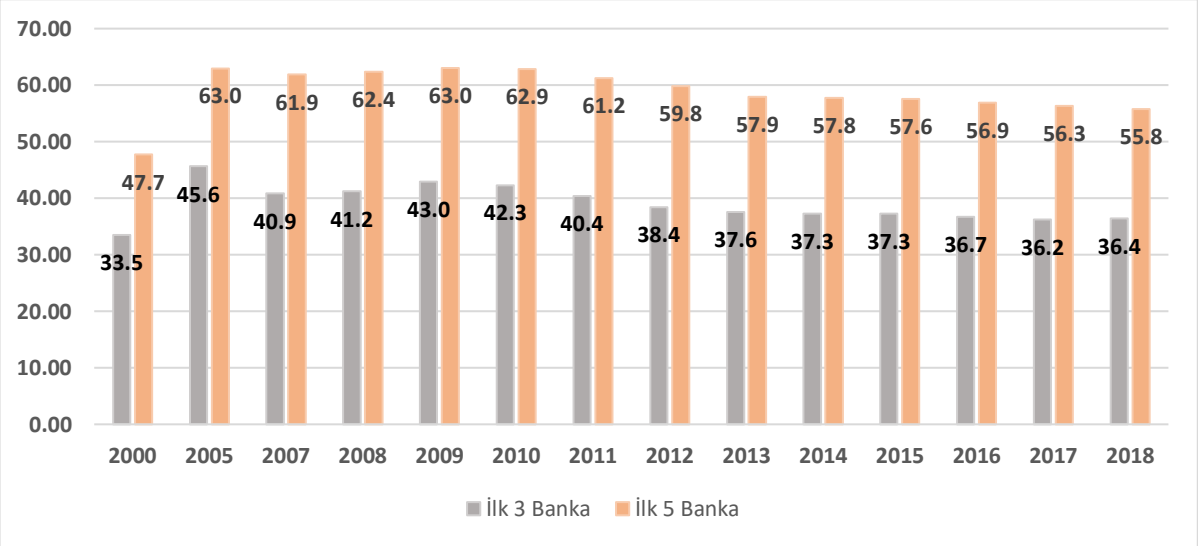

Grafik 13: Türk Bankacılık Sektörü Aktif Yoğunlaşma Düzeyi (2000-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Kriz sonrası dönemde bankaların bir kısmının kapanması, birleşmesi ya da küçülmeye gitmesi gibi nedenlerle 2000-2005 yılları arasında bankaların şube ve personel sayıları ciddi bir biçimde düşmüştür. 2005 yılında bankacılık sektörünün toparlanması ile

[268] Türkiye Bankalar Birliği, "Bankalarımız", 2018, TBB Yayın No.331, https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59 (08 Mayıs 2019).

şubeleşme eğilimi artmaya başlamış, buna paralel olarak da personel sayıları 2014 yılına kadar ciddi bir biçimde artış göstermiştir. 2007-2014 yılları arasında şube sayıları yaklaşık %50, personel sayıları ise %25 oranında artış göstermiştir. Bankacılık sektöründe teknoloji kullanımının artması, alternatif dağıtım kanallarının arttırılması ve güçlendirilmesi, birçok bankacılık işleminin internet bankacılığı, mobil bankacılık gibi kanallardan yapılabilmesi, şubelerdeki operasyonel işlerin azaltılarak verimliliği arttırılması, ekonomideki hızlı büyüme rüzgarının yön değiştirmesi gibi nedenlerle 2015 sonrası dönemde bankaların şube ve personel sayıları tekrar düşüş göstererek 2018 yıl sonu itibariyle 10.454 şube, 192.313 personel sayısına ulaşılmıştır. [269] Grafik 14'te Türk bankalarının 2007-2018 yılları arası şube ve personel sayıları yer almaktadır.

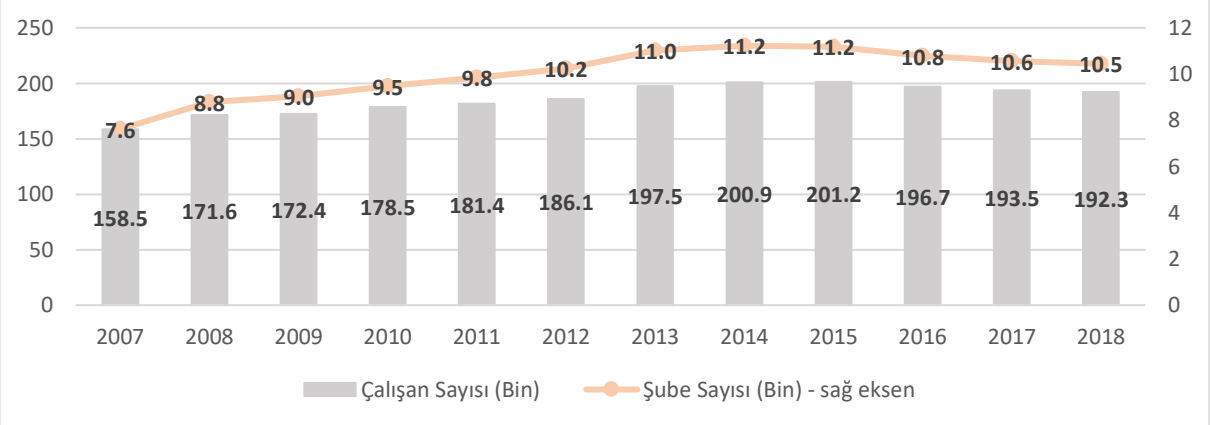

Grafik 14: Türk Bankacılık Sektörü Şube ve Personel Sayıları (2007-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Şube ve çalışan sayıları son yıllarda düşüş eğilimine girse de bankaların aktif büyüklükleri hızlı bir şekilde artış göstermeye devam etmektedir. 2000 yılında toplam aktif büyüklüğü 104 milyar TL olan bankacılık sektörü 2018 yıl sonu itibariyle 3.656 milyar TL aktif büyüklüğe ulaşmıştır. Söz konusu yıllar arasında her sene aktif büyüme

[269] COŞKUN ve Diğerleri, a.g.e., s.30.; Elçin CİRİK, "Banka Şubelerinde Çalışan Sayısı Azalıyor", *Capital*, 23 Temmuz 2018, https://www.capital.com.tr/finans/bankacilik/banka-subelerinde-calisan-sayisi-azaliyor (4 Ocak 2019).

gerçekleşen bankacılık sektöründe yıllık ortalama aktif büyümesi yaklaşık %21 olarak hesaplanmıştır. Toplam bankacılık aktiflerinin GSYİH'e oranı 2000 yılında %61,1 seviyesindeyken, 2017 yıl sonunda %99,6 seviyesine ulaşmıştır. 2018 yılı itibariyle banka aktiflerinin %29,9'u finansal varlıklardan, %64,7'si kredilerden geri kalan kısmı ise ortaklık yatırımları, maddi duran varlıklar gibi diğer aktif kalemlerinden oluşmaktadır. Söz konusu aktiflerin %55,7'si mevduat, %14,4'ü alınan krediler, %4,8'i ihraç edilen menkul kıymetler, %11,1'i öz kaynaklar, geri kalan kısmı ise diğer kaynak kalemlerinden karşılanmıştır. Grafik 15'te yıllar itibariyle bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğü ve aktiflerin GSYİH'e oranı yer almaktadır.

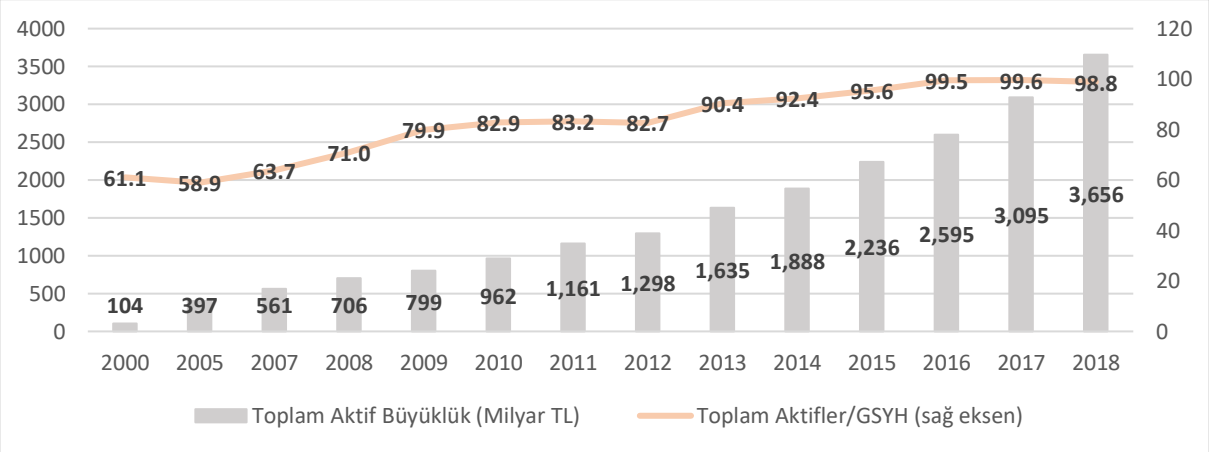

Grafik 15: Türk Bankacılık Sektörü Toplam Aktifler (2000-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Bankalar Türk Lirası (TL) ve yabancı para (YP) cinsinden varlıklara ve kaynaklara sahiptirler. YP cinsi varlıklar ile yükümlülüklerin birbirini karşılamadığı durum açık pozisyon olarak adlandırılmakta ve bankaları döviz kurlarındaki değişime çok duyarlı kılmaktadır. Türkiye'de bankalar, önemli bir kısmını döviz cinsinden topladıkları fonları TL cinsinden krediler olarak müşterilerine kullandırmakta ve döviz açık pozisyonuyla çalışmaktadırlar. Döviz kurlarının tarihsel olarak sürekli bir yükseliş içinde olması bankaları olumsuz etkileyebilmektedir. Bankaların kur kaynaklı riskler yaşamasını engellemek amacıyla 2006 yılında BDDK tarafından Yabancı Para Net Genel

Pozisyonu/Öz kaynak oranının ±%20'yi geçmemesi yönünde düzenleme getirilmiştir.[270] Söz konusu düzenlemeler sonrasında bankaların YP pasiflerinin toplam pasiflere oranı 2007-2014 yılları arasında %46,9'dan %30,6 seviyesine düşmüştür. Aynı dönemde YP aktif payı %28,8'den %35,2'ye yükselerek 2014 yılında YP aktifler YP pasifleri aşmıştır. Özellikle 2018 yılında yaşanan yüksek kur artışıyla bankaların YP mevduatları ciddi artış göstermiş ve 2018 sonu itibariyle pasiflerinin neredeyse yarısı yabancı para kaynaklardan oluşmuştur. Bankalar döviz açık pozisyonlarını düşürmek için 2018 yılında döviz cinsinden kullandırdıkları kredileri artırmış ve buna paralel olarak 2018 yıl sonu itibariyle aktiflerin ortalama %43,5'i yabancı para cinsi varlıklardan oluşmuştur. Grafik 16'da 2007-2018 yılları arasında bankaların aktif ve pasiflerinde döviz payları gösterilmektedir.

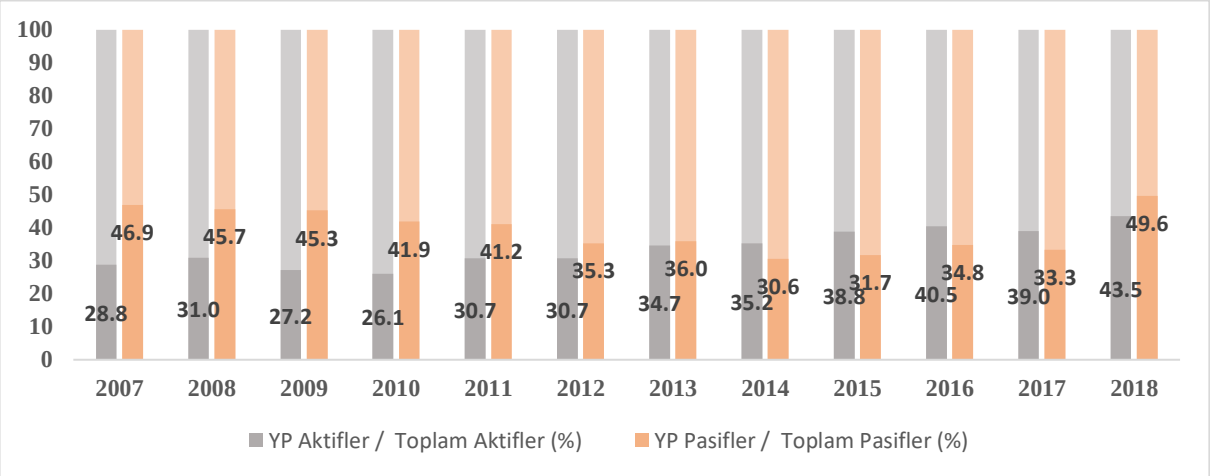

Grafik 16: Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Aktif ve Pasifler (2007-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Bankacılık sektörü öz kaynakları 2007-2018 yılları arasında sürekli artış göstermiştir. 2008-2010 yılları arasında bankaların dönem karlarının yüksek olması, elde edilen karların büyük bir kısmının dağıtılmayarak öz kaynaklara eklenmesi, nakit sermaye artışları ve menkul değerleme farklarındaki artışlar öz kaynak artışlarının temel

[270] Hüseyin SELİMLER ve Süleyman KALE, "Türk Bankacılık Sektöründe Yabancı Para İşlemler", **Maliye Finans Yazıları**, Cilt.26, Sayı.96, (2012), s.46.

kaynaklarını oluşturmuştur.[271] 2010 yılı sonrasında ise faiz oranlarının artması, TL'nin değer kaybetmesi, kar hacmindeki büyümenin yavaşlaması gibi nedenlerle öz kaynak büyümesi yavaşlamıştır.[272] Dolayısıyla 2007 yılında %13,1 olan öz kaynakların aktiflere oranı 2018 yıl sonu itibariyle %11'e düşmüştür. Sermaye yeterlilik oranları incelendiğinde; Türk Bankacılık Sektörünün Basel Standartları ile belirlenen asgari %8 ve hatta BDDK tarafından belirlenen asgari %12 sermaye yeterlilik oranının çok daha üstünde sermaye yeterliliğine sahip olduğu görülmektedir. 2007 yılında %19,1 olan sermaye yeterlilik oranı, kriz sonrası dönem olan 2009 yılında %20,9 ile en yüksek seviyesine, 2013 yılında ise %15,4 ile en düşük seviyesine ulaşmıştır. 2018 yıl sonu itibariyle bankacılık sektöründe sermaye yeterlilik oranı %17,3 olmuştur. Grafik 17'de Türk Bankacılık sektöründe 2007-2018 yılları arasında sermaye yeterlilik oranı ve öz kaynakların aktiflere oranı yer almaktadır.

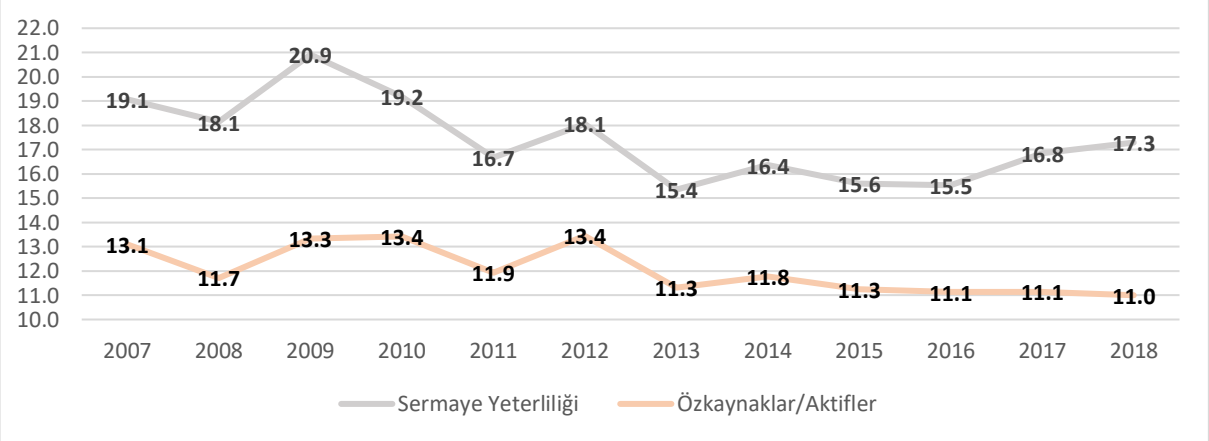

Grafik 17: Türk Bankacılık Sektörü Sermaye Yeterlilik Göstergeleri (2007-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

2007 yılında başlayan ve 2008 yılında başta ABD olmak üzere tüm dünyaya yayılan küresel ekonomik kriz birçok ülke bankacılık sektörlerinde ciddi sorunlara yol

[271] Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), "Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü", **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Rapor Sayı:2011/1**, Aralık 2010, s.3
[272] TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ ve ARICAN, a.g.m., s.64.

açsa da Türk bankacılık sistemi söz konusu dönemde çok iyi performans sergilemiştir. 2007 yılında %2,7 aktif karlılığına, %21,8 öz kaynak karlılığına sahip olan Türk Bankacılık Sektörü, 2007-2010 yılları arasında ortalama %2,5 aktif karlılığı, %19 öz kaynak karlılığı yakalamıştır. Yüksek karlılık oranları söz konusu dönemde tek haneli enflasyona geçilmesi, faiz oranlarının azalması, net faiz marjları ve menkul kıymet faiz getirilerinin artması gibi nedenlerden kaynaklanmıştır.[273] 2011 yılında düşmeye başlayan banka karlılıkları 2015 yılında en düşük seviyelerine ulaşmıştır. 2018 yıl sonu itibariyle ortalama aktif karlılığı %1,4, ortalama öz kaynak karlılığı %13,4 olmuştur. Grafik 18'de Türk Bankacılık Sektörü karlılık göstergeleri yer almaktadır.

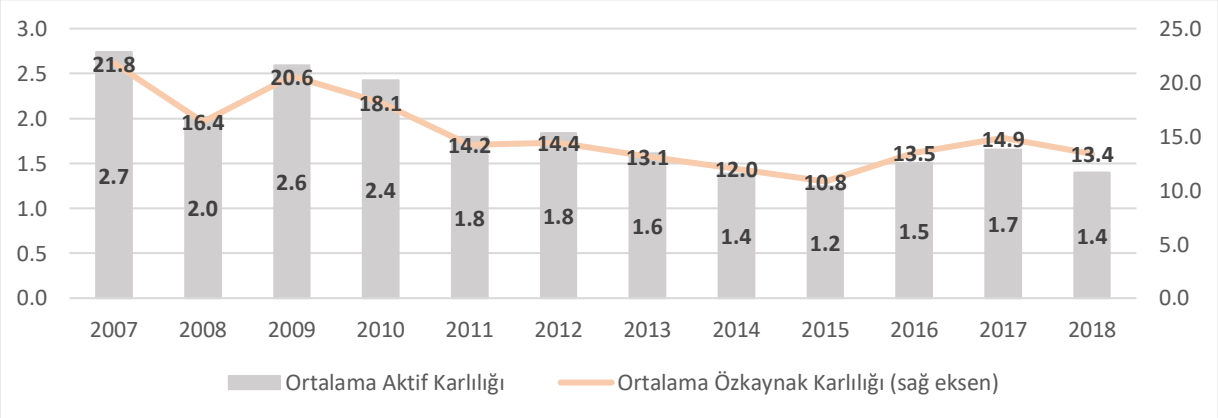

Grafik 18: Türk Bankacılık Sektörü Karlılık Göstergeleri (2007-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Sermaye ve karlılık yönünden Türk bankaları 2007–2018 yılları arasında iyi performans göstermiş olsalar da söz konusu dönemde likidite yönünden kötüleşmeye başlamışlardır. 2007 yılında %37 olan likit aktiflerin toplam aktifler içerisindeki payı düşüş eğilimine girerek 2018 yıl sonu itibariyle %14 seviyesine inmiştir. 2007 yılında kısa vadeli yükümlülükleri %62'sini karşılayabilecek durumda olan likit aktifler, 2018 sonu itibariyle kısa vadeli yükümlülüklerin %27'si seviyesine düşmüştür. Özellikle 2018

[273] Muharrem AFŞAR, "Küresel Kriz ve Türk Bankacılık Sektörüne Yansımaları", **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt.6, Sayı.2, (2011), s.168.

yılında Türk bankalarının likiditesi ciddi bir biçimde düşüş göstermiştir. Kur artışının yaşandığı Ağustos 2018 döneminde Türk bankalarının döviz likiditesi iyice düşmüş, uluslararası derecelendirme kuruluşları likidite risklerinin arttığı yönünde uyarılar yaparken, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) bankalara ihtiyaç duydukları likiditenin sağlanacağı yönünde basın duyurusu yapmış ve likidite riskini azaltmaya yönelik bir dizi önlem almıştır.[274] TCMB Kasım 2018'de yayınlanan Finansal İstikrar Raporu'nda bankacılık sektörünün likidite tamponlarının yeterli seviyede olduğu ve bir yıl içinde vadesi dolacak döviz cinsi dış borçların tamamının, yabancı para zorunlu karşılıklar da dahil olmak üzere likit aktiflerle ödenebileceği belirtilmiştir.[275] Grafik 19'da Türk Bankacılık Sektörü 2007-2018 yılları arası likidite göstergeleri yer almaktadır.

Panel A: Likit Aktifler/Toplam Aktifler (%) **Panel B: Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler (%)**

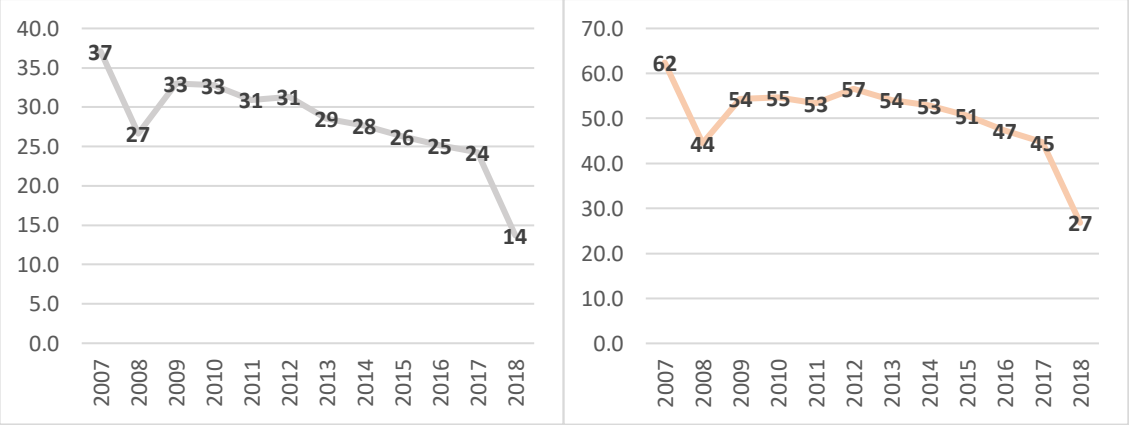

Grafik 19: Türk Bankacılık Sektörü Likidite Göstergeleri (2007-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

[274] Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), "Finansal Piyasalara İlişkin Basın Duyurusu", 13 Ağustos 2018, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Basin/2018/DUY2018-31 (24 Mart 2019).

[275] Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Finansal İstikrar Raporu Sayı.27, Kasım 2018, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/7be5ffea-3a41-4533-933a-db63c8943bdc/Fir_TamMetin27.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-7be5ffea-3a41-4533-933a-db63c8943bdc-mtzrkqW (24 Mart 2019), s.46.

2001 krizi döneminde %19 seviyesinde olan takipteki kredi oranları, 2008 krizi döneminde ise oldukça sınırlı bir artış göstermiştir. Bu durum ilgili dönemde kredilerin hızlı bir biçimde artması, sorunlu kredilerin ise etkin risk yönetimi uygulamaları sonucunda ciddi bir biçimde düşmesinden kaynaklanmıştır.[276] 2007 yılında %3,5 olan takipteki kredilerin oranı, 2009 yılında yaşanan ekonomik daralmanın etkisiyle %5,4'e yükselmiştir. 2010-2017 yılları arasında ortalama %3 seviyesine düşen takipteki kredi oranları, 2018 yılında ciddi bir artış göstererek %4,1 seviyesine çıkmıştır. 2007 yılında takipteki kredilerin %88,4'ü oranında karşılık ayrılmışken 2018 yıl sonu itibariyle bu oran %74,2'ye düşmüştür. Grafik 20'de takipteki kredilerin toplam krediler içindeki payları ve bu kredilere yönelik ayrılan özel karşılıkların oranı yer almaktadır.

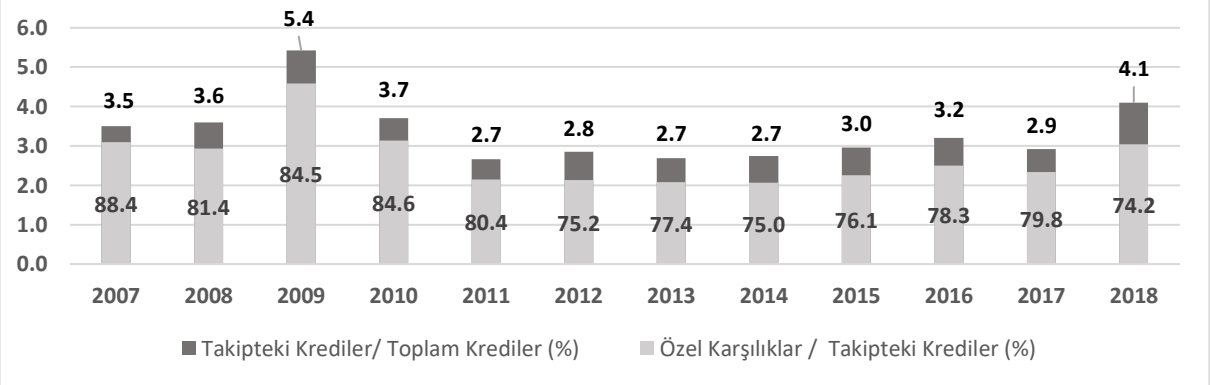

Grafik 20: Türk Bankacılık Sektörü Takipteki Krediler ve Karşılıklar (2007-2018)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB), **Bankalarımız** kaynağındaki veriler kullanılarak yazar tarafından derlenmiştir. (https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59)

Türk Bankacılık Sektörü, geçmiş kriz tecrübelerini başarıyla yönetmiş bir kurumsal hafızaya sahip olması, genç ve nitelikli insan kaynağına ve teknolojik açıdan oldukça iyi bankalara sahip olması, son yıllarda İspanya, Çin, Katar gibi farklı coğrafyalardan yatırım çekmiş olması gibi güçlü yönlere sahiptir. Diğer taraftan Türkiye'de, tasarruf eğiliminin düşük olması, yüksek derecede dış finansmana ihtiyaç

[276] Başak TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ ve İnanç Asım SÖZER, "Bankalarda Takipteki Krediler : Türk Bankacılık Sektöründe Takipteki Kredilerin Tahminine Yönelik Bir Model Uygulaması", **Marmara Üniversitesi Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, Cilt:3, Sayı:5, (2011), s.44.

duyulması, sermaye piyasalarının yeterince gelişmiş olmaması, döviz kurlarındaki yüksek dalgalanma dolayısıyla kişi başına milli gelir artış trendinin sekteye uğraması, enflasyon artışına bağlı olarak kaynak ve aracılık maliyetlerinin yükselmesi, kayıt dışı ekonominin yüksek olması gibi etkenler bankacılık sektörünün zayıf yönlerini oluşturmaktadır.[277]

3.3.2.Bankacılık Sektörü Düzenlemeleri

Başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkede mali piyasaların düzenleme denetleme işlevi, 1929 yılında yaşanan Büyük Ekonomik Buhran sonrasında ilgili bakanlıkların veya merkez bankalarının bir görevi olarak görülmüştür. Dünyada ekonomik yapının ve finansal sistemin zamanla değişimiyle birlikte; düzenleme ve denetim otoritesinin bağımsız karar alma yetkisine sahip bir statüde bulunması bankaların etkin bir şekilde gözetim ve denetiminin ana şartlarından birisi olarak ön plana çıkmıştır. Dolayısıyla düzenleme ve denetim işlevleri birçok ülkede genel idare dışında oluşturulan özerk kuruluşlara devredilmiştir.

Dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak; Türkiye'de 24 Ocak 1980 ekonomik istikrar kararları ile başlayan değişim süreci, ekonomik ve finansal sisteme ilişkin yapısal değişiklikler içermesinin yanı sıra kurumsal bazda da bazı düzenlemelere gidilmesini zorunlu hale getirmiştir. 1980 kararları ile ekonomide serbest piyasa mekanizmasına geçilmesi ve finansal piyasalarda serbestleşmeye yönelik düzenlemelerin yapılması bankacılık sektörünü önemli derecede etkilemiştir. Yerli ve yabancı bankaların sektöre girişlerine izin verilmesi ve faiz oranlarının serbest bırakılması ile sektörde rekabet düzeyi artmış, artan rekabet ortamında bankalar geleneksel mevduat bankacılığını bırakarak ürün çeşitliliklerini arttırma yoluna gitmişlerdir.[278] Bankacılık sektöründe yaşanan değişim süreci ile birlikte, Hazine Müsteşarlığı'nın, dolayısıyla siyasi iktidarların

[277] KPMG, Bankacılık, Sektörel Bakış, 2019, https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2019/01/sektorel-bakis-2019-bankacilik.pdf (24 Mayıs 2019), ss.24-25.
[278] Ekrem KESKİN ve Diğerleri, "50. Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye'de Bankacılık Sistemi 1958-2007", **Türkiye Bankalar Birliği Yayın No.262**, Kasım 2008, ss.14-15.

düzenleme ve denetimine tabi olan sektörün, siyasetten bağımsız bir kamu otoritesinin gözetim ve denetimine alınması konusu gündeme taşınmıştır.[279]

Türk bankacılık sektöründe, 1990 ve sonrası dönem yüksek dalgalanmaların yaşandığı, bankaların yoğunluklu olarak kamu menkul kıymetlerine yatırım yaptıkları ve yüksek yabancı para açık pozisyonları ile çalıştıkları bir dönem olmuştur. Bu aşırı risk alma eğilimi, Türk Lirası'nın büyük oranda değer kaybettiği 1994 Krizi döneminde ekonomiye çok ağır maliyetler yüklemiştir. Kriz sonrası dönem olan 1994-1999 döneminde 11 bankaya el konulmuştur. Söz konusu dönemde bankacılık sektörünün düzenlenmesi ve denetlenmesi konusunda birden fazla kurum görev almıştır. İlgili dönemde Hazine Müsteşarlığı; bankacılık kanununun uygulanmasından, kanuna ilişkin ikincil düzenlemelerin hazırlanmasından, yerinde denetimlerin gerçekleştirilmesinden ve bankalara yönelik idari ve cezai yaptırımların uygulanmasından sorumlu olmuştur. Merkez Bankası ise; bankaların uzaktan gözetimi ve tasarruf mevduatını sigorta eden TMSF'nin idare ve temsili görevlerini yerine getirmiştir. [280]

Düzenleme ve denetimin etkinliğinin artırılması ve bağımsız bir karar alma mekanizmasının oluşturulması amacıyla; 1999 yılında bankacılık sektörünün yeniden düzenlenmesi ve sektöre ilişkin tek bir bağımsız denetleyici ve düzenleyici kurumun kurulması kararlaştırmıştır. 23 Haziran 1999 tarihinde yayımlanan 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile BDDK'nın kurulmasına karar verilmiş ve BDDK Ağustos 2000'de faaliyetlerine başlamıştır. İdari ve mali olarak özerk statüde bulunan BDDK'nın kurulmasıyla, bankacılık sektörünün düzenlenmesi ve denetlenmesindeki parçalı yapı ortadan kaldırılmıştır.[281]

---

[279] Tevfik ALTINOK, Hasan EKEN ve Serkan ÇANKAYA, **Küresel Mali Piyasalarda Yeniden Yapılanma ve Türkiye**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2011, s.81.

[280] Aysel GÜNDOĞDU, "Bankacılık Sistemlerinin Denetleme ve Düzenleme Yapıları: Seçilmis Bazı Ülkelerin İncelenmesi", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt.53, Sayı.622, (2016), s.88.

[281] Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Haziran 2012, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/23979/mod_resource/content/1/BBDK_pdf.pdf (03.04.2019), s.5.

2000-2001 krizi döneminde bankacılık sisteminin büyük bir çöküş yaşaması üzerine 2001 yılında bankacılık sektörü yeniden yapılandırma programı hayata geçirilmiştir. Söz konusu program; TMSF bünyesindeki bankaların sorunlarının çözümü, kamu bankalarının yeniden yapılandırılması, krizden olumsuz etkilenen özel bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, bankacılık sektörünün daha etkin ve verimli çalışmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması gibi temel hedefleri içermiştir. Yeniden yapılandırma programı kapsamında; düzenleme ve denetim sisteminin iyileştirilmesi, bankaların risk yönetim uygulamalarının sağlamlaştırılması, kurumsal alt yapının düzeltilmesi gibi konulara yönelik düzenlemeler hızlıca hayata geçirilmiştir. Yapılan düzenlemeler ile banka finansal raporlarında şeffaflığın artırılması, uluslararası muhasebe standartlarına uyulması, banka mali yapılarının güçlendirilmesi, risk yönetim sistemlerinin ve uygulamalarının etkinliğinin arttırılması gibi konuları içeren düzenlemeler yapılarak bankacılık mevzuatı uluslararası düzenlemelere büyük ölçüde yaklaştırılmıştır. [282]

Bankacılık sektörü yeniden yapılandırma programı çerçevesinde, 2005 yılında 5411 sayılı Bankacılık Kanunu yayımlanmıştır. Söz konusu kanun kapsamında; AB düzenlemelerinde yer alan öz kaynak tanımına benzer şekilde konsolide öz kaynak tanımı yapılmış ve bu tanımın mali tabloların hazırlanmasında esas alınması sağlanmıştır. Banka kaynaklarının belirli kişi ya da gruplara kullandırılmasını engellemek ve kredilerdeki risk yoğunlaşmasını azaltmak amacıyla risk grubu kavramı hayata geçirilmiştir. Risk grubu uygulaması ile belirli kişi ya da gruplara kullandırılacak doğrudan ya da dolaylı kredilerin toplam tutarı öz kaynakların belirli bir oranı ile sınırlandırılmıştır. Krediler, geri ödenme olasılıkları ve teminat özelliklerine göre beş ayrı kategoride sınıflandırılmaya başlanmış ve karşılıklar bu sınıflara göre farklılaştırılmıştır. Bankaların yabancı döviz risklerinin etkin takibi için yabancı para pozisyonlarının da konsolide esasa göre hesaplanması yükümlülüğü getirilmiştir.[283]

[282] KESKİN ve Diğerleri, a.g.e., s.45.
[283] KESKİN ve Diğerleri, a.g.e., s.45.

Türkiye'de bankacılık sektörü en yoğun düzenlenmelerin yapıldığı sektörlerin başında gelmektedir. Bankacılık sektörü 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu başta olmak üzere, Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, ilgili vergi yasaları ve diğer bir takım yönetmelik, genelge vb. düzenlemeler ile kontrol altında tutulmaktadır. Yapılan düzenlemelerin uluslararası mevzuat, AB direktifleri ve Basel Standartları ile uyumlu olmasına özen gösterilmektedir. [284]

Türkiye, 1988 yılında yayımlanan Basel I standartlarını 1989 yılında kabul etmiş ve 3 yıllık geçiş süreci sonrasında 1992 yılında tamamen uygulanmasına karar vermiştir. 1998 yılında çıkarılan tebliğ ile; bankaların konsolide ve konsolide olmayan bazda minimum %8 sermaye yeterlilik oranına sahip olmaları yükümlülüğü getirilmiştir. 2019 yılı itibariyle, %8 asgari sermaye yeterlilik oranı resmi yükümlülük olarak devam ettirilmekte ancak BDDK bankalardan %12 asgari sermaye yeterlilik oranı çalışmayı hedeflemelerini istemektedir. Türkiye, sermaye yeterliliğine ilişkin Basel I düzenlemeleriyle uyumlu yasal çerçeveyi ilk oluşturan ülkeler arasında yer almıştır. 1999 yılında yürürlüğe giren Bankalar Kanunu, Basel Komitesi'nin bankalarının etkin gözetim ve denetimine ilişkin açıkladığı 25 temel ilkenin büyük bir kısmını içerecek kapsamda hazırlanmıştır.[285]

Basel I kriterleri, faaliyet alanları farklı tüm bankalara aynı şekilde uygulandığından, ikincil piyasalar ve türev ürünlerle ilgili gelişmeleri ön görememiş olduğundan ve sadece sermaye yeterliliği konusunu kapsayıp sektörün artan ihtiyaçlarına cevap verememesinden dolayı yetersiz kalmış, bankacılık sektörünün düzenlenmesine yönelik yeni bir uluslararası standarda ihtiyaç duyulmuştur. Söz konusu eksiklikleri gidermek ve piyasaların dinamik yapısına ayak uydurabilmek için 2004 yılında Basel II düzenlemeleri hayata geçirilmiştir. Türkiye söz konusu değişime ayak uydurmak ve

[284] Ezgi ASLAN KÜLAHİ, Göksel TİRYAKİ ve Ahmet YILMAZ, "Türkiye'de Basel I, II Ve III Kurallarına Uyum Süreci", **Öneri Dergisi**, Cilt.10, Sayı.40, (Temmuz 2013), s.188.
[285] ASLAN KÜLAHİ, TİRYAKİ ve YILMAZ, a.g.m., s.189.

uluslararası mevzuatla uyum sağlayabilmek için 2005 yılında 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nu yürürlüğe koymuştur. Söz konusu kanun Basel II ile getirilen birçok yeniliği kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. [286]

5411 sayılı Bankacılık Kanunu, Basel II düzenlemeleri ve AB direktiflerine uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır. İlgili kanunda; bankaların gerçekleştirebileceği faaliyetler açık bir şekilde belirtilmiş, banka gerçek kişi sahiplerinin işin gerektirdiği yeterlilik ve dürüstlüğe sahip olmaları hükmüne yer verilmiş, tüzel kişi ortakların ise risk grubu yapısı ve ortaklık yapılarının şeffaf olması gerektiği esası belirlenmiştir. Risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim, sermaye yeterliliği ve likidite gibi konulara söz konusu kanunda detaylıca yer verilmiştir. [287]

Bankacılık kanununda hiç yer almayan ya da kanunda detaylı olarak düzenlenmeyen konularda çeşitli yönetmelikler çıkarılarak ulusal bankacılık mevzuatımız uluslararası mevzuat ile uyumlu hale getirilmiştir. 2006 yılında çıkarılan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik ile bankaların karşılaştığı riskler sonucu oluşacak zararlara karşı yeterli öz kaynak bulundurmalarının sağlanmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Söz konusu yönetmelik kapsamında operasyonel risklerin de sermaye yeterlilik hesabına dahil edilmesi sağlanmıştır. 28.06.2012 tarihinde BDDK tarafından çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerle Basel II'ye tam uyum noktasında ciddi adımlar atılmıştır. [288]

ABD'de başlayıp küresel ölçekte yayılan 2008 finansal krizi Basel II düzenlemelerinin yetersizliği konusunda birçok eleştiriye neden olmuştur. Finansal kriz döneminde karşılaşılan sorunlar; düzenlemeler uygulanırken ekonomik konjonktürün dikkate alınması, bankaların sermayelerinin ve likit varlıklarının niteliksel ve niceliksel olarak artırılması, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık konularında daha iyi duruma getirilmesi gibi konularda birtakım eksiklikler bulunduğunu gözler önüne sermiştir. Basel

[286] ASLAN KÜLAHİ, TİRYAKİ ve YILMAZ, a.g.m., ss.189-190.
[287] Resmi Gazete, "**5411 Sayılı Bankacılık Kanunu**", 1 Kasım 2005, 25983 (mükerrer) sayı.
[288] ASLAN KÜLAHİ, TİRYAKİ ve YILMAZ, a.g.m., s.191.

Komitesi, bu eksiklikleri gidermek amacıyla 2010 yılında Basel III standartlarını yayımlamıştır. [289]

Türkiye'nin 2000-2001 krizi döneminde edindiği tecrübeyle, hayata geçirdiği düzenlemeler Basel III standartlarını büyük ölçüde karşılamıştır. 2010 yılı sonunda, Türk bankalarının ortalama sermaye yeterlilik oranı %18,97 seviyesinde olup, banka sermayelerinin yaklaşık %90'ı Basel düzenlemelerinde kabul edilen 1. kuşak sermaye kalemlerinden oluşmaktadır. Basel III düzenlemelerine göre öz kaynaklardan çıkarılması gereken 3. kuşak sermaye kalemi Türk bankalarının bilançolarında yer almamıştır. Bu bakımdan Türk bankaları, Basel III düzenlemelerinin sermaye yeterliliğine ilişkin kurallarından etkilenmemiştir. [290]

Basel III kapsamında likidite hususuna ilişkin yapılan değişiklikler de BDDK tarafından 2008 finansal kiriz öncesinde alınan proaktif önlemler ile belli ölçüde örtüşmüştür. 2006 yılında çıkarılan ve daha sonraki dönemde revize edilen Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, likidite riskinin ölçümü ve yönetimine ilişkin hususları belirlemiştir. Türk bankaları bu yönetmelik kapsamında gerekli adımları attıklarından finansal kriz döneminde likidite yönünden ciddi bir sıkıntı yaşamamışlardır.[291]

[289] Eymen GÜREL, Esra Burcu BULGURCU GÜREL ve Neslihan DEMİR, "Basel III Kriterleri", **Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi**, Cilt.1, Sayı.3-4, (Ocak 2012), ss.18-19.
[290] ASLAN KÜLAHİ, TİRYAKİ ve YILMAZ, a.g.m., s.197.
[291] ASLAN KÜLAHİ, TİRYAKİ ve YILMAZ, a.g.m., s.197.

IV.BÖLÜM: EKONOMETRİK ANALİZ

4.1. Araştırmanın Amacı

Finansal sistemin istikrarlı ve sağlıklı bir şekilde işlemesini sağlamak, asimetrik bilgi problemini ortadan kaldırarak piyasalara olan güveni inşa etmek ve bu yolla piyasaların etkinliğini artırmak, para politikasını başarılı bir şekilde uygulamak gibi amaçlarla finansal piyasalara yönelik birçok düzenleme yapılmaktadır. Özellikle kriz dönemlerinden sonra sıkılaştırılan düzenlemelerle olumlu birtakım sonuçlara ulaşılmaya çalışılsa da düzenlemeler bankacılık sektörü üzerinde çeşitli olumsuz etkiler de yaratabilmektedir.

Bankacılık düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini ele alan birçok çalışmada düzenlemelerin bankacılık sektörünün karlılık, verimlilik, risk gibi yalnızca bir boyutu üzerindeki etkileri dikkate alınmıştır. Örneğin; bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerin karlılık üzerindeki etkisi değerlendirilirken söz konusu düzenlemelerin risk düzeyini nasıl etkilediği göz ardı edilmekte ya da risk düzeyi üzerindeki etkileri incelenirken karlılık üzerinde nasıl etki yaratacağı dikkate alınmamaktadır. Bu durumun düzenlemelerin genel etkisini görme noktasında eksik fikir verdiği düşünülmektedir. Literatürde bankacılık sektörünü birden çok boyutla ele alıp düzenlemelerin sektör üzerindeki etkisini inceleyen neredeyse hiç çalışma bulunmamaktadır.

Bu tez çalışmasında düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri daha kapsamlı olarak ele alınmış ve litaratürdeki boşluk doldurulmaya çalışılmıştır. Bankacılık sektörü performansı CAMELS analizi baz alınarak hesaplanmış bir endeks yardımıyla ölçülmüştür. Düzenlemelerin performans üzerindeki etkileri incelenirken söz konusu performans puanının alt bileşenleri olan ve her biri bankaların sermaye, aktif kalitesi, yönetim, karlılık, likidite, piyasa risklerine duyarlılık gibi önemli bir yönününü gösteren değişkenler üzerindeki etkileri de ayrıca ele alınmıştır. Makroekonomik, sektörel ve bankaya özgü bir takım kontrol değişkenleri kullanılarak düzenlemelerin etkisinin daha net ortaya konulması amaçlanmıştır.

Konuyla ilgili yapılan diğer birçok çalışmada ülke sayısı daha fazla banka sayısı daha az olacak şekilde örneklem bankaları belirlenmiştir. Söz konusu çalışmalarda, birbirine çok benzer ve çok sık değişmeyen yasal düzenlemelere sahip ülkelerin (özellikle AB ülkeleri gibi aynı yapısal sistemin içinde yer alan gelişmiş ülkeler) bir arada kullanılmasının analiz sonuçlarını gerçekten uzaklaştırdığı düşünülmektedir. Ayrıca söz konusu çalışmalarda kullanılan örneklemin ilgili ülkedeki bankaların çok küçük bir kısmını içermesi nedeniyle örneklem bankalarının ilgili ülkelerin bankacılık sektörlerinin gerçek performansını yansıtmaktan uzak olabileceği düşünülmektedir.

Yukarıda belirtilen eksiklikler göz önünde bulundurularak bu tez çalışmasında dünya geneli değil sadece 26 yükselen piyasa ekonomisi ülke örneklem olarak kabul edilmiştir. Söz konusu ülkelerde faaliyet gösteren bankaların büyük çoğunluğuna ilişkin veriler toplanmış ve örneklem bankalarının ülke bankacılık sektörlerini en iyi şekilde temsil etmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Literatürde bankacılık sektörünü birden fazla boyutla ele alan, sadece yükselen piyasa ekonomilerine yoğunlaşan, ülke bankacılık sistemlerini bu kadar yüksek şekilde temsil eden örneklem büyüklüğüne sahip bir çalışma bulunmadığından yapılan bu çalışmanın önem arz ettiği düşünülmektedir.

4.2. Veri Seti ve Kaynakları

Bu çalışmada, 2017 yılı itibariyle S&P, MSCI, Nasdaq ve FTSE endekslerinden en az birine göre yükselen piyasa ekonomisi olduğu kabul edilen, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu ülkelerde faaliyet gösteren ticari bankaların 2008 krizi sonrası döneme ilişkin 10 yıllık finansal verilerini içeren bir örneklem kullanılmıştır. Bankalara ilişkin finansal veriler OrbisBank veri tabanından temin edilmiştir. Örneklem bankaları belirlenirken; yükselen piyasa ekonomilerinde faaliyet gösteren, OrbisBank veri tabanında en son 2017 yılına ait finansal verileri yer alan, aktif durumdaki tüm ticari bankalara ait verilerin kullanılması amaçlanmıştır. Rusya dışındaki 25 yükselen piyasa ekonomisinde faaliyet gösteren ve belirtilen koşulları sağlayan tüm bankaların verileri temin edilmiş ancak Rusya'da birçok küçük banka bulunduğundan sadece aktif

büyüklüğü en az 250 milyon Amerikan Doları olan bankalar örnekleme dahil edilmiştir. Örneklem verilerine ilişkin özet bilgiler Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19: Örneklem Bankalarının Temel Finansal Göstergeleri

Ülke	Örneklem Banka Sayısı	Ortalama Toplam Aktif (Milyon)	Ortalama Öz kaynak (Milyon)	Ortalama Mevduat (Milyon)	Ortalama Net Kar (Milyon)
Birleşik Arap Emirlikleri	24	$28.406,29	$4.134,62	$21.806,95	$452,13
Brezilya	131	$14.399,67	$1.360,90	$8.307,33	$175,29
Çekya	21	$14.977,03	$1.309,18	$11.625,77	$175,02
Çin	216	$139.507,59	$10.448,02	$123.828,42	$1.283,67
Endonezya	110	$5.608,92	$837,09	$4.110,27	$100,54
Fas	13	$16.425,63	$1.604,75	$12.894,82	$165,06
Filipinler	51	$6.746,07	$725,56	$5.615,44	$116,87
Güney Afrika	16	$20.531,19	$1.740,00	$15.553,00	$228,07
Güney Kore	20	$145.801,40	$10.236,78	$102.022,77	$820,03
Hindistan	71	$39.222,92	$3.026,36	$30.844,93	($36,23)
Katar	8	$53.748,93	$6.034,07	$43.597,63	$760,08
Kolombiya	20	$12.011,95	$1.372,08	$9.197,89	$146,36
Macaristan	23	$7.190,37	$790,54	$5.872,46	$116,42
Malezya	33	$26.231,89	$2.633,22	$20.433,04	$273,18
Meksika	59	$8.305,74	$854,24	$6.089,24	$125,88
Mısır	26	$10.070,20	$816,50	$8.693,88	$149,77
Pakistan	26	$6.468,45	$480,56	$5.658,85	$52,83
Peru	25	$5.858,59	$672,10	$4.421,05	$112,04
Polonya	87	$4.744,93	$543,81	$3.864,82	$42,83
Romanya	21	$4.743,25	$527,80	$3.978,07	$68,54
Rusya	510	$1.972,32	$207,13	$1.556,35	($21,39)
Şili	21	$22.780,77	$1.957,77	$15.272,50	$243,60
Tayland	28	$25.939,67	$3.448,78	$19.348,06	$298,18
Tayvan	48	$38.608,60	$2.813,94	$35.115,05	$215,49
Türkiye	35	$27.653,54	$2.942,87	$20.930,79	$415,17
Yunanistan	6	$51.334,99	$6.877,50	$40.096,31	($96,10)
Yükselen Piyasa Ekon.	**1649**	**$30.831,65**	**$2.530,85**	**$25.828,66**	**$269,16**

Bankalara ilişkin finansal verilerin temin edildiği Orbisbank veri tabanı, dünya çapında yaklaşık 32.000 bankanın aşağıda yer alan bilgilerini sağlamaktadır:

- İletişim bilgileri,
- Şube ve çalışan sayıları,
- Ülke ve dünya sıralaması,
- Fitch, Moody's ve S&P reytingleri,

- Bilanço ve Gelir Tabloları,
- Rasyolar,
- Hisse değerleri ve beta katsayıları,
- Birleşme ve satınalma bilgileri,
- Ortaklık yapısı,
- Bankaya ilişkin haberler.

OrbisBank veri tabanı, Moody's firmasının iştiraki olan Bureu van Dijk firması tarafından sunulmaktadır. Söz konusu veri tabanında yer alan banka verileri, bankaların bilançoları, gelir tabloları ve faaliyet raporlarından temin edilip derlenmekte ve global bir formatta sunulmaktadır. Farklı ülkelerde uygulanan muhasebe standartlarının birtakım farklılıklar içeriyor olması, bankaların finansal verilerinin tek bir global formata dönüştürülme aşamasında; aktif değerlemesi, kredi kayıp karşılıkları, saklı rezervler gibi konularda birtakım farklılıklar oluşmasına neden olabilmektedir. OrbisBank veri tabanında bankalara ait 88 farklı finansal oran yer almakta ve söz konusu oranlar kullanılarak bankalar arasında karşılaştırma yapılabilmektedir.[292]

Düzenlemelere ilişkin veriler ise; Dünya Bankası'nın "Bankacılık Sektörü Denetim ve Düzenleme" adlı anket çalışmalarından elde edilmiştir. Dünya Bankası tarafından; 1999, 2003, 2008 ve 2012 yıllarında yapılan anket çalışmalarıyla 180 farklı ülkede bankacılık sektörüne yönelik düzenlemeler araştırılmıştır. Yükselen piyasa ekonomisi ülkelerden Türkiye, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri 2008 yılındaki, Çekya ise 2012 yılındaki anket çalışmalarına katılmamıştır.

Bu tez çalışmasında ele alınacak bankacılık düzenlemeleri, Barth ve diğ. (2008) tarafından yapılan çalışmadan yararlanılarak belirlenmiş ve sayısallaştırılmıştır.[293] Bankacılık düzenlemeleri; (1) bankacılık sektörüne giriş, (2) faaliyet kısıtlamaları, (3) sermaye yeterliliği, (4) tasarruf mevduatının korunması, (5) bağımsız denetim ve özel

[292] CLAESSENS, DEMIRGÜÇ-KUNT ve HUIZINGA, a.g.m., s.894.
[293] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, ss.1-428.

izleme, (6) kamu denetimi ve gözetimi başlıkları altında kategorize edilmiştir. Bankacılık düzenlemelerine ilişkin değişkenler hesaplanırken kullanılan anket soruları ve hesaplama yöntemi Ek 1'de yer almaktadır. Düzenlemelerin banka performansları üzerindeki etkisini daha doğru analiz edebilmek için; büyüme oranı, enflasyon oranı, kurumsallaşma düzeyi gibi makroekonomik değişkenler, bankacılık sektörü yoğunlaşma düzeyi gibi sektöre özgü değişkenler ve bankanın aktif büyüklüğü, bankanın borsaya kote olup olmadığı gibi bankaya özgü değişkenler kontrol değişkenleri olarak modellere dahil edilmiştir.

Ekonomik büyüme ve finans sektörünün gelişmişliği arasındaki ilişki literatürde sıklıkla ele alınmış, yapılan çalışmaların birçoğunda ekonomik büyüme ve finans sektörünün gelişmişliği arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlara göre; finansal sektörün gelişimi, genellikle karlılık olarak incelenen bankacılık performanslarının artışı ile doğrudan ilişkili olmakla birlikte sermaye yeterliliği, likidite gibi performansın alt bileşenleri üzerindeki etkisi literatürde neredeyse hiç ele alınmamıştır. Enflasyon oranının da banka performansları üzerinde etkilerine ilişkin literatürde farklı birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Lozano-Vivas ve Pasiouras (2010) enflasyon oranı düştükçe bankacılık hizmetlerine olan talebin artış göstereceğini ve bankaların verimliliklerinin artacağını ortaya koymuşlardır.[294] Diğer taraftan bir başka çalışmada, düşük enflasyon oranlarının bankaların net faiz marjlarını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.[295]

Ülkedeki kurumsallaşma düzeyi de düzenlemelerin performans üzerindeki etki derecesini değiştirebilmektedir. Düzenlemelerin anket yoluyla öğrenilmesi, söz konusu düzenlemelerin kâğıt üzerinde nasıl yer aldığı hakkında bilgi vermekle birlikte gerçek hayatta ne şekilde uygulandıkları konusunda bilgi vermediği için yetersiz olmaktadır. IMF ve Dünya Bankası tarafından yapılan finansal sektör değerlendirmelerinde, başta

[294] Ana LOZANO-VIVAS ve Fotios PASIOURAS, "The Impact of Non-traditional Activities on the Estimation of Bank Efficiency: International Evidence", **Journal of Banking & Finance**, Vol.34, No.7, 2010, s.1443.
[295] DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, Journal of Money, Credit, and Banking, s.609.

düşük gelir düzeyindeki ülkeler olmak üzere birçok ülkede yazılı düzenlemelerin uygulanmasında birtakım eksiklikler bulunduğu, bu durumun da düzenlemelerin kapsamı ve etkinliği ile ilgili olarak ülkeler arası karşılaştırma yapılırken çeşitli yanılgılara yol açabileceği ortaya konulmuştur.[296] Bu nedenle, hukuki düzenlemelerin yapılmış olmasının yanı sıra bu düzenlemeler uyulup uyulmaması hususu da söz konusu düzenlemelerin etkileri incelenirken göz önünde bulundurulması gereken bir konudur. Hukuki düzenlemelerin uygulanma derecesinin ülkelerin kurumsallaşma derecesi ile doğrudan ilişkili olduğu literatürde birçok çalışmada ortaya konulmuştur. Bu nedenle, Dünya Bankası'nın yayınladığı kurumsallaşma indikatörleri temel bileşenler analizi (Principle Component Analysis-PCA) kullanılarak kurumsallaşma endeksine dönüştürülmüş ve hesaplanan kurumsallaşma endeks değerleri de kontrol değişkeni olarak analizlerde kullanılmıştır.

Bankacılık sektöründeki yoğunlaşma düzeyi kontrol değişkeni olarak modellere dahil edilen sektöre özgü değişkeni oluşturmaktadır. Bankacılık sektöründe birkaç büyük bankanın faaliyet göstermesi, sektörde yoğunlaşma düzeyinin artmasına ve rekabet düzeyinin düşmesine neden olmaktadır. Bu durumun bankaların verimliklerinin düşmesine neden olacağını ortaya koyan çalışmaların yanı sıra sektördeki bankaların istikrarlarını ve karlılıklarını arttıracağını ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır.[297]

Banka büyüklüğü ve bankanın borsaya kote olup olmadığı da bankaya özgü etkileri kontrol etmek için modele dahil edilmiştir. Banka büyüklüğünün ölçek ekonomisinden faydalanmayı sağlayacağı ve borsaya kote olmanın ise şeffaflık ve dolayısıyla güvenilirliği arttıracağı için banka genel performansını olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Bununla birlikte performansın alt bileşenleri üzerinde farklı birtakım etkiler yaratacağı tahmin edilmektedir. Tablo 20'de analizlerde kullanılan tüm değişkenler ve tanımları yer almaktadır.

---

[296] DEMİRGÜÇ-KUNT ve DETRAGIACHE, Journal of Financial Stability, s.181.
[297] DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, Journal of Money, Credit, and Banking, s.619.; HELLMANN, MURDOCK ve STIGLITZ, a.g.m., s.148.; CORNETT ve TEHRANIAN, a.g.m., s.1-3.

Tablo 20: Analizlerde Kullanılan Değişkenler ve Açıklamaları

Bağımlı Değişkenler

Değişken	**Açıklama**
Sermaye Yeterlilik Skoru (C)	CAMELS analizi ile hesaplanan sermaye yeterliliği bileşeni skorunu ifade eder.
Aktif Kalitesi Skoru (A)	CAMELS analizi ile hesaplanan aktif kalitesi bileşeni skorunu ifade eder.
Yönetim Kalitesi Skoru (M)	CAMELS analizi ile hesaplanan yönetim kalitesi bileşeni skorunu ifade eder.
Karlılık/Etkinlik Skoru (E)	CAMELS analizi ile hesaplanan karlılık/etkinlik bileşeni skorunu ifade eder.
Likidite Skoru (L)	CAMELS analizi ile hesaplanan likidite bileşeni skorunu ifade eder.
Piyasa Risklerine Duyarlılık Skoru (S)	CAMELS analizi ile hesaplanan piyasa risklerine duyarlılık bileşeni skorunu ifade eder.
Banka Finansal Performansı (Bank_Score)	CAMELS analizi ile hesaplanan banka finansal performans skorunu ifade eder.

Bağımsız Değişkenler

Değişken	**Açıklama**
Bankacılık Sektörüne Giriş	
Finans Dışı Şirketlerin Bankalarda Ortaklığı (Nonbankfin_own_bank)	Finans sektörü dışındaki şirketlerin bankalara ortak olma ve yönetme faaliyetlerini ne kapsamda gerçekleştirebildiklerini ifade etmektedir. Yüksek değerler daha fazla kısıtlama olduğunu göstermektedir.
Yabancıların Bankacılık Sektörüne Girişi ya da Bankalara Ortak Olma Kısıtlamaları (Limit_foreign_bank)	Yabancı bankaların yerli bankalara sahip olup olamadıklarını ve yabancı bankaların bir ülkenin bankacılık sektörüne girip girmeyeceğini ifade etmektedir. Yüksek değerler daha fazla kısıtlama olduğunu göstermektedir.
Bankacılık Sektörüne Giriş İçin Gereklilikler (entr_bank_req)	Bankacılık lisansı alabilmek için çeşitli yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesinin gerekip gerekmediğini ifade etmektedir. Bankacılık lisansı alabilmek için çeşitli yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesinin gerekip gerekmediğini göstermektedir. Yüksek değerler daha fazla gereklilik olduğunu göstermektedir.
Faaliyet Kısıtlamaları	
Menkul Kıymet Faaliyetleri (real_act)	Bankaların menkul kıymet ihracı, aracılığı ya da ticareti faaliyetlerini ne kapsamda gerçekleştirebildiklerini ifade etmektedir. Yüksek değerler daha fazla kısıtlama olduğunu göstermektedir.
Sigorta Faaliyetleri (insur_act)	Bankaların sigortacılık faaliyetlerini hangi kapsamda gerçekleştirebildikleri ifade etmektedir. Yüksek değerler daha fazla kısıtlama olduğunu göstermektedir.
Gayrimenkul Faaliyetleri (real_act)	Bankaların gayrimenkul yatırımı, geliştirmesi ya da yönetimi faaliyetlerini ne kapsamda gerçekleştirebildiklerini ifade etmektedir. Yüksek değerler daha fazla kısıtlama olduğunu göstermektedir.
Finans Dışı Şirketlerde Ortaklık (own_firm)	Bankaların finans dışı şirketlere ortak olma ve yönetme faaliyetlerini ne kapsamda gerçekleştirebildiklerini ifade etmektedir. Yüksek değerler daha fazla kısıtlama olduğunu göstermektedir.

Sermaye Yeterliliği	
Genel Sermaye (ovr_cap_string)	Sermaye yükümlülüğünün belirli risk unsurlarını yansıtıp yansıtmadığı ve minimum sermaye yeterliliği tespit edilmeden önce belirli piyasa değer kayıplarını sermayeden düşülüp düşülmediğini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler daha sıkı düzenlemeler olduğunu göstermektedir.
Kuruluş Sermayesi (init_cap_strin)	Bankalarda kuruluş sermayesi olarak belirli fonların kullanılabilirliği ve kuruluş sermayesi olarak kullanılabilecek fonların resmi olarak tanımlanmış olup olmadıklarını ifade etmektedir. Daha yüksek değerler daha sıkı düzenlemeler olduğunu göstermektedir.
Tasarruf Mevduatının Korunması	
Mevduat Sigorta Kuruluşunun Gücü (depo_insur_pow)	Mevduat sigortası otoritesinin, bir bankaya müdahale etme kararı verme yetkisine sahip olup olmadığı, banka yöneticilerine, yetkililerine, müdürlerine veya memurlarına karşı herhangi bir yasal işlem yapıp yapamadığını ifade etmektedir. Daha yüksek değerler mevduat sigortası kuruluşunun daha güçlü olduğunu göstermektedir.
Mevduat Sigortası Fon Toplamı/Toplam Bankacılık Varlıkları (depo_insur_fund)	Mevduat Sigorta Fonu'nun toplam banka aktiflerine oranını ifade etmektedir. Daha yüksek değerler mevduat sigortası kuruluşunun daha güçlü olduğunu göstermektedir.
Sigortalı Mevduat Toplamı/Toplam Bankacılık Varlıkları (Funding_insured)	Bankacılık varlıklarının ne kadarının sigortalı mevduatlardan sağlandığını ifade etmektedir. Ahlaki tehlikenin bir ölçüsü olarak kullanılmaktadır. Daha yüksek değerler ahlaki tehlikenin daha fazla olduğunu göstermektedir.
Ahlaki Tehlikeyi Azaltmaya Yönelik Çeşitli Faktörler (MoralHazard)	Ahlaki tehlikeyi azaltmaya yönelik olarak alınan aksiyonların derecesini göstermektedir. Daha yüksek değerler ahlaki tehlikeyi azaltmaya yönelik düzenlemelerin daha fazla olduğunu göstermektedir.
Bağımsız Denetim ve Özel İzleme	
Özel İzleme Endeksi (PrivateMonitoring)	Bankaların özel kişi ya da kurumlarca izlenmesi/denetlenmesinin ne derece teşvik edildiğini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler özel kuruluşlarca yapılan izleme/denetleme faaliyetlerinin daha fazla olduğunu göstermektedir.
Bağımsız Denetim (ExAudit)	Bağımsız denetimlerin etkinlik düzeyini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler bağımsız denetimlerin daha güçlü olduğunu göstermektedir.
Finansal Tabloların Şeffaflığı (FS_Transparency)	Finansal tabloların ne derece şeffaf olduklarını ifade etmektedir. Yüksek değerler şeffaflığın daha fazla olduğunu göstermektedir.
Muhasebe Standartları (AccPractices)	Kullanılan muhasebe standartlarının kalitesini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler uygulanan muhasebe standartlarının daha iyi olduğunu göstermektedir.
Özel İzleme (ExRating_CreditMonitoring)	Derecelendirme kuruluşlarının ve bankalara fon sağlayanların banka performanslarını takip etme konusunda ne derece teşvik edildiğini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler kredi izlemelerinin daha iyi yapıldığını göstermektedir.

Kamu Denetimi ve Gözetimi	
Resmi Gözetim Gücü (Sup_Power)	Denetim otoritelerinin, sorunları önlemek ve düzeltmek için spesifik aksiyonlar alma yetkisi olup olmadığını ifade etmektedir. Daha yüksek değerler denetim otoritesine daha fazla güç sağlandığını göstermektedir.
Aksiyon Alma Gücü (Prmpt_Corr_Pwr)	Bankaların borç ödeyebilme güçlerinin belirli derecelere düşmesi durumunda bankalara müdahale etme gibi bazı otomatik aksiyonların alınmasını tanımlayan yasal düzenlemeler bulunup bulunmadığını ifade etmektedir. Daha yüksek değerler denetim otoritelerinin problemlere cevap verme noktasında daha hızlı olduklarını göstermektedir.
Yeniden Yapılandırma Gücü (Restruc_Pwr)	Denetim otoritesinin, sorunlu bir bankayı yeniden yapılandırma ve yeniden düzenleme yetkisine sahip olup olmadığını ifade etmektedir. Daha yüksek değerler denetim otoritelerine yeniden yapılandırma noktasında daha fazla güç sağlandığını göstermektedir.
İflas Beyan Etme Gücü (Insolv_Pwr)	Denetim otoritelerinin sorunlu bir bankayı iflas ettirme yetkisine sahip olup olmadıklarını ifade etmektedir. Daha yüksek değerler denetim otoritesine daha fazla güç sağlandığını göstermektedir.
Müsamaha Gücü (Sup_Forbear)	Denetim otoritelerinin, kanun ve yönetmeliklerin ihlali veya diğer tedbirsiz davranışları tespit etmeleri durumunda, müsamaha derecelerini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler denetim otoritesinin müsamaha gösterme noktasında daha fazla yetkisinin olduğunu göstermektedir.
Denetçilerin Ortalama Görev Süresi (Sup_Tenure)	Banka denetçilerinin ortalama görev süresini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler denetçilerin deneyimli olduğunu göstermektedir.
Denetim Otoritesinin Bağımsızlığı (Sup_Ind_Overall)	Denetim otoritesinin hükümetten bağımsız olma ve bankacılık sektörüne karşı yasal olarak korunma derecesini ifade etmektedir. Daha yüksek değerler denetim otoritesinin daha bağımsız olduğunu göstermektedir.

Kontrol Değişkenleri

Değişken	**Açıklama**
Tüketici Fiyat Endeksi (CPI)	Tüketici fiyat endeksi oranını ifade etmektedir. Dünya Bankası veti tabanından alınmıştır.
Ekonomik Büyüme (Growth)	Kişi başına düşen reel GSYİH'in yıllık yüzde büyüme oranını ifade eder. Dünya Bankası veti tabanından alınmıştır.
Kurumsallaşma Düzeyi (Governance)	Ülkedeki kurumsallaşma düzeyini göstermektedir. Dünya Bankası Kurumsallaşma İndikatörleri kullanılarak temel bileşen analizi ile hesaplanmıştır.
Yoğunlaşma Düzeyi (Concentration)	Bankacılık sektörü yoğunlaşma oranını ifade etmektedir. İlgili ülkedeki en büyük 5 bankanın toplam aktiflerinin, bankacılık sektörü aktif toplamına oranını şeklinde hesaplanmaktadır. Dünya Bankası veti tabanından alınmıştır.
Banka Büyüklüğü (Bank Size)	Banka ilgili yıl toplam aktiflerinin logaritmasını ifade eder. Orbisbank veri tabanından alınmıştır.
Borsaya Kote Olma (Listed)	Bankanın borsaya kote olup olmadığına ilişkin dummy bilgidir. Orbisbank veri tabanından alınmıştır.

Analizlerde kullanılan değişkenlerin özet tanımsal istatistikleri Tablo 21'de yer almaktadır.

Tablo 21: Değişkenlere İlişkin Tanımsal İstatistikler

Değişken	Gözlem Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Maks.	p1	p99	Çapıklık	Basıklık
Banka Performansı Ölçütleri									
c	11.137	-0,12	52,47	-1.370,73	244,39	-72,67	129,09	-4,17	108,00
a	11.137	0,53	62,33	-358,81	283,68	-172,61	119,70	-0,68	3,64
m	11.137	1,03	100,37	-2.978,24	540,72	-262,29	196,72	-11,61	277,38
e	11.137	6,66	148,86	-4.254,19	699,64	-344,90	348,45	-9,11	222,42
l	11.137	-1,11	60,20	-229,66	324,49	-92,40	187,88	1,19	4,62
s	11.137	2,72	88,00	-639,69	368,25	-344,22	191,47	-1,69	9,78
bank_score	11.137	1,35	50,15	-1.316,86	229,58	-108,03	115,35	-7,33	167,47
Düzenlemelere İlişkin Değişkenler									
secur_act	10.907	1,93	0,92	1,00	4,00	1,00	4,00	0,58	2,28
insur_act	10.848	2,49	0,67	2,00	4,00	2,00	4,00	1,02	2,83
real_act	10.669	2,87	1,02	1,00	4,00	1,00	4,00	-0,19	1,66
own_firm	10.669	2,67	1,07	1,00	4,00	1,00	4,00	0,06	1,64
nonbankfin~k	9.547	2,38	0,61	1,00	4,00	1,00	4,00	0,92	3,44
limit_fore~k	10.401	3,51	0,71	0,00	4,00	1,00	4,00	-2,03	8,71
entr_bank_~q	10.694	7,78	0,54	4,00	8,00	6,00	8,00	-3,39	18,98
ovr_cap_st~g	7.483	4,97	1,45	2,00	7,00	2,00	7,00	-0,61	2,61
init_cap_s~n	9.756	2,25	0,55	1,00	3,00	1,00	3,00	0,04	2,63
sup_power	8.755	10,27	2,75	6,00	16,00	7,00	16,00	0,11	1,70
prmpt_corr~r	8.950	3,58	2,05	0,00	6,00	0,00	6,00	-0,46	2,15
restruc_pwr	10.848	2,65	0,73	0,00	4,50	0,00	4,50	-1,31	6,86
insolv_pwr	10.812	1,17	0,61	0,00	3,00	0,00	3,00	0,27	3,66
sup_forbear	9.349	1,44	0,82	0,00	3,00	0,00	3,00	-0,27	2,39
sup_tenure	5.459	12,03	5,05	3,70	21,00	3,70	21,00	0,35	2,20
sup_ind	9.560	1,86	0,74	0,00	3,00	0,00	3,00	-0,24	2,78
depo_insur~w	8.440	1,36	1,09	0,00	4,00	0,00	4,00	0,70	2,76
depo_insur~d	6.901	0,06	0,17	0,00	0,61	0,00	0,61	2,88	9,33
funding_in~d	7.033	46,30	23,62	0,00	100,00	0,00	100,00	-0,09	3,31
moralhazard	8.437	0,71	0,78	0,00	3,00	0,00	2,00	0,65	2,25
privatemon~g	10.457	8,23	1,31	6,00	11,00	6,00	11,00	0,19	2,07
exaudit	10.998	5,76	1,18	4,00	7,00	4,00	7,00	-0,45	1,69
fs_transpa~y	10.388	5,32	0,47	4,00	6,00	5,00	6,00	0,67	1,79
accpractices	11.023	0,44	0,50	0,00	1,00	0,00	1,00	0,23	1,05
exrating_c~g	5.222	3,36	0,67	2,00	5,00	2,00	5,00	-0,20	2,59
Performansı Etkileyen Kontrol Değişkenleri									
governance	11.137	0,00	2,18	-3,82	5,92	-3,22	5,73	1,08	3,24
growth	10.842	2,55	3,52	-14,79	10,10	-7,85	9,48	-0,60	3,85
cpi	9.493	117,74	19,46	77,27	178,46	83,83	162,20	0,77	2,97
concentrat~n	9.493	59,66	15,79	28,97	100,00	28,97	99,12	0,29	2,50
size	11.095	9,22	1,11	3,90	12,60	6,85	11,55	-0,15	2,52
listed	8.180	0,32	0,47	0,00	1,00	0,00	1,00	0,77	1,60

Banka performans puanları her yıl için temin edilen finansal veriler kullanılarak hesaplanmıştır. Kontrol değişkenleri olarak kullanılan değişkenlerin analiz edilen her yıl için değerlerine ulaşılabilmiştir. Diğer taraftan bağımsız değişkenler olarak kullanılan düzenleme verileri ise sadece 2008 ve 2012 yıllarındaki anket sonuçlarından yararlanılarak temin edilebilmiştir. 2008 yılındaki düzenlemelerin 2008-2011 yılları için, 2012 yılındaki düzenlemelerin ise 2012-2017 yılları için aynen geçerli olduğu varsayılmıştır. Söz konusu varsayım konuyla ilgili yapılan diğer bazı çalışmalarda da uygulanmıştır.[298]

4.3. Banka Performansı Ölçümü

Bu çalışmada CAMELS analizinin temel yöntemi olan 1-5 arası ölçek kullanmak yerine banka finansal performans puanı olarak ifade edilen birleşik bir endeks değeri kullanılmıştır. Banka finansal performans puanı hesaplamasında kullanılacak finansal oranlar ve performans hesaplamasında alacakları ağırlıkları tespit edilirken Tablo 4'te belirtilen konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar dikkate alınmıştır. Söz konusu 25 farklı finansal oran, bu oranlara verilen ağırlıklar ve bankacılık performansı ile ilişkilerinin yönleri Tablo 22' de gösterilmiştir.

Örneklem bankalarının 10 yıl ve 25 oran için elde edilen verilerinin yaklaşık %20'lik kısmı eksik veri niteliğindedir. Söz konusu veri eksikliğini gidermek için yaklaşık değer atama (imputasyon) yöntemi kullanılmıştır. Eksik verilerin yaklaşık değerler belirlenerek tamamlanması sürecinde birçok farklı yöntem kullanılabilmektedir. Söz konusu yöntemlerin çeşitli üstünlük ve zayıflıkları bulunmaktadır. Hangi yöntemin kullanılacağı genellikle; veri eksikliğinin rastlantısal olup olmaması, eksik verilerin veri setindeki diğer veriler ile istatistiksel olarak bir ilişkisi bulunup bulunmadığı, eksik

[298] KLOMP ve DE HAAN, a.g.m., s.85.

verilerin toplam veri kümesi içindeki payı gibi durumlar dikkate alınarak belirlenmektedir.[299]

Tablo 22: CAMELS Analizinde Kullanılacak Finansal Oranlar

Performans Bileşeni	Finansal Oran	Oran Ağırlığı	İlişkinin Yönü
Sermaye Yeterliliği (%20)	Ana Sermaye Yeterlilik Oranı (Tier 1)	25%	+
	Sermaye Yeterlilik Oranı	25%	+
	Özkaynak / Toplam Aktifler	25%	+
	Özkaynak / Mevduat ve Kısa Vadeli Fonlar	25%	+
Aktif Kalitesi (%15)	Kredi Kayıp Rezervi / Toplam Krediler	25%	-
	Kredi Kayıp Karşılığı / Net Faiz Geliri	15%	-
	Kredi Kayıp Rezervi / Takipteki Krediler	20%	+
	Sorunlu Krediler / Toplam Krediler	25%	-
	(Zarara Atılan Krediler- Tahsilatlar)/ Ortalama Brüt Krediler	15%	-
Yönetim Kalitesi (%15)	Faiz Dışı Gelirler / Ortalama Aktifler	25%	+
	Faiz Dışı Giderler / Ortalama Aktifler	25%	-
	Vergi Öncesi Olağandışı Gelirler / Ortalama Varlıklar	20%	+
	Maliyet Gelir Oranı	30%	-
Karlılık / Etkinlik (%15)	Net Faiz Marjı	25%	+
	Net Kar / Ortalama Aktifler	25%	+
	Ortalama Aktif Getirisi (ROAA)	25%	+
	Ortalama Özkaynak Getirisi (ROAE)	25%	+
Likidite (%20)	Bankalara Verilen Borç / Bankalardan Alınan Borç	20%	+
	Net Krediler / Mevduat ve Kısa Vadeli Fonlar	20%	-
	Likit Aktifler/ Mevduat ve Kısa Vadeli Fonlar	30%	+
	Likit Aktifler / (Mevduat + Krediler)	30%	+
Piyasa Risklerine Duyarlılık (%15)	Mevduat / Türev Araçlar Dışındaki Fonlar	25%	+
	Menkul Kıymetler / Toplam Aktifler	25%	-
	Aktiflerin Gerçeğe Uygun Değeri/Aktiflerin Defter Değeri	25%	+
	Alım Satım Gelirleri/Faaliyet Gelirleri	25%	-

Performans puanlarının doğru bir şekilde hesaplanabilmesi için; kutu grafiği (box plot) yöntemi kullanılarak uç değerler (outliers) veri setinden temizlenmiştir. Daha sonrasında eksik verileri tamamlamak amacıyla çoklu imputasyon yöntemi

[299] Kristian KLEINKE ve Diğerleri, "Efficient Ways to Impute Incomplete Panel Data", **AStA Advances in Statistical Analysis,** Vol.95, No.4, (2011), s.353.

uygulanmıştır. Bu iki aşamadan sonra banka finansal performans puanları aşağıda detaylı olarak anlatılan aşamalar izlenerek hesaplanmıştır.

1. Finansal performans puanının hesaplanmasında kullanılan 25 finansal oranın, analiz döneminde yer alan her yıla ait tüm örneklem ortalamaları hesaplanmış ve bu değerler ilgili finansal oranın referans değerleri olarak kabul edilmiştir.
2. Bankalara ait finansal oranlar ilgili yıl referans değerlerine bölünüp 100 ile çarpılmış ve ilgili finansal oranın endeks değerlerine ulaşılmıştır.
3. Daha sonra bulunan bu değer söz konusu finansal oranın banka finansal performansı ile korelasyonu da dikkate alınarak sapma değerler hesaplanmıştır. Sapma değerler hesaplanırken ilgili oranın banka performansı ile ilişkisi pozitif yönde ise endeks değerinden 100 çıkarılmış, negatif yönde ise 100'den endeks değeri çıkarılmıştır.
4. Her bir finansal orana verilen ağırlık ile ilgili finansal oranın sapma değeri çarpılmış ve ağırlıklı sapma değerlerine ulaşılmıştır.
5. CAMELS analizinin 6 alt bileşenine ilişkin toplam ağırlıklı sapma değerleri ilgili bileşeni oluşturan finansal oranların ağırlıklı sapma değerleri toplanarak hesaplanmıştır.
6. Her bir alt bileşene verilen ağırlık ile ilgili alt bileşenin toplam ağırlıklı sapma değeri çarpılıp bulunan değerler toplanarak her bir bankaya ilişkin ilgili yıl finansal performans puanı hesaplanmıştır.
7. Ülke performans puanları söz konusu ülkede faaliyet gösteren bankaların ilgili yıl performans puanlarının aritmetik ortalaması alınarak hesaplanmıştır.

Hesaplanan banka genel finansal performans puanı ve söz konusu puanın 6 alt bileşenine ilişkin puanlar bu çalışmada bağımlı değişken olan banka performans ölçütleri olarak kullanılmıştır.

4.4. Analiz Yöntemi: Dinamik Panel Veri Modelleri

Bankacılık düzenlemelerinin CAMELS analizi ile hesaplanan finansal performans puanı ve söz konusu puanı oluşturan alt bileşenler üzerinde etkisi 6 ana düzenleme konusuna göre ayrı ayrı incelenmiştir. Analiz çalışmasında dinamik panel tahmin yöntemlerinden biri olan Arellano ve Bover (1995)[300] ve Blundell ve Bond (1998)[301] tarafından geliştirilen sistem genelleştirilmiş momentler yöntemi tahmincisi (system generalized method of moments / system GMM estimator) kullanılmıştır. Dinamik modeller bağımlı değişkenin zaman içindeki dinamik etkilerini de yansıtan, bağımlı değişkenin gecikmeli değerlerinin bağımsız değişken olarak yer aldığı modeller olarak bilinmektedir. Dinamik panel veri modeli aşağıdaki gibi formüle edilebilmektedir:

$$\boldsymbol{y_{it} = a y_{i,t-1} + \beta x'_{i,t} + n_i + v_{i,t} + \varepsilon_{i,t}}$$

Modelde y_{it} bağımlı değişkeni, $a y_{i,t-1}$ bağımlı değişkenin gecikmeli değerini, $\beta x'_{i,t}$ bağımsız değişkenleri, n_i, gözlenemeyen bireysel etkileri, $v_{i,t}$ gözlenemeyen zamana özgü etkileri, ε_{it}ise hata terimini göstermektedir. Modelde n_i ile $v_{i,t}$'nin sabit olduğu varsayılmaktadır.

Dinamik modellerde bağımlı değişkenin gecikmeli değeri ile hata terimi arasında korelasyon bulunması, en küçük kareler yöntemlerinin kullanılması durumunda tutarsız sonuçlar ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçmek amacıyla dinamik panel analizi yapılırken sistem GMM yöntemi kullanılmıştır. Sistem GMM yöntemi, basit varsayımlara dayandığından ve uygulanması kolay olduğundan dolayı dinamik modellerde sıklıkla kullanılmaktadır. Ayrıca dengeli olmayan panel veri seti ile yapılan analizlerde sistem GMM kullanılması etkin araç değişken tahmincisi elde edilmesini sağladığından önerilmektedir. [302] Sistem GMM yönteminde, fark GMM

[300] Manuel ARELLANO ve Olympia BOVER, "Another Look at the Instrumental Variable Estimation of Error-components Models", **Journal of Econometrics**, Vol.68, No.1, (1995), ss.29-51.
[301] Richard BLUNDELL ve Stephen BOND, "Initial Conditions and Moment Restrictions in Dynamic Panel Data Models", **Journal of Econometrics**, Vol.87, No.1, (1998), ss.115-143.
[302] Badi H. BALTAGI, **Econometric Analysis of Panel Data**, 4.Basım, England: John Wiley & Sons, 2008, ss.135-145.

yöntemindeki gibi t döneminden t-1 döneminin farkının alınması yerine, değişkenlerin tüm olası gelecek değerlerinin ortalamalarının farkı alındığından birinci farklar yönteminden kaynaklanan veri kaybı en aza indirilmektedir.[303]

Bu tez çalışmasında, ekonometrik analizler Stata programı yardımıyla gerçekleştirilmiş ve Roodman (2009) tarafından yazılan kod kullanılmıştır.[304] Analizler yapılmadan önce, modellerde yer alan bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusallık (multicollinearity) olup olmadığı varyans artış faktörü (varyans inflation factor -VIF) kullanılarak incelenmiştir. Literatürde varyans artış faktörünün 4, 5 ya da 10'un üstünde olması durumunda çoklu doğrusallık problemi olduğunu ortaya koyan kurallar bulunmaktadır.[305] Yapılan çalışmalarda çoklu doğrusallık problemi bu kurallardan herhangi biri dikkate alınarak yorumlanmıştır. Ek 2'de yer alan VIF değerleri kontrol edildiğinde; kamu denetimi ve gözetimi düzenlemelerine ilişkin modellerdeki değişkenlerin en yüksek VIF değerinin 6.76 olduğu görülmüştür. Diğer modellerde bu derece yüksek değerler oluşmadığı için bu modele özgü olarak VIF<10 kuralı kullanılmış ve çoklu doğrusallık olmadığı kabul edilmiştir. Tasarruf mevduatının korunması düzenlemelerine ilişkin modellerdeki değişkenlerin en yüksek VIF değerinin 4.73, faaliyet kısıtlamalarına ilişkin modellerdeki değişkenlerin en yüksek VIF değerinin ise 4.40 olduğu görülmüştür. Söz konusu modellerde VIF<5 kuralı dikkate alınmış ve çoklu doğrusallık problemi olmadığı kabul edilmiştir.

Daha sonra banka performans puanı ve söz konusu puanı oluşturan alt bileşenlerin her biri bağımlı değişkenler olarak ayrı ayrı modellere konulmuştur. 6 ana başlıktaki düzenlemelerin her bir bağımlı değişken üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu şekilde toplam 7 bağımlı değişken (performans puanı ve söz konusu puanı oluşturan 6 alt bileşen

---

[303] Richard BLUNDELL ve Stephen BOND, "GMM Estimation with Persistent Panel Data: An Application to Production Functions", **Econometric Reviews**, Vol.19, No.3, (2000), ss.331-339.
[304] David ROODMAN, "How to Do xtabond2: An Introduction to Difference and System GMM in Stata", **The Stata Journal**, Vol.9, No.1, (2009), ss.86-136.
[305] Robert M. O'BRIEN, "A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factors" **Quality & Quantity**, Vol.41, No.5, (2007), s.684.; Joe F. HAIR, Christian M. RINGLE ve Marko SARSTEDT, "PLS-SEM: Indeed a Silver Bullet", **Journal of Marketing Theory and Practice**, Vol.19, No.2, (2011), s.145.

puanı) üzerinde 6 ana düzenleme grubunun etkileri araştırılmıştır. Analizlerde makro, sektörel ve bankaya özgü kontrol değişkenlerine de yer verilmiştir. Toplamda 42 farklı model üzerinde GMM analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz edilen modeller düzenleme konusu bazında aşağıda gösterilmiştir.

1. Bankacılık sektörüne giriş düzenlemelerinin banka performanslarına etkisi aşağıdaki modelle ölçümlenmiştir.

$$\boldsymbol{y_{s,i,t} = ay_{s,i,t-1} + \beta_1 Nonbankfin_own_bank_{i,t} + \beta_2 limit_foreign_bank_{i,t} + \beta_3 entr_bank_req_{i,t} + \beta_x Control\,Variables_{i,t} + n_i + v_{i,t}} + \varepsilon_{i,t}$$

2. Faaliyet kısıtlamalarına ilişkin düzenlemelerin banka performanslarına etkisi aşağıdaki modelle ölçümlenmiştir.

$$\boldsymbol{y_{s,i,t} = ay_{s,i,t-1} + \beta_1 secur_act_{i,t} + \beta_2 secur_act_{i,t} + \beta_3 real_act_{i,t} + \beta_4 own_firm_{i,t} + \beta_x CVs_{i,t} + n_i + v_{i,t}} + \varepsilon_{i,t}$$

3. Sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelerin banka performanslarına etkisi aşağıdaki modelle ölçümlenmiştir.

$$\boldsymbol{y_{s,i,t} = ay_{s,i,t-1} + \beta_1 ovr_cap_string_{i,t} + \beta_2 init_cap_strin_{i,t} + \beta_x CVs_{i,t} + n_i + v_{i,t}} + \varepsilon_{i,t}$$

4. Tasarruf mevduatının korunmasına ilişkin düzenlemelerin banka performanslarına etkisi aşağıdaki modelle ölçümlenmiştir.

$$\boldsymbol{y_{s,i,t} = ay_{s,i,t-1} + \beta_1 depo_insur_pow_{i,t} + \beta_2 depo_insur_fund_{i,t} + \beta_3 Funding_insured_{i,t} + \beta_4 MoralHazard_{i,t} + \beta_x CVs_{i,t} + n_i + v_{i,t}} + \varepsilon_{i,t}$$

5. Bağımsız denetim ve özel izleme düzenlemelerinin banka performanslarına etkisi aşağıdaki modelle ölçümlenmiştir.

$$y_{s,i,t} = a y_{s,i,t-1} + \beta_1 PrivateMonitoring_{i,t} + \beta_2 ExAudit_{i,t} + \beta_3 FS_Transparency_{i,t} + \beta_4 AccPractices_{i,t} + \beta_5 ExRating_CreditMonitoring_{i,t} + \beta_x CVs_{i,t} + n_i + v_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

6. Kamu denetimi ve gözetimine ilişkin düzenlemelerin banka performanslarına etkisi aşağıdaki modelle ölçümlenmiştir.

$$y_{s,i,t} = a y_{s,i,t-1} + \beta_1 Sup_Power_{i,t} + \beta_2 Prmpt_Corr_Pwr_{i,t} + \beta_3 Restruc_Pwr_{i,t} + \beta_4 Insolv_Pwr_{i,t} + \beta_5 Sup_Forbear_{i,t} + \beta_6 Sup_Tenure_{i,t} + \beta_7 Sup_Ind_Overall_{i,t} + \beta_x CVs_{i,t} + n_i + v_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

Söz konusu modellerde;

i = analiz edilen 1649 bankanın her birini,

t = 2008-2017 yılları arasında ilgili verinin ait olduğu yılı,

s = {bank_score, C,A,M,E,L,S} değerlerinden herhangi birini alan banka performans skorunu,

$\boldsymbol{CVs}$ = {CPI, Growth, Governance, Concentration, Bank Size, Listed} değerlerini alan kontrol değişkenlerini göstermektedir. Diğer değişkenlerin tanımları Tablo 20'de belirtilmiş, ne şekilde hesaplandıkları Ek 1'de detaylı olarak açıklanmıştır.

Bu tez çalışmasında incelenecek olan bankacılık düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerinde nasıl etki yaratacağı konusunda herhangi bir hipotez kurulamamıştır. Analiz edilecek 42 ekonometrik modelin her birinde bir düzenleme setinin banka performansın bir boyutu üzerindeki etkisinin ele alınacak olması gerek düzenleme setlerinin gerekse de performans boyutlarının farklı olması tek bir hipotez kurmayı oldukça zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, bankacılık sektörü düzenlemelerine ilişkin iki temel görüş olan kamu yararı görüşü ve kişisel menfaat görüşünden birine yakın durulmamış, bazı düzenlemelerin kamu yararı görüşü savunucularının bazı

düzenlemelerin de kişisel menfaat görüşü savunucularının iddia ettikleri yönde sonuçlar vereceği düşünülmüştür.

4.5. Bulgular

Sonuçların incelenmesinden önce modellerde kullanılan araç değişkenlerin geçerli olup olmadığı Hansen testi ile kontrol edilmiştir. Ayrıca modelde otokorelasyon problemi bulunup bulunmadığı Arellano ve Bond (1991) tarafından önerilen 1. ve 2. Sıra otokorelasyon testleri ile de sınanmıştır.[306] Dinamik panel veri modellerinden modelin kendi yapısı dolayısıyla 1. sıra otokorelasyon değerine çok fazla rastlanmaktadır. Bu nedenle 2. sıra otokorelasyonun istatistiksel olarak önemsiz olması durumunda 1. sıra otokorelasyon göz ardı edilmektedir.[307] Söz konusu testlerde, p-olasılık değeri 0,05 değerinden büyük ise araç değişkenlerin geçerli olduğu ve modelde otokorelasyon problemi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Düzenlemelerin banka performansları üzerindeki etkileri değerlendirilmeden önce kontrol değişkeni olarak kullanılan makroekonomik, sektörel ve bankaya özgü değişkenlerin banka performansları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu tez çalışmasının ilgilendiği temel konu düzenlemelerin banka performansları üzerindeki etkileri olduğundan, modellerin çıktıları değerlendirilirken kontrol değişkenleri ayrıca değerlendirilmeyecektir.

Ülkedeki ekonomik büyüme ve bankacılık performansları arasındaki ilişki incelendiğinde; büyümenin banka genel finansal performanslarını olumlu etkilediği, performansın alt bileşenlerinden aktif kalitesi, yönetim kalitesi ve karlılık ile genellikle pozitif, sermaye yeterliliği ve likidite ile genellikle negatif ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik büyüme ve bankacılık performansları arasındaki pozitif ilişki olduğu yönündeki tespit literatürdeki diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

---

[306] Manuel ARELLANO ve Stephen BOND, "Some Tests of Specification for Panel Data: Monte Carlo Evidence and an Application to Employment Equations", **The Review of Economic Studies**, Vol.58, No.2, (1991), ss.277-297.
[307] Manuel ARELLANO, **Panel Data Econometrics**, Oxford: Oxford University Press, 2003, s.121.

Büyümenin banka sermaye yeterliliği ve likidite üzerindeki negatif etkisinin, ekonomik büyümeye paralel olarak kredilerini arttıran bankaların likitlerinin azalmasından ve hızla büyüyen aktifleri karşısında yeterli düzeyde sermaye büyümesi gerçekleştirememelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Enflasyon oranı ile banka performansları arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişki tespit edilmiştir. Enflasyon oranındaki artışın faiz oranlarında artışa neden olması, dolayısıyla da bankacılık hizmetlerine olan talebin düşmesinin bu duruma neden olduğu düşünülmektedir.

Ülkedeki kurumsallaşma düzeyi ile bankaların genel finansal performansı arasında negatif ilişki olduğu elde edilen bir başka bulgu olmuştur. Kurumsallaşmanın performansın alt bileşenleri üzerindeki etkileri incelendiğinde ise; sermaye yeterliliğiyle arasında pozitif, diğer alt bileşenlerle arasında ise negatif ilişki olduğu anlaşılmıştır. Bir başka deyişle, kurumsallaşmanın artması banka genel performanslarını ve performansın 5 alt bileşenini düşürürken sermaye yeterliliğini ise yükseltmektedir. Kurumsallaşmanın artmasının performansın düşmesine neden olduğu yönündeki bulgular, Demirgüç-Kunt ve diğerleri (2003) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir.[308]

Bankacılık sektöründe birkaç büyük bankanın faaliyet göstermesi sektördeki yoğunlaşma düzeyinin yüksek, rekabet düzeyinin ise düşük olması anlamına gelmektedir. Yoğunlaşma düzeyinin yüksek olmasının, sektörde faaliyet gösteren bankaların istikrarlarını olumlu etkilediği ve ölçek ekonomisinden faydalanıp karlılıklarını ve performanslarını arttırdıklarını ortaya koyan çalışmalara[309] paralel olarak bu tez çalışmasında da bankacılık sektöründeki yoğunlaşma düzeyinin artmasının banka performanslarının artmasına neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

[308] DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, World Bank Policy Research Working Paper No.3030, ss.26-27.
[309] CORNETT ve TEHRANIAN, a.g.m., s.2.; DEMİRGÜÇ-KUNT ve HUIZINGA, The World Bank Economic Review, ss.405-407.

Banka büyüklüğü ve borsaya kote olmanın banka performansları üzerindeki etkileri incelendiğinde, beklentinin aksine her iki değişkenin de performans üzerinde negatif etki yarattığı tespit edilmiştir. Banka büyüklüğünün yönetim kalitesi üzerinde pozitif, diğer performans bileşenleri üzerinde ise negatif etki yarattığı bulgusuna ulaşılmıştır. Borsaya kote olunmasının ise tüm performans bileşenlerini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bankacılık düzenlemelerinin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri ilk olarak bankacılık sektörüne giriş düzenlemeleri açısından incelenmiştir. Bankacılık sektörüne giriş düzenlemeleri olarak; finans dışı şirketlerin bankalarda ortaklığı (Nonbankfin_own_bank), yabancıların bankacılık sektörüne girişi ya da bankalara ortak olma kısıtlamaları (Limit_foreign_bank) ve bankacılık sektörüne giriş için gereklilikler (entr_bank_req) olmak üzere 3 değişkenin performans üzerindeki etkisi kontrol edilmiştir. Analizler yapılmadan önce modellerde kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve Tablo 23'te yer alan değerlere göre değişkenler arasında çok düşük ya da düşük düzeyde korelasyon olduğu görülmüştür. Bu durum analizlerde kullanılan değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorunu olmadığı, söz konusu değişkenlerin bir arada kullanılmasının bir sorun teşkil etmeyeceği yönünde yorumlanmıştır. AR (2) test sonuçlarına göre p olasılık değeri Model 2 ve Model 7'de 0,05'ten küçük olduğundan söz konusu iki modelde otokorelasyon sorunu olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle söz konusu iki modelin sonuçları yanıltıcı olmamak açısından yorumlanmamıştır.

Ana modeller analiz edildikten sonra rafine edilmiş modellere ulaşmak amacıyla, istatistiksel olarak anlamsız sonuçlar veren değişkenler, p-olasılık değeri en yüksek olandan başlanarak tek tek modellerden çıkarılmıştır. Model 2 ve Model 4'teki değişkenler çıkarıldığında diğer değişkenlerin de sonuçlarının bozulduğu görülmeye başlanmıştır. Her ne kadar çoklu doğrusallık problemi olup olmadığı kontrol edilmiş olsa da bu durumun değişkenler arasında çoklu doğrusallık olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Kapsamlı ancak ikincil verilerle çalışılan modellerde, ne kadar güvenilir kaynaklardan temin edilmiş olsalar da kullanılan verilerin %100 doğru

olduğu kesin olmadığından, benzer sorunlar oluşabilmektedir. Modellerde istatistiksel olarak anlamsız sonuçlar veren bazı değişkenlerin diğer değişkenler üzerindeki yükü çekebildikleri göz önünde bulundurularak anlamsız olduğu görülen değişkenlerin de modellerde kalabileceği düşününülmüştür.

Bankacılık sektörüne giriş düzenlemeleri, kamu yararı görüşünü savunanlara göre; sektörde faaliyet gösteren bankaların istikrarını korumak ve bankacılık sistemini bozabilecek oyuncuların sektöre girişini engellemek gibi birtakım faydalar sağladığından çok sıkı uygulanmalıdır. Kişisel menfaat görüşünü savunanlar ise; sektöre girişin zorlaştırılması durumunda bankacılık sektöründe yoğunlaşma düzeyinin arttığı ve verimliliğin düştüğünü iddia etmektedirler. Korelasyon değerleri incelendiğinde; bankacılık sektörüne giriş düzenlemeleri ve sektör yoğunlaşma düzeyi (concentration) arasında pozitif ilişki olduğu, sektöre girişin sıkılaştırılmasının bankacılık sektöründe yoğunlaşmayı arttırdığı görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan diğer bazı makalelerde de benzer sonuçlara ulaşılmıştır.[310] Bankacılık sektörüne giriş düzenlemelerinin banka performansı üzerindeki etkisi genellikle karlılık boyutu üzerinden incelenmiştir. Sektöre girişin kısıtlanmasının karlılığı arttırıcı ya da düşürücü etki yarattığı yönünde karşıt birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

Bankacılık lisans başvurularının yapılırken, banka kurmak isteyen kişi ya da kurumlardan birçok gerekliliği yerine getirmeleri talep edilmektedir. Tablo 24'te yer alan analiz sonuçlarına göre, söz konusu gereklilikler arttırılarak bankacılık sektörüne girişin zorlaştırılması sermaye yeterliliği ve likiditeyi arttırıcı, yönetim kalitesini ise düşürücü etki yaratmaktadır. Finans sektörü dışında faaliyet gösteren şirketlerin bankalara ortak olmalarının engellenmesi yoluyla da bankacılık sektörüne giriş zorlaştırılabilmektedir. Bu durumda banka genel finansal performansı, yönetim kalitesi ve likidite negatif, sermaye yeterliliği ise pozitif etkilenmektedir.

[310] CLAESSENS ve KLINGEBIEL, a.g.e., ss.35-36.

Ana modellerin sonuçlarına göre, yabancıların bankacılık sektörüne girişlerinin zorlaştırılması sermaye yeterliliğini olumlu etkilemekte, genel finansal performans ve performansın diğer alt bileşenleri üzerinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir etki yaratmamaktadır. Rafine modellerin sonuçlarına göre; yabancıların bankacılık sektörüne girişlerini zorlaştırıcı düzenlemelerin banka karlılıkları üzerinde olumlu etki yarattığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde, yabancıların bankacılık sektörüne girişinin kısıtlanmasının mevcut bankaları olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

Tablo 23: Pearson Korelasyon Değerleri (Bankacılık Sektörüne Giriş)

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
(1) c	1,000															
(2) a	**-0,043**	1,000														
(3) m	**0,389**	**0,183**	1,000													
(4) e	**0,437**	**0,113**	0,850	1,000												
(5) l	**0,339**	0,016	**0,016**	0,005	1,000											
(6) s	**-0,038**	-0,006	-0,003	**0,056**	**0,028**	1,000										
(7) bank_score	**0,620**	**0,286**	**0,802**	**0,835**	**0,382**	**0,285**	1,000									
(8) nonbankfin_own_b~k	-0,007	**0,095**	0,004	-0,003	**-0,149**	-0,010	**-0,035**	1,000								
(9) limit_foreign_bank	**-0,156**	**0,071**	-0,009	-0,018	**-0,155**	0,017	**-0,082**	**-0,027**	1,000							
(10) entr_bank_req	**0,170**	**-0,125**	**-0,024**	**0,027**	**0,138**	**0,057**	**0,078**	**-0,052**	**-0,215**	1,000						
(11) governance	**-0,110**	**0,074**	-0,002	**-0,056**	**-0,211**	**-0,146**	**-0,135**	**0,111**	**0,260**	**-0,240**	1,000					
(12) growth	**-0,218**	**0,280**	**0,063**	0,016	**-0,190**	0,016	-0,025	**0,095**	**0,237**	**-0,286**	**0,064**	1,000				
(13) cpi	**0,118**	**-0,187**	**-0,093**	**-0,058**	**0,177**	**0,057**	**0,003**	**0,024**	**-0,099**	**0,228**	**-0,355**	**-0,349**	1,000			
(14) concentration	0,013	**-0,043**	-0,016	0,015	**-0,063**	**-0,068**	**-0,038**	**0,223**	**0,193**	**0,031**	**0,487**	**-0,116**	**-0,132**	1,000		
(15) size	**-0,397**	**0,106**	**0,149**	**0,044**	**-0,389**	**-0,134**	**-0,159**	**0,156**	**0,272**	**-0,221**	**0,253**	**0,350**	**-0,311**	**0,197**	1,000	
(16) listed	**-0,164**	**-0,111**	-0,010	0,007	**-0,256**	**0,028**	**-0,127**	**0,068**	**0,034**	-0,010	**-0,052**	0,017	0,013	-0,004	**0,340**	1,000

Koyu renkli değerler, %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı korelasyon değerlerini göstermektedir.

Tablo 24: Bankacılık Sektörüne Giriş Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları

Bankacılık Sektörüne Giriş	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
nonbankfin_own_bank	**-2,517 (0,06)***	**2,955 (0,02)****	-0,917 (0,66)	**-5,749 (0,00)*****	-4,871 (0,22)	**-3,450 (0,00)*****	**-3,749 (0,05)****
limit_foreign_bank	-0,346 (0,58)	**0,836 (0,05)***	**-2,295 (0,01)*****	-1,577 (0,26)	2,839 (0,17)	-1,273 (0,13)	2,045 (0,41)
entr_bank_req	2,048 (0,31)	**1,867 (0,02)****	0,096 (0,91)	**-3,596 (0,09)***	3,927 (0,45)	**3,073 (0,01)*****	3,019 (0,13)
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,602 (0,01)*****	**0,884 (0,00)*****	**0,859 (0,00)*****	**0,672 (0,01)****	0,452 (0,11)	**0,593 (0,00)*****	**0,715 (0,00)*****
Governance	**-1,837 (0,01)*****	**0,327 (0,04)****	**-1,284 (0,00)*****	**-1,756 (0,01)*****	**-3,720 (0,00)*****	**-1,761 (0,01)*****	**-2,501 (0,08)***
Growth	**0,848 (0,00)*****	**-0,400 (0,01)*****	**2,378 (0,00)*****	**1,200 (0,01)*****	**2,478 (0,00)*****	**-0,633 (0,01)*****	0,631 (0,27)
CPI	**-0,091 (0,09)***	-0,034 (0,25)	-0,081 (0,17)	-0,078 (0,52)	**-0,368 (0,06)***	-0,007 (0,81)	0,011 (0,85)
Concentration	**0,196 (0,00)*****	0,022 (0,63)	**0,237 (0,00)*****	0,177 (0,21)	**0,320 (0,02)****	**0,206 (0,01)*****	**0,123 (0,07)***
Size	-1,216 (0,455)	-2,266 (0,162)	-0,360 (0,546)	4,818 (0,175)	-0,770 (0,838)	**-2,305 (0,01)****	-3,456 (0,16)
Listed	**-5,008 (0,03)****	0,497 (0,72)	-2,951 (0,21)	-5,774 (0,14)	2,628 (0,72)	**-10,541 (0,00)*****	**3,982 (0,09)***
Testler							
Gözlem Sayısı	4776	4776	4776	4776	4776	4776	4776
F İstatistiği	0	0	0	0	0	0	0
Grup/Enstrüman Sayısı	854/11	854/11	854/11	854/11	854/11	854/11	854/11
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,536	0,642	0,013	0,289	0,887	0,105	0,049
Hansen Testi (p-değeri)	0,270	0,196	0,056	0,711	0,066	0,381	0,206

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Tablo 24 (Devamı)

Bankacılık Sektörüne Giriş	Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)	Model 2 Bağımlı Değişken (C)	Model 3 Bağımlı Değişken (A)	Model 4 Bağımlı Değişken (M)	Model 5 Bağımlı Değişken (E)	Model 6 Bağımlı Değişken (L)	Model 7 Bağımlı Değişken (S)
Bağımsız Değişkenler							
nonbankfin_own_bank	**-3,022 (0,00)*** **					**-2,187 (0,01)*** **	**-2,243 (0,09)***
limit_foreign_bank			**-2,793 (0,00)*** **		**5,496 (0,02)** **		
entr_bank_req						**2,428 (0,00)*** **	
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,644 (0,00)*** **		**0,875 (0,00)*** **		**0,518 (0,02)** **	**0,612 (0,00)*** **	**0,649 (0,00)*** **
Governance	**-1,568 (0,01)*** **		**-0,674 (0,01)*** **		**-3,857 (0,00)*** **	**-1,821 (0,00)*** **	**-2,550 (0,08)***
Growth	**0,731 (0,00)*** **		**2,389 (0,00)*** **			**-0,704 (0,00)*** **	
CPI					**-0,270 (0,00)*** **		
Concentration	**0,113 (0,00)*** **		**0,255 (0,00)*** **		**0,251 (0,01)** **	**0,189 (0,00)*** **	**0,106 (0,03)** **
Size			**-1,645 (0,00)*** **			**-2,500 (0,01)** **	
Listed	**-5,981 (0,01)** **					**-10,407 (0,00)*** **	
Testler							
Gözlem Sayısı	5145		7316		7345	5038	6719
F İstatistiği	0,000		0,000		0,000	0,000	0,000
Grup/Enstrüman Sayısı	874/7		1490/7		1491/6	864/9	1396/5
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,313		0,002		0,925	0,047	0,075
Hansen Testi (p-değeri)	0,128		0,115		0,067	0,500	0,069

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Faaliyet kısıtlamaları, bankacılık sektörünün kontrol altına alınması noktasında en fazla uygulanan düzenleme konularından bir başkasıdır. Kamu yararı görüşünü savunanlar faaliyet kısıtlamalarının bankacılık sektörünü olumlu etkilediği iddia etmekte, kişisel menfaat görüşünü savunanlar ise faaliyet kısıtlamalarının bankacılık sektöründe birçok olumsuzluk yarattığını belirtmektedirler. Faaliyet kısıtlamaları temel olarak; bankaların mevduat toplama ve kredi kullandırma gibi asli faaliyetleri dışındaki birtakım faaliyetleri ne ölçüde yapabileceklerine ilişkin düzenlemelerle ortaya konulmaktadır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalara paralel olarak bu tez çalışmasında faaliyet kısıtlamaları bankaların; menkul kıymet faaliyetleri (real_act), sigorta faaliyetleri (insur_act) ve gayrimenkul faaliyetlerini (real_act) ne kapsamda gerçekleştirebildikleri ve finans dışı şirketlere ortak olmaları (own_firm) konusunda ne tür engeller bulunduğunu gösteren değişkenler kullanılarak ele alınmıştır. Tablo 25'te yer alan korelasyon sonuçlarına göre, değişkenler arasında yüksek korelasyon olması gibi bir duruma rastlanılmamıştır.

Ana modellerin Tablo 26'da yer alan analiz sonuçlarına göre; bankaların menkul kıymet ve gayrimenkul faaliyetlerini gerçekleştirmesinin kısıtlanması banka genel finansal performansı ve diğer performans bileşenleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki yaratmamaktadır. Sigorta faaliyetlerinin kısıtlanması ise, banka genel finansal performansını ve yönetim kalitesini alt bileşenini olumlu etkilemektedir. Bankaların finans sektörü dışında faaliyet gösteren şirketlere ortak olması konusundaki kısıtlamaların banka genel finansal performansı üzerinde olumsuz etki yarattığı tespit edilmiştir.

Analizler gerçekleştirildikten sonra istatistiksel olarak anlamsız sonuçlar veren değişkenler modellerden çıkarılarak rafine edilmiş modellere ulaşılmaya çalışılmıştır. Model 4, Model 5 ve Model 7'de rafine edilmiş modellere ulaşılamamıştır. Model 3 ve Model 6'da ise AR (2) testi sonuçlarına göre değişkenler arasında otokorelasyon olabileceği görülmüştür. Sadece Model 1'e ilişkin rafine edilmiş modelin sonuçları incelendiğinde, sigortacılık faaliyetlerinin kısıtlanmasına yönelik düzenlemelerin banka performansının artışına neden olduğu anlaşılmıştır. Faaliyet kısıtlamalarının banka performansları üzerindeki etkilerinin çok kısıtlı olmakla birlikte olumlu yönde olduğu kanaatine varılmıştır.

Tablo 25: Pearson Korelasyon Değerleri (Faaliyet Kısıtlamaları)

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
(1) c	1,000																
(2) a	**-0,043**	1,000															
(3) m	**0,389**	**0,183**	1,000														
(4) e	**0,437**	**0,113**	**0,850**	1,000													
(5) l	**0,339**	0,016	0,016	0,005	1,000												
(6) s	**-0,038**	-0,006	-0,003	**0,056**	**0,028**	1,000											
(7) bank_score	**0,620**	**0,286**	**0,802**	**0,835**	**0,382**	**0,285**	1,000										
(8) secur_act	**-0,259**	**0,285**	**0,052**	-0,005	**-0,216**	0,005	**-0,062**	1,000									
(9) insur_act	**-0,173**	**0,122**	**0,035**	-0,008	**-0,155**	**-0,037**	**-0,068**	**0,549**	1,000								
(10) real_act	**-0,269**	**0,243**	**0,057**	-0,005	**-0,273**	-0,013	**-0,088**	**0,756**	**0,676**	1,000							
(11) own_firm	**-0,221**	**0,250**	**0,056**	-0,011	**-0,234**	-0,001	**-0,070**	**0,720**	**0,390**	**0,785**	1,000						
(12) governance	**-0,110**	**0,074**	-0,002	**-0,056**	**-0,211**	**-0,146**	**-0,135**	**0,180**	**0,514**	**0,371**	**0,142**	1,000					
(13) growth	**-0,218**	**0,280**	**0,063**	0,016	**-0,190**	0,016	**-0,025**	**0,610**	**0,273**	**0,574**	**0,549**	**0,064**	1,000				
(14) cpi	**0,118**	**-0,187**	**-0,093**	**-0,058**	**0,177**	**0,057**	0,003	**-0,355**	**-0,322**	**-0,319**	**-0,164**	**-0,355**	**-0,349**	1,000			
(15)concentration	0,013	**-0,043**	-0,016	0,015	**-0,063**	**-0,068**	**-0,038**	0,013	**0,242**	**0,037**	**-0,072**	**0,487**	**-0,116**	**-0,132**	1,000		
(16) size	**-0,397**	**0,106**	**0,149**	**0,044**	**-0,389**	**-0,134**	**-0,159**	**0,408**	**0,246**	**0,433**	**0,399**	**0,253**	**0,350**	**-0,311**	**0,197**	1,000	
(17) listed	**-0,164**	**-0,111**	-0,010	0,007	**-0,256**	**0,028**	**-0,127**	**0,027**	-0,014	**0,119**	**0,144**	**-0,052**	0,017	0,013	-0,004	**0,340**	1,000

Koyu renkli değerler, %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı korelasyon değerlerini göstermektedir.

Tablo 26: Faaliyet Kısıtlama Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları

Faaliyet Kısıtlamaları	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
secur_act	0,789 (0,25)	0,674 (0,22)	**2,714 (0,01)*** **	-1,473 (0,30)	0,373 (0,86)	**1,657 (0,03)** **	2,053 (0,167)
insur_act	**2,338 (0,03)** **	-0,643 (0,41)	**3,057 (0,02)** **	**3,964 (0,02)** **	2,175 (0,55)	1,989 (0,15)	0,385 (0,87)
real_act	0,228 (0,88)	0,302 (0,63)	**-3,728 (0,01)*** **	-1,510 (0,32)	3,657 (0,49)	-0,857 (0,31)	3,068 (0,25)
own_firm	**-1,382 (0,05)** **	0,660 (0,11)	-0,971 (0,27)	-0,384 (0,66)	-3,788 (0,11)	**-1,786 (0,03)** **	-2,227 (0,21)
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,624 (0,00)*** **	**0,861 (0,00)*** **	**0,843 (0,00)*** **	**0,706 (0,00)*** **	**0,522 (0,05)** **	**0,658 (0,00)*** **	**0,719 (0,00)*** **
Governance	**-2,385 (0,01)** **	0,222 (0,39)	**-1,133 (0,00)*** **	**-1,873 (0,03)** **	**-4,459 (0,00)*** **	**-2,299 (0,00)*** **	-2,833 (0,15)
Growth	**0,667 (0,00)*** **	**-0,509 (0,00)*** **	**2,333 (0,000)*** **	**1,156 (0,01)*** **	**1,986 (0,000)*** **	**-0,664 (0,00)*** **	0,148 (0,79)
CPI	-0,049 (0,15)	0,029 (0,20)	**-0,077 (0,04)** **	-0,165 (0,19)	**-0,222 (0,05)** **	0,024 (0,32)	0,061 (0,39)
Concentration	**0,214 (0,00)*** **	0,078 (0,21)	**0,199 (0,00)*** **	0,098 (0,42)	**0,403 (0,00)*** **	**0,179 (0,01)*** **	**0,189 (0,02)** **
Size	**-1,535 (0,03)** **	-1,034 (0,12)	**-1,295 (0,01)*** **	0,936 (0,69)	-1,108 (0,50)	**-1,536 (0,02)** **	-2,936 (0,14)
Listed	-2,747 (0,17)	-0,559 (0,67)	-0,869 (0,66)	-1,165 (0,67)	6,585 (0,20)	**-8,330 (0,00)*** **	**3,506 (0,06)***
Testler							
Gözlem Sayısı	5779	5779	5779	5779	5779	5779	5779
F İstatistiği	0	0	0	0	0	0	0
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	922/12	922/12	922/12	922/12	922/12	922/12	922/12
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,335	0,565	0,003	0,213	0,812	0,035	0,032
Hansen Testi (p-değeri)	0,075	0,269	0,246	0,778	0,042	0,898	0,096

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Tablo 26 (Devamı)

Faaliyet Kısıtlamaları	Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)	Model 2 Bağımlı Değişken (C)	Model 3 Bağımlı Değişken (A)	Model 4 Bağımlı Değişken (M)	Model 5 Bağımlı Değişken (E)	Model 6 Bağımlı Değişken (L)	Model 7 Bağımlı Değişken (S)
Bağımsız Değişkenler							
secur_act			**2,400 (0,06)***			**2,046 (0,01)*****	
insur_act	**2,253 (0,05)****		**2,804 (0,04)****				
real_act			**-4,255 (0,00)*****				
own_firm		**0,993 (0,00)*****				**-1,014 (0,01)****	
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,635 (0,00)*****	**0,951 (0,00)*****	**0,853 (0,00)*****			**0,657 (0,00)*****	
Governance	**-2,200 (0,01)*****		**-0,643 (0,02)****			**-2,227 (0,00)*****	
Growth	**0,673 (0,00)*****	**-0,509 (0,00)*****	**2,496 (0,000)*****			**-0,750 (0,00)*****	
CPI							
Concentration	**0,202 (0,00)*****		**0,194 (0,00)*****			**0,201 (0,01)*****	
Size	**-1,251 (0,00)*****	**-0,158 (0,08)***	**-2,262 (0,00)*****			**-1,102 (0,02)****	
Listed						**-8,757 (0,00)*****	
Testler							
Gözlem Sayısı	7655	8767	7505			5779	
F İstatistiği	0,000	0,000	0,000			0,000	
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	1525/7	1522/5	1496/9			922/9	
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,275	0,273	0,001			0,041	
Hansen Testi (p-değeri)	0,051	0,336	0,146			0,872	

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Sermaye yeterliliği düzenlemeleri, denetleyici ve düzenleyici kurumların bankacılık sektörünü kontrol altında tutmak için en sık yararlandıkları düzenlemelerin başında gelmektedir. Söz konusu düzenlemelerin temel amacı, bankacılık sektörünün sağlamlığını ve istikrarını teminat altına almak olsa da banka performanslarına yansımaları farklı şekilde olabilmektedir.

Tablo 27'de yer alan korelasyon değerleri incelendiğinde; kuruluş sermayesine ilişkin düzenlemelerin (init_cap_strin) banka genel finansal performansı, sermayesi ve likiditesi ile istatistiksel olarak anlamlı düşük negatif korelasyona, aktif kalitesi, yönetim kalitesi ve karlılık ile düşük pozitif korelasyona sahip olduğu görülmüştür. Bankanın faaliyetlerini sürdürürken sahip olduğu genel sermayeye (ovr_cap_string) ilişkin düzenlemelerin ise, yine banka genel finansal performansı, sermayesi ve likiditesi ile istatistiksel olarak anlamlı düşük negatif korelasyona, aktif kalitesi ve piyasa risklerine duyarlılık boyutu ile düşük pozitif korelasyona sahip olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 28'de sermaye düzenlemelerinin banka finansal performansı üzerindeki etkilerine ilişkin analiz sonuçları yer almaktadır. Model 6'da AR(2) testine ilişkin p değeri, Model 7'de ise Hansen testi p değeri 0,05'ten düşük olduğundan söz konusu analiz sonuçları yanıltıcı olmaması açısından yorumlanmamıştır. Ana model sonuçlarına göre, bankanın genel sermayesine ilişkin düzenlemelerin sıkılaştırılması banka genel finansal performansını olumsuz etkilemekte, performansın alt bileşenleri üzerinde ise anlamlı bir etki oluşturmamaktadır. Rafine edilmiş modellerin sonuçlarına göre ise, bankanın genel sermayesine ilişkin düzenlemelerin sıkılaştırılması banka genel finansal performansı üzerinde anlamlı bir etki yaratmamakta, karlılık/etkinliği ise düşürücü etki yaratmaktadır.

Ana ve rafine edilmiş modellerin sonuçlarından görüldüğü üzere, kuruluş sermayesine ilişkin düzenlemelerin sıkılaştırılması banka genel finansal performansı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki yaratmamaktadır. Diğer taraftan kuruluş sermayesine ilişkin düzenlemelerin sıkılaştırılması durumunda, performansın alt bileşenlerinden sermaye ve karlılık/etkinlik boyutları olumlu etkilendiği analiz sonuçlarından anlaşılmıştır.

Tablo 27: Pearson Korelasyon Değerleri (Sermaye Yeterliliği)

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
(1) c	1,000														
(2) a	**-0,043**	1,000													
(3) m	**0,389**	**0,183**	1,000												
(4) e	**0,437**	**0,113**	**0,850**	1,000											
(5) l	**0,339**	0,016	0,016	0,005	1,000										
(6) s	**-0,038**	-0,006	-0,003	**0,056**	**0,028**	1,000									
(7) bank_score	**0,620**	**0,286**	**0,802**	**0,835**	**0,382**	**0,285**	1,000								
(8) ovr_cap_string	**-0,082**	**0,052**	0,015	0,012	**-0,155**	**0,074**	**-0,033**	1,000							
(9) init_cap_strin	**-0,083**	**0,044**	**0,034**	**0,026**	**-0,207**	0,013	**-0,054**	**0,489**	1,000						
(10) governance	**-0,110**	**0,074**	-0,002	**-0,056**	**-0,211**	**-0,146**	**-0,135**	**-0,127**	**0,112**	1,000					
(11) growth	**-0,218**	**0,280**	**0,063**	0,016	**-0,190**	0,016	**-0,025**	**0,321**	**0,198**	**0,064**	1,000				
(12) cpi	**0,118**	**-0,187**	**-0,093**	**-0,058**	**0,177**	**0,057**	0,003	**0,126**	**-0,034**	**-0,355**	**-0,349**	1,000			
(13) concentration	0,013	**-0,043**	-0,016	0,015	**-0,063**	**-0,068**	**-0,038**	**-0,361**	0,003	**0,487**	**-0,116**	**-0,132**	1,000		
(14) size	**-0,397**	**0,106**	**0,149**	**0,044**	**-0,389**	**-0,134**	**-0,159**	**0,024**	**0,235**	**0,253**	**0,350**	**-0,311**	**0,197**	1,000	
(15) listed	**-0,164**	**-0,111**	-0,010	0,007	**-0,256**	**0,028**	**-0,127**	**0,231**	**0,231**	**-0,052**	0,017	0,013	-0,004	**0,340**	1,000

Koyu renkli değerler, %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı korelasyon değerlerini göstermektedir.

Tablo 28: Sermaye Yeterliliği Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları

Sermaye Yeterliliği Düzenlemeleri	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
ovr_cap_string	**-0,826 (0,08)***	-0,411 (0,17)	-0,326 (0,56)	-0,560 (0,35)	-1,094 (0,34)	**-2,146 (0,02)****	1,325 (0,15)
init_cap_strin	2,786 (0,22)	**2,541 (0,05)****	-3,414 (0,20)	0,354 (0,91)	8,717 (0,17)	0,760 (0,49)	**4,984 (0,06)***
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,603 (0,00)*****	**0,760 (0,00)*****	**0,851 (0,00)*****	**0,701 (0,03)**,**	**0,504 (0,07)***	**0,689 (0,00)*****	**0,700 (0,00)*****
Governance	**-2,139 (0,01)*****	0,129 (0,70)	**-1,013 (0,00)*****	**-1,655 (0,09)***	**-4,876 (0,00)*****	**-1,635 (0,06)***	**-2,822 (0,06)***
Growth	**1,228 (0,00)*****	**0,551 (0,02)****	**2,892 (0,00)*****	0,673 (0,22)	**2,682 (0,01)*****	-0,018 (0,95)	0,770 (0,37)
CPI	0,005 (0,91)	**0,091 (0,01)*****	-0,025 (0,64)	-0,130 (0,44)	-0,225 (0,20)	**0,131 (0,00)*****	0,106 (0,17)
Concentration	**0,224 (0,00)*****	**0,174 (0,05)****	**0,302 (0,00)*****	0,100 (0,68)	**0,316 (0,09)***	0,086 (0,30)	**0,303 (0,00)*****
Size	**-2,103 (0,02)****	**-2,862 (0,01)*****	**-1,650 (0,01)****	1,071 (0,78)	-1,194 (0,68)	**-1,437 (0,04)****	**-5,476 (0,01)*****
Listed	**-5,608 (0,09)***	-2,152 (0,37)	-2,562 (0,35)	-3,036 (0,50)	-1,468 (0,761)	**-8,107 (0,06)***	1,557 (0,49)
Testler							
Gözlem Sayısı	3751	3751	3751	3751	3751	3751	3751
F İstatistiği	0	0	0	0	0	0	0
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	759/10	759/10	759/10	759/10	759/10	759/10	759/10
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,111	0,789	0,023	0,115	0,400	0,037	0,128
Hansen Testi (p-değeri)	0,162	0,163	0,143	0,511	0,097	0,790	0,047

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Tablo 28 (Devamı)

Sermaye Yeterliliği Düzenlemeleri	Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)	Model 2 Bağımlı Değişken (C)	Model 3 Bağımlı Değişken (A)	Model 4 Bağımlı Değişken (M)	Model 5 Bağımlı Değişken (E)	Model 6 Bağımlı Değişken (L)	Model 7 Bağımlı Değişken (S)
Bağımsız Değişkenler							
ovr_cap_string					**-3,162 (0,00)*** **	**-2,224 (0,01)** **	
init_cap_strin		**0,598 (0,04)** **	**-1,805 (0,09)***		**4,865 (0,07)***		
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)		**0,943 (0,00)*** **	**0,845 (0,00)*** **		**0,533 (0,00)*** **	**0,691 (0,00)*** **	
Governance			**-0,684 (0,02)** **		**-3,744 (0,00)*** **	**-1,392 (0,03)** **	
Growth		**-0,438 (0,02)** **	**2,537 (0,00)*** **		**2,669 (0,00)*** **		
CPI						**0,146 (0,00)*** **	
Concentration			**0,198 (0,00)*** **				
Size			**-1,810 (0,00)*** **			**-0,841 (0,03)** **	
Listed						**-8,71 (0,06)***	
Testler							
Gözlem Sayısı		7868	6884		6404	3751	
F İstatistiği		0,000	0,000		0,000	0,000	
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı		1531/6	1410/7		1307/6	759/7	
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)		0,238	0,003		0,508	0,036	
Hansen Testi (p-değeri)		0,058	0,062		0,250	0,780	

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Bankacılık sektörünün düzenleme alanlarından bir başkası tasarruf mevduatının korunmasına yönelik düzenlemelerdir. Birçok ülkede, mevduat sahiplerini ve bir bankanın finansal açıdan güçsüz duruma düşmesi karşısında bankacılık sektörünün genel istikrarını korumak amacıyla tasarruf mevduatı sigorta kapsamına alınmaktadır.[311] Söz konusu iki temel faydaya rağmen kişisel menfaat görüşünü savunanlar, tasarruf mevduatı sigortasının mevduat sahipleri tarafından yapılacak izleme faaliyetlerinin azalmasına ve bankacılık sektörünün daha istikrarsız bir yapıya ulaşmasına neden olduğunu iddia etmektedirler.[312]

Bu çalışmada tasarruf mevduatının korunmasına yönelik düzenlemeler 4 değişken ile incelenmiştir: Mevduat sigorta kuruluşunun gücü (depo_insur_pow), mevduat sigortası fon toplamı/toplam bankacılık varlıkları (depo_insur_fund) taarruf mevduatı sigorta sisteminin gücü ve kapsamını gösteren değişkenler olarak belirlenmiştir. Sigortalı mevduat toplamı/toplam bankacılık varlıkları (Funding_insured) ve ahlaki tehlikeyi azaltmaya yönelik çeşitli faktörler (MoralHazard) ise tasarruf mevduatın sigortalanması durumunda ortaya çıkan ahlaki tehlikenin etkisini ölçmek için kullanılan değişkenlerdir. Söz konusu değişkenlerin banka performansı üzerindeki etkileri incelenmeden önce Tablo 29'da yer alan Pearson korelasyon değerleri kontrol edilmiş, performans ölçütleri ve diğer bağımsız değişkenlerle düşük korelasyona sahip oldukları anlaşılmıştır.

Mevduat sigortası sisteminin gücü ve kapsamını gösteren değişkenlerin banka performansı üzerindeki etkileri incelendiğinde, Tablo 30'da yer alan analiz sonuçlarından da görüleceği üzere her iki değişkenin banka genel finansal performansı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmadığı tespit edilmiştir. Tablo 30'un devamı olarak yer alan rafine edilmiş modellerin sonuçlarına göre ise, mevduat sigortasının sahip olduğu fonların toplam bankacılık aktiflerine oranı arttıkça banka performansının düştüğü

[311] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.58.
[312] LAEVEN, a.g.m., s.220.

bulgusuna ulaşılmıştır. Mevduat sigortası kuruluşunun gücü ile bankaların sermaye yeterlilik performansı arasında ise pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Ahlaki tehlikeye yönelik değişkenlerden, ahlaki tehlikeyi azaltmaya yönelik çeşitli faktörlerin (MoralHazard) banka performansının hiçbir alt bileşeni üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı görülmüştür. Bankacılık mevduatının sigorta kapsamında kalan kısmının oranının (Funding_insured) ise likidite ve piyasa risklerine duyarlılık alt performans ölçütleri ile negatif ilişkili olduğu görülmüştür. Rafine edilmiş modellerde bu sonuçlara ek olarak, bankacılık mevduatının sigorta kapsamında kalan kısmının oranının sermaye yeterlilik performansı ile pozitif ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Bankacılık mevduatının sigorta kapsamında kalan kısmının oranı arttıkça ahlaki tehlike artmakta, finansal açıdan kötü durumda olan bankalar daha fazla mevduat toplayabilmekte, mevduat sahipleri paralarını yatırdıkları bankalara yönelik izleme ve takip faaliyetlerini azaltmaktadırlar. Finansal açıdan kötü durumda olan bankaların genellikle kısa vadeli mevduat toplayıp kredilere dönüştürmeleri likidite açısından zayıflamalarına neden olabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan bu tür bankaların, daha fazla mevduat toplayabilecek olmaları dolayısıyla güvenilirliklerinin olması gerekenden daha fazla olacağı ve daha fazla sermaye çekerek sermaye açısından güçlenebilecekleri kanaatine varılmıştır. Aktif kalitesinin bağımlı değişken olduğu Model 3'te AR(2) testi p değeri 0,05'ten düşük olduğundan modeldeki değişkenler arasında otokorelasyon problemi olabileceği düşünülmüş ve yanıltıcı olmaması açısından söz konusu modelin sonuçları yorumlanmamıştır.

Tablo 29: Pearson Korelasyon Değerleri (Tasarruf Mevduatının Korunması)

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
(1) c	1,000																
(2) a	**-0,043**	1,000															
(3) m	**0,389**	**0,183**	1,000														
(4) e	**0,437**	**0,113**	**0,850**	1,000													
(5) l	**0,339**	0,016	0,016	0,005	1,000												
(6) s	**-0,038**	-0,006	-0,003	**0,056**	**0,028**	1,000											
(7) bank_score	**0,620**	**0,286**	**0,802**	**0,835**	**0,382**	**0,285**	1,000										
(8) depo_insur_pow	**-0,061**	**0,244**	**0,065**	**0,024**	**-0,063**	**-0,024**	**0,033**	1,000									
(9) depo_insur_fund	**0,102**	**-0,053**	-0,016	-0,020	**0,031**	-0,023	-0,005	**-0,391**	1,000								
(10) funding_insured	0,010	**-0,094**	**-0,048**	**-0,074**	**0,055**	-0,016	**-0,051**	**0,240**	**-0,179**	1,000							
(11) moralhazard	**-0,111**	**0,072**	**0,021**	0,008	**-0,157**	**-0,059**	**-0,055**	**0,058**	**0,202**	**-0,039**	1,000						
(12) governance	**-0,110**	**0,074**	-0,002	**-0,056**	**-0,211**	**-0,146**	**-0,135**	**0,075**	**0,123**	**0,030**	**0,570**	1,000					
(13) growth	**-0,218**	**0,280**	**0,063**	0,016	**-0,190**	0,016	**-0,025**	**0,210**	**-0,267**	**-0,381**	**0,076**	**0,064**	1,000				
(14) cpi	**0,118**	**-0,187**	**-0,093**	**-0,058**	**0,177**	**0,057**	0,003	**-0,170**	**0,111**	**0,353**	**-0,458**	**-0,355**	**-0,349**	1,000			
(15) concentration	0,013	**-0,043**	-0,016	0,015	**-0,063**	**-0,068**	**-0,038**	**-0,192**	**0,489**	**-0,392**	**0,533**	**0,487**	**-0,116**	**-0,132**	1,000		
(16) size	**-0,397**	**0,106**	**0,149**	**0,044**	**-0,389**	**-0,134**	**-0,159**	**0,145**	**0,045**	**-0,163**	**0,270**	**0,253**	**0,350**	**-0,311**	**0,197**	1,000	
(17) listed	**-0,164**	**-0,111**	-0,010	0,007	**-0,256**	**0,028**	**-0,127**	**0,042**	**-0,099**	0,016	**-0,101**	**-0,052**	0,017	0,013	-0,004	**0,340**	1,000

Koyu renkli değerler, %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı korelasyon değerlerini göstermektedir.

Tablo 30: Tasarruf Mevduatının Korunması Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları

Mevduat Sigortasının Korunması	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
depo_insur_pow	1,790 (0,28)	**2,276 (0,00)*** **	-2,166 (0,57)	1,502 (0,43)	3,450 (0,34)	-0,917 (0,33)	-0,423 (0,78)
depo_insur_fund	-3,835 (0,38)	3,025 (0,46)	-1,810 (0,82)	-5,011 (0,52)	-14,240 (0,31)	-2,664 (0,61)	-13,576 (0,16)
Funding_insured	-0,130 (0,16)	-0,006 (0,83)	0,064 (0,25)	-0,058 (0,49)	-0,363 (0,25)	**-0,127 (0,02)** **	**-0,166 (0,07)***
MoralHazard	2,281 (0,42)	0,696 (0,61)	**-6,504 (0,03)** **	1,061 (0,78)	7,093 (0,37)	-1,878 (0,31)	1,198 (0,87)
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,629 (0,01)*** **	**0,788 (0,00)*** **	**1,020 (0,00)*** **	**0,760 (0,02)** **	**0,553 (0,09)***	**0,525 (0,00)*** **	**0,878 (0,00)*** **
Governance	-4,314 (0,14)	-0,411 (0,60)	-0,559 (0,70)	-2,602 (0,47)	-12,099 (0,15)	**-2,688 (0,02)** **	-1,804 (0,59)
Growth	**1,174 (0,02)** **	**0,734 (0,02)** **	**2,511 (0,00)*** **	0,621 (0,47)	**3,183 (0,01)*** **	**-0,687 (0,04)** **	0,168 (0,89)
CPI	-0,063 (0,55)	**0,122 (0,00)*** **	-0,038 (0,72)	-0,191 (0,62)	-0,456 (0,33)	0,067 (0,14)	0,157 (0,26)
Concentration	**0,316 (0,01)*** **	**0,231 (0,06)***	**0,519 (0,00)*** **	0,221 (0,21)	**0,708 (0,06)***	**0,268 (0,01)*** **	0,255 (0,17)
Size	-1,326 (0,26)	**-3,447 (0,00)*** **	**-3,697 (0,00)*** **	0,859 (0,89)	1,763 (0,77)	**-1,817 (0,03)** **	-3,006 (0,12)
Listed	-5,111 (0,12)	-2,285 (0,46)	-1,738 (0,45)	-4,444 (0,46)	-2,576 (0,68)	**-10,045 (0,00)*** **	3,232 (0,39)
Testler							
Gözlem Sayısı	2529	2529	2529	2529	2529	2529	2529
F İstatistiği	0	0	0	0	0	0	0
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	529/12	529/12	529/12	529/12	529/12	529/12	529/12
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,341	0,986	0,037	0,208	0,716	0,238	0,084
Hansen Testi (p-değeri)	0,259	0,201	0,234	0,788	0,159	0,802	0,729

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Tablo 30 (Devamı)

Mevduat Sigortasının Korunması	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
depo_insur_pow		**0,738 (0,08)***					
depo_insur_fund	**-7,253 (0,08)***						
Funding_insured		**0,038 (0,05)***				**-0,080 (0,08)***	**-0,137 (0,00)*****
MoralHazard							
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,658 (0,00)*****	**0,997 (0,00)*****				**0,644 (0,00)*****	**0,942 (0,00)*****
Governance	**-2,167 (0,03)****					**-2,709 (0,00)*****	
Growth	**0,810 (0,00)*****					**-0,737 (0,00)*****	
CPI							
Concentration	**0,192 (0,01)*****					**0,090 (0,03)****	**0,083 (0,04)****
Size	**-1,555 (0,00)*****	**-0,258 (0,01)*****					
Listed						**-11,524 (0,01)*****	
Testler							
Gözlem Sayısı	4935	5408				3410	4832
F İstatistiği	0,000	0,000				0,000	0,000
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	1087/7	1132/5				727/7	1207/4
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,273	0,540				0,092	0,053
Hansen Testi (p-değeri)	0,177	0,307				0,463	0,886

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Bankacılık sektörü resmi otoriteler tarafından çok sıkı bir şekilde denetleniyor olsa da sadece resmi denetim otoriteleri tarafından yapılan denetimler her zaman yeterli olmamaktadır. Başta mevduat sahipleri ve kreditörler olmak üzere bankaya fon sağlayan kişi ve kurumların banka faaliyetlerini takip etmeleri ve riskli bir durum gördüklerinde gerekli aksiyonları almaları bankaları daha etkin ve verimli çalışma konusunda yönlendirmektedir. Özel izleme faaliyetlerini arttırıcı düzenlemelerin banka sağlamlık ve performansını olumlu etkilemesi beklenmektedir.

Bu tez çalışmasında özel izleme ve bağımsız denetim düzenlemeleri 5 değişken ile ele alınmıştır: Özel izleme endeksi (PrivateMonitoring), bağımsız denetim (ExAudit), finansal tabloların şeffaflığı (FS_Transparency), muhasebe standartları (AccPractices) ve özel izleme (ExRating_CreditMonitoring). Söz konusu değişkenlerin daha yüksek değerler alması özel izleme ve bağımsız denetim faaliyetlerinin daha yoğun ve daha kaliteli bir şekilde gerçekleştirilebileceği anlamına gelmektedir. Değişkenlerin banka performans ölçütleriyle korelasyonları incelendiğinde, Tablo 31'de görüleceği üzere banka genel finansal performansı ile düşük negatif korelasyona, aktif kalitesi, yönetim kalitesi ve karlılık/etkinlik alt bileşenleri ile genellikle düşük pozitif korelasyona, diğer performans alt bileşenleriyle düşük negatif korelasyona sahip oldukları görülmüştür. Modellerdeki diğer bağımsız değişkenlerle aralarında genellikle düşük ya da çok düşük korelasyon olduğu anlaşılmış, bu nedenle de modellerde çoklu doğrusallık problemi olmadığı düşünülmüştür.

Özel izleme ve bağımsız düzenlemelerinin banka performansı üzerindeki etkilerine ilişkin analiz sonuçları Tablo 32'de yer almaktadır. Ana modellerin sonuçlarına göre; özel kişi ve kurumlarca bankaların izlenmesini teşvik edici (PrivateMonitoring) düzenlemelerin sadece piyasa risklerine duyarlılık konusunda performansı arttırıcı etki yarattığı bulgusuna ulaşılmıştır. Anlamsız değişkenler modellerden çıkarılıp rafine edilmiş modellere ulaşıldığında ise, söz konusu düzenlemelerin yönetim kalitesi ve karlılık/etkinlik konularında performansı düşürücü, likidite konusunda ise arttırıcı etki yarattığı görülmüştür. Özel izleme faaliyetlerinin artmasının bankaları bazı yönlerden

kötü etkilediği sonucuna varılmıştır. Elde edilen bulgular konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmalarda elde edilen bulgulardan farklılık içermektedir.[313]

Bağımsız denetimin etkinlik düzeyini (ExAudit) arttırıcı düzenlemelerin banka genel finansal performansını arttırdığı tespit edilmiştir. Rafine edilmiş modellerin sonuçlarına göre, söz konusu düzenlemeler yönetim kalitesini olumlu, likiditeyi ise olumsuz etkilemektedir. Bağımsız denetimin etkinlik düzeyini arttırıcı düzenlemelerin performans üzerinde olumlu etki yarattığı sonucu, Barth ve diğerleri (2013) tarafından yapılan çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.[314]

Uygulanan muhasebe standartlarının kalitesini (AccPractices) arttırıcı düzenlemelerin banka genel finansal performansını arttırdığı tespit edilmiştir. Finansal tabloların şeffaflığını (FS_Transparency) arttıran düzenlemelerin ise ana modellerin sonuçlarına göre performans üzerinde hiçbir etki yaratmadığı, rafine edilmiş model sonuçlarına göre ise sadece banka karlılığını arttırıcı etki yarattığı anlaşılmıştır. Bankaların finansal raporlamalarını belirli standartlara uyumlu olacak şekilde ve daha şeffaf hazırlamalarını sağlayacak düzenlemelerin performans üzerinde olumlu etki yarattığı sonucu literatürdeki diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir.[315]

Kredi izlemelerini arttırıcı düzenlemelerin (ExRating_CreditMonitoring) ise beklentimizin aksine bankanın yönetim kalitesi performansını düşürücü etki yarattığı bulgusuna ulaşılmıştır. Hansen testi sonuçlarına göre, Model 3'te araç değişkenlerin geçerli olmadığı, AR (2) testi sonuçlarına göre ise rafine edilmiş modellerden Model 7'de otokorelasyon problemi olduğu düşünüldüğünden söz konusu modellerin sonuçları değerlendirilmemiştir.

[313] KLOMP ve DE HAAN, a.g.m., s.89.; DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.736.; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Comparative Economic Studies, s.537.
[314] BARTH ve Diğerleri, a.g.m., s.2891.
[315] DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.736.; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Comparative Economic Studies, s.537.

Tablo 31: Pearson Korelasyon Değerleri (Bağımsız Denetim ve Özel İzleme)

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
(1) c	1,000																	
(2) a	**-0,043**	1,000																
(3) m	**0,389**	**0,183**	1,000															
(4) e	**0,437**	**0,113**	**0,850**	1,000														
(5) l	**0,339**	0,016	0,016	0,005	1,000													
(6) s	**-0,038**	-0,006	-0,003	**0,056**	**0,028**	1,000												
(7) bank_score	**0,620**	**0,286**	**0,802**	**0,835**	**0,382**	**0,285**	1,000											
(8) privatemonitoring	**-0,163**	**0,168**	0,012	-0,003	**-0,208**	-0,013	**-0,077**	1,000										
(9) exaudit	**-0,140**	**0,091**	**0,038**	**0,020**	**-0,309**	0,009	**-0,091**	**0,513**	1,000									
(10) fs_transparency	**-0,069**	**0,048**	**0,033**	**0,026**	**-0,167**	0,017	**-0,035**	**0,552**	**0,573**	1,000								
(11) accpractices	**-0,096**	**0,159**	**0,064**	**0,034**	**-0,189**	**-0,053**	**-0,035**	**0,412**	**0,509**	**0,177**	1,000							
(12) exrating_credit~g	**0,054**	**-0,079**	**-0,054**	-0,017	-0,005	**-0,096**	**-0,053**	**0,265**	**-0,124**	**0,143**	**-0,372**	1,000						
(13) governance	**-0,110**	**0,074**	-0,002	**-0,056**	**-0,211**	**-0,146**	**-0,135**	**0,222**	**0,388**	**0,226**	**0,313**	-0,023	1,000					
(14) growth	**-0,218**	**0,280**	**0,063**	0,016	**-0,190**	0,016	**-0,025**	**0,433**	**0,234**	**-0,024**	**0,292**	**-0,151**	**0,064**	1,000				
(15) cpi	**0,118**	**-0,187**	**-0,093**	**-0,058**	**0,177**	**0,057**	0,003	**-0,160**	**-0,300**	**-0,058**	**-0,274**	**0,118**	**-0,355**	**-0,349**	1,000			
(16) concentration	0,013	**-0,043**	-0,016	0,015	**-0,063**	**-0,068**	**-0,038**	**0,308**	**0,432**	**0,232**	**0,227**	**0,075**	**0,487**	**-0,116**	**-0,132**	1,000		
(17) size	**-0,397**	**0,106**	**0,149**	**0,044**	**-0,389**	**-0,134**	**-0,159**	**0,345**	**0,350**	**0,189**	**0,256**	**0,047**	**0,253**	**0,350**	**-0,311**	**0,197**	1,000	
(18) listed	**-0,164**	**-0,111**	-0,010	0,007	**-0,256**	**0,028**	**-0,127**	**0,073**	**0,204**	**0,183**	**0,058**	**0,036**	**-0,052**	0,017	0,013	-0,004	**0,340**	1,000

Koyu renkli değerler, %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı korelasyon değerlerini göstermektedir.

Tablo 32:Özel İzleme ve Bağımsız Denetim Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları

Özel İzleme ve Bağımsız Denetim	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
PrivateMonitoring	-1,904 (0,11)	-0,098 (0,88)	-2,124 (0,29)	-3,089 (0,11)	-5,041 (0,16)	-0,932 (0,50)	**3,100 (0,09)***
ExAudit	**3,371 (0,02)****	1,760 (0,15)	1,715 (0,23)	-1,381 (0,55)	6,260 (0,18)	**2,982 (0,05)****	5,338 (0,32)
FS_Transparency	0,636 (0,84)	2,422 (0,13)	2,538 (0,60)	2,361 (0,55)	5,486 (0,55)	-3,290 (0,15)	-3,971 (0,30)
AccPractices	**3,698 (0,03)****	1,685 (0,32)	2,715 (0,33)	2,550 (0,25)	9,300 (0,18)	0,539 (0,78)	2,837 (0,40)
ExRating_CreditMonitoring	-0,478 (0,76)	2,143 (0,31)	-1,468 (0,47)	**-4,010 (0,00)*****	2,823 (0,69)	1,309 (0,37)	-3,246 (0,28)
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,640 (0,00)*****	**0,741 (0,00)*****	**0,817 (0,00)*****	**0,712 (0,01)****	0,434 (0,14)	**0,738 (0,00)*****	**0,768 (0,01)*****
Governance	**-1,344 (0,00)*****	**0,525 (0,05)****	-0,553 (0,16)	**-1,376 (0,05)***	**-3,666 (0,02)****	-0,653 (0,28)	-2,361 (0,33)
Growth	0,041 (0,90)	-0,273 (0,29)	**1,943 (0,00)*****	-0,716 (0,17)	-0,271 (0,83)	-0,090 (0,76)	-0,337 (0,80)
CPI	**-0,071 (0,05)***	0,005 (0,85)	**-0,135 (0,01)*****	-0,104 (0,42)	**-0,455 (0,04)****	0,031 (0,48)	0,044 (0,79)
Concentration	**0,149 (0,01)*****	0,122 (0,24)	**0,179 (0,06)***	-0,120 (0,45)	0,196 (0,27)	0,188 (0,18)	0,067 (0,57)
Size	-0,997 (0,59)	**-4,193 (0,08)***	-0,453 (0,68)	**6,359 (0,03)****	0,854 (0,85)	-1,625 (0,22)	-4,118 (0,44)
Listed	**-4,903 (0,03)****	-1,598 (0,46)	-4,090 (0,17)	**-5,160 (0,05)****	3,532 (0,62)	-6,907 (0,17)	1,934 (0,44)
Testler							
Gözlem Sayısı	3115	3115	3115	3115	3115	3115	3115
F İstatistiği	0	0	0	0	0	0	0
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	579/13	579/13	579/13	579/13	579/13	579/13	579/13
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,732	0,74	0,123	0,459	0,289	0,104	0,094
Hansen Testi (p-değeri)	0,274	0,132	0,012	0,204	0,111	0,675	0,113

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Tablo 32 (Devamı)

Özel İzleme ve Bağımsız Denetim	Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)	Model 2 Bağımlı Değişken (C)	Model 3 Bağımlı Değişken (A)	Model 4 Bağımlı Değişken (M)	Model 5 Bağımlı Değişken (E)	Model 6 Bağımlı Değişken (L)	Model 7 Bağımlı Değişken (S)
Bağımsız Değişkenler							
PrivateMonitoring			**-1,988 (0,00)*** **	**-3,894 (0,00)*** **	**-4,062 (0,02)** **	**0,671 (0,02)** **	**-1,169 (0,01)** **
ExAudit	**0,772 (0,09)***		**2,919 (0,02)** **	**5,141 (0,02)** **		**-1,220 (0,00)*** **	**1,891 (0,00)*** **
FS_Transparency					**13,075 (0,06)***		
AccPractices			**3,847 (0,01)** **				
ExRating_CreditMonitoring				**-4,581 (0,00)*** **			
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,624 (0,00)*** **		**0,712 (0,00)*** **	**0,721 (0,00)*** **	**0,558 (0,01)** **	**0,693 (0,00)*** **	**0,749 (0,00)*** **
Governance	**-2,130 (0,00)*** **			**-1,465 (0,00)*** **	**-3,236 (0,07)***		
Growth			**1,880 (0,00)*** **		**1,609 (0,00)*** **		
CPI	**-0,124 (0,00)*** **		**-0,127 (0,01)*** **		**-0,314 (0,09)***		
Concentration	**0,157 (0,00)*** **		**0,098 (0,05)** **				
Size				**5,271 (0,00)*** **			
Listed	**-5,032 (0,00)*** **		**-5,656 (0,01)*** **	**-4,790 (0,05)***		**-9,009 (0,00)*** **	
Testler							
Gözlem Sayısı	5707		3144	3798	7033	6695	8923
F İstatistiği	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	923/9		581/10	624/8	1493/7	968/5	1564/4
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,248		0,007	0,385	0,576	0,056	0,037
Hansen Testi (p-değeri)	0,105		0,056	0,335	0,112	0,744	0,506

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Kamu denetimi ve gözetimi bankacılık sektörüne yönelik ana düzenleme alanlarından bir başkasını oluşturmaktadır. Kamu yararı görüşünü benimseyenler, kamu denetimlerini arttırıcı ve denetim otoritesini güçlendirici düzenlemelerin bankacılık sektörünün istikrar ve performansını arttırıcı etki yaratacağını savunurken, kişisel menfaat görüşünü savunanlar kamu denetimini ve denetim otoritesini güçlendirici düzenlemelerin banka performans ve istikrarını olumsuz etkileyeceğini iddia etmektedirler.

Kamu denetim ve gözetimine yönelik düzenlemeler bu tez çalışmasında 7 değişken ile incelenmiştir. Resmi gözetim gücü (Sup_Power), aksiyon alma gücü (Prmpt_Corr_Pwr), yeniden yapılandırma gücü (Restruc_Pwr), iflas beyan etme gücü (Insolv_Pwr), müsamaha gücü (Sup_Forbear) denetim otoritelerinin gücünü; denetçilerin ortalama görev süresi (Sup_Tenure) deneyimlerini, denetim otoritesinin bağımsızlığı (Sup_Ind_Overall) ise ne kadar bağımsız olduklarını gösteren değişkenler olarak modellere dahil edilmiştir. Söz konusu değişkenler ve modellerde kullanılan diğer değişkenler arasındaki korelasyon değerleri Tablo 33'te yer almaktadır.

Kamu denetim ve gözetimine ilişkin düzenlemelerin banka performansları üzerindeki etkisi Tablo 34'te sonuçları verilen 7 model ile analiz edilmiştir. Ana modellerin analiz sonuçlarına göre; kamu denetçilerinin tecrübelerinin artması (Sup_Tenure) banka genel finansal performansıyla birlikte sermaye yeterliliği, likidite ve piyasa risklerine duyarlılık alt performans bileşenlerinin de artmasına neden olmaktadır. Rafine edilmiş modellerin sonuçlarına göre de denetçilerin tecrübelerinin artması aktif kalitesi dışındaki tüm performans ölçütleri üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Denetçilerin tecrübelerinin artmasının banka performansı ve gelişimi üzerinde olumlu etki yarattığına ilişkin bulgular literatürdeki diğer bazı çalışmalarla da paralellik göstermektedir.[316]

[316] BARTH ve Diğerleri, a.g.m., s.2888; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Intermediation, s.238.

Ana modellerin sonuçlarına göre; denetim otoritesinin güçlendirilmesine yönelik düzenlemeler (Sup_Power) yönetim kalitesi bileşenini, sorunlu bir bankayı yeniden yapılandırma ve yeniden düzenleme yetkilerini arttırıcı düzenlemeler (Restruc_Pwr) ise sermaye yeterliliği bileşenini negatif etkilemektedir. Bir başka deyişle, resmi denetim otoritelerini bu yönlerden güçlendirmek banka performansları üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Elde edilen bir diğer bulguya göre, denetim otoritelerinin sorunlu bir bankanın iflas beyan etmesini isteme konusundaki yetkilerini arttırıcı düzenlemeler (Insolv_Pwr) yönetim kalitesi bileşenini olumlu, likidite bileşenini ise olumsuz etkilemektedir. Rafine edilmiş modellerde bu sonuçlara ek olarak, denetim otoritesinin güçlendirilmesine yönelik düzenlemeler ve müsamaha gösterme noktasındaki yetkilerini arttırıcı düzenlemelerin likiditeyi arttırıcı etki yarattığı görülmüştür. Literatürdeki diğer birtakım çalışmalarda elde edilen sonuçlara paralel olarak, kamu denetim otoritelerinin güçlendirmeye yönelik düzenlemelerin banka genel finansal performansı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki yaratmadığı tespit edilmiştir.[317]

Ana ve rafine edilmiş modellerin sonuçları incelendiğinde, denetim otoritesinin bağımsızlığını arttırıcı düzenlemelerin (Sup_Ind_Overall) banka genel finansal performansı, aktif kalitesi, yönetim kalitesi ve karlılık/etkinlik bileşenlerini negatif, sermaye yeterliliği bileşenini ise pozitif etkilediği görülmüştür. Kamu yararı ve kişisel menfaat görüşlerinin her ikisi de banka performansının artışı için bağımsız denetimin önemli bir rol oynadığını belirtmektedirler. Denetim otoritelerinin bağımsızlığını arttırıcı düzenlemelerin performans üzerinde negatif etki yarattığı sonucu, söz konusu görüşlerden ve daha önce yapılmış çalışmalardan farklılık göstermektedir.[318]

[317] BARTH ve Diğerleri, a.g.m., s.2888.; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Journal of Financial Intermediation, s.238.; DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.756.
[318] BARTH ve Diğerleri, a.g.m., s.2881.

Tablo 33: Pearson Korelasyon Değerleri (Kamu Denetimi ve Gözetimi)

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)
(1) c	1,000																			
(2) a	**-0,043**	1,000																		
(3) m	**0,389**	**0,183**	1,000																	
(4) e	**0,437**	**0,113**	**0,850**	1,000																
(5) l	**0,339**	0,016	0,016	0,005	1,000															
(6) s	**-0,038**	-0,006	-0,003	**0,056**	**0,028**	1,000														
(7) bank_score	**0,620**	**0,286**	**0,802**	**0,835**	**0,382**	**0,285**	1,000													
(8) sup_power	**-0,083**	**0,117**	**0,025**	**0,039**	**-0,241**	**-0,041**	**-0,058**	1,000												
(9) prmpt_corr_pwr	-0,007	**0,035**	0,002	0,002	**-0,040**	**0,029**	-0,001	**0,361**	1,000											
(10) restruc_pwr	**0,041**	-0,008	**-0,042**	0,011	**0,139**	**-0,042**	**0,031**	**0,178**	**-0,111**	1,000										
(11) insolv_pwr	**0,063**	**0,049**	0,015	**0,063**	0,015	**-0,096**	**0,037**	**0,485**	**-0,093**	**0,489**	1,000									
(12) sup_forbear	0,000	**-0,059**	**-0,023**	**-0,064**	**0,094**	**-0,026**	**-0,024**	**-0,436**	**-0,688**	**0,252**	**-0,038**	1,000								
(13) sup_tenure	**0,175**	**0,062**	**0,048**	**0,137**	**0,073**	-0,014	**0,141**	**0,335**	-0,007	**0,100**	**0,420**	**-0,293**	1,000							
(14) sup_ind	**0,072**	**-0,075**	**-0,053**	-0,013	**-0,059**	-0,009	**-0,040**	**0,221**	**0,026**	**0,181**	**0,095**	**0,061**	**0,243**	1,000						
(15) governance	**-0,110**	**0,074**	-0,002	**-0,056**	**-0,211**	**-0,146**	**-0,135**	**0,386**	**0,025**	**-0,162**	**0,159**	**0,027**	**-0,276**	**-0,107**	1,000					
(16) growth	**-0,218**	**0,280**	**0,063**	0,016	**-0,190**	0,016	**-0,025**	**0,299**	**0,049**	-0,015	0,001	**-0,021**	**0,046**	0,016	**0,064**	1,000				
(17) cpi	**0,118**	**-0,187**	**-0,093**	**-0,058**	**0,177**	**0,057**	0,003	**-0,348**	**0,177**	**0,053**	**-0,329**	**0,140**	**-0,159**	**0,208**	**-0,355**	**-0,349**	1,000			
(18) concentration	0,013	**-0,043**	-0,016	0,015	**-0,063**	**-0,068**	**-0,038**	**0,514**	**0,181**	**-0,059**	**0,095**	**-0,295**	-0,010	**-0,132**	**0,487**	**-0,116**	**-0,132**	1,000		
(19) size	**-0,397**	**0,106**	**0,149**	**0,044**	**-0,389**	**-0,134**	**-0,159**	**0,326**	**0,157**	**-0,157**	**-0,105**	**-0,158**	**-0,112**	**-0,114**	**0,253**	**0,350**	**-0,311**	**0,197**	1,000	
(20) listed	**-0,164**	**-0,111**	-0,010	0,007	**-0,256**	**0,028**	**-0,127**	**0,099**	**0,045**	**-0,118**	**-0,071**	-0,006	**-0,051**	**0,112**	**-0,052**	0,017	0,013	-0,004	**0,340**	1,000

Koyu renkli değerler, %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı korelasyon değerlerini göstermektedir.

Tablo 34: Kamu Denetimi ve Gözetimi Düzenlemeleri GMM Analiz Sonuçları

Kamu Denetimi ve Gözetimi	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
Sup_Power	0,530 (0,53)	1,364(0,22)	2,545 (0,27)	**-3,267 (0,02)****	-0,376 (0,86)	0,727 (0,50)	3,289653 (0,18)
Prmpt_Corr_Pwr	0,287 (0,69)	0,204 (0,54)	-2,252 (0,11)	0,347 (0,68)	0,482 (0,74)	-0,212 (0,73)	-1,417 (0,34)
Restruc_pwr	-1,791 (0,17)	**-2,353 (0,04)****	-1,569 (0,36)	-1,495 (0,50)	-2,384 (0,59)	2,102 (0,20)	-3,519 (0,39)
Insolv_Pwr	-1,585 (0,57)	-1,976 (0,48)	-6,535 (0,38)	**9,063 (0,08)***	2,225 (0,78)	**-7,954 (0,05)***	-9,242 (0,16)
Sup_Forbear	2,840 (0,34)	1,298 (0,31)	-3,465 (0,16)	-1,203 (0,60)	1,235 (0,80)	2,341 (0,20)	2,325 (0,73)
Sup_Tenure	**0,649 (0,08)***	**0,464 (0,03)****	-0,302 (0,42)	-0,089 (0,72)	1,385 (0,15)	**0,688 (0,02)****	**0,771 (0,06)***
Sup_Ind	-1,358 (0,16)	**2,319 (0,01)****	**-1,985 (0,02)****	**-4,173 (0,06)***	-7,220 (0,13)	-0,662 (0,70)	-0,539 (0,75)
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,605 (0,00)*****	**0,726 (0,00)*****	**1,047 (0,00)*****	**0,739 (0,00)*****	**0,514 (0,07)***	**0,467 (0,01)*****	**0,812 (0,00)*****
Governance	-1,012 (0,14)	**1,019 (0,04)****	0,015 (0,99)	**-2,544 (0,02)****	-3,650 (0,09)*	0,263 (0,70)	-0,215 (0,92)
Growth	0,481 (0,14)	-0,293 (0,24)	**2,057 (0,00)*****	-0,110 (0,83)	0,843 (0,31)	-0,205 (0,55)	-0,233 (0,84)
CPI	0,008 (0,83)	0,064 (0,06)	-0,145 (0,15)	-0,101 (0,24)	-0,259 (0,19)	0,028 (0,61)	0,129 (0,46)
Concentration	**0,215 (0,03)****	0,108 (0,21)	**0,270 (0,00)*****	0,030 (0,73)	0,400 (0,04)	**0,431 (0,02)****	-0,087 (0,45)
Size	-2,932 (0,18)	**-3,759 (0,05)****	-0,766 (0,32)	**5,945 (0,02)****	0,815 (0,82)	**-5,640 (0,01)*****	-3,680 (0,50)
Listed	-1,019 (0,63)	-0,990 (0,51)	0,285 (0,91)	**-5,526 (0,02)****	9,334 (0,41)	**-6,435 (0,05)****	2,296 (0,38)
Testler							
Gözlem Sayısı	2653	2653	2653	2653	2653	2653	2653
F İstatistiği	0	0	0	0	0	0	0
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	506/15	506/15	506/15	506/15	506/15	506/15	506/15
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,343	0,713	0,058	0,729	0,227	0,804	0,041
Hansen Testi (p-değeri)	0,095	0,194	0,051	0,417	0,14	0,43	0,063

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

Tablo 34 (Devamı)

Kamu Denetimi ve Gözetimi	**Model 1 Bağımlı Değişken (bank_score)**	**Model 2 Bağımlı Değişken (C)**	**Model 3 Bağımlı Değişken (A)**	**Model 4 Bağımlı Değişken (M)**	**Model 5 Bağımlı Değişken (E)**	**Model 6 Bağımlı Değişken (L)**	**Model 7 Bağımlı Değişken (S)**
Bağımsız Değişkenler							
Sup_Power				**-2,262 (0,01)*** **		**1,909 (0,03)** **	
Prmpt_Corr_Pwr			**-1,268 (0,00)*** **				
Restruc_pwr			**2,036 (0,03)** **				
Insolv_Pwr						**-8,555 (0,01)*** **	
Sup_Forbear			**-2,959 (0,02)** **			**3,762 (0,02)** **	
Sup_Tenure	**0,427 (0,06)***	**0,432 (0,09)***		**0,505 (0,02)** **	**1,084 (0,08)***	**0,613 (0,05)** **	**0,142 (0,02)** **
Sup_Ind	**-1,802 (0,03)** **	**1,606 (0,03)** **	**-2,982 (0,00)*** **	**-3,133 (0,04)** **	**-4,660 (0,07)***		
Kontrol Değişkenleri							
Bağımlı Değişken (t-1)	**0,632 (0,00)*** **	**0,791 (0,00)*** **	**0,830 (0,00)*** **	**0,609 (0,00)*** **	**0,647 (0,00)*** **	**0,486 (0,01)*** **	**0,951 (0,00)*** **
Governance	**-1,245 (0,01)*** **	**0,356 (0,01)*** **		**-0,935 (0,03)** **	**-2,736 (0,01)*** **		
Growth	**0,635 (0,05)***		**2,375 (0,00)*** **				
CPI							
Concentration	**0,161 (0,01)** **		**0,134 (0,04)** **			**0,435 (0,01)** **	
Size	**-1,571 (0,01)** **	**-0,949 (0,06)***	**-0,867 (0,07)***	**3,008 (0,01)** **		**-6,695 (0,01)*** **	
Listed							
Testler							
Gözlem Sayısı	3645	4484	5804	4121	4542	3353	4830
F İstatistiği	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001
Grup Sayısı/Enstrüman Sayısı	744/8	810/7	1219/9	752/7	810/5	703/8	868/3
Arellano Bond AR(2) (p-değeri)	0,374	0,987	0,010	0,439	0,325	0,804	0,094
Hansen Testi (p-değeri)	0,151	0,376	0,055	0,312	0,272	0,336	0,984

Not: *,**,* sırasıyla %1, %5 ve %10 düzeyinde katsayıların anlamlılığını ifade etmektedir. P olasılık değerleri parantez içinde gösterilmiştir. AR(2) testi H0: 2. dereceden otokorelasyon yoktur. Hansen Testi H0: Aşırı belirleyici kısıtlar geçerlidir.**

SONUÇ

Bankacılık sektörü neredeyse tüm dünyada en fazla düzenlemelerin yapıldığı sektörlerin başında gelmektedir. Bankacılık sektöründe kimlerin faaliyet gösterebileceği, bankaların hangi faaliyetleri gerçekleştirebileceği, banka sermayelerinin minimum tutarı ve kapsamının ne olması gerektiği, denetim ve gözetim faaliyetlerinin kimler tarafından nasıl gerçekleştirileceği gibi birçok konuda düzenlemeler yapılarak bankacılık sisteminin istikrarlı bir şekilde çalışması amaçlanmaktadır. Gerçek hayatta her zaman bu amaca ulaşmak mümkün olmamakta, belirli faydalı sonuçlar elde etmek niyetiyle yapılan düzenlemeler ya hiç etki yaratmamakta ya da beklentilerin aksi yönünde etkiler yaratarak bankaları ve bankacılık sektörünü kötü etkilemektedir.

Özellikle kriz sonrası dönemlerde sıkılaştırılan düzenlemeler, bankaların güvenilirliğini arttırmayı amaçlamakla birlikte hareket alanlarını çok kısıtladığından performanslarının düşmesine neden olabilmektedir. Küresel finansal sistemin gelişmesi, ülkelerin finansal olarak birbirlerine ciddi derecede entegre olmaları ve bir ülkede başlayan krizlerin diğer ülkelere bulaşabilmesi gibi nedenler sadece ulusal düzeyde değil uluslararası düzeyde de bankacılık sektörünün düzenlenmesine yönelik birtakım adımların atılmasına neden olmuştur. Ancak bir ülkede iyi sonuç veren düzenlemelerin bazı makroekonomik, sosyal veya kültürel nedenlerle diğer bir ülkede kötü sonuçlar yaratması, yapılan düzenlemelerin bankacılık sektörü üzerinde yaratacağı sonuçlara daha fazla odaklanılması sonucunu doğurmuştur.

Bankacılık sektörüne yönelik düzenlemeler bu derece önemli olsa da düzenlemelerin sektör üzerindeki etkilerine ilişkin çalışmalar çok sınırlı sayıdadır. Bu tez çalışmasında bankacılık sektörüne yönelik düzenlemelerin bankalar ve bankacılık sektörü üzerinde ne şekilde etki yarattığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Analizler sadece yükselen piyasa ekonomisi ülkelerini içeren bir örneklem üzerinde yapılmıştır. Söz konusu ülkelerin kriz sonrası dönemde çok ciddi başarı sergilemeleri, çok yüksek uluslararası yatırım ve fon çekmeleri, finans sektörlerine yönelik çok ciddi reformlar

gerçekleştirmeleri, ekonomik büyüme oranları yönünden benzer sonuçlar gösterseler de makroekonomik, kültürel, sosyal yönlerden birçok farklılığa sahip olmaları yükselen piyasa ekonomilerini bu tür bir çalışma için oldukça uygun bir örneklem grubu haline getirmektedir. Ayrıca konuyla ilgili olarak gelişmiş ülkelerde birçok çalışma yapılmış olsa da sadece yükselen piyasa ekonomilerine yoğunlaşan pek bir çalışma bulunmaması bu tezi özgün kılmaktadır.

Analizlerde kullanılan bankacılık verileri Dünya Bankası, IMF, BIS gibi kuruluşların da veri sağladığı OrbisBank (Bankscope) veri tabanından temin edilmiştir. Orbisbank veri tabanı tüm dünyada bankacılık verileri sağlayan en güvenilir kurumların başında gelmektedir. Bankacılık düzenlemelerine ilişkin veriler ise Dünya Bankası'nın yayınladığı "Bankacılık Sektörü Denetim ve Düzenleme Anketi" sonuçlarından elde edilmiştir. Bu bakımdan analizlerde kullanılan verilerin oldukça güvenilir oldukları düşünülmektedir.

Bankacılık düzenlemelerinin banka performansları üzerindeki etkileri incelenirken; diğer birçok çalışmada yapıldığı gibi karlılık, verimlilik, risk gibi tek bir boyuta yoğunlaşmak yerine banka performansları bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. CAMELS analizi temel alınarak banka performans puanlarını gösteren birleşik bir endeks oluşturulmuştur. Banka performansının hesaplanma yöntemi, bu tez çalışmasını konuyla ilgili diğer çalışmalardan farklı kılan bir başka özelliği oluşturmaktadır.

Bankacılık düzenlemeleri 6 ana düzenleme konusuna göre tasnif edilmiş ve düzenlemelere ilişkin 25 değişkenin banka finansal performansının göstergesi olarak belirlenen banka performans puanı ve söz konusu puanı oluşturan alt bileşenler üzerindeki etkisi dinamik panel veri modellerinden sistem genelleştirilmiş momentler yöntemi tahmincisi (system GMM) kullanılarak analiz edilmiştir. Düzenlemelerin bankalar üzerindeki etkilerini doğru bir şekilde analiz edebilmek amacıyla literatürdeki diğer bazı çalışmalardan yararlanılarak makroekonomik, sektöre ve bankaya özgü birtakım kontrol değişkenleri de modellere eklenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, bankacılık sektörüne yabancıların girişini zorlaştırıcı düzenlemelerin bankaları sermaye ve karlılık yönünden olumlu etkilediği görülmüştür. Kamu yararı görüşü ile uyumlu olduğu görünen bu sonuçlar, literatürdeki bazı çalışmalarda da elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir.[319] Bankacılık sektörüne girişe yönelik bir başka düzenleme alanı, bankacılık lisansı değerlendirmelerinin nasıl yapıldığı ve finans sektörü dışında faaliyet gösteren firmaların bankalara ortak olup olamayacağına ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Bu konularda yapılacak düzenlemelerle bankacılık sektörüne girişlerin zorlaştırılmasının, bankalar üzerinde genel olarak olumsuz etki yarattığı bulgusuna ulaşılmıştır. Sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde; yabancıların bankacılık sektöründe faaliyet göstermelerinin, bankacılık lisansı başvurularının değerlendirmesinin zorlaştırılmasının ve finans sektörü dışındaki firmaların bankalara ortak olmalarının engellenmelerinin rekabeti olumsuz etkilediği anlaşılmıştır. Yükselen piyasa ekonomisi ülkelerin, bankacılık sektörlerine yabancı girişlerini kontrol altında tutmaları, bankacılık lisansı başvurularını değerlendirirken daha serbest davranmaları ve finans dışı şirketlerin bankacılık sektörlerine izin vermeleri önerilmektedir. Sektöre girişleri kontrol altına almak için kuruluş sermayesine ilişkin gereklilikkleri artırmanın, söz konusu düzenlemelerin sıkılaştırılmasının bankacılık sektörü üzerinde olumlu etki yarattığı sonucu da dikkate alındığında iyi bir araç olabileceği düşünülmektedir.

Faaliyet kısıtlamalarına ilişkin düzenlemeler, bankaların sigortacılık, menkul kıymet ve gayrimenkul işlemleri yapıp yapamayacakları ve finans dışı alanlarda faaliyet gösteren firmalara ortak olup olamayacakları kapsamında ele alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda; faaliyet kısıtlamalarının banka performansları üzerindeki etkilerinin çok sınırlı düzeyde kaldığı görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre; sigortacılık faaliyetlerinin kısıtlanması banka genel finansal performansını ve yönetim kalitesini olumlu, finans dışı alanlarda faaliyet gösteren firmalara ortak olmanın kısıtlanması ise sadece banka genel finansal performansını olumsuz etkilemektedir. Faaliyet

[319] CORNETT ve TEHRANIAN, a.g.m., s.2; DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, Journal of Money, Credit, and Banking, s.618.

kısıtlamalarının bankacılık sektöründe olumlu etki yarattığına ilişkin elde edilen bulgular, literatürde yapılan birtakım çalışmalarla paralellik göstermektedir.[320] Kamu yararı görüşüne paralel olarak; yükselen piyasa ekonomilerinde faaliyet gösteren bankaların gerçekleştirebilecekleri faaliyetlerin kısıtlanmasının, bankaların riskli faaliyetlere girişlerine, büyük ve karmaşık kuruluşlar haline gelmelerine engel olduğu, dolayısıyla da bankacılık sektörünü olumlu etkilediği düşünülmektedir.[321] Bankaların sigortacılık faaliyetlerini iştirakleri üzerinden gerçekleştirmelerinin olumlu bir takım sonuçlar yarattığı bulgusu ve faaliyet kısıtlamaların arttırılmasının bankaların ölçek ekonomisinden yararlanmalarını engellediği yönündeki görüşler bir arada değerlendirildiğinde, bankaların sigortacılık faaliyetlerinin iştirakleri üzerinden gerçekleştirmelerinin, banka şubelerinin ise sigortacılık faaliyetlerinde satış ve pazarlama kanalı olarak kullanılmasının en olumlu senaryo olacağı düşünülmektedir.

Sermaye düzenlemeleri, bankacılık sektöründe en sık uygulanan düzenleme alanlarından birini oluşturmaktadır. Nitekim, sektöre ilişkin en önemli uluslararası standartları oluşturan Basel Düzenlemeleri kapsamında sermaye yeterliliği konusuna oldukça önem verilmektedir. Sermaye düzenlemeleri; bankalara kuruluş aşamasında konulacak sermayenin nitelik ve niceliği ile faaliyetlerini sürdürürken sahip olmaları gereken genel sermayeye ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Yapılan analizler sonucunda; kuruluş sermayesine ilişkin düzenlemelerin sıkılaştırılmasının performans üzerinde olumlu, genel sermayeye ilişkin düzenlemelerin sıkılaştırılmasının ise olumsuz etki yarattığı görülmüştür. Genel sermaye düzenlemelerinin sıkılaştırılmasının bankacılık sektörü üzerinde olumsuz etki yarattığına yönelik bulgular, kişisel menfaat görüşü ile uyumlu görülmektedir. Kişisel menfaat görüşü savunucularının da belirttiği üzere; bankacılık sektöründeki risk düzeyini kısıtlamak için yapılan sermaye düzenlemelerinin mevzuata uyum maliyeti içerdiği[322], bankaların maliyet ve kar etkinliklerinin düşmesine

[320] DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.749.; AYADI ve Diğerleri, a.g.m., ss.21-27.; DEMİRGÜÇ-KUNT, LAEVEN ve LEVINE, Journal of Money, Credit, and Banking, ss.607-619.
[321] LAEVEN ve LEVINE, a.g.m., s.260.; BOYD, CHANG ve SMITH, a.g.m., ss.461-462.; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**, s.47.
[322] ALLEN ve GALE, Wharton Financial Institutions Center Working Paper Series, ss.83-109.

neden olabildiği[323], bankaların risk iştahlarını düşürmek yerine arttırabileceği[324] gibi sonuçlar nedeniyle banka performansları üzerinde olumsuz etkiler yarattığı düşünülmektedir. Yükselen piyasa ekonomilerinde, bankaların kuruluş sermayelerine ilişkin düzenlemelerin sıkılaştırılması, faaliyetlerini sürdürürken sahip olmaları gereken sermayeye ilişkin düzenlemelerin ise mümkün olduğunca esnek tutulması önerilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Basel III Düzenlemeleri ile getirilen döngüsel sermaye tamponu uygulamasının doğru bir yaklaşım olabileceği düşünülmektedir. Sermaye düzenlemelerinin sıkılaştırılması yerine ekonominin döngülerine göre büyüme dönemlerinde daha sıkı, daralma dönemlerinde ise daha esnek belirlenmesi yükselen piyasa ekonomilerinde uygulanabilecek doğru bir yaklaşım olabilir.

Tasarruf mevduatının sigorta altına alınması, bankaları ani mevduat çekişlerine karşı korumak ve bankacılık sektörünün istikrarlı bir şekilde işlemesini teminat altına almak amacıyla neredeyse tüm dünyada uygulanan bir mekanizmadır. Söz konusu olumlu etkilerine rağmen mevduat sahiplerinin bankaları izleme/takip faaliyetlerini azaltıcı ve ahlaki tehlikeyi arttırıcı sonuç doğuracağı düşünüldüğünden mevduat sigortası uygulaması birçok eleştiri almaktadır. Bu tez çalışmasında, tasarruf mevduatının korunmasına yönelik düzenlemeler; mevduat sigortası kuruluşunun gücü ve mevduat sigortası sisteminin uygulanması durumunda ortaya çıkan ahlaki tehlikeye ilişkin konular bağlamında ele alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda, mevduat sigortası kuruluşunun sahip olduğu fonların artmasının banka performanslarını düşürücü etki yarattığı görülmüştür. Mevduat sigortası fonlarının fazlalığı; mevduat sigortası sisteminin daha kapsamlı, mevduat sigortası kuruluşunun daha güçlü olduğunu göstermektedir. Mevduat sigortası güçlendiğinde banka performansının düşmesi kişisel menfaat görüşü ile uyumluluk göstermektedir. Nitekim konuyla ilgili yapılan diğer birtakım çalışmalarda da mevduat sigortası sisteminin güçlü bir şekilde uygulandığı ülkelerde; bankaların kırılganlığının arttığı, performans ve verimliliklerinin ise düştüğü yönünde sonuçlara

[323] PASIOURAS, TANNA ve ZOPOUNIDIS, a.g.m., s.302.
[324] BESANKO ve KANATAS, a.g.m., ss.160-183.; BLUM, a.g.m., ss.768-770.; Jean Charles ROCHET, a.g.m., ss.1137-1170.

ulaşılmıştır.[325] Tasarruf mevduatının sigortalanması durumunda ortaya çıkan ahlaki tehlike, mevduatın sigortalanacak tutarı ya da oranı sınırlandırılarak azaltılabilmektedir. Tasarruf mevduatının sigorta altına alınacak oranı ve dolayısıyla ahlaki tehlike arttıkça, bankaların likiditesinin düştüğü, sermayelerinin ise güçlendiği tespit edilmiştir. Yükselen piyasa ekonomilerinde güçlü bir mevduat sigortası uygulamasının yarattığı olumsuz etkiler göz önünde bulundurulduğunda, mevduat sigortası kapsamlarının tekrar gözden geçirilmesi, mümkünse mevduat sahipleri tarafından özel izleme faaliyetlerini arttırıcı bazı mekanizmalar geliştirilmesi önerilmektedir.

Bankacılık sektörüne yönelik olarak; mevduat sahipleri, yatırımcılar, kreditörler, derecelendirme kuruluşları gibi özel kişi ve kurumlar birtakım izleme ve takip faaliyetleri gerçekleştirebilmektedirler. Özel izleme olarak adlandırılan bu faaliyetlerin genel olarak bankacılık sektörünü olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu tür faaliyetleri teşvik eden ülkelerde, bankaların daha iyi performans sergileyebilecekleri iddia edilmektedir. Yapılan analizler sonucunda, kişisel menfaat görüşünü savunanların iddia ettiğinin[326] aksine özel izlemeyi teşvik edici düzenlemelerin bankaları genel olarak olumsuz etkilediği anlaşılmıştır. Bağımsız denetim faaliyetlerinin etkinliğini arttırıcı düzenlemeler ile bankaların finansal raporlamalarını belirli standartlara uyumlu olacak şekilde ve daha şeffaf hazırlamalarını sağlayacak düzenlemelerin ise banka performans üzerinde olumlu etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular literatürdeki diğer çalışmalarda elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.[327] Elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak; yükselen piyasa ekonomilerinde şeffaflığı arttırıcı, bağımsız denetimi güçlendirici ve uluslararası standartlarla uyumlu finansal raporlamayı teşvik edici düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

[325] BARTH, CAPRIO ve LEVINE, World Bank Policy Research Working Paper No.2588, ss.30-31.; AYADI ve Diğerleri, a.g.m., s.27.
[326] KLOMP ve DE HAAN, a.g.m., s.89.; DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.736.; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Comparative Economic Studies, s.537.
[327] DELIS, MOLYNEUX ve PASIOURAS, a.g.m., s.736.; BARTH, CAPRIO ve LEVINE, Comparative Economic Studies, s.537.

Bankacılık sektöründe yaşanan gelişmelerin genel ekonomik sistemi ciddi bir biçimde etkilemesi ve bankaların aracılık fonksiyonları nedeniyle birçok sektör ile yakın ilişki içerisinde bulunmaları, bankacılık sektörünün kamu otoriteleri tarafından sürekli denetim altında tutulması sonucunu doğurmuştur. Birçok ülkede bankacılık sektörü, doğrudan devlet eliyle ya da bağımsız kamu otoriteleri tarafından sürekli denetim altında tutulmaktadır. Kamu denetiminin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri incelendiğinde, literatürdeki diğer birçok çalışmaya benzer şekilde, denetçilerin tecrübeleri arttıkça bankacılık sektörünün olumlu etkilendiği tespit edilmiştir. Denetim otoritesinin bağımsızlığını arttırıcı düzenlemelerin ise, literatürdeki genel kanının aksine bankacılık sektörü üzerinde olumsuz etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Denetim otoritesini güçlendirici düzenlemelerin, banka genel finansal performansları üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı bu çalışmada elde edilen bir başka bulgu olmuştur. Yükselen piyasa ekonomilerinde, kamu denetçilerinin özlük haklarının arttırılması, yetki ve sorumluluklarının etkin bir şekilde belirlenmesi, eğitimlerinin teşvik edilmesi gibi konularda yapılacak birtakım düzenlemelerle ortalama görev sürelerini ve dolayısıyla deneyimlerini arttırmaları önerilmektedir.

Bu tez çalışmasında yer alan bulgular birtakım kısıtlar altında elde edilmiştir. Söz konusu kısıtlardan birincisi, bankacılık sektörü düzenlemelerine ilişkin verilerin sadece 2008 ve 2012 yıllarında yapılan anketlerden elde edilmiş olması, söz konusu dönemlerden önce ve sonra bankacılık sektörü düzenlemelerinin ne durumda olduğunun bilinememesidir. 2008 yılında yapılan düzenlemelere ilişkin anket sonuçlarının 2012 yılına kadar, 2012 yılında sonuçlarının ise 2017 yılına kadar geçerliliğini koruduğu varsayılmıştır. Benzer bir yaklaşım konuyla ilgili yapılan diğer birtakım çalışmalarda da sergilenmiştir.

Tez çalışmasında yer alan ikinci bir kısıt, bankacılık sektörüne yönelik yazılı düzenlemelerin fiilen uygulandığının kabul edilmesidir. Her ne kadar kurumsallaşma düzeyine ilişkin kontrol değişkeni modellere eklenerek bu kısıt giderilmeye çalışılsa da kurumsallaşmanın yüksek olmasının her zaman için yazılı bankacılık düzenlemelerinin fiilen uygulandığı anlamına gelmeyeceği açıktır. Fiilen uygulamada olan düzenlemelerin

neler olduğu, söz konusu düzenlemelerin ne derece uygulandığı, uyulmaması durumunda ne tür yaptırımların uygulandığı gibi konularda net bir veri bulunamadığından literatürdeki diğer çalışmalara benzer şekilde yazılı bankacılık düzenlemelerinin sektör üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Sonuç olarak; bankacılık düzenlemelerinin sektör üzerinde olumlu ve olumsuz birçok etki yarattığı anlaşılmıştır. Düzenleyici otoriteler ve politika yapıcıların bankacılık sektörüne ilişkin yeni bir düzenleme getirmeden önce sektörün ve genel ekonominin dinamiklerini dikkate almaları, yapılacak düzenlemelerin muhtemel etkilerini iyice analiz etmeleri önerilmektedir. Aksi durumda yapılacak düzenlemelerin beklenen faydadan çok zarar getirebileceği unutulmamalıdır.

Konuyla ilgili gelecekte yapılacak çalışmalarda, düzenlemelerin bankaların finansal sonuçlarının yanı sıra finansal olmayan sonuçları üzerindeki etkileri incelenebilir. Bu sayede banka performansları daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınabilir. Ek olarak, bankacılık düzenlemelerinin yükselen piyasa ekonomileri ve gelişmiş ülkelerdeki etkileri ayrı ayrı analiz edilerek sonuçlar karşılaştırılabilir. Bu sayede genellikle gelişmiş ülkelerde ilk olarak uygulanmaya başlanan düzenlemelerin diğer ülkelerde uygulanması sonrası benzer sonuçlar verip vermediği daha net olarak anlaşılabilir.

EKLER

EK 1. Bankacılık Düzenlemelerine İlişkin Değişkenlerin Hesaplanmasında Kullanılan Anket Soruları

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Bankacılık Sektörüne Giriş	Finans Dışı Şirketlerin Bankalarda Ortaklığı (Nonbankfin_own_bank)	**2.7** Banka dışı finansal kuruluşlar (örneğin, sigorta şirketleri, finans şirketleri vb.) ticari bankalarda oy hakkına sahip olabilir mi? **a.** Banka dışı finansal kuruluşlar, ticari bir bankada öz kaynakların% 100'üne sahip olabilir. ***(1 Puan)*** **b.** Banka dışı finansal kuruluşlar, ticari bir bankada öz kaynakların% 100'üne sahip olabilir, ancak önceden yetkilendirme veya onaylanması gerekir. ***(2 Puan)*** **c.** Banka dışı finansal kuruluşlar, bir ticari bankanın sermayesinin veya payının azami olarak belirli bir yüzdesi kadarına sahip olabilir. ***(3 Puan)*** **d.** Banka dışı finansal kuruluşlar, ticari bir bankada öz sermaye yatırımına sahip olamazlar. ***(4 Puan)***	(0-4)
Bankacılık Sektörüne Giriş	Yabancıların Bankacılık Sektörüne Girişi ya da Bankalara Ortak Olma Kısıtlamaları (Limit_foreign_bank)	**1.8** Yabancı kuruluşların aşağıdaki yöntemlerle bankacılık sektörüne girişine izin verilir mi?***(Her bir Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)*** **a.** Satın Alma **b.** Bağlı Ortaklık **c.** Şube **d.** Ortak Girişim	(0-4)
Bankacılık Sektörüne Giriş	Bankacılık Sektörüne Giriş İçin Gereklilikler (entr_bank_req)	**1.6** Yasal olarak bankacılık lisansı verilmeden önce aşağıdakilerden hangisi sunulmalıdır? ***(Her bir Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **a.** Taslak tüzükler **b.** Planlanan organizasyon şeması **d.** Pazar / İşletme stratejisi **e.** İlk 3 yıl için mali projeksiyonlar **f.** Ana hissedarlar hakkında finansal bilgiler **g.** Muhtemel yönetim kurulu üyelerin özgeçmişleri / deneyimleri **h.** Muhtemel üst düzey yöneticilerin öz geçmişleri / deneyimleri **i.** Sermaye olarak kullanılacak fonların kaynağı	(0-8)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Faaliyet Kısıtlamaları	Gayrimenkul Faaliyetleri (real_act)	**4.3** Bankaların gayrimenkul faaliyetleri gerçekleştirme koşulları nelerdir? **Serbest:** Tüm faaliyetler bankada yapılabilir. ***(1 puan)*** **İzin Verilmiş:** Tüm faaliyetler gerçekleştirilebilir, ancak bazıları veya tamamı bağlı kuruluşlarda yürütülmelidir. ***(2 puan)*** **Kısıtlı:** Banka ya da yan kuruluşlarda gerçekleştirebilecek faaliyetler kısıtlanmış. ***(3 puan)*** **Yasak:** Faaliyet bankada veya iştiraklerde yapılamaz. ***(4 puan)***	(0-4)
Faaliyet Kısıtlamaları	Sigorta Faaliyetleri (insur_act)	**4.2** Bankaların sigortacılık faaliyetleri gerçekleştirme koşulları nelerdir? **Serbest:** Tüm faaliyetler bankada yapılabilir. ***(1 puan)*** **İzin Verilmiş:** Tüm faaliyetler gerçekleştirilebilir, ancak bazıları veya tamamı bağlı kuruluşlarda yürütülmelidir. ***(2 puan)*** **Kısıtlı:** Banka ya da yan kuruluşlarda gerçekleştirebilecek faaliyetler kısıtlanmış. ***(3 puan)*** **Yasak:** Faaliyet bankada veya iştiraklerde yapılamaz. ***(4 puan)***	(0-4)
Faaliyet Kısıtlamaları	Menkul Kıymet Faaliyetleri (secur_act)	**4.1** Bankaların menkul kıymet faaliyetleri gerçekleştirme koşulları nelerdir? **Serbest:** Tüm faaliyetler bankada yapılabilir. ***(1 puan)*** **İzin Verilmiş:** Tüm faaliyetler gerçekleştirilebilir, ancak bazıları veya tamamı bağlı kuruluşlarda yürütülmelidir. ***(2 puan)*** **Kısıtlı:** Banka ya da yan kuruluşlarda gerçekleştirebilecek faaliyetler kısıtlanmış. ***(3 puan)*** **Yasak:** Faaliyet bankada veya iştiraklerde yapılamaz. ***(4 puan)***	(0-4)
Faaliyet Kısıtlamaları	Finans Dışı Şirketlerde Ortaklık (own_firm)	**4.4** Bankaların, bankacılık işlerine yardımcı olan işletmeler dışında (mesela BT şirketi, borç tahsilat şirketi vb.) finans sektörü dışında faaliyet gösteren şirketlere ortak olabilir mi? Finans dışı faaliyetler gerçekleştirebilir mi? **a.** Finansal olmayan faaliyetler doğrudan bankalarda gerçekleştirilebilir. ***(1 Puan)*** **b.** Finansal olmayan faaliyetler, bağlı ortaklıklarda veya ortak bir holding şirketinin veya ana şirketinin başka bir bölümünde gerçekleştirilmelidir.***(2 Puan)*** **c.** Finansal olmayan faaliyetler bağlı ortaklıklar veya ortak bir holding şirketi veya ana şirketinin başka bir bölümünde gerçekleştirilebilir, ancak yasal sınırlamaya veya onaylamaya tabi olabilir. ***(3 Puan)*** **d.** Bu faaliyetlerin hiçbiri bankalarda veya iştiraklerde veya ortak bir holding şirketinin veya ana şirketinin başka bir bölümünde yapılamaz. ***(4 Puan)***	(0-4)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Sermaye Düzenlemeleri	Genel Sermaye Yoğunluğu (ovr_cap_string)	**3.1** 2010 yılı sonu itibarıyla hangi sermaye yeterlilik rejimi düzenlemeleri uygulanmaktadır? **a.** Basel I ***(Evet 1 Puan)*** **b.** Basel II **c.** Kaldıraç oranı **d.** Diğer (lütfen açıklayın) **3.2** Hangi riskler, asgari sermaye yeterliliği düzenlemesi kapsamında dikkate alınmaktadır? Lütfen dikkate alınan tüm riskleri belirtiniz. **a.** Kredi riski ***(Evet 1 Puan)*** **b.** Market riski ***(Evet 1 Puan)*** **c.** Operasyonel risk **d.** Diğer riskler **3.18.3** Aşağıdaki maddeler düzenleyici sermayeden düşülmüş midir? Her seçenek için Evet veya Hayır girin. **a.** Şerefiye **b.** Ertelenmiş vergi varlıkları **c.** Maddi olmayan varlıklar **d.**Realize edilmemiş zararlar ***(Evet 3 Puan)*** **e.** Konsolidasyon kapsamı dışındaki bankacılık, finans ve sigorta şirketlerinin sermayesine yapılan yatırım **3.18.2** Yeniden değerleme kazançlarının ne kadarlık yüzdesi sermaye olarak kabul edilir? ***(%75'ten küçük ise 1 Puan)***	(0-7)
Sermaye Düzenlemeleri	Kuruluş Sermayesi (init_cap_strin)	**1.4.2** Sermaye olarak kullanılacak kaynaklar düzenleyici / denetleyici makamlarca doğrulanır mı? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **1.4.3** İlk harcama veya müteakip sermaye enjeksiyonları nakit veya devlet iç borçlanma senetleri dışındaki varlıklarla yapılabilir mi? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)*** **1.5** İlk harcama veya müteakip sermaye enjeksiyonları nakit veya devlet iç borçlanma senetleri dışındaki varlıklarla yapılabilir mi? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)***	(0-3)

Düzenleme Konusu	**Değişken**	**Anket Soruları**	**Değer Aralığı**
Tasarruf Mevduatının Korunması	Mevduat Sigorta Kuruluşunun Gücü (depo_insur_pow)	**8.4** Mevduat sigorta acentesi / fon yöneticisi aşağıdaki yetkilere sahiptir mi? **a.** Banka değerlendirme yetkisi **b.** Banka denetçilerince toplanan bilgilere erişim yetkisi **c.** Bankaya müdahale yetkisi ***(Evet 1 Puan)*** **d.** Sorun çözüm yetkisi yöntemi **e.** Kısıtlı yetki (Paybox) **8.4.1** Mevduat sigortası otoritesi, herhangi bir bankanın mevduat sigortasını durdurma veya iptal etme yasal gücüne sahip mi? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **8.4.2** Mevduat sigortası otoritesi/fonu, banka müdürlerine veya diğer banka yetkililerine karşı (mevduat sigortacılığı) kanun, yönetmelik ve tüzüğüne aykırı davalarda yasal işlem yapabilir mi? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **8.4.3** Mevduat sigortası otoritesi/fonu, banka müdürlerine veya diğer banka yetkililerine karşı (mevduat sigortacılığı) kanun, yönetmelik ve tüzüğüne aykırılıktan dolayı hiç dava açtı mı? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan***	(0-4)
Tasarruf Mevduatının Korunması	Mevduat Sigortası Fon Toplamı/Toplam Bankacılık Varlıkları (depo_insur_fund)	**8.13.1** Önceden finanse edildiyse, birikmiş fonların toplam banka varlıklarına 2010 yılı sonu itibariyle oranı nedir?	Oran Değeri
Tasarruf Mevduatının Korunması	Sigortalı Mevduat Toplamı/Toplam Bankacılık Varlıkları (Funding_insured)	**7.10.1** Ticari bankacılık sisteminin varlıklarının yüzde kaçı sigortalı mevduat ile finanse ediliyor?	Oran Değeri
Tasarruf Mevduatının Korunması	Ahlaki Tehlikeyi Azaltmaya Yönelik Çeşitli Faktörler (MoralHazard (*))	**8.13** Finansman aşağıdakilerden hangisi tarafından sağlanmaktadır? **a.** Devlet **b.** Bankalar ***(Evet 1 Puan)*** **c.** Kombinasyon / Diğer (lütfen açıklayınız) **8.14** Mevduat sigortası ücretleri / bankalara yüklenen primler, bazı risk değerlendirmelerine göre değişir mi? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **8.10** Mevduat sigortası ile mevduat sahiplerinin tüm mevduatlarının% 100'ünden azı için mi sigorta yapılmaktadır? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)***	(0-3)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Bağımsız Denetim ve Özel İzleme	Özel İzleme Endeksi (PrivateMonitoring)	**5.1.1** Bankaların sertifika ya da lisans sahibi bağımsız denetçiler tarafından denetlenmesi zorunlu mu? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.8** İlk on bankanın kaç tanesi (toplam yurtiçi varlıklar açısından) uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirilmiştir? ***(Cevap %100 ise 1 Puan, Değilse 0 Puan)*** **10.9** İlk on bankanın kaçı (toplam varlıklar cinsinden) iç kredi derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirilmiştir? ***(Cevap %100 ise 1 Puan, Değilse 0 Puan)*** **10.2.4** Tahakkuk etmiş ve ödenmemiş faiz/anapara kredi devam ederken gelir tablosuna giriyor mu? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.2.5** Tahakkuk ve ödenmemiş faiz / anapara, kredi tahsil edilmeden gelir tablosuna giriyor mu? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)*** **10.1** Bankalar muhasebe amacıyla konsolide hesap hazırlamak zorunda mı? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.5.2** Açıklanan bilgiler yanlış veya yanıltıcı ise banka müdürleri yasal olarak sorumlu mudur? **(*Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** ***8.1*** Ticari bankalar için açık bir mevduat sigortası koruma sistemi var mı? ***8.17.2*** Bir bankanın son başarısızlığı sırasında sigortalı mevduat sahiplerine (yasal koruma kapsamında) tamamen tazminat verildi mi? ***(Her iki sorunun da cevabı Hayır ise 1 Puan, değilse 0 Puan)*** **3.18** Aşağıdakilerden hangilerinin birinci kuşak sermayenin (Tier 1) bir parçası olarak kullanılmasına izin verilir? **c.** Sermaye benzeri borçlar **3.18.1** Aşağıdakilerden hangilerinin Tier 2 sermayesinin bir parçası olarak kullanılmasına izin verilir? **d.** Sermaye benzeri borçlar ***(3.18 (c) ve 3.18.1 (d) seçeneklerinin her ikisinin cevabı da Evet ise söz konusu 2 sorudan toplam 1 puan alınır, değilse 0 Puan)*** **10.5.1** Bankalar aşağıdakilerden hangilerini kamuya açıklamaktadırlar? **a.** Tam denetlenmiş finansal tablolar **b.** Nazım hesaptaki kalemler ***(1 Puan)*** **c.** Kurumsal yönetişim ve risk yönetimi çerçevesi ***(1 Puan)*** **d.** Düzenleyici sermaye ve sermaye yeterlilik oranı **e.** İlişkili taraflarla yapılan işlemler **f.** Diğer önemli bilgiler **g.** Konsolidasyonun kapsamı (uygun olduğu yerlerde, bazı kuruluşların dahil edilmemesinin nedenleri dahil olmak üzere) **11.1.1** Banka düzenleyici / denetleyici kurumların, düzenleme otoritesi ile banka arasındaki emirleri ve yazılı sözleşmeleri durdurma ve iptal etme eylemlerini de kapsayan resmi yaptırımları uygulamaları gerekli mi? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)***	(0-12)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Bağımsız Denetim ve Özel İzleme	Bağımsız Denetim (ExAudit)	**5.1** Ülkenizdeki tüm ticari bankaların bağımsız denetçiler tarafından denetlenmesi zorunlu mudur? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **5.1.2** Denetimin kapsamı veya niteliği için özel şartlar mevcut mudur?***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **5.1.1** Eğer evet ise, dış denetçinin yapması gerekenler: **a.** Profesyonel bir sertifika almak veya bu şekilde kalifiye olmak için belirli bir sınavı geçmek ***(Evet 1 Puan)*** **b.** Uygun bir kamu ve / veya profesyonel kuruluşa kaydolmak **c.** Gerekli minimum banka denetim tecrübesine sahip olmak **d.** Denetim otoritesi tarafından onaylanmak **5.7** Denetim otoriteleri aşağıdakilerin bir kopyasını alıyor mu? **a.** Denetçinin finansal tablolara ilişkin raporu ***(Evet 1 Puan)*** **b.** Denetçinin banka yönetimine yazdığı mektup **c.** Denetim komitesine yapılan diğer bilgilendirmeler **5.10** Bankacılık denetçisinin, dış denetçilerle görüşme ve raporlarını bankanın onayı olmadan görüşme hakkı var mı? **a.** Yok hayır **b.** Evet, düzenli olarak gerçekleşir. ***(Evet 1 Puan)*** **c.** Evet, istisnai bir temelde gerçekleşiyor. ***(Evet 1 Puan)*** **5.9** Denetçilerin yasadışı faaliyetlerde, dolandırıcılık veya içeriden suistimalde bulunmalarına banka yöneticilerinin veya üst düzey yöneticilerin katıldığı varsayılan herhangi bir denetleme kurumuna doğrudan iletişim kurmaları gerekir mi? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **5.12** Denetim otoritesinin bankanın yetersiz denetim aldığını tespit etmesi durumunda, denetim otoritesinin aşağıdaki taraflar aleyhine dava açması mümkün müdür? **a.** Banka ***(Evet 1 Puan)*** **b.** Dış denetçi	(0-7)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Bağımsız Denetim ve Özel İzleme	Finansal Tabloların Şeffaflığı (FS_Transparency)	**10.2.4** Tahakkuk etmiş ve ödenmemiş faiz/anapara kredi devam ederken gelir tablosuna giriyor mu? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.1** Bankalar muhasebe amacıyla konsolide hesap hazırlamak zorunda mı? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.5.1** Bankalar aşağıdakilerden hangilerini halka açıklıyor? **a.** Tam denetlenmiş finansal tablolar **b.** Bilanço dışı kalemler ***(1 Puan)*** **c.** Yönetişim ve risk yönetimi çerçevesi ***(1 Puan)*** **d.** Düzenleyici sermaye ve sermaye yeterlilik oranı **e.** İlişkili taraflarla yapılan işlemler **f.** Önemli nitelikteki bilgiler (karar vermek için bu bilgilere dayanan kullanıcının değerlendirmesini veya kararını değiştirebilir veya etkileyebilir nitelikteki bilgiler) **g.** Konsolidasyon kapsamı (uygun olduğu durumlarda belirli kurumları içermemenin nedenleri de dahil) **10.5.2** Açıklanan bilgiler yanlış veya yanıltıcı ise banka müdürleri yasal olarak sorumlu mudur? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.2.5** Tahakkuk ve ödenmemiş faiz / anapara, kredi tahsil edilmeden gelir tablosuna giriyor mu? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)***	(0-6)
Bağımsız Denetim ve Özel İzleme	Muhasebe Standartları (AccPractices)	**10.2.2** Ülkenizdeki bankalar bireysel ya da konsolide finansal raporlarını UFRS'ye uygun hazırlamak zorunda mıdır? ***(Her ikisi de Evet ise 1 Puan, Değilse 0 Puan)*** **a.** Bireysel banka düzeyinde **b.** Konsolide seviyede **10.2.1** Ülkenizdeki bankalar bireysel ya da konsolide finansal raporlarını ABD Genelinde Kabul Edilen Muhasebe İlkelerine (GAAP) uygun hazırlamak zorunda mıdır? ***(Her ikisi de Evet ise 1 Puan, Değilse 0 Puan)*** **a.** Bireysel banka düzeyinde **b.** Konsolide seviyede	(0-1)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Bağımsız Denetim ve Özel İzleme	Özel İzleme (ExRating_CreditMonitoring)	**3.18** Aşağıdakilerden hangilerinin birinci kuşak sermayenin (Tier 1) bir parçası olarak kullanılmasına izin verilir? İzin verilenler için yüzde bilgilerini giriniz. **a.** Hibrit borç sermaye araçları **b.** Varlık yeniden değerleme kazançları (veya yeniden değerleme rezervleri) **c.** Sermaye benzeri borçlar **3.18.1** Aşağıdakilerden hangilerinin Tier 2 sermayesinin bir parçası olarak kullanılmasına izin verilir? İzin verilenler için yüzde bilgilerini giriniz. **a.** Hibrit borç sermaye araçları **b.** Genel karşılıklar **c.** Varlık yeniden değerleme kazançları (veya yeniden değerleme rezervleri) **d.** Sermaye benzeri borçlar **10.7** Denetim otoriteleri ticari bankaların dış derecelendirme kuruluşları tarafından notlandırılmasını zorunlu tutuyor mu? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.8** İlk on bankanın kaç tanesi (toplam yurtiçi varlıklar açısından) uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirilmiştir? ***(Cevap %100 ise 1 Puan, Değilse 0 Puan)*** **10.9** İlk on bankanın kaç tanesi (toplam iç varlıklar cinsinden) iç kredi derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirilmiştir? ***(Cevap %100 ise 1 Puan, Değilse 0 Puan)*** **Not:** ***(3.18 (c) ve 3.18.1 (d) seçeneklerinin her ikisinin cevabı da Evet ise söz konusu 2 sorudan toplam 2 puan alınır, değilse 0 Puan)***	(0-5)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Kamu Denetimi ve Gözetimi	Resmi Gözetim Gücü (Sup_Power)	**5.10** Denetim otoritesinin, bankanın onayı olmaksızın bağımsız denetim raporlarıyla ilgili olarak dış denetçilerle görüşme imkânı var mı? **a.** Hayır ***(0 Puan)*** **b.** Evet, düzenli olarak olur. ***(1 Puan)*** **c.** Evet, istisnai bir şekilde olur. ***(1 Puan)*** **5.9** Müdürler ya da üst düzey yöneticilerin; yasadışı faaliyetler, dolandırıcılık ya da içeriden öğrenilenlerin kötüye kullanılması gibi faaliyetler gerçekleştirdiklerini düşünmeleri durumda denetçiler, gözetim otoritesiyle iletişim kurmakla yükümlü kılınmış mı? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **5.12** Denetçi, bankanın yetersiz bir denetim aldığını tespit ettiği durumlarda; **a.** Banka **b.** Dış denetçi ***(Evet 1 Puan)*** aleyhinde işlem yapabilecek yetkilere sahip mi? **12.3.2** Denetim otoritesi, bir bankayı kendi iç organizasyon yapısını değiştirmeye zorlayabilir mi? ***(Evet 1 Puan, Hayır 0 Puan)*** **10.5** Bankalar denetçilere; **a.** Tam denetlenmiş finansal tablolar **b.** Nazım hesaplı olmayan kalemler ***(Evet 1 Puan)*** **c.** Yönetişim ve risk yönetimi çerçevesi **d.** Düzenleyici sermaye ve sermaye yeterlilik oranı **e.** İlişkili taraflarla yapılan işlemler **f.** Diğer somut bilgileri **g.** Konsolidasyonun kapsamı (uygun olduğu yerlerde, bazı kuruluşların dahil edilmemesinin nedenleri dahil olmak üzere) **11.1** Lütfen aşağıdaki icra güçlerinin denetim kurumu tarafından mevcut olup olmadığını belirtiniz **a.** Sorunlu banka uygulamaları için emirleri durdurma ve bırakma **b.** Hoşgörü (yani düzenleyici ve denetleyici gerekliliklerden feragat etmek için) **c.** Bir bankanın denetim gerekliliklerini (örn., Sermaye, likidite vb.) karşılamak için asgari yasal düzenlemelerden daha sıkı olmasını isteme **d.** Bankanın yönetişim, iç kontrol ve risk yönetim sistemlerini geliştirmesini şart koşma **e.** Banka'nın özel karşılık ayırma ve / veya kullanımdan kaldırma politikaları uygulamasını zorunlu kılma **f.** Bankaların fiili veya muhtemel zararları karşılamak için hükümler oluşturmalarını şart koşma ***(Evet 1 Puan)*** **g.** Bankanın yürüttüğü iş türleri üzerinde kısıtlama koyma veya çeşitli koşullar getirme **h.** Bankanın lisansını geri çekme **i.** Bankaların operasyonlarını azaltmalarını / yeniden yapılandırmalarını (örneğin, varlık satışları ve şube kapatmaları yoluyla) ve risk profillerini ayarlamalarını isteme **j.** Bankaların ortaklara ödeyecekleri kar paylarını indirme	(0-14)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
		veya kar payı dağıtımını askıya almalarına zorlama ***(Evet 1 Puan)*** **k.** Bankaların banka müdürleri ve yöneticilerine verdikleri ikramiye ve diğer ücretleri azaltmalarını veya askıya almalarını sağlama ***(Evet 2 Puan)*** **l.** Banka yönetim kurulu üyelerini yasaklama veya görevden alma **m.** Banka müdürlerini yasaklama veya görevden alma **n.** Yeni öz sermayeli bankayı desteklemek için hissedarların / ortakların kontrolü için taahhüt / eylem talep etme (örn. Sermaye yenileme planı) **11.5** Aşağıdaki sorun çözümü faaliyetlerini yürütecek yetkileri hangi makamlara aittir? BS = Banka Denetçisi, C = Mahkeme, DIA = Mevduat Sigortası Kurumu, BR / AMC = Banka Yeniden Yapılandırma veya Varlık Yönetim Ajansı, OTH = Diğer) a. İflas bildirimi ***(BS 1 Puan, DIA 0.5 Puan, BR / AMC 0.5 Puan, C 0 Puan, OTH 0 Puan)*** b. Pay sahipliği haklarını geçersiz kılınması ***(BS 2 Puan, DIA 1 Puan, BR / AMC 1 Puan, C 0 Puan, OTH 0 Puan)*** c. Banka üst düzey yönetimi ve müdürlerini değiştirme ***(BS 2 Puan, DIA 1 Puan, BR / AMC 1 Puan, C 0 Puan, OTH 0 Puan)*** d. Banka karar mekanizmalarını üstlenme e. Bir banka tasfiye memuru / kayyum atama ve denetleme	
Kamu Denetimi ve Gözetimi	Yeniden Yapılandırma Gücü (Restruc_Pwr)	**11.5** Aşağıdaki sorun çözümü faaliyetlerini yürütecek yetkileri hangi makamlara aittir? BS = Banka Denetçisi, C = Mahkeme, DİA = Mevduat Sigortası Kurumu, BR / AMC = Banka Yeniden Yapılandırma veya Varlık Yönetim Ajansı, OTH = Diğer) **a.** İflas bildirimi **b.** Pay sahipliği haklarını geçersiz kılınması ***(BS 1 Puan, DIA 0.5 Puan, BR / AMC 0.5 Puan, C 0 Puan, OTH 0 Puan)*** **c.** Banka üst düzey yönetimi ve müdürlerini değiştirme ***(BS 2 Puan, DIA 1 Puan, BR / AMC 1 Puan, C 0 Puan, OTH 0 Puan)*** **d.** Banka karar mekanizmalarını üstlenme **e.** Bir banka tasfiye memuru / kayyum atama ve denetleme	(0-6)

Düzenleme Konusu	**Değişken**	**Anket Soruları**	**Değer Aralığı**
Kamu Denetimi ve Gözetimi	İflas Beyan Etme Gücü (Insolv_Pwr)	**11.5** Aşağıdaki sorun çözümü faaliyetlerini yürütecek yetkileri hangi makamlara aittir? BS = Banka Denetçisi, C = Mahkeme, DİA = Mevduat Sigortası Kurumu, BR / AMC = Banka Yeniden Yapılandırma veya Varlık Yönetim Ajansı, OTH = Diğer) **a.** İflas bildirimi **b.** Pay sahipliği haklarını geçersiz kılınması ***(BS 1 Puan, DIA 0.5 Puan, BR / AMC 0.5 Puan, C 0 Puan, OTH 0 Puan)*** **c.** Banka üst düzey yönetimi ve müdürlerini değiştirme ***(BS 1 Puan, DIA 0.5 Puan, BR / AMC 0.5 Puan, C 0 Puan, OTH 0 Puan)*** **d.** Banka karar mekanizmalarını üstlenme **e.** Bir banka tasfiye memuru / kayyum atama ve denetleme	(0-4)
Kamu Denetimi ve Gözetimi	Müsamaha Gücü (Sup_Forbear)	**11.1** Lütfen aşağıdaki icra güçlerinin denetim kurumu tarafından mevcut olup olmadığını belirtiniz ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)*** **b.** Hoşgörü (yani düzenleyici ve denetleyici gerekliliklerden feragat etmek için) **11.3** Denetim otoritesi, bazı düzenleyici tetikleyiciler / eşikler ihlal edildikçe otomatik işlemi zorlayan bir erken müdahale çerçevesinde (ör. Hızlı düzeltici eylem) çalışıyor mu? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)*** **12.12** Denetim sırasında yönetmeliklerim ihlali tespit edildiğinde bildirilmek zorunda mı? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)*** **12.12.1** Denetçinin bu davalarda alması gereken zorunlu eylemler var mıdır? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)***	(0-4)
Kamu Denetimi ve Gözetimi	Denetleyici Görevi (Sup_Tenure)	12.39 Denetçilerin ortalama görev süresi kaç yıldır?	Yıl Değeri
Kamu Denetimi ve Gözetimi	Denetim Otoritesinin Bağımsızlığı - Genel (Sup_Ind_Overall)	**12.4** Denetim otoritesi, yasal olarak kime hesap vermek zorundadır? **a.** Devlet başkanı (örneğin Başkan, Başbakan) **b.** Maliye Bakanı veya benzer statüdeki kabine üyesi **c.** Yasama organı ***(Evet 1 Puan)*** **d.** Diğer (lütfen açıklayınız) **12.9** Denetçiler, görevlerinin iyi niyetle yerine getirerek gerçekleştirdikleri eylemlerinden veya eksikliklerinden dolayı bir bankanın karşılaştığı zararlardan dolayı kişisel olarak sorumlu tutulamaz mı? ***(Evet 0 Puan, Hayır 1 Puan)*** **12.6** Denetleme otoritesinin başkanı, görev süresi sabit midir? **12.6.1** Evet ise, görev süresi kaç yıldır? ***(Evet ise ve görev süresi 4 yıldan fazla ise 1 Puan, Değilse 0)***	(0-3)

Düzenleme Konusu	Değişken	Anket Soruları	Değer Aralığı
Kamu Denetimi ve Gözetimi	Aksiyon Alma Gücü (Prmpt_Corr_Pwr)	**11.3** Düzenleyici ve denetleyici otorite, belirli düzenleyici tetikleyiciler / eşikler ihlal edildiğinde otomatik olarak bazı işlemlerin yapılmasını zorunlu tutan erken müdahale çerçevesini kullanıyor mu? ***(Evet ise toplam puan aşağıdaki değerlere göre hesaplanır, Hayır ise 0 Puan alır)*** **11.1** Düzenleyici ve denetleyici otorite aşağıdaki icra yetkilerinden hangilerine sahiptir? **a.** İhtiyatsız banka uygulamaları için duraklatma ve iptal kararları alma ***(Evet 1 Puan)*** **c.** Bir bankanın yasal veya düzenleyici asgari şartlardan daha katı denetleyici gereklilikleri (örneğin sermaye, likidite vb.) sağlamasını isteme **d.** Yönetişim, iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin geliştirilmesini isteme **e.** Bankanın belirli provizyon ve/veya iade politikalarını uygulamalarını isteme **f.** Bankaların fiili veya potansiyel zararları karşılayacak tedbirler almalarını isteme ***(Evet 1 Puan)*** **g.** Banka tarafından yürütülen faaliyetleri kısıtlama **h.** Bankanın lisansını iptal etme **i.** Bankaların faaliyetlerini azaltmalarını/yapılandırmalarını (örneğin varlık satışları ve şube kapanışları) ve risk profillerini ayarlamalarını isteme **j.** Bankaların hissedarlara kar payı ödemelerini azaltmalarını veya askıya almalarını isteme ***(Evet 1 Puan)*** **k.** Bankaların, banka yöneticilerine ödeyecekleri primleri ve diğer ücretleri azaltmalarını veya askıya almalarını isteme ***(Evet 2 Puan)*** **l.** Banka yöneticilerini geçici süreyle ya da tamamen görevden alma **m.** Yönetim kurulu üyelerini geçici süreyle ya da tamamen görevden alma **n.** Banka hissedarlarından bankaya yeni öz kaynak sağlamayı taahhüt etmelerini ya da getirmelerini isteme **12.3.2** Denetim otoritesi bir bankayı iç organizasyon yapısını değiştirmeye zorlayabilir mi? ***(Evet 1 Puan)***	(0-6)

EK 2. Modellerde Kullanılan Bağımsız Değişkenlerin Varyans Artış Faktör (VIF) Değerleri

Varyans Artış Faktör (VIF) Değerleri	Bankacılık Sektörüne Giriş	Faaliyet Kısıtlamaları	Sermaye Yeterliliği	Tasarruf Mevduatının Korunması	Bağımsız Denetim ve Özel İzleme	Kamu Denetimi ve Gözetimi
Nonbankfin_own_bank	1.14					
limit_foreign_bank	1.12					
entr_bank_req	1.25					
secur_act		2.90				
insur_act		2.55				
real_act		4.40				
own_firm		3.13				
ovr_cap_string			1.58			
init_cap_strin			1.50			
depo_insur_pow				1.50		
depo_insur_fund				1.88		
Funding_insured				1.24		
MoralHazard				4.73		
PrivateMonitoring					2.62	
ExAudit					2.29	
FS_Transparency					2.80	
AccPractices					1.62	
ExRating_CreditMonitoring					1.60	
Sup_Power						3.88
Prmpt_Corr_Pwr						4.32
Restruc_Pwr						2.24
Insolv_Pwr						6.76
Sup_Forbear						3.57
Sup_Tenure						2.06
Sup_Ind						1.46
governance	1.51	1.92	1.38	3.03	1.65	3.66
growth	1.19	1.73	1.59	1.66	1.69	1.55
CPI	1.25	1.19	1.42	2.20	1.50	2.55
concentration	1.35	1.37	1.54	2.89	2.11	1.83
size	1.25	1.28	1.20	1.24	1.21	1.27
listed	1.26	1.17	1.32	1.32	1.29	1.44

EK 3. Analizlere İlişkin STATA Çıktıları (Ana Modeller)

Bankacılık Sektörüne Giriş Düzenlemeleri

```
. xtabond2 bank_score L.bank_score nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size l
> isted, gmm(L.bank_score, lag(2 2)collapse) iv(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concent
> ration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      4776
Time variable : year                            Number of groups   =       854
Number of instruments = 11                      Obs per group: min =         1
F(10, 854)    =     89.64                                        avg =      5.59
Prob > F      =     0.000                                        max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |               Corrected
  bank_score |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
  bank_score |
         L1. |   .6022223   .1920701     3.14   0.002     .2252377     .979207
             |
nonbankfin_own_bank |  -2.517091   1.340481    -1.88   0.061    -5.148114    .1139314
 limit_foreign_bank |  -.3465058    .637739    -0.54   0.587    -1.598225    .9052136
      entr_bank_req |   2.048152   2.041494     1.00   0.316    -1.958781    6.055086
         governance |  -1.837047   .5667246    -3.24   0.001    -2.949384   -.7247111
             growth |   .8484101   .2130936     3.98   0.000     .4301616    1.266659
                cpi |  -.0914034   .0547126    -1.67   0.095    -.1987903    .0159835
      concentration |   .1964457   .0399243     4.92   0.000     .1180845     .274807
               size |  -1.216421   1.627416    -0.75   0.455    -4.410626    1.977783
            listed |  -5.008072   2.239567    -2.24   0.026    -9.403772   -.6123719
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.bank_score collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi
    concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.bank_score collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.39  Pr > z =  0.001
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.62  Pr > z =  0.536
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.80  Prob > chi2 =  0.179
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.21  Prob > chi2 =  0.270
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.21  Prob > chi2 =  0.270
```

```
. xtabond2 c L.c nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.c, la
> g(2 2)collapse) iv(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed) noconst
> ant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      4776
Time variable : year                            Number of groups   =       854
Number of instruments = 11                      Obs per group: min =         1
F(10, 854)    =    612.13                                      avg =      5.59
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                    |              Corrected
                  c |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
--------------------+---------------------------------------------------------------
                  c |
                 L1.|   .8847476   .1241642     7.13   0.000     .6410448     1.12845
                    |
nonbankfin_own_bank |     2.9556   1.310336     2.26   0.024     .3837429    5.527456
 limit_foreign_bank |   .8367956   .4337491     1.93   0.054    -.0145437    1.688135
      entr_bank_req |   1.867625   1.658219     1.13   0.260    -1.387036    5.122286
         governance |   .3270118   .1548998     2.11   0.035     .0229829    .6310407
             growth |  -.4003678   .1396242    -2.87   0.004    -.6744146    -.126321
                cpi |  -.0341302   .0299191    -1.14   0.254    -.0928537    .0245933
      concentration |   .0228579    .047396     0.48   0.630    -.0701684    .1158843
               size |   -2.26694    1.61798    -1.40   0.162    -5.442624     .908744
             listed |   .4979611   1.386116     0.36   0.719    -2.222633    3.218555
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.c collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi
    concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.c collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -5.71  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.46  Pr > z =  0.642
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  10.48  Prob > chi2 =  0.001
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.67  Prob > chi2 =  0.196
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.67  Prob > chi2 =  0.196
```

```
. xtabond2 a L.a nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.a, la
> g(2 2)collapse) iv(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed) noconst
> ant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      4776
Time variable : year                            Number of groups   =       854
Number of instruments = 11                      Obs per group: min =         1
F(10, 854)    =     87.20                                      avg =      5.59
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           a |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------------------------
                           a |
                         L1. |   .8592197   .1306544     6.58   0.000     .6027783    1.115661
                             |
             nonbankfin_own_bank |  -.9175757    2.08863    -0.44   0.661    -5.017024    3.181873
              limit_foreign_bank |  -2.295077   .7400626    -3.10   0.002    -3.747632   -.8425225
                   entr_bank_req |   .0964334   .8685733     0.11   0.912    -1.608355    1.801222
                      governance |  -1.284599   .2913398    -4.41   0.000    -1.856425   -.7127731
                          growth |   2.378521   .3109748     7.65   0.000     1.768156    2.988885
                             cpi |  -.0810965   .0586407    -1.38   0.167    -.1961933    .0340002
                   concentration |   .2378775   .0605428     3.93   0.000     .1190473    .3567076
                            size |   -.360257   .5970927    -0.60   0.546    -1.532198    .8116842
                          listed |  -2.951862   2.363891    -1.25   0.212    -7.591579    1.687854
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.a collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi
    concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.a collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -6.11  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.49  Pr > z =  0.013
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.33  Prob > chi2 =  0.068
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.66  Prob > chi2 =  0.056
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   3.66  Prob > chi2 =  0.056
```

```
. xtabond2 m L.m nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.m, la
> g(2 2)collapse) iv(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed) noconst
> ant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      4776
Time variable : year                            Number of groups   =       854
Number of instruments = 11                      Obs per group: min =         1
F(10, 854)    =     67.98                                        avg =      5.59
Prob > F      =     0.000                                        max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           m |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------------------------
                           m |
                          L1. |   .6723832   .2636628     2.55   0.011     .1548802    1.189886
                              |
              nonbankfin_own_bank |  -5.749789   1.764361    -3.26   0.001    -9.212781   -2.286797
               limit_foreign_bank |  -1.577798    1.41129    -1.12   0.264    -4.347801    1.192204
                    entr_bank_req |  -3.596975   2.118892    -1.70   0.090    -7.755821    .5618714
                       governance |  -1.756662    .649008    -2.71   0.007      -3.0305   -.4828247
                           growth |   1.200489   .3641358     3.30   0.001     .4857833    1.915195
                              cpi |  -.0785312   .1227126    -0.64   0.522    -.3193848    .1623225
                    concentration |   .1773174   .1418326     1.25   0.212     -.101064    .4556988
                             size |   4.818622   3.553099     1.36   0.175    -2.155207    11.79245
                           listed |  -5.774321   3.951988    -1.46   0.144    -13.53107    1.982427
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.m collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi
    concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.m collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.12  Pr > z =  0.034
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.06  Pr > z =  0.289
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.50  Prob > chi2 =  0.481
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.14  Prob > chi2 =  0.711
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.14  Prob > chi2 =  0.711
```

```
. xtabond2 e L.e nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.e, la
> g(2 2)collapse) iv(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed) noconst
> ant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      4776
Time variable : year                            Number of groups   =       854
Number of instruments = 11                      Obs per group: min =         1
F(10, 854)    =     27.10                                        avg =      5.59
Prob > F      =     0.000                                        max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                   |              Corrected
                 e |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------------+----------------------------------------------------------------
                 e |
                L1.|   .4528642   .2805907     1.61   0.107    -.0978641    1.003592
                   |
nonbankfin_own_bank|  -4.871171   4.007389    -1.22   0.224    -12.73666    2.994314
 limit_foreign_bank|   2.839692   2.085802     1.36   0.174    -1.254208    6.933591
      entr_bank_req|   3.927688   5.265334     0.75   0.456    -6.406823     14.2622
         governance|  -3.720503   .9834422    -3.78   0.000     -5.65075   -1.790256
             growth|   2.478582   .5552279     4.46   0.000     1.388811    3.568354
                cpi|  -.3681147   .1937268    -1.90   0.058    -.7483512    .0121217
      concentration|   .3203795   .1313817     2.44   0.015     .0625106    .5782484
               size|  -.7709845   3.778045    -0.20   0.838    -8.186326    6.644357
             listed|   2.628461   7.335971     0.36   0.720    -11.77018    17.02711
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.e collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi
    concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.e collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.11  Pr > z =  0.035
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =  -0.14  Pr > z =  0.887
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  12.76  Prob > chi2 =  0.000
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.37  Prob > chi2 =  0.066
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   3.37  Prob > chi2 =  0.066
```

```
. xtabond2 l L.l nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.l, la
> g(2 2)collapse) iv(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed) noconst
> ant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      4776
Time variable : year                            Number of groups   =       854
Number of instruments = 11                      Obs per group: min =         1
F(10, 854)    =    344.15                                      avg =      5.59
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                    |              Corrected
                  l |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
--------------------+---------------------------------------------------------------
                  l |
                L1. |   .5935671   .1125275     5.27   0.000     .3727041      .81443
                    |
nonbankfin_own_bank |  -3.450674   1.070206    -3.22   0.001    -5.551215   -1.350132
 limit_foreign_bank |   -1.27326   .8442967    -1.51   0.132      -2.9304    .3838796
      entr_bank_req |   3.073932   1.021929     3.01   0.003     1.068144    5.079719
         governance |   -1.76177   .5318337    -3.31   0.001    -2.805624   -.7179158
             growth |  -.6332288   .1993971    -3.18   0.002    -1.024595    -.241863
                cpi |  -.0079053   .0323961    -0.24   0.807    -.0714906      .05568
      concentration |   .2060243   .0800923     2.57   0.010     .0488235    .3632251
               size |  -2.305859   .9213205    -2.50   0.013    -4.114177    -.497541
            listed |  -10.54109   2.987989    -3.53   0.000    -16.40575   -4.676423
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.l collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi
    concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.l collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -5.33  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.62  Pr > z =  0.105
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.82  Prob > chi2 =  0.365
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.77  Prob > chi2 =  0.381
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.77  Prob > chi2 =  0.381
```

```
. xtabond2 s L.s nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.s, la
> g(2 2)collapse) iv(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi concentration size listed) noconst
> ant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
```

Group variable: no				Number of obs	=	4776
Time variable : year				Number of groups	=	854
Number of instruments = 11				Obs per group: min	=	1
F(10, 854)	=	69.83		avg	=	5.59
Prob > F	=	0.000		max	=	8

s	Coef.	Corrected Std. Err.	t	P>|t|	[95% Conf.	Interval]
s						
L1.	.7156111	.1707558	4.19	0.000	.3804608	1.050761
nonbankfin_own_bank	-3.749879	1.935826	-1.94	0.053	-7.549413	.0496539
limit_foreign_bank	2.045742	2.523896	0.81	0.418	-2.908024	6.999508
entr_bank_req	3.019654	1.989024	1.52	0.129	-.8842944	6.923602
governance	-2.501347	1.445491	-1.73	0.084	-5.338479	.3357842
growth	.6317269	.5663336	1.12	0.265	-.4798418	1.743296
cpi	.0119638	.0611734	0.20	0.845	-.108104	.1320317
concentration	.1234423	.0675521	1.83	0.068	-.0091453	.2560298
size	-3.456119	2.433595	-1.42	0.156	-8.232647	1.320408
listed	3.982496	2.318417	1.72	0.086	-.5679682	8.532959

```
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.s collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    nonbankfin_own_bank limit_foreign_bank entr_bank_req governance growth cpi
    concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.s collapsed
```

```
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.84  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.97  Pr > z =  0.049
```

```
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.24  Prob > chi2 =  0.072
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.60  Prob > chi2 =  0.206
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.60  Prob > chi2 =  0.206
```

Faaliyet Kısıtlama Düzenlemeleri

```
. xtabond2 bank_score L.bank_score secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.ba
> nk_score, lag(2 2)collapse) iv(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed) noconstant
>  twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      5779
Time variable : year                            Number of groups   =       922
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 922)    =     81.61                                    avg =      6.27
Prob > F      =     0.000                                    max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |               Corrected
  bank_score |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
  bank_score |
         L1. |   .6248704   .1765933     3.54   0.000      .278299    .9714419
             |
    secur_act |   .7895781   .6825235     1.16   0.248    -.5499017    2.129058
    insur_act |    2.33766   1.051748     2.22   0.026     .2735626    4.401757
     real_act |   .2278681   1.475411     0.15   0.877    -2.667686    3.123422
     own_firm |  -1.382531    .700696    -1.97   0.049    -2.757676   -.0073873
   governance |  -2.385175   .9306564    -2.56   0.011    -4.211626   -.5587243
       growth |   .6666717   .1703172     3.91   0.000     .3324172    1.000926
          cpi |  -.0485432    .033454    -1.45   0.147     -.114198    .0171116
concentration |   .2141046   .0541719     3.95   0.000     .1077901    .3204191
         size |  -1.535145   .7072328    -2.17   0.030    -2.923118   -.1471725
       listed |  -2.747295    1.99298    -1.38   0.168    -6.658598    1.164008
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi
    concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.bank_score collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration
    size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.bank_score collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.64  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.96  Pr > z =  0.335
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   4.28  Prob > chi2 =  0.039
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.16  Prob > chi2 =  0.075
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   3.16  Prob > chi2 =  0.075
```

```
. xtabond2 c L.c secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.c, lag(2 2)collapse)
>  iv(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust
> small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      5779
Time variable : year                            Number of groups   =       922
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 922)     =    385.16                                     avg =      6.27
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             c |              Corrected
               |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
---------------+--------------------------------------------------------------
             c |
          L1.  |   .8613843   .1082044     7.96   0.000     .6490288     1.07374
               |
    secur_act  |    .674238   .5499252     1.23   0.220    -.4050123    1.753488
    insur_act  |  -.6433502   .7731965    -0.83   0.406     -2.16078    .8740791
     real_act  |   .3019488   .6317281     0.48   0.633     -.937843    1.541741
     own_firm  |   .6604104   .4135634     1.60   0.111    -.1512245    1.472045
   governance  |   .2223584   .2574405     0.86   0.388     -.282879    .7275957
       growth  |   -.508799   .1513678    -3.36   0.001    -.8058644   -.2117336
          cpi  |   .0285298   .0220694     1.29   0.196    -.0147823    .0718419
concentration  |   .0775951   .0617525     1.26   0.209    -.0435966    .1987868
         size  |  -1.033975    .669086    -1.55   0.123    -2.347083     .279133
       listed  |  -.5591572   1.297739    -0.43   0.667    -3.106022    1.987708
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi
    concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.c collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration
    size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.c collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -6.05  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.58  Pr > z =  0.565
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   7.47  Prob > chi2 =  0.006
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.22  Prob > chi2 =  0.269
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.22  Prob > chi2 =  0.269
```

```
. xtabond2 a L.a secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.a, lag(2 2)collapse)
>  iv(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust
> small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      5779
Time variable : year                            Number of groups   =       922
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 922)     =    201.55                                     avg =      6.27
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                    |              Corrected
                  a |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
--------------------+---------------------------------------------------------------
                  a |
                L1. |    .843124   .0915297     9.21   0.000     .6634932    1.022755
                    |
          secur_act |   2.714577    1.02829     2.64   0.008     .6965163    4.732637
          insur_act |   3.056991   1.298997     2.35   0.019     .5076574    5.606324
           real_act |   -3.72771   1.335256    -2.79   0.005    -6.348203   -1.107217
           own_firm |  -.9709194   .8853691    -1.10   0.273    -2.708492     .766653
         governance |  -1.132623    .395333    -2.86   0.004     -1.90848   -.3567663
             growth |    2.33298   .2748418     8.49   0.000     1.793592    2.872368
                cpi |  -.0774537   .0383174    -2.02   0.044    -.1526532   -.0022541
      concentration |   .1994129   .0390529     5.11   0.000       .12277    .2760559
               size |  -1.294572   .4901068    -2.64   0.008    -2.256426   -.3327179
            listed |  -.8688259    1.95761    -0.44   0.657    -4.710714    2.973063
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi
    concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.a collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration
    size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.a collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -7.85  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.99  Pr > z =  0.003
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.41  Prob > chi2 =  0.236
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.34  Prob > chi2 =  0.246
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.34  Prob > chi2 =  0.246
```

```
. xtabond2 m L.m secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.m, lag(2 2)collapse)
>  iv(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust
> small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      5779
Time variable : year                            Number of groups   =       922
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 922)     =     75.33                                     avg =      6.27
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           m |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           m |
         L1. |    .7059601   .2426007     2.91   0.004     .2298464    1.182074
             |
    secur_act |   -1.472909   1.410945    -1.04   0.297    -4.241946    1.296128
    insur_act |    3.963985   1.640692     2.42   0.016     .7440617    7.183908
     real_act |   -1.510277   1.504193    -1.00   0.316    -4.462317    1.441762
     own_firm |   -.3836366    .876209    -0.44   0.662    -2.103232    1.335959
   governance |   -1.873495   .8564322    -2.19   0.029    -3.554278   -.1927124
       growth |    1.156213   .4314455     2.68   0.007     .3094839    2.002942
          cpi |   -.1649394   .1260119    -1.31   0.191    -.4122427    .0823639
concentration |    .0979573   .1213189     0.81   0.420    -.1401359    .3360504
         size |    .9355365    2.34079     0.40   0.689    -3.658359    5.529432
       listed |   -1.165126   2.717524    -0.43   0.668    -6.498376    4.168124
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi
    concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.m collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration
    size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.m collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.31  Pr > z =  0.021
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.25  Pr > z =  0.213
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.36  Prob > chi2 =  0.551
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.08  Prob > chi2 =  0.778
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.08  Prob > chi2 =  0.778
```

```
. xtabond2 e L.e secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.e, lag(2 2)collapse)
>  iv(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust
> small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      5779
Time variable : year                            Number of groups   =       922
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 922)     =     32.48                                     avg =      6.27
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           e |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           e |
          L1.|   .5220842     .26197     1.99   0.047     .0079576    1.036211
             |
    secur_act|   .3735645   2.124694     0.18   0.860    -3.796233    4.543362
    insur_act|   2.174916    3.63039     0.60   0.549    -4.949871    9.299702
     real_act|   3.657487   5.234173     0.70   0.485    -6.614787    13.92976
     own_firm|  -3.788207   2.383867    -1.59   0.112    -8.466643    .8902281
   governance|  -4.459247    1.48207    -3.01   0.003    -7.367869   -1.550625
       growth|   1.986443   .4916538     4.04   0.000     1.021553    2.951334
          cpi|  -.2217527   .1129181    -1.96   0.050    -.4433591   -.0001463
concentration|   .4028838   .1211316     3.33   0.001     .1651583    .6406094
         size|  -1.10868   1.655809    -0.67   0.503    -4.358271    2.140911
       listed|   6.585034   5.167663     1.27   0.203    -3.556713    16.72678
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi
    concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.e collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration
    size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.e collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.35  Pr > z =  0.019
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.24  Pr > z =  0.812
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  16.71  Prob > chi2 =  0.000
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   4.12  Prob > chi2 =  0.042
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   4.12  Prob > chi2 =  0.042
```

```
. xtabond2 l L.l secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.l, lag(2 2)collapse)
>  iv(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust
> small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      5779
Time variable : year                            Number of groups   =       922
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 922)     =    463.62                                     avg =      6.27
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             l |              Corrected
               |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
---------------+--------------------------------------------------------------
             l |
           L1. |   .6581033   .1050455     6.26   0.000     .4519473    .8642593
               |
     secur_act |   1.657038   .7779091     2.13   0.033       .13036    3.183716
     insur_act |   1.988793   1.388357     1.43   0.152    -.7359136      4.7135
      real_act |  -.8565917   .8499717    -1.01   0.314    -2.524695     .811512
      own_firm |  -1.785858   .8188947    -2.18   0.029    -3.392972   -.1787439
    governance |  -2.299321   .7817129    -2.94   0.003    -3.833464   -.7651783
        growth |  -.6635749   .2275295    -2.92   0.004    -1.110111   -.2170391
           cpi |   .0240731   .0239942     1.00   0.316    -.0230165    .0711627
 concentration |   .1785217   .0694643     2.57   0.010     .0421952    .3148481
          size |  -1.535995   .6423575    -2.39   0.017    -2.796647   -.2753426
       listed |  -8.330406   2.681275    -3.11   0.002    -13.59252   -3.068297
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi
    concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.l collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration
    size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.l collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -6.16  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.10  Pr > z =  0.035
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.02  Prob > chi2 =  0.897
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.02  Prob > chi2 =  0.898
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.02  Prob > chi2 =  0.898
```

```
. xtabond2 s L.s secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.s, lag(2 2)collapse)
>  iv(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust
> small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      5779
Time variable : year                            Number of groups   =       922
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 922)     =     60.82                                     avg =      6.27
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           s |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           s |
          L1.|   .7193625   .1759145     4.09   0.000     .3741232    1.064602
             |
    secur_act |   2.053282   1.483463     1.38   0.167    -.8580733    4.964638
    insur_act |   .3852522   2.340225     0.16   0.869    -4.207533    4.978038
     real_act |   3.068486    2.67457     1.15   0.252    -2.180466    8.317437
     own_firm |  -2.227334   1.764861    -1.26   0.207    -5.690945    1.236276
   governance |  -2.833349   1.951858    -1.45   0.147     -6.66395    .9972515
       growth |   .1480715   .5637298     0.26   0.793    -.9582709    1.254414
          cpi |   .0609232   .0715144     0.85   0.394    -.0794267    .2012732
concentration |   .1894154   .0780448     2.43   0.015     .0362494    .3425815
         size |  -2.936106   1.970141    -1.49   0.136    -6.802588    .9303754
      listed |   3.505834   1.841305     1.90   0.057    -.1078018     7.11947
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi
    concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.s collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    secur_act insur_act real_act own_firm governance growth cpi concentration
    size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.s collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.85  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.15  Pr > z =  0.032
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   8.74  Prob > chi2 =  0.003
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.76  Prob > chi2 =  0.096
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.76  Prob > chi2 =  0.096
```

Sermaye Düzenlemeleri

```
. xtabond2 bank_score L.bank_score ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.bank_score
> , lag(2 2)collapse) iv(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogo
> nal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3751
Time variable : year                            Number of groups   =       759
Number of instruments = 10                      Obs per group: min =         1
F(9, 759)     =     99.55                                      avg =      4.94
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |               Corrected
  bank_score |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
  bank_score |
         L1. |   .6029864    .199249     3.03   0.003     .2118418     .994131
             |
ovr_cap_string |  -.825898   .4769603    -1.73   0.084    -1.762216    .1104202
init_cap_strin |  2.786275   2.276588     1.22   0.221    -1.682882    7.255432
  governance |  -2.138736   .7725448    -2.77   0.006    -3.655315    -.622158
      growth |     1.2278    .419397     2.93   0.004     .4044842    2.051116
         cpi |   .0050418   .0453432     0.11   0.911    -.0839711    .0940548
 concentration |  .2237731   .0449465     4.98   0.000     .1355389    .3120073
        size |  -2.103413   .9187602    -2.29   0.022    -3.907026   -.2997999
      listed |  -5.608414   3.298799    -1.70   0.090    -12.08427    .8674393
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration
    size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.bank_score collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size
    listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.bank_score collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.85  Pr > z =  0.004
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.59  Pr > z =  0.111
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.74  Prob > chi2 =  0.098
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.96  Prob > chi2 =  0.162
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.96  Prob > chi2 =  0.162
```

```
. xtabond2 c L.c ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.c, lag(2 2)collapse) iv(ovr_
> cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3751
Time variable : year                            Number of groups   =       759
Number of instruments = 10                      Obs per group: min =         1
F(9, 759)     =    252.87                                      avg =      4.94
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             c |      Coef.   Corrected Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
---------------+--------------------------------------------------------------
             c |
           L1. |    .760622   .1494028     5.09   0.000     .4673302    1.053914
               |
ovr_cap_string |  -.4111918   .2995733    -1.37   0.170    -.9992825    .1768989
init_cap_strin |   2.541304   1.281504     1.98   0.048     .0255916    5.057017
    governance |   .1287506   .3324656     0.39   0.699    -.5239108     .781412
        growth |   .5513549   .2433167     2.27   0.024     .0737014    1.029009
           cpi |    .091522   .0327741     2.79   0.005     .0271834    .1558607
 concentration |   .1736875   .0869748     2.00   0.046     .0029479    .3444272
          size |  -2.862281   1.064808    -2.69   0.007    -4.952601   -.7719618
        listed |  -2.152367   2.413107    -0.89   0.373    -6.889524     2.58479
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration
    size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.c collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size
    listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.c collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.23  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.27  Pr > z =  0.789
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  10.78  Prob > chi2 =  0.001
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.95  Prob > chi2 =  0.163
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.95  Prob > chi2 =  0.163
```

```
. xtabond2 a L.a ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.a, lag(2 2)collapse) iv(ovr_
> cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3751
Time variable : year                            Number of groups   =       759
Number of instruments = 10                      Obs per group: min =         1
F(9, 759)     =     92.34                                        avg =      4.94
Prob > F      =     0.000                                        max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           a |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           a |
          L1.|   .8515018    .133074     6.40   0.000      .590265    1.112739
             |
ovr_cap_string|   -.325808    .561927    -0.58   0.562    -1.428924    .7773078
init_cap_strin|  -3.414411   2.652868    -1.29   0.198    -8.622241     1.79342
    governance|  -1.012826   .3522507    -2.88   0.004    -1.704327   -.3213241
        growth|   2.891898   .3938304     7.34   0.000     2.118772    3.665025
           cpi|  -.0253409   .0536285    -0.47   0.637    -.1306188    .0799369
 concentration|   .3023816   .0722654     4.18   0.000     .1605178    .4442454
          size|  -1.650542   .6619502    -2.49   0.013    -2.950013   -.3510716
        listed|  -2.561539   2.733118    -0.94   0.349    -7.926907     2.80383
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration
    size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.a collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size
    listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.a collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -5.75  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.27  Pr > z =  0.023
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.92  Prob > chi2 =  0.166
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.14  Prob > chi2 =  0.143
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.14  Prob > chi2 =  0.143
```

```
. xtabond2 m L.m ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.m, lag(2 2)collapse) iv(ovr_
> cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3751
Time variable : year                            Number of groups   =       759
Number of instruments = 10                      Obs per group: min =         1
F(9, 759)     =     24.60                                      avg =      4.94
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           m |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           m |
          L1.|   .7013935   .3293801     2.13   0.034     .0547891    1.347998
             |
ovr_cap_string|  -.5598475    .602582    -0.93   0.353    -1.742773    .6230778
init_cap_strin|   .3541878   3.036211     0.12   0.907     -5.60618    6.314556
    governance|  -1.655356   .9866268    -1.68   0.094    -3.592198    .2814852
        growth|    .673172   .5520665     1.22   0.223    -.4105868    1.756931
           cpi|  -.1297042   .1660311    -0.78   0.435    -.4556389    .1962305
 concentration|   .0998712   .2423277     0.41   0.680     -.375841    .5755834
          size|   1.071922    3.80703     0.28   0.778    -6.401637    8.545482
        listed|  -3.035943    4.44371    -0.68   0.495    -11.75936    5.687478
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration
    size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.m collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size
    listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.m collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -1.92  Pr > z =  0.055
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.58  Pr > z =  0.115
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.24  Prob > chi2 =  0.265
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.43  Prob > chi2 =  0.511
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.43  Prob > chi2 =  0.511
```

```
. xtabond2 e L.e ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.e, lag(2 2)collapse) iv(ovr_
> cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3751
Time variable : year                            Number of groups   =       759
Number of instruments = 10                      Obs per group: min =         1
F(9, 759)     =     20.27                                        avg =      4.94
Prob > F      =     0.000                                        max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           e |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           e |
          L1.|   .5039673   .2771546     1.82   0.069    -.0401133    1.048048
             |
ovr_cap_string|  -1.093538   1.136051    -0.96   0.336    -3.323714    1.136638
init_cap_strin|   8.717528   6.381422     1.37   0.172    -3.809805    21.24486
    governance|  -4.876231   1.643348    -2.97   0.003    -8.102279   -1.650184
        growth|    2.68208   .9635076     2.78   0.006      .790624    4.573537
           cpi|  -.2247348   .1745664    -1.29   0.198    -.5674251    .1179555
 concentration|   .3164691    .190039     1.67   0.096    -.0565954    .6895337
          size|  -1.194028   2.931215    -0.41   0.684    -6.948281    4.560224
        listed|  -1.467948   4.830543    -0.30   0.761    -10.95076    8.014865
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration
    size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.e collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size
    listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.e collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.08  Pr > z =  0.038
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.84  Pr > z =  0.400
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  11.26  Prob > chi2 =  0.001
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.75  Prob > chi2 =  0.097
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.75  Prob > chi2 =  0.097
```

```
. xtabond2 l L.l ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.l, lag(2 2)collapse) iv(ovr_
> cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3751
Time variable : year                            Number of groups   =       759
Number of instruments = 10                      Obs per group: min =         1
F(9, 759)     =    542.41                                      avg =      4.94
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |               Corrected
           l |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           l |
          L1.|    .6889775   .1562132     4.41   0.000     .3823162    .9956388
             |
ovr_cap_string|   -2.146138   .9225573    -2.33   0.020    -3.957205   -.3350713
init_cap_strin|    .7597547    1.08981     0.70   0.486    -1.379645    2.899155
    governance|   -1.635354   .8566841    -1.91   0.057    -3.317106     .046398
        growth|   -.0177316   .3058354    -0.06   0.954    -.6181154    .5826521
           cpi|    .1312573   .0382037     3.44   0.001     .0562598    .2062547
 concentration|    .0855619   .0817499     1.05   0.296    -.0749208    .2460446
          size|   -1.437484   .7003106    -2.05   0.040    -2.812259   -.0627077
        listed|   -8.107043   4.355542    -1.86   0.063    -16.65738    .4432982
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration
    size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.l collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size
    listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.l collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.58  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.08  Pr > z =  0.037
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.10  Prob > chi2 =  0.755
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.07  Prob > chi2 =  0.790
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.07  Prob > chi2 =  0.790
```

```
. xtabond2 s L.s ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed, gmm(L.s, lag(2 2)collapse) iv(ovr_
> cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3751
Time variable : year                            Number of groups   =       759
Number of instruments = 10                      Obs per group: min =         1
F(9, 759)     =     68.24                                        avg =      4.94
Prob > F      =     0.000                                        max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           s |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           s |
          L1.|    .7002917   .1718743     4.07   0.000     .3628861    1.037697
             |
ovr_cap_string|    1.324665   .9160922     1.45   0.149    -.4737109     3.12304
init_cap_strin|     4.98392   2.669714     1.87   0.062    -.2569805    10.22482
    governance|   -2.822745   1.512119    -1.87   0.062    -5.791177    .1456864
        growth|    .7698463   .8504102     0.91   0.366    -.8995891    2.439282
           cpi|    .1058103   .0778082     1.36   0.174    -.0469346    .2585552
 concentration|    .3033242   .1021135     2.97   0.003     .1028657    .5037827
          size|   -5.476842   1.992606    -2.75   0.006    -9.388516   -1.565168
        listed|    1.557143   2.253195     0.69   0.490    -2.866092    5.980377
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration
    size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.s collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    ovr_cap_string init_cap_strin governance growth cpi concentration size
    listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.s collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.39  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.52  Pr > z =  0.128
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   8.85  Prob > chi2 =  0.003
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.94  Prob > chi2 =  0.047
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   3.94  Prob > chi2 =  0.047
```

Mevduat Sigortasının Korunması Düzenlemeleri

```
. xtabond2 bank_score L.bank_score depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration
> size listed, gmm(L.bank_score, lag(2 2)collapse) iv(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth
>  cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2529
Time variable : year                            Number of groups   =       529
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 529)    =     59.62                                      avg =      4.78
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
  bank_score |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
  bank_score |
         L1. |   .6290608   .2550119     2.47   0.014     .1281006    1.130021
             |
 depo_insur_pow |   1.790281    1.64796     1.09   0.278    -1.447067     5.02763
depo_insur_fund |  -3.835459   4.349489    -0.88   0.378    -12.37985    4.708931
funding_insured |  -.1300833   .0935538    -1.39   0.165    -.3138657    .0536992
    moralhazard |   2.281044   2.824797     0.81   0.420    -3.268153     7.83024
     governance |  -4.314143   2.948152    -1.46   0.144    -10.10566    1.477379
         growth |   1.173781   .5167147     2.27   0.024     .1587165    2.188846
            cpi |  -.0632013   .1067849    -0.59   0.554    -.2729757    .1465732
  concentration |   .3163838   .1146881     2.76   0.006     .0910837    .5416838
           size |  -1.326285   1.180489    -1.12   0.262    -3.645306    .9927367
         listed |  -5.111762   3.257889    -1.57   0.117    -11.51175    1.288225
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.bank_score collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.bank_score collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.56  Pr > z =  0.010
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.95  Pr > z =  0.341
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.56  Prob > chi2 =  0.212
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.27  Prob > chi2 =  0.259
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.27  Prob > chi2 =  0.259
```

```
. xtabond2 c L.c depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size listed, gmm(L
> .c, lag(2 2)collapse) iv(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size lis
> ted) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2529
Time variable : year                            Number of groups   =       529
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 529)     =    139.54                                     avg =      4.78
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           c |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------
                           c |
                          L1. |   .7881935   .1323817     5.95   0.000     .5281352    1.048252
                              |
                depo_insur_pow |   2.276271   .7154906     3.18   0.002     .8707188    3.681822
               depo_insur_fund |   3.025894   4.089589     0.74   0.460    -5.007935    11.05972
               funding_insured |   -.006377   .0300375    -0.21   0.832    -.0653844    .0526304
                  moralhazard |   .6962792   1.385391     0.50   0.615    -2.025264    3.417822
                   governance |  -.4115765   .7804082    -0.53   0.598    -1.944656    1.121503
                       growth |   .7346833   .3085597     2.38   0.018     .1285306    1.340836
                          cpi |   .1216389   .0364394     3.34   0.001     .0500553    .1932226
                concentration |   .2311665   .1212129     1.91   0.057    -.0069513    .4692843
                         size |  -3.447449   .6801392    -5.07   0.000    -4.783555   -2.111344
                       listed |  -2.284633   3.120423    -0.73   0.464    -8.414574    3.845308
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.c collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.c collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.32  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.02  Pr > z =  0.986
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   9.05  Prob > chi2 =  0.003
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.63  Prob > chi2 =  0.201
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.63  Prob > chi2 =  0.201
```

```
. xtabond2 a L.a depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size listed, gmm(L
> .a, lag(2 2)collapse) iv(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size lis
> ted) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2529
Time variable : year                            Number of groups   =       529
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 529)     =     97.62                                     avg =      4.78
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           a |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------
                           a |
                          L1.|    1.019886   .1896308     5.38   0.000     .6473639    1.392408
                             |
                depo_insur_pow|   -2.165636     3.7935    -0.57   0.568    -9.617809    5.286537
               depo_insur_fund|   -1.810755   8.094527    -0.22   0.823    -17.71212    14.09061
               funding_insured|    .0642824   .0558845     1.15   0.251    -.0455004    .1740651
                  moralhazard|   -6.504082   3.006152    -2.16   0.031    -12.40954   -.5986199
                    governance|   -.5590824   1.462678    -0.38   0.702    -3.432452    2.314287
                        growth|    2.510937   .4621738     5.43   0.000     1.603016    3.418858
                           cpi|   -.0384105   .1063882    -0.36   0.718    -.2474058    .1705848
                 concentration|    .5194738   .0974761     5.33   0.000      .327986    .7109615
                          size|   -3.697256   1.325533    -2.79   0.005     -6.30121   -1.093302
                        listed|   -1.738074   2.301872    -0.76   0.451    -6.260006    2.783857
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.a collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.a collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.75  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.08  Pr > z =  0.037
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.27  Prob > chi2 =  0.260
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.42  Prob > chi2 =  0.234
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.42  Prob > chi2 =  0.234
```

```
. xtabond2 m L.m depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size listed, gmm(L
> .m, lag(2 2)collapse) iv(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size lis
> ted) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2529
Time variable : year                            Number of groups   =       529
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 529)     =     29.75                                     avg =      4.78
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           m |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------
                           m |
                          L1. |   .7604824   .3159661     2.41   0.016       .13978    1.381185
                              |
                depo_insur_pow |   1.502145   1.921809     0.78   0.435    -2.273168    5.277459
               depo_insur_fund |  -5.010802   7.854748    -0.64   0.524    -20.44113    10.41953
               funding_insured |  -.0582813   .0851943    -0.68   0.494    -.2256421    .1090794
                  moralhazard |   1.061796   3.899209     0.27   0.785    -6.598038     8.72163
                   governance |  -2.602658   3.613314    -0.72   0.472    -9.700864    4.495549
                       growth |   .6213235   .8673585     0.72   0.474    -1.082566    2.325213
                          cpi |  -.1907355   .3843308    -0.50   0.620    -.9457374    .5642664
                concentration |   .2212047    .176611     1.25   0.211    -.1257403    .5681496
                         size |   .8599674   6.18822     0.14   0.890    -11.29653    13.01647
                       listed |  -4.443564   6.043134    -0.74   0.462    -16.31505    7.427921
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.m collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.m collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -1.96  Pr > z =  0.050
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.26  Pr > z =  0.208
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.12  Prob > chi2 =  0.734
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.07  Prob > chi2 =  0.788
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.07  Prob > chi2 =  0.788
```

```
. xtabond2 e L.e depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size listed, gmm(L
> .e, lag(2 2)collapse) iv(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size lis
> ted) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2529
Time variable : year                            Number of groups   =       529
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 529)     =     37.47                                     avg =      4.78
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                    |              Corrected
                  e |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
--------------------+---------------------------------------------------------------
                  e |
                 L1.|     .55292   .3242025     1.71   0.089    -.0839624    1.189802
                    |
       depo_insur_pow|    3.450459     3.5863     0.96   0.336    -3.594679     10.4956
      depo_insur_fund|   -14.24042    14.1489    -1.01   0.315    -42.03535    13.55452
      funding_insured|   -.3630639   .3131074    -1.16   0.247    -.9781503    .2520225
          moralhazard|    7.093242   7.933849     0.89   0.372    -8.492476    22.67896
           governance|   -12.09888   8.369181    -1.45   0.149    -28.53979    4.342032
               growth|    3.183392   1.226642     2.60   0.010     .7737048    5.593078
                  cpi|   -.4563426   .4703101    -0.97   0.332    -1.380247    .4675621
        concentration|    .7075989   .3735445     1.89   0.059    -.0262138    1.441411
                 size|    1.763207   5.981628     0.29   0.768    -9.987453    13.51387
              listed |   -2.576201   6.262221    -0.41   0.681    -14.87807    9.725672
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.e collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.e collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -1.93  Pr > z =  0.053
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.36  Pr > z =  0.716
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   7.27  Prob > chi2 =  0.007
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.98  Prob > chi2 =  0.159
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.98  Prob > chi2 =  0.159
```

```
. xtabond2 l L.l depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size listed, gmm(L
> .l, lag(2 2)collapse) iv(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size lis
> ted) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2529
Time variable : year                            Number of groups   =       529
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 529)     =    117.04                                     avg =      4.78
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             l |      Coef.   Corrected Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
---------------+--------------------------------------------------------------
             l |
           L1. |    .5245508   .1192991     4.40   0.000     .2901927    .7589089
               |
 depo_insur_pow |   -.9165573   .9399313    -0.98   0.330    -2.763013    .9298988
depo_insur_fund |   -2.663998   5.251603    -0.51   0.612    -12.98055    7.652558
funding_insured |    -.126757   .0528042    -2.40   0.017    -.2304886   -.0230254
    moralhazard |   -1.878225   1.864379    -1.01   0.314     -5.54072    1.784269
     governance |   -2.687589   1.132696    -2.37   0.018    -4.912724   -.4624547
         growth |   -.6867739   .3317121    -2.07   0.039    -1.338409   -.0351391
            cpi |    .0669478   .0459057     1.46   0.145    -.0232321    .1571276
  concentration |    .2680024   .1042711     2.57   0.010     .0631662    .4728386
           size |   -1.816866   .8273686    -2.20   0.029    -3.442197   -.1915348
         listed |   -10.04598   3.204783    -3.13   0.002    -16.34164   -3.750313
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.l collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.l collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.23  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.18  Pr > z =  0.238
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.10  Prob > chi2 =  0.758
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.06  Prob > chi2 =  0.802
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.06  Prob > chi2 =  0.802
```

```
. xtabond2 s L.s depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size listed, gmm(L
> .s, lag(2 2)collapse) iv(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance growth cpi concentration size lis
> ted) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2529
Time variable : year                            Number of groups   =       529
Number of instruments = 12                      Obs per group: min =         1
F(11, 529)     =     33.42                                     avg =      4.78
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           s |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------
                           s |
                          L1. |    .877508   .2050317     4.28   0.000     .4747317    1.280284
                              |
                depo_insur_pow |  -.4227261   1.500768    -0.28   0.778    -3.370922     2.52547
               depo_insur_fund |  -13.57621   9.746555    -1.39   0.164    -32.72291    5.570492
             funding_insured |  -.1664358   .0902185    -1.84   0.066    -.3436664    .0107948
                moralhazard |   1.198312   7.297494     0.16   0.870    -13.13731    15.53394
                  governance |  -1.804046   3.319742    -0.54   0.587    -8.325541    4.717449
                      growth |   .1680123   1.193655     0.14   0.888    -2.176874    2.512898
                         cpi |   .1574974   .1386382     1.14   0.256    -.1148517    .4298465
               concentration |   .2551391   .1876089     1.36   0.174    -.1134109    .6236891
                        size |  -3.005798   1.955494    -1.54   0.125    -6.847285    .8356882
                     listed |   3.231562   3.775469     0.86   0.392     -4.18519    10.64831
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.s collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    depo_insur_pow depo_insur_fund funding_insured moralhazard governance
    growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.s collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.96  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.73  Pr > z =  0.084
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.29  Prob > chi2 =  0.593
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.12  Prob > chi2 =  0.729
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.12  Prob > chi2 =  0.729
```

Özel İzleme Düzenlemeleri

```
. xtabond2 bank_score L.bank_score privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring governance gro
> wth cpi concentration size listed, gmm(L.bank_score, lag(2 2)collapse) iv(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
>  exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3115
Time variable : year                            Number of groups   =       579
Number of instruments = 13                      Obs per group: min =         1
F(12, 579)    =     85.83                                    avg =      5.38
Prob > F      =     0.000                                    max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
  bank_score |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
  bank_score |
         L1. |   .6395202   .1485313     4.31   0.000     .3477945     .931246
             |
privatemonitoring |  -1.904189   1.198813    -1.59   0.113    -4.258741    .4503625
          exaudit |   3.37113   1.422477     2.37   0.018     .5772875    6.164973
  fs_transparency |   .6355433   3.068832     0.21   0.836    -5.391857    6.662944
     accpractices |   3.697695   1.734736     2.13   0.033      .290552    7.104838
exrating_creditmonitoring |  -.4782824   1.598656    -0.30   0.765    -3.618154     2.66159
       governance |  -1.343572   .4571258    -2.94   0.003    -2.241399   -.4457451
           growth |   .0415453   .3358207     0.12   0.902      -.61803    .7011206
              cpi |  -.0715919   .0368769    -1.94   0.053    -.1440207    .0008369
    concentration |   .1490909   .0537888     2.77   0.006      .043446    .2547357
             size |  -.9966381   1.829504    -0.54   0.586    -4.589912    2.596636
          listed |  -4.902778   2.259139    -2.17   0.030    -9.339885   -.4656704
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.bank_score collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.bank_score collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.91  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =  -0.34  Pr > z =  0.732
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.32  Prob > chi2 =  0.128
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.20  Prob > chi2 =  0.274
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.20  Prob > chi2 =  0.274
```

```
. xtabond2 c L.c privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentrat
> ion size listed, gmm(L.c, lag(2 2)collapse) iv(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring
> governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3115
Time variable : year                            Number of groups   =       579
Number of instruments = 13                      Obs per group: min =         1
F(12, 579)     =    226.89                                     avg =      5.38
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           c |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------------------------
                           c |
                          L1. |   .7414327   .1557368     4.76   0.000     .4355548    1.047311
                              |
              privatemonitoring |  -.0983606   .6567767    -0.15   0.881    -1.388316    1.191595
                       exaudit |   1.759906   1.223888     1.44   0.151    -.6438949    4.163707
                fs_transparency |   2.421753   1.606021     1.51   0.132    -.7325852     5.57609
                   accpractices |   1.684779   1.703572     0.99   0.323    -1.661155    5.030713
      exrating_creditmonitoring |   2.143142   2.117423     1.01   0.312    -2.015625    6.301908
                     governance |   .5247216   .2651854     1.98   0.048     .0038791    1.045564
                         growth |  -.2734877   .2577486    -1.06   0.289    -.7797239    .2327486
                            cpi |   .0055483   .0294046     0.19   0.850    -.0522044     .063301
                  concentration |   .1217446   .1040312     1.17   0.242    -.0825798    .3260691
                           size |   -4.19274   2.361989    -1.78   0.076    -8.831851    .4463707
                        listed |  -1.598344   2.180361    -0.73   0.464    -5.880724    2.684037
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.c collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.c collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.76  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =  -0.33  Pr > z =  0.740
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  13.26  Prob > chi2 =  0.000
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.27  Prob > chi2 =  0.132
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.27  Prob > chi2 =  0.132
```

```
. xtabond2 m L.m privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentrat
> ion size listed, gmm(L.m, lag(2 2)collapse) iv(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring
> governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3115
Time variable : year                            Number of groups   =       579
Number of instruments = 13                      Obs per group: min =         1
F(12, 579)    =     58.59                                      avg =      5.38
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           m |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------------------------
                           m |
                          L1. |   .7120509   .2786281     2.56   0.011     .1648059    1.259296
                              |
              privatemonitoring |  -3.088984   1.912168    -1.62   0.107    -6.844615    .6666475
                       exaudit |   -1.38142   2.316788    -0.60   0.551    -5.931752    3.168912
                 fs_transparency |   2.361506   3.904417     0.60   0.546     -5.30704    10.03005
                    accpractices |   2.550841   2.196147     1.16   0.246    -1.762545    6.864227
      exrating_creditmonitoring |  -4.010835   1.227629    -3.27   0.001    -6.421984   -1.599686
                     governance |  -1.376094   .7133051    -1.93   0.054    -2.777075    .0248869
                         growth |  -.7155873    .524309    -1.36   0.173    -1.745367     .314192
                            cpi |  -.1044009   .1292407    -0.81   0.420    -.3582385    .1494368
                  concentration |  -.1200541   .1592743    -0.75   0.451    -.4328799    .1927717
                           size |   6.359351   2.986152     2.13   0.034     .4943406    12.22436
                        listed |  -5.160447    2.62081    -1.97   0.049     -10.3079   -.0129948
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.m collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.m collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.17  Pr > z =  0.030
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.74  Pr > z =  0.459
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   6.37  Prob > chi2 =  0.012
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.61  Prob > chi2 =  0.204
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.61  Prob > chi2 =  0.204
```

```
. xtabond2 e L.e privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentrat
> ion size listed, gmm(L.e, lag(2 2)collapse) iv(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring
> governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3115
Time variable : year                            Number of groups   =       579
Number of instruments = 13                      Obs per group: min =         1
F(12, 579)    =     16.77                                      avg =      5.38
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           e |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------------------------
                           e |
                          L1. |   .4340838   .2932488     1.48   0.139    -.1418773    1.010045
                              |
              privatemonitoring |  -5.04186    3.56774    -1.41   0.158    -12.04915     1.96543
                       exaudit |  6.260199   4.659678     1.34   0.180    -2.891733    15.41213
                fs_transparency |  5.486063   9.217028     0.60   0.552    -12.61682    23.58895
                   accpractices |  9.300558    6.92849     1.34   0.180    -4.307478    22.90859
      exrating_creditmonitoring |  2.822642   7.132447     0.40   0.692    -11.18598    16.83126
                     governance | -3.665398   1.624593    -2.26   0.024    -6.856212   -.4745841
                         growth | -.2713577   1.241527    -0.22   0.827    -2.709803    2.167088
                            cpi | -.4546382   .2219697    -2.05   0.041    -.8906021   -.0186742
                  concentration |  .1962167   .1789615     1.10   0.273    -.1552762    .5477096
                           size |  .8543988   4.546543     0.19   0.851    -8.075328    9.784125
                        listed |  3.532938    7.10722     0.50   0.619    -10.42614    17.49201
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.e collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.e collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -1.98  Pr > z =  0.048
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =  -1.06  Pr > z =  0.289
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  14.11  Prob > chi2 =  0.000
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.54  Prob > chi2 =  0.111
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.54  Prob > chi2 =  0.111
```

```
. xtabond2 l L.l privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentrat
> ion size listed, gmm(L.l, lag(2 2)collapse) iv(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring
> governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3115
Time variable : year                            Number of groups   =       579
Number of instruments = 13                      Obs per group: min =         1
F(12, 579)     =    347.24                                     avg =      5.38
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           l |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------------------------
                           l |
                          L1. |    .737635   .1770341     4.17   0.000     .3899276    1.085342
                              |
              privatemonitoring |  -.9316133   1.393667    -0.67   0.504    -3.668872    1.805645
                       exaudit |    2.98193   1.512906     1.97   0.049     .0104768    5.953383
                fs_transparency |  -3.289842   2.289778    -1.44   0.151    -7.787125    1.207442
                   accpractices |   .5388227   1.915041     0.28   0.779    -3.222451    4.300097
exrating_creditmonitoring |   1.309088    1.45408     0.90   0.368    -1.546826    4.165003
                     governance |  -.6532755    .605861    -1.08   0.281    -1.843229    .5366777
                         growth |  -.0902694   .2976271    -0.30   0.762    -.6748298     .494291
                            cpi |   .0313224   .0445227     0.70   0.482    -.0561232     .118768
                  concentration |   .1884498   .1421466     1.33   0.185    -.0907361    .4676356
                           size |    -1.6255   1.325006    -1.23   0.220    -4.227903    .9769037
                        listed |  -6.907032   4.996362    -1.38   0.167    -16.72023    2.906171
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.l collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.l collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.19  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.63  Pr > z =  0.104
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.25  Prob > chi2 =  0.616
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.18  Prob > chi2 =  0.675
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.18  Prob > chi2 =  0.675
```

```
. xtabond2 s L.s privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentrat
> ion size listed, gmm(L.s, lag(2 2)collapse) iv(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices exrating_creditmonitoring
> governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      3115
Time variable : year                            Number of groups   =       579
Number of instruments = 13                      Obs per group: min =         1
F(12, 579)    =     81.34                                      avg =      5.38
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                             |              Corrected
                           s |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-----------------------------+------------------------------------------------------------------
                           s |
                          L1. |   .7681681   .2756693     2.79   0.006     .2267343    1.309602
                              |
              privatemonitoring |    3.10019    1.85727     1.67   0.096    -.5476167    6.747997
                        exaudit |   5.338468   5.342671     1.00   0.318     -5.15491    15.83185
                 fs_transparency |  -3.970568   3.827405    -1.04   0.300    -11.48786    3.546723
                    accpractices |    2.83674   3.370099     0.84   0.400     -3.78237     9.45585
      exrating_creditmonitoring |  -3.245983    2.97895    -1.09   0.276    -9.096848    2.604881
                      governance |  -2.361732   2.403553    -0.98   0.326    -7.082478    2.359013
                          growth |  -.3366823   1.348337    -0.25   0.803    -2.984909    2.311545
                             cpi |   .0443752   .1682968     0.26   0.792    -.2861714    .3749218
                   concentration |   .0672692   .1198503     0.56   0.575    -.1681251    .3026636
                            size |  -4.11791   5.329259    -0.77   0.440    -14.58495    6.349126
                         listed |   1.933962   2.522464     0.77   0.444    -3.020332    6.888256
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.s collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    privatemonitoring exaudit fs_transparency accpractices
    exrating_creditmonitoring governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.s collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.38  Pr > z =  0.001
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.67  Pr > z =  0.094
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   5.68  Prob > chi2 =  0.017
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.51  Prob > chi2 =  0.113
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.51  Prob > chi2 =  0.113
```

Kamu Denetimi ve Gözetimi Düzenlemeleri

```
. xtabond2 bank_score L.bank_score sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind governance growt
> h cpi concentration size listed, gmm(L.bank_score, lag(2 2)collapse) iv(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forb
> ear sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2653
Time variable : year                            Number of groups   =       506
Number of instruments = 15                      Obs per group: min =         1
F(14, 506)    =     71.54                                      avg =      5.24
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
  bank_score |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
  bank_score |
         L1. |   .6051667   .2061839     2.94   0.003     .2000847    1.010249
             |
   sup_power |     .52971   .8473479     0.63   0.532    -1.135043    2.194463
prmpt_corr_pwr |   .2871149   .7125696     0.40   0.687    -1.112844    1.687074
 restruc_pwr |  -1.790876   1.305026    -1.37   0.171    -4.354812    .7730608
  insolv_pwr |  -1.584607   2.794225    -0.57   0.571    -7.074319    3.905104
 sup_forbear |   2.839848   2.965784     0.96   0.339    -2.986919    8.666614
  sup_tenure |   .6494735   .3752122     1.73   0.084    -.0876922    1.386639
     sup_ind |  -1.358427   .9724809    -1.40   0.163    -3.269025    .5521702
  governance |  -1.012632   .6826476    -1.48   0.139    -2.353804    .3285409
      growth |   .4810719   .3256527     1.48   0.140    -.1587261     1.12087
         cpi |    .008229   .0379043     0.22   0.828    -.0662402    .0826981
 concentration |   .2153236   .0962202     2.24   0.026     .0262834    .4043638
        size |  -2.932586   2.201365    -1.33   0.183    -7.257526    1.392355
      listed |   -1.01994   2.143832    -0.48   0.634    -5.231847    3.191968
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear
    sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.bank_score collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure
    sup_ind governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.bank_score collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.41  Pr > z =  0.001
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =  -0.95  Pr > z =  0.343
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   6.45  Prob > chi2 =  0.011
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.79  Prob > chi2 =  0.095
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.79  Prob > chi2 =  0.095
```

```
. xtabond2 c L.c sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentratio
> n size listed, gmm(L.c, lag(2 2)collapse) iv(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind gove
> rnance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2653
Time variable : year                            Number of groups   =       506
Number of instruments = 15                      Obs per group: min =         1
F(14, 506)     =    175.83                                     avg =      5.24
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           c |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           c |
          L1.|    .7256877   .1192318     6.09   0.000     .4914373     .959938
             |
     sup_power|     1.36448   1.110222     1.23   0.220    -.8167314    3.545692
prmpt_corr_pwr|    .2047644   .3370698     0.61   0.544    -.4574644    .8669931
   restruc_pwr|   -2.353521   1.154646    -2.04   0.042    -4.622013   -.0850297
    insolv_pwr|   -1.975913   2.817237    -0.70   0.483    -7.510835    3.559009
   sup_forbear|    1.298141   1.272433     1.02   0.308    -1.201761    3.798042
    sup_tenure|    .4644369   .2079568     2.23   0.026     .0558718     .873002
       sup_ind|     2.31925   .9060096     2.56   0.011      .539246    4.099254
    governance|    1.019162   .4905058     2.08   0.038     .0554827     1.98284
        growth|   -.2931762   .2502433    -1.17   0.242    -.7848201    .1984678
           cpi|    .0642317   .0346421     1.85   0.064    -.0038282    .1322917
 concentration|    .1078744   .0861281     1.25   0.211    -.0613382     .277087
          size|   -3.758818   1.899562    -1.98   0.048    -7.490818   -.0268176
        listed|   -.9897025   1.491325    -0.66   0.507    -3.919654    1.940249
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear
    sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.c collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure
    sup_ind governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.c collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.96  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =  -0.37  Pr > z =  0.713
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  11.16  Prob > chi2 =  0.001
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.69  Prob > chi2 =  0.194
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   1.69  Prob > chi2 =  0.194
```

```
. xtabond2 a L.a sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentratio
> n size listed, gmm(L.a, lag(2 2)collapse) iv(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind gove
> rnance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2653
Time variable : year                            Number of groups   =       506
Number of instruments = 15                      Obs per group: min =         1
F(14, 506)    =     80.36                                    avg =      5.24
Prob > F      =     0.000                                    max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                    |              Corrected
                  a |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
--------------------+---------------------------------------------------------
                  a |
                L1. |   1.047029   .1863004     5.62   0.000     .6810116    1.413047
                    |
          sup_power |   2.544892   2.293301     1.11   0.268    -1.960673    7.050457
      prmpt_corr_pwr |  -2.252433    1.41776    -1.59   0.113    -5.037853    .5329875
         restruc_pwr |  -1.569147   1.721045    -0.91   0.362    -4.950421    1.812127
          insolv_pwr |  -6.535006   7.450541    -0.88   0.381    -21.17281    8.102798
         sup_forbear |  -3.465145   2.464245    -1.41   0.160    -8.306556    1.376266
          sup_tenure |  -.3019099   .3770097    -0.80   0.424    -1.042607    .4387871
             sup_ind |  -1.985014   .8272051    -2.40   0.017    -3.610193   -.3598342
          governance |   .0153339    .946387     0.02   0.987    -1.843998    1.874666
              growth |   2.056764   .4170182     4.93   0.000     1.237464    2.876065
                 cpi |  -.1452299   .1019906    -1.42   0.155    -.3456072    .0551474
       concentration |   .2696393   .0820374     3.29   0.001     .1084634    .4308151
                size |   -.766321   .7708277    -0.99   0.321    -2.280738    .7480959
              listed |   .2854131   2.634441     0.11   0.914    -4.890377    5.461204
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear
    sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.a collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure
    sup_ind governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.a collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -4.63  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   1.90  Pr > z =  0.058
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   4.32  Prob > chi2 =  0.038
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.81  Prob > chi2 =  0.051
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   3.81  Prob > chi2 =  0.051
```

```
. xtabond2 m L.m sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentratio
> n size listed, gmm(L.m, lag(2 2)collapse) iv(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind gove
> rnance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2653
Time variable : year                            Number of groups   =       506
Number of instruments = 15                      Obs per group: min =         1
F(14, 506)    =     48.36                                      avg =      5.24
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                    |              Corrected
                  m |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
--------------------+---------------------------------------------------------
                  m |
                 L1.|   .7390973   .1769155     4.18   0.000     .3915179    1.086677
                    |
          sup_power |  -3.267302   1.410216    -2.32   0.021    -6.037901   -.4967027
      prmpt_corr_pwr |   .3467442   .8352283     0.42   0.678    -1.294198    1.987687
         restruc_pwr |  -1.494718   2.200729    -0.68   0.497    -5.818409    2.828973
          insolv_pwr |   9.062781   5.216038     1.74   0.083    -1.184978    19.31054
         sup_forbear |  -1.203098    2.29009    -0.53   0.600    -5.702353    3.296158
          sup_tenure |  -.0893382   .2498769    -0.36   0.721    -.5802621    .4015858
             sup_ind |  -4.173268   2.190849    -1.90   0.057    -8.477548     .131012
          governance |  -2.544417   1.107764    -2.30   0.022      -4.7208   -.3680347
              growth |  -.1097737   .5104507    -0.22   0.830    -1.112637     .89309
                 cpi |  -.1007845   .0860694    -1.17   0.242    -.2698819    .0683129
       concentration |   .0300679    .087647     0.34   0.732    -.1421289    .2022648
                size |   5.945034   2.563229     2.32   0.021     .9091528    10.98092
              listed |  -5.525922   2.429019    -2.27   0.023    -10.29813   -.7537173
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear
    sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.m collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure
    sup_ind governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.m collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.52  Pr > z =  0.012
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.35  Pr > z =  0.729
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.71  Prob > chi2 =  0.192
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.66  Prob > chi2 =  0.417
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.66  Prob > chi2 =  0.417
```

```
. xtabond2 e L.e sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentratio
> n size listed, gmm(L.e, lag(2 2)collapse) iv(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind gove
> rnance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2653
Time variable : year                            Number of groups   =       506
Number of instruments = 15                      Obs per group: min =         1
F(14, 506)     =     20.59                                     avg =      5.24
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           e |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           e |
          L1.|   .5144761    .280971     1.83   0.068    -.0375374     1.06649
             |
     sup_power|  -.3759483   2.193675    -0.17   0.864     -4.68578    3.933884
prmpt_corr_pwr|    .481521   1.451827     0.33   0.740     -2.37083    3.333872
   restruc_pwr|  -2.384297   4.480876    -0.53   0.595    -11.18771    6.419116
    insolv_pwr|   2.225415   8.143918     0.27   0.785    -13.77464    18.22547
   sup_forbear|   1.235284   4.900052     0.25   0.801    -8.391668    10.86224
    sup_tenure|    1.38513   .9513893     1.46   0.146    -.4840292     3.25429
       sup_ind|  -7.220952   4.734806    -1.53   0.128    -16.52325    2.081347
    governance|  -3.649727   2.174138    -1.68   0.094    -7.921177    .6217233
        growth|    .843459   .8254018     1.02   0.307    -.7781776    2.465096
           cpi|  -.2591801   .1986068    -1.30   0.192    -.6493757    .1310154
 concentration|    .400729    .198744     2.02   0.044     .0102639    .7911942
          size|   .8151449   3.522582     0.23   0.817    -6.105543    7.735833
        listed|   9.334052   11.38369     0.82   0.413    -13.03107    31.69917
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear
    sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.e collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure
    sup_ind governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.e collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -2.18  Pr > z =  0.029
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =  -1.21  Pr > z =  0.227
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =  15.49  Prob > chi2 =  0.000
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   2.18  Prob > chi2 =  0.140
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   2.18  Prob > chi2 =  0.140
```

```
. xtabond2 l L.l sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentratio
> n size listed, gmm(L.l, lag(2 2)collapse) iv(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind gove
> rnance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2653
Time variable : year                            Number of groups   =       506
Number of instruments = 15                      Obs per group: min =         1
F(14, 506)    =    125.81                                      avg =      5.24
Prob > F      =     0.000                                      max =         8
------------------------------------------------------------------------------
                    |              Corrected
                  l |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
--------------------+---------------------------------------------------------
                  l |
                L1. |   .4672747   .1736377     2.69   0.007     .1261351    .8084144
                    |
          sup_power |   .7271547   1.087985     0.67   0.504    -1.410369    2.864678
      prmpt_corr_pwr |  -.2120687   .6043556    -0.35   0.726    -1.399424    .9752866
         restruc_pwr |   2.102149   1.623464     1.29   0.196    -1.087412    5.291709
          insolv_pwr |  -7.953765   4.098546    -1.94   0.053    -16.00603    .0984977
         sup_forbear |   2.340731   1.826043     1.28   0.200    -1.246828     5.92829
          sup_tenure |   .6884748   .3011558     2.29   0.023      .096805    1.280145
             sup_ind |  -.6615475   1.723387    -0.38   0.701    -4.047423    2.724328
          governance |   .2631993   .6944294     0.38   0.705    -1.101121    1.627519
              growth |  -.2047554   .3409666    -0.60   0.548      -.87464    .4651293
                 cpi |   .0279942   .0549061     0.51   0.610    -.0798779    .1358662
       concentration |   .4309539   .1790978     2.41   0.016      .079087    .7828208
                size |  -5.640495   2.194395    -2.57   0.010    -9.951742   -1.329248
              listed |  -6.435162   3.248643    -1.98   0.048    -12.81765   -.0526719
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear
    sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.l collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure
    sup_ind governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.l collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.12  Pr > z =  0.002
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   0.25  Pr > z =  0.804
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   1.23  Prob > chi2 =  0.267
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   0.62  Prob > chi2 =  0.430
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   0.62  Prob > chi2 =  0.430
```

```
. xtabond2 s L.s sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentratio
> n size listed, gmm(L.s, lag(2 2)collapse) iv(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure sup_ind gove
> rnance growth cpi concentration size listed) noconstant twostep orthogonal robust small
Favoring speed over space. To switch, type or click on mata: mata set matafavor space, perm.

Dynamic panel-data estimation, two-step system GMM
------------------------------------------------------------------------------
Group variable: no                              Number of obs      =      2653
Time variable : year                            Number of groups   =       506
Number of instruments = 15                      Obs per group: min =         1
F(14, 506)     =     99.81                                     avg =      5.24
Prob > F       =     0.000                                     max =         8
------------------------------------------------------------------------------
             |              Corrected
           s |      Coef.   Std. Err.      t    P>|t|     [95% Conf. Interval]
-------------+----------------------------------------------------------------
           s |
          L1.|   .8116821   .2579069     3.15   0.002     .3049819    1.318382
             |
     sup_power|   3.289653   2.452683     1.34   0.180    -1.529043    8.108349
prmpt_corr_pwr|  -1.416695    1.49884    -0.95   0.345    -4.361411    1.528021
   restruc_pwr|  -3.518617   4.101588    -0.86   0.391    -11.57686    4.539622
    insolv_pwr|  -9.241959   6.506074    -1.42   0.156     -22.0242    3.540286
   sup_forbear|   2.324727   6.638288     0.35   0.726    -10.71727    15.36673
    sup_tenure|   .7711563   .4089548     1.89   0.060    -.0323023    1.574615
       sup_ind|  -.5388619   1.705015    -0.32   0.752    -3.888643    2.810919
    governance|  -.2153631   2.256803    -0.10   0.924    -4.649221    4.218495
        growth|  -.2327227   1.174705    -0.20   0.843    -2.540622    2.075177
           cpi|   .1292011   .1733402     0.75   0.456     -.211354    .4697561
 concentration|  -.0867161   .1151834    -0.75   0.452    -.3130127    .1395805
          size|  -3.680352   5.441334    -0.68   0.499    -14.37074    7.010037
        listed|   2.295606    2.60044     0.88   0.378    -2.813383    7.404595
------------------------------------------------------------------------------
Instruments for orthogonal deviations equation
  Standard
    FOD.(sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear
    sup_tenure sup_ind governance growth cpi concentration size listed)
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    L2.L.s collapsed
Instruments for levels equation
  Standard
    sup_power prmpt_corr_pwr restruc_pwr insolv_pwr sup_forbear sup_tenure
    sup_ind governance growth cpi concentration size listed
  GMM-type (missing=0, separate instruments for each period unless collapsed)
    DL.L.s collapsed
------------------------------------------------------------------------------
Arellano-Bond test for AR(1) in first differences: z =  -3.50  Pr > z =  0.000
Arellano-Bond test for AR(2) in first differences: z =   2.05  Pr > z =  0.041
------------------------------------------------------------------------------
Sargan test of overid. restrictions: chi2(1)    =   9.00  Prob > chi2 =  0.003
  (Not robust, but not weakened by many instruments.)
Hansen test of overid. restrictions: chi2(1)    =   3.46  Prob > chi2 =  0.063
  (Robust, but weakened by many instruments.)

Difference-in-Hansen tests of exogeneity of instrument subsets:
  GMM instruments for levels
    Hansen test excluding group:     chi2(0)    =   0.00  Prob > chi2 =      .
    Difference (null H = exogenous): chi2(1)    =   3.46  Prob > chi2 =  0.063
```

KAYNAKÇA

ABREU, Margarida ve Victor MENDES. "Commercial Bank Interest Margins and Profitability: Evidence for Some EU Countries", **Pan-European Conference Jointly Organised by the IEFS-UK & University of Macedonia Economic & Social Sciences.** Greece. Mayıs 2001, ss.17-20.

ADMATI, Anat R., Peter M. DEMARZO, Martin F. HELLWIG ve Paul C. PFLEIDERER. "Fallacies, Irrelevant Facts, and Myths in the Discussion of Capital Regulation: Why Bank Equity is not Socially Expensive", **Rock Center for Corporate Governance at Stanford University Working Paper No. 161**, 2013.

AEBI, Vincent, Gabriela SABATO ve Markus SCHMID. "Risk Management, Corporate Governance, and Bank Performance in the Financial Crisis", **Journal of Banking & Finance**, Vol.36, No.12, 2012, ss.3213-3226.

AFŞAR, Muharrem. "Küresel Kriz ve Türk Bankacılık Sektörüne Yansımaları", **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt.6, Sayı.2, 2011, ss.143-171.

AHREND, Rudiger, Jens ARNOLD ve Fabrice MURTIN. "Prudential Regulation and Competition in Financial Markets", **OECD Economics Department, Working Papers No. 735,** OECD Publishing, 2009.

AKKOÇ, Soner ve Kemal VATANSEVER. "Fuzzy Performance Evaluation with AHP and Topsis Methods: Evidence from Turkish Banking Sector after the Global Financial Crisis", **Eurasian Journal of Business and Economics**, Vol.6, No.11, 2013, ss.53-74.

AKYÜZ, Yılmaz, Feyyaz YILDIZ ve Zübeyde KAYA, "Veri Zarflama Analizinde (VZA) Malmquist Endeksi ile Toplam Faktör Verimlilik Ölçümü: IMKB'ye Kayıtlı Mevduat Bankaları Üzerine Bir Uygulama", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt.27, Sayı.4, 2013, ss.110-130.

ALBULESCU, Claudiu Tiberiu. "Banks' Profitability and Financial Soundness Indicators: A Macro-level Investigation in Emerging Countries", **Procedia Economics and Finance**, Vol.23, 2015, ss.203-209.

ALLEN, Franklin ve Douglas GALE. "Capital Adequacy Regulation: In Search of a Rationale", **Wharton Financial Institutions Center Working Paper Series**, 2003.

ALLEN, Franklin ve Douglas GALE. “Competition and Financial Stability”, **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.36, No.3, Haziran 2004, ss.453-480.

ALP, Ali, Ünsal BAN, Kartal DEMİRGÜNEŞ ve Saim KILIÇ, "Türk Bankacılık Sektöründe Karlılığın İçsel Belirleyicileri", **İMKB Dergisi**, Cilt.12, Sayı.46, 2010, ss.1-13.

ALPER, Değer ve Adem ANBAR. "Bank Specific and Macroeconomic Determinants of Commercial Bank Profitability: Empirical Evidence from Turkey", **Business and Economics Research Journal**, Vol.2, No.2, 2011, ss.139-152.

ALTINOK, Tevfik, Hasan EKEN ve Serkan ÇANKAYA. **Küresel Mali Piyasalarda Yeniden Yapılanma ve Türkiye**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2011.

AL-TAMIMI, Hussein A. Hassan. "Factors Influencing Performance of the UAE Islamic and Conventional National Banks", **Global Journal of Business Research**, Vol.4, No.2, 2010, ss.1-9.

AMILE, Mahrooz, Maedeh SEDAGHAT ve Morteza POORHOSSEIN. "Performance Evaluation of Banks Using Fuzzy AHP and TOPSIS, Case study: State-owned Banks, Partially Private and Private Banks in Iran", **Caspian Journal of Applied Sciences Research**, Vol.2, No.3, 2013, ss.136-137.

AMMANN, Manuel, David OESCH ve Markus M. SCHMID. “Corporate Governance and Firm Value: International Evidence”, **Journal of Empirical Finance**, Vol.18, No.1, 2011, ss.36-55.

ANBAR, Adem ve Değer ALPER. “Bank Specific and Macroeconomic Determinants of Commercial Bank Profitability: Empirical Evidence from Turkey”, **Business and Economics Research Journal**, Vol.2, No.2, 2011, ss.139-152.

ARELLANO, Manuel ve Olympia BOVER. “Another Look at the Instrumental Variable Estimation of Error-components Models”, **Journal of Econometrics**, Vol.68, No.1, 1995, ss.29-51.

ARELLANO, Manuel ve Stephen BOND. “Some Tests of Specification for Panel Data: Monte Carlo Evidence and an Application to Employment Equations”, **The Review of Economic Studies**, Vol.58, No.2, 1991, ss.277-297.

ARELLANO, Manuel. **Panel Data Econometrics**, Oxford: Oxford University Press, 2003.

ASLAN KÜLAHİ, Ezgi, Göksel TİRYAKİ ve Ahmet YILMAZ. "Türkiye'de Basel I, II Ve III Kurallarina Uyum Süreci", **Öneri Dergisi**, Cilt.10, Sayı.40, Temmuz 2013, ss.185-200.

ATHANASOGLOU, Panayiotis, Manthos DELIS ve Christos STAIKOURAS. "Determinants of Bank Profitability in the South Eastern European Region", **MPRA Paper No.10274**, 2006, ss.16-19.

ATHANASOGLOU, Panayiotis, Sophocles BRISSIMIS ve Matthaios DELIS. "Bank-specific, Industry-specific and Macroeconomic Determinants of Bank Profitability", **Journal of International Financial Markets, Institutions and Money**, Vol.18, No.2, 2008, ss.121-136.

AVKIRAN, Necmi Kemal. "Developing an Instrument to Measure Customer Service Quality in Branch Banking", **International Journal of Bank Marketing**, Vol.12, No.6, 1994, ss.10-18.

AYADI, Rym, Sami Ben NACEUR, Barbara CASU ve Barry QUINN. "Does Basel Compliance Matter for Bank Performance?", **Journal of Financial Stability**, Vol.23, 2016, ss.15-32.

BAE, Kee-Hong ve Vidhan K. GOYAL. "Creditor Rights, Enforcement, and Bank Loans", **The Journal of Finance**, Vol.64, No.2, 2009, ss.823-860.

BAĞCI, Haşim ve Ömer Faruk RENÇBER. "Kamu Bankaları ve Halka Açık Özel Bankaların PROMETHEE Yöntemi ile Kârlılıklarının Analizi", **Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.6, Sayı.1, 2014, ss.39-47.

BAKIROV, Rustam ve Maxim GRISHAN. "Banking Regulation and Financial Stability. Final Report", **Economics Education and Research Consortium Russia**, Mayıs 2000.

BALIN, Bryan J. "Basel I, Basel II, and Emerging Markets: A Nontechnical Analysis", *SSRN Working Papers*, 2008, No.1477712, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1477712 (19 Ekim 2018).

BALTAGI, Badi H. **Econometric Analysis of Panel Data**, 4.Basım, England: John Wiley & Sons, 2008.

Bank for International Settlements (BIS). "Core Principles for Effective Banking Supervision", 2012, https://www.bis.org/publ/bcbs213.pdf (14 Ağustos 2018).

Bank for International Settlements (BIS). "Regulatory Authorities and Supervisory Agencies", 2019, https://www.bis.org/regauth.htm (04 Şubat 2019).

Bank for International Settlements (BIS). “Structural Changes in Banking After the Crisis”, **BIS Committee on the Global Financial System Papers No.60**, Ocak 2018.

Bank for International Settlements (BIS). “The Basel Committee on Banking Supervision – Overview”, (t.y.), https://www.bis.org/bcbs/ (20.02.2019).

Bank for International Settlements (BIS). Part 2: The First Pillar – Minimum Capital Requirements, (t.y.), https://www.bis.org/publ/bcbs128b.pdf, (07 Ocak 2019).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK). “Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü”, **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Rapor Sayı:2011/1**, Aralık 2010.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK). Haziran 2012, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/23979/mod_resource/content/1/BBDK_pdf.pdf (03.04.2019).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK). Yıllık Rapor, 2004, https://www.fkb.org.tr/Sites/1/upload/files/bddk_yillik_rapor_2004-53.pdf (09 Şubat 2019).

BARROS, Carlos Pestana, Candida FERREIRA ve Jonathan WILLIAMS. “Analysing the Determinants of Performance of Best and Worst European Banks: A Mixed Logit Approach”, **Journal of Banking & Finance**, Vol.31, No.7, 2007, ss.2189-2203.

BARROS, Carlos Pestana, Zhongfei CHEN, Qi Bin LIANG ve Nicolas PEYPOCH. "Technical Efficiency in the Chinese Banking Sector", **Economic Modelling**, Vol.28, No.5, Eylül 2011, ss.2083-2089.

BARTH, James R., Jie GAN ve Daniel F. NOLLE. **Global Banking Regulation and Supervision: What are the Issues and what are the Practices?.** New York: Nova Science Publishers, 2009.

BARTH, James R., Chen LIN, Yue MA, Jesus SEADE ve Frank M. SONG. “Do Bank Regulation, Supervision and Monitoring Enhance or Impede Bank Efficiency?”, **Journal of Banking and Finance**, Vol.37, No.8, 2013, ss.2879-2892.

BARTH, James R., Dan BRUMBAUGH Jr. ve James A. WILCOX. “Policy Watch: The Repeal of Glass-Steagall and the Advent of Broad Banking”, **Journal of Economic Perspectives**, Vol.14, No.2, 2000, ss.191-204.

BARTH, James R., Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE. "Bank Regulation and Supervision in 180 Countries from 1999 to 2011", **Journal of Financial Economic Policy**, Vol.5, No.2, 2013, ss.111-219.

BARTH, James R., Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE. "Bank Regulation and Supervision: What Works Best?" **Journal of Financial Intermediation**, Vol.13, No.2, 2004, ss.205-248.

BARTH, James R., Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE. "Bank Regulations are Changing: For Better or Worse?", **Comparative Economic Studies**, Vol.50, No.4, 2008, ss.537-563.

BARTH, James R., Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE. "Reassessing the Rationale and Practice of Bank Regulation and Supervision around the Globe", **Current Developments in Monetary and Financial Law Semineri**. Washington, D.C., October 23-27 Ekim 2006, ss.1-27.

BARTH, James R., Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE. "The Evolution and Impact of Bank Regulations", **World Bank Policy Research Working Paper No.6288**, Aralık 2012.

BARTH, James R., Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE. "The Regulation and Supervision of Banks around the World –A New Database", **World Bank Policy Research Working Paper No.2588**, Nisan 2001.

BARTH, James R., Gerard CAPRIO Jr. ve Ross LEVINE. **Rethinking Bank Regulation: Till Angels Govern**. New York: Cambridge University Press, 2006.

Basel Committee on Banking Supervision. "International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, A Revised Framework", Haziran 2004, https://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf (08.03.2018).

Basel Committee on Banking Supervision. "Principles for Enhancing Corporate Governance", Mart 2010, https://www.bis.org/publ/bcbs168.pdf (10.04.2018).

BASHIR, Abdel-Hameed M. "Assessing the Performance of Islamic Banks: Some Evidence from the Middle East", **Topics in Middle Eastern and North African Economies,** 2001, ss.1-10.

BECK, Thorsten ve Ross LEVINE. "Legal Institutions and Financial Development", Claude MENNARD ve Mary M. SHIRLEY (Eds.), **Handbook of New Institutional Economics** içinde (251-278), Berlin: Springer, 2008.

BECK, Thorsten, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Ross LEVINE. "Bank Concentration, Competition, And Crises: First Results", **Journal of Banking & Finance**, Vol.30, No.5, 2006, ss.1581-1603.

BECK, Thorsten, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Ross LEVINE. "Bank Supervision and Corruption in Lending", **Journal of Monetary Economics,** Vol.53, No.8, 2006, ss.2131-2163.

BECK, Thorsten, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Ross LEVINE. "Legal Theories of Financial Development", **Oxford Review of Economic Policy**, Vol.17, No.4, 2001, ss.483-501.

BECK, Thorsten, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Vojislav MAKSIMOVIC. "The Influence of Financial and Legal Institutions on Firm Size", **Journal of Banking and Finance**, Vol.30, No.11, Kasım 2006, ss.2995-3015.

BEHR, Patrick, Reinhard H. SCHMIDT ve Ru XIE. "Market Structure, Capital Regulation and Bank Risk Taking", **Journal of Financial Services Research**, Vol.3, No.2-3, 2010, ss.31-158.

BEKTAŞ, Hakan. "Türk Bankacılık Sektöründe Etkinlik Analizi", **Sosyoekonomi**, Cilt.19, Sayı.1, 2013, ss.277-293.

BELTRATTI, Andrea ve René M. STULZ. "The Credit Crisis around the Globe: Why Did Some Banks Perform Better?", **Journal of Financial Economics**, Vol.105, No.1, 2012, ss.1-17.

BERG, Sigbjorn Atle, Finn R. FØRSUND ve Eilev S. JANSEN. "Malmquist Indices of Productivity Growth during the Deregulation of Norwegian Banking, 1980-89", **The Scandinavian Journal of Economics**, 1992, ss.211-228.

BERGER, Allen N. ve Christa H. S. BOUWMAN. "How Does Capital Affect Bank Performance during Financial Crises?", **Journal of Financial Economics**, Vol.109, No.1, Temmuz 2013, ss.146-176.

BERGER, Allen N. ve Gregory F. UDELL. "Universal Banking and the Future of Small Business Lending", **NYU Stern School of Business Working Paper No.FIN-95-9**, 1995.

BERGER, Allen N., Richard J. HERRING ve Giorgio P. SZEGÖ. "The Role of Capital in Financial Institutions", **Journal of Banking & Finance**, Vol.19, No.3-4, 1995, ss.393-430.

BERGER, Allen N., Sally M. DAVIES ve Mark J. FLANNERY. "Comparing Market and Supervisory Assessments of Bank Performance: Who

Knows What When?", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.32, No.3, Ağustos 2000, ss.641-667.

BESANKO, David ve George KANATAS. "The Regulation of Bank Capital: Do Capital Standards Promote Bank Safety?", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.5, No.2, 1996, ss.160-183.

BHAGAT, Sanjai ve Brian BOLTON. "Corporate Governance and Firm Performance", **Journal of Corporate Finance**, Vol.14, No.3, 2008, ss.257-273.

BHATTACHARYA, Sudipto, Arnoud W. A. BOOT ve Anjan V. THAKOR. "The Economics of Bank Regulation", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.30, No.4, Kasım 1998, ss.745-770.

BLUM, Jürg. "Do Bank Capital Adequacy Requirements Reduce Risks", **Journal of Banking and Finance**, Vol.23, No.5, 1999, ss.755-771.

BLUNDELL-WIGNALL, Adrian, Paul ATKINSON ve See Hoon LEE. "The Current Financial Crisis", **OECD Journal: Financial Market Trends**, 2008, ss.1-21.

BLUNDELL, Richard ve Stephen BOND. "GMM Estimation with Persistent Panel Data: An Application to Production Functions", **Econometric Reviews**, Vol.19, No.3, 2000, ss.321-340.

BLUNDELL, Richard ve Stephen BOND. "Initial Conditions and Moment Restrictions in Dynamic Panel Data Models", **Journal of Econometrics**, Vol.87, No.1, 1998, ss.115-143.

BOYD, John H. ve Gianni DE NICOLO. "The Theory of Bank Risk Taking and Competition Revisited", **The Journal of Finance**, Vol.60, No.3, 2005, ss.1329-1343.

BOYD, John H., Chun CHANG ve Bruce D. SMITH, "Moral Hazard under Commercial and Universal Banking", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.30, No.3, Ağustos 1998, ss.426-468.

BUSSIERE, Matthieu, Simona DELLE CHIAIE ve Tuomas A. PELTONEN. "Exchange Rate Pass-through in the Global Economy: The Role of Emerging Market Economies", **IMF Economic Review**, Vol.62, No.1, 2014, ss.146-178.

CALEM, Paul ve Rafael ROB. "The Impact of Capital-based Regulation on Bank Risk-taking", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.8, No.4, Ekim 1999, ss.317-352.

CAPRIO, Gerard ve Patrick HONOHAN, "Can the Unsophisticated Market Provide Discipline?", Claudio BORIO, William Curt HUNTER, George KAUFMAN ve Kostas TSATSARONIS (Eds.), **Market Discipline Across Countries and Industries** içinde (349-362), Massachusetts: The MIT Press, 2004.

CAPRIO, Gerard, Luc LAEVEN ve Ross LEVINE. "Governance and Bank Valuation", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.16, No.4, Ekim 2007, ss.584-617.

CAVALLO, Laura ve Stefania P.S. ROSSI. "Do Environmental Variables Affect the Performance and Technical Efficiency of the European Banking Systems? A Parametric Analysis Using the Stochastic Frontier Approach", **The European Journal of Finance**, Vol.8, No.1, 2002, ss.123-146.

CETORELLI, Nicola ve Michele GAMBERA. "Banking Market Structure, Financial Dependence and Growth: International Evidence from Industry Data", **The Journal of Finance**, Vol.56, No.2, 2001, ss.617-648.

CHAO, Chuang-Min, Ming-Miin YU ve Hsiao-Ning WU. "An Application of the Dynamic Network DEA Model: The Case of Banks in Taiwan", **Emerging Markets Finance and Trade**, Vol.51, Supp.1, 2015, ss.133-151.

CHHAOCHHARIA, Vidhi ve Luc LAEVEN. "Corporate Governance Norms and Practices", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.18, No.3, 2009, ss.405-431.

CHORTAREAS, Georgios E., Claudia GIRARDONE ve AlexiaVENTOURI. "Bank Supervision, Regulation, and Efficiency: Evidence from the European Union", **Journal of Financial Stability**, Vol.8, No.4, 2012, ss.292-302.

CHRISTOPOULOS, Apostolos G, John MYLANOKIS ve Pavlov DIKTAPANIDIS. "Could Lehman Brothers' Collapse Be Anticipated? An Examination Using CAMELS Rating System ", **International Business Research**, Vol.4, No.2, Nisan 2011, ss.11-19.

CIHAK, Martin, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT, Maria S. M. PERÍA ve Amin MOHSENI CHERAGHLOU. "Bank Regulation and Supervision around the World: A Crisis Update", **World Bank Policy Research Working Paper No.6286**, Aralık 2012.

CİRİK, Elçin. "Banka Şubelerinde Çalışan Sayısı Azalıyor", *Capital*, 23 Temmuz 2018, https://www.capital.com.tr/finans/bankacilik/banka-subelerinde-calisan-sayisi-azaliyor (4 Ocak 2019).

CLAESSENS, Stijn ve Daniela KLINGEBIEL. "Alternative Frameworks for Providing Financial Services", **World Bank Policy Research Working Paper No.2189,** Kasım 1999.

CLAESSENS, Stijn ve Neeltje VAN HOREN. "The Impact of the Global Financial Crisis on Banking Globalization", **IMF Economic Review**, Vol.63, No.4, 2015, ss.868-918.

CLAESSENS, Stijn, Aslı DEMİRGÜÇ-KUNT ve Harry HUIZINGA. "How Does Foreign Entry Affect Domestic Banking Markets?", **Journal of Banking & Finance**, Vol.25, No.5, 2001, ss.891-911.

CLAESSENS, Stijn, ve Luc LAEVEN. "Competition in the Financial Sector and Growth: A Cross-country Perspective", Charles A. E. GOODHART (Ed.), **Financial Development and Economic Growth** içinde (66-105), London: Palgrave Macmillan, 2004.

CLAESSENS, Stijn. "Corporate Governance and Development – An Update", **The World Bank Research Observer**, Vol.21, No.1, Şubat 2006, ss.91-122.

COASE, Ronald H. "The Problem of Social Cost", **Journal of Law and Economics**, Vol.3, Ekim 1960, ss.1-44.

COLE, Rebel A. ve Jeffery W. GUNTHER. "Separating the Likelihood and Timing of Bank Failure", **Journal of Banking & Finance**, Vol.19, No.6, 1995, ss.1073-1089.

COLE, Rebel A. ve Jeffery W. GUNTHER."Predicting Bank Failures: A Comparison of On-and Off-site Monitoring Systems", **Journal of Financial Services Research**, Vol.13, No.2, 1998, ss.103-117.

CORNETT, Marcia M. ve Hassan TEHRANIAN. "Editorial: An Overview of Commercial Banks: Performance, Regulation, and Market Value", **Review of Financial Economics**, Vol.13, 2004, s.1-5.

CORNETT, Marcia Millon, Jamie John MCNUTT ve Hassan TEHRANIAN. "Corporate Governance and Earnings Management at Large US Bank Holding Companies", **Journal of Corporate Finance**, Vol.15, No.4, 2009, ss.412-430.

COSIMANO, Thomas F. ve Dalia S. HAKURA. "Bank Behavior in Response to Basel III: A Cross-country Analysis", **IMF Working Paper,** Mayıs 2011.

COŞKUN, M. Necat ve Diğerleri. “Türkiye’de Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı, Firma Davranışları ve Rekabet Analizi”, **Türkiye Bankalar Birliği**, 2012.

ÇAĞIL, Gülcan. “2008 Küresel Kriz Sürecinde Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Performansının Electre Yöntemi İle Analizi”. **Maliye Finans Yazıları**, Cilt.1, Sayı.93, 2011, ss.59-86.

ÇALIŞKAN, Emre ve Emre TAMER. "Bankaların Performanslarının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemiyle Değerlendirilmesi", **Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi**, Cilt.6, No.2, 2016, ss.85-107.

ÇİNKO, Murat ve Emin AVCI. “CAMELS Derecelendirme Sistemi ve Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini”, **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi**, Vol.2, No.2, 2008, s.25-48.

DAĞIDIR, Canan. “Türk Bankacılık Sektöründe Karlılık ve Makro Ekonomik Değişkenlerle İlişkisi”, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt.2, Sayı.1, 2010, ss.25-33.

DAĞLI, Hasan. “An Analysis of Ownership Structure and Performance Relationship in the Turkish Commercial Banking System”, **9th World Productivity Congress Proceedings 1**, İstanbul, 4-7 Haziran 1995, ss.620-631.

DASH, Mihir. "A model for Bank Performance Measurement Integrating Multivariate Factor Structure with Multi-Criteria PROMETHEE Methodology", **Asian Journal of Finance & Accounting**, Vol.9, No.1, 2017, ss.310-332.

DE BANDT, Olivier, Boubacar CAMARA, Alexis MAITRE ve Pierre PESSAROSSI. “Optimal Capital, Regulatory Requirements and Bank Performance in Times of Crisis: Evidence from France”, **Journal of Financial Stability**, Vol.39, 2018, ss.175-186.

DELIS, Manthos D., Philip MOLYNEUX ve Fotios PASIOURAS, “Regulations and Productivity Growth in Banking: Evidence from Transition Economies”, **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.43, No.4, 2011, ss.735-764.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı ve Edward J. KANE, “Deposit Insurance around the Globe: Where Does it Work?”, **Journal of Economic Perspectives**, Vol.16, No.2, 2002, ss.175-195.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı ve Enrica DETRAGIACHE. “Basel Core Principles and Bank Soundness: Does Compliance Matter?”, **Journal of Financial Stability**, Vol.7, No.4, 2011, ss.179-190.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı ve Enrica DETRAGIACHE. "Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation", **Journal of Monetary Economics**, Vol.49, No.7, 2002, ss.1373-1406.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı ve Enrica DETRAGIACHE. "The Determinants of Banking Crises in Developing and Developed Countries", **IMF Staff Papers**, Vol.45, No.1, Mart 1998, ss.81-109.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı ve Harry HUIZINGA. "Determinants of Commercial Bank Interest Margins and Profitability: Some International Evidence", **The World Bank Economic Review**, Vol.13, No.2, 1999, ss.379-408.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı ve Harry HUIZINGA. "Market Discipline and Deposit Insurance", **Journal of Monetary Economics**, Vol.51, No.2, 2004, ss.375-399.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı ve Leora KLAPPER. "Measuring Financial Inclusion: The Global Findex Database", **World Bank Policy Research Working Paper No.6025**, 2012.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Edward J. KANE ve Luc LAEVEN. "Deposit Insurance around the World: A Comprehensive Analysis and Database", **Journal of Financial Stability**, Vol.20, 2015, ss.155-183.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Enrica DETRAGİACHE ve Thierry TRESSEL. "Banking on the Principles: Compliance with Basel Core Principles and Bank Soundness", **Journal of Financial Intermediation**, Vol.17, No.4, Ekim 2008, ss.511–542.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Luc LAEVEN ve Ross LEVINE. "Regulations, Market Structure, Institutions, and the Cost of Financial Intermediation", **Journal of Money, Credit, and Banking**, Vol.36, No.3, 2004, ss.593-622.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Luc LAEVEN ve Ross LEVINE. "Regulations, Market Structure, Institutions, and the Cost of Financial Intermediation", **National Bureau of Economic Research Working Paper No.9890**, Ağustos 2003.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Luc LAEVEN ve Ross LEVINE. "The Impact of Bank Regulations, Concentration, and Institutions on Bank Margins", **World Bank Policy Research Working Paper No.3030**, Nisan 2003.

DEMİRGÜÇ-KUNT, Aslı, Ross LEVINE ve Hong-Ghi MIN. "Opening to Foreign Banks: Issues of Stability, Efficiency, and Growth", Allan MELTZER (Ed.), **The Implications of Globalization of World Financial Markets** içinde (83-105), Bank of Korea, 1998.

DERVIZ, Alexis ve Jiří PODPIERA. “Predicting Bank CAMELS and S&P Ratings: The Case of the Czech Republic”, **Emerging Markets Finance and Trade**, Vol.44, No.1, 2008, ss.117-130.

DEWATRIPONT, Mathias ve Jean TIROLE. **The Prudential Regulation of Banks, The Walras-Pareto Lectures**, 2. Basım, Massachusetts: The MIT Press, 1999.

DEYOUNG, Robert ve Tara RICE. “Noninterest Income and Financial Performance at US Commercial Banks”, **Financial Review**, Vol.39, No.1, 2004, ss.101-127.

DEYOUNG, Robert, Mark J. FLANNERY, William W. LANG ve Sorin M. SORESCU. “The Information Content of Bank Exam Ratings and Subordinated Debt Prices”, **Journal of Money, Credit and Banking,** Vol.33, No.4, Kasım 2001, ss.900-925.

DIAMOND, Douglas W. “Financial Intermediation and Delegated Monitoring”, **The Review of Economic Studies**, Vol.51, No.3, 1984, ss.393-414.

DIETRICH, Andreas ve Gabrielle WANZENRIED. "The Determinants of Commercial Banking Profitability in Low-, Middle-, and High-income Countries", **The Quarterly Review of Economics and Finance**, Vol.54, No.3, 2014, ss.337-354.

DİNÇER, Hasan, Gülşah GENCER, Nazife ORHAN ve Kevser ŞAHİNBAŞ. “A Performance Evaluation of the Turkish Banking Sector after the Global Crisis via CAMELS Ratios”, **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, Vol.24, 2011, ss.1530-1545.

DİNÇER, Hasan, Serhat YÜKSEL ve Ümit HACIOĞLU. “CAMELS-based Determinants for the Credit Rating of Turkish Deposit Banks”, **International Journal of Finance & Banking Studies**, Vol.4, No.4, 2015, ss.1-17.

DİNÇER, Hasan ve Ümit HACIOĞLU. "Performance Evaluation with Fuzzy VIKOR and AHP Method Based on Customer Satisfaction in Turkish Banking Sector", **Kybernetes**, Vol.42, No.7, 2013, ss.1072-1085.

DİNÇER, Hasan, Ümit HACIOĞLU ve Serhat YÜKSEL. "Balanced Scorecard-based Performance Assessment of Turkish Banking Sector with Analytic Network Process", **International Journal of Decision Sciences & Applications-IJDSA**, Vol.1, No.1, 2016, ss.1-21.

DJANKOV, Simeon, Rafael LA PORTA, Florencio LOPEZ-DE-SILANES ve Andrei SHLEIFER. “The Regulation of Entry”, **The Quarterly Journal of Economics**, Vol.117, No.1, 2002, ss.1-37.

DOUMPOS, Michael ve Constantin ZOPOUNIDIS, "A Multicriteria Decision Support System for Bank Rating", **Decision Support Systems**, Vol.50, No.1, 2010, ss.55-63.

DREHMANN, Mathias ve Leonardo GAMBACORTA. "The Effects of Countercyclical Capital Buffers on Bank Lending", **Applied Economics Letters**, Vol.19, No.7, 2012, ss.603-608.

EASTERBROOK, Frank H. ve Daniel R. FISCHEL. **The Economic Structure of Corporate Law**. London: Harvard University Press.1996.

EASTERLY, William ve Ross LEVINE. "Tropics, Germs, and Crops: How Endowments Influence Economic Development", **Journal of Monetary Economics**, Vol.50, No.1, 2003, ss.3-39.

EICHENGREEN, Barry ve Nergiz DİNÇER. "Who Should Supervise? The Structure of Bank Supervision and the Performance of the Financial System", **National Bureau of Economic Research Working Paper No.17401**, Eylül 2011.

ELIZALDE, Abel. "From Basel I to Basel II: An Analysis of the Three Pillars", **CEMFI Working Paper No.0704**, Haziran 2007.

ENGERMAN, Stanley L. ve Kenneth L. SOKOLOFF. "Factor Endowments, Institutions, and Differential Paths of Growth among New World Economies", Stephen Haber (Ed.), **How Latin America Fell Behind** içinde (260-304), Stamford, CA: Stamford University Press, 1997.

FAMA, Eugene F. "Banking in the Theory of Finance", **Journal of Monetary Economics**, Vol.6, No.1, 1980, ss.39-57.

FINK, Gerhard, Peter HAISS ve Goran VUKSIC. "Changing Importance of Finance Sectors for Growth from Transition to Cohesion and European Integration", **European Economic Integration(CEEI)** konferansta sunulan bildiri, 2005.

FLAMINI, Valentina, Liliana SCHUMACHER ve Calvin MCDONALD. "The Determinants of Commercial Bank Profitability in Sub-Saharan Africa", **IMF Working Paper**, Ocak 2009.

FOSBRE, Anne B., Ellen M. KRAFT ve Paul B. FOSBRE. "The Globalization of Accounting Standards: IFRS vs. US GAAP", **Global Journal of Business Research**, Vol.3, No.1, 2009, ss.61-71.

FTSE. FTSE Classification of Markets, (t.y.), https://www.ftse.com/products/downloads/FTSE-Country-Classification-Update-2018.pdf (7 Eylül 2018).

FUKUYAMA, Hirofumi ve Roman MATOUSEK. "Modelling Bank Performance: A Network DEA Approach", **European Journal of Operational Research**, Vol.259, No.2, Haziran 2017, ss.721-732.

FUNGACOVA, Zuzana ve Tigran POGHOSYAN. "Determinants of Bank Interest Margins in Russia: Does Bank Ownership Matter?", **Economic Systems**, Vol.35, No.4, 2011, ss.481-495.

GARTEN, Jeffrey E. **The Big Ten: The Big Emerging Markets and How They Will Change Our Lives**. New York: Basic Books, 1997.

GARZA-GARCÍA, Jesús Gustavo. "Does Market Power Influence Bank Profits in Mexico? A Study on Market Power and Efficiency", **Applied Financial Economics**, Vol.22, No.1, 2012, ss.21-32.

GAVUROVA, Beata, Jaroslav BELAS, Kristina KOCISOVA ve Tomas KLIESTIK. "Comparison of Selected Methods for Performance Evaluation of Czech and Slovak Commercial Banks", **Journal of Business Economics and Management**, Vol.18, No.5, 2017, ss.852-876.

GHAZAVI, Masoud ve Sema BAYRAKTAR. "Performance Analysis of Banks in Turkey Using Camels Approach Case Study: Six Turkish Banks During 2005 to 2016", **İşletme Araştırmaları Dergisi**, Cilt.10, Sayı.2, 2018, ss.847-874.

GIORDANA, Gaston ve Ingmar SCHUMACHER. "The Impact of the Basel III Liquidity Regulations on the Bank Lending Channel: A Luxembourg Case Study", **Central Bank of Luxembourg Cahier D'Etudes Working Paper No.61**, Haziran 2011.

GIORDANA, Gaston ve Ingmar SCHUMACHER, "An empirical study on the impact of Basel III standards on banks' default risk: The case of Luxembourg", **Journal of Risk and Financial Management**, Vol.10, No.8, (2017), ss.1-21.

GIRARDONE, Claudia, Philip MOLYNEUX ve Edward P. M. GARDENER. "Analysing the Determinants of Bank Efficiency: The Case of Italian Banks", **Applied Economics**, Vol.36, No.3, 2004, ss.215-227.

GİRGİNER, Nuray ve Nurullah UÇKUN. "The Financial Performance of the Commercial Banks in Crisis Period: Evidence from Turkey as an Emerging Market", **European Journal of Business and Management**, Vol.4, No.19, 2012, ss.19-36.

GODDARD, John, Phil MOLYNEUX ve John O. WILSON. "The Profitability of European Banks: A Cross-sectional and Dynamic Panel Analysis", **The Manchester School**, Vol.72, No.3, Haziran 2004, ss.363-381.

GRIFFITH-JONES, Stephany, Miguel SEGOVIANO ve Stephen SPRATT. "Basel II and Developing Countries: Diversification and Portfolio Effects," **The London School of Economics Working Paper**, 2002, ss.1-15.

GRIGORIAN, David A. ve Vlad MANOLE. "Determinants of Commercial Bank Performance in Transition: An Application of Data Envelopment Analysis", **Comparative Economic Studies**, Vol.48, No.3, 2006, ss.497-522.

GÜNDOĞDU, Aysel. "Bankacılık Sistemlerinin Denetleme ve Düzenleme Yapıları: Seçilmis Bazı Ülkelerin İncelenmesi", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt.53, Sayı.622, 2016, ss.79-99.

GÜNEY, Selami ve Kübra S. ILGIN. "Finansal Krizlerin Bankaların Performanslarına Etkisi: Türk Mevduat Bankalarında Camels Modelinin İncelenmesi ve Örnek bir Uygulama", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Vol.17, No.3, 2015, ss.303-331.

GÜNSEL, Nil. "Financial Ratios and the Probabilistic Prediction of Bank Failure in North Cyprus", **European Journal of Scientific Research**, Vol.18, No.2, 2005, ss.191-200.

GÜREL, Eymen, Esra Burcu BULGURCU GÜREL ve Neslihan DEMİR. "Basel III Kriterleri", **Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi**, Cilt.1, Sayı.3-4, Ocak 2012, ss.16-28.

HAIR, Joe F., Christian M. RINGLE ve Marko SARSTEDT. "PLS-SEM: Indeed a Silver Bullet", **Journal of Marketing Theory and Practice**, Vol.19, No.2, 2011, ss.139-152.

HAUBRICH, Joseph ve Joao SANTOS. "Banking and Commerce: A Liquidity Approach", **Journal of Banking & Finance**, Vol.29, No.2, 2005, ss.271-294.

HAYS, Fred H., Stephen A. DE LURGIO ve Arthur H. GILBERT. "Efficiency Ratios and Community Bank Performance", **Journal of Finance and Accountancy**, Vol.1, No.1, 2009, ss.1-15.

HEFFERNAN, Sheelagh ve Maggie FU. "The Determinants of Bank Performance in China", **Emerging Markets Group Working Paper Series**, Temmuz 2008.

HELLMANN, Thomas F., Kevin C. MURDOCK ve Joseph E. STIGLITZ. "Liberalization, Moral Hazard in Banking, and Prudential Regulation: Are Capital Requirements Enough?", **American Economic Review**, Vol.90, No.1, Mart 2000, ss.147-165.

HOFFMANN, Paolo Saona. “Determinants of the Profitability of the US Banking Industry”, **International Journal of Business and Social Science**, Vol.2, No.22, Aralık 2011, ss.255-269.

International Monetary Fund (IMF). "Financial Access Survey (FAS)”, 2018, http://data.imf.org/?sk=e5dcab7e-a5ca-4892-a6ea-598b5463a34c&sId=1412015057755 (04.01.2019).

International Monetary Fund (IMF). “IMF Data Mapper”, 2018, https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD (06.07.2018).

International Monetary Fund (IMF). “World Economic Outlook Database”, 2018, https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weodata/download.aspx (12.12.2018).

ISMAIL, Farhana, M. Shabri Abd. MAJID ve Rossazana Ab. RAHIM. "Efficiency of Islamic and Conventional Banks in Malaysia", **Journal of Financial Reporting and Accounting**, Vol.11, No.1, 2013, ss.92-107.

IŞIK, İhsan, Larissa KJY ve İhsan KULALI. "The Anatomy of Bank Performance during Transition: A Separate Efficient Frontier Analysis of Ukrainian Banks", **International Journal of Finance & Banking Studies**, Vol.5, No.3., 2016, ss.1-31.

IVAN, Ionut-Cristian. "Stochastic Frontiers. Case Study–Japanese Banking System", **Procedia Economics and Finance**, Vol.27, 2015, ss.652-658.

İSPİROĞLU, Ferhat ve Seyhan TAŞ. “Yükselen Piyasa Ekonomileri Üzerine Bir Değerlendirme”, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.14, Sayı.2, 2017, ss.225-242.

JENSEN, Michael C. ve William H. MECKLING. “Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure”, **Journal of Financial Economics**, Vol.3, No.4, 1976, ss.305-360.

JOHNSON, Simon, Rafael LA PORTA, Florencio LOPEZ-DE-SILANES ve Andrei SHLEIFER. “Tunneling”, **American Economic Review**, Vol.90, No.2, Mayıs 2000, ss.22-27.

KAKİLLİ ACARAVCI, Songül ve Ahmet Ertuğrul ÇALIM. "Turkish Banking Sector’s Profitability Factors", **International Journal of Economics and Financial Issues**, Vol.3, No.1, 2013, ss.27-41.

KALE, Süleyman, Mehmet Hasan EKEN ve Hüseyin SELİMLER. “The Effects of Regulations on the Performance of Banks: Evidence from the Turkish

Banking Industry", **Journal of Centrum Cathedra: The Business and Economics Research Journal**, Vol.8, No.2, 2015, ss.109-145.

KANDEMİR, Tuğrul ve Hilal KARATAŞ. "Ticari Bankaların Finansal Performanslarının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile İncelenmesi: Borsa İstanbul'da İşlem Gören Bankalar üzerine bir Uygulama (2004-2014)", **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, Cilt.5, Sayı.7, 2016, ss.1766-1776.

KAPLAN, Robert S. "Conceptual Foundations of the Balanced Scorecard", **Harvard Business School Working Paper No.10-074**, 2010.

KARR, John. "Performance Measurement in Banking: Beyond ROE", **Journal of Performance Management**, Vol.18, No.2, 2005, ss.56-70.

KASHYAP, Anil K., Jeremy C. STEIN ve Samuel HANSON. "An Analysis of the Impact of 'Substantially Heightened' Capital Requirements on Large Financial Institutions", **Working paper funded by The Clearing House Association L.L.C**, 2010.

KAYA, Yasemin. "Türk Bankacılık Sektöründe Camels Analizi", **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu MSPD Çalışma Raporu No:2001/6**, 2001.

KEELEY, Michael C. "Deposit Insurance, Risk, and Market Power in Banking", **The American Economic Review**, Vol.80, No.5, Aralık 1990, ss.1183-1200.

KEELEY, Michael C. ve Frederick T. FURLONG. "A Reexamination of Mean-variance Analysis of Bank Capital Regulation", **Journal of Banking & Finance**, Vol.14, No.1, 1990, ss.69-84.

KESKİN, Ekrem ve Diğerleri. "50. Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye'de Bankacılık Sistemi 1958-2007", **Türkiye Bankalar Birliği Yayın No.262**, Kasım 2008.

KIM, E. Han ve Vijay SINGAL. "Stock Market Openings: Experience of Emerging Economies", **The Journal of Business**, Vol.73, No.1, 2000, ss.25-66.

KIM, Hyunchul, Minsoo PARK ve Hyunduk SUH. "What Forms and Reforms Banking Regulations? A Cross-national Study", **Emerging Markets Finance and Trade**, Vol.50, No.6, 2014, ss.72-89.

KISHAN, Ruby P. ve Timothy P. OPIELA. "Bank Size, Bank Capital, and the Bank Lending Channel", **Journal of Money, Credit, and Banking**, Vol.32, No.1, 2000, ss.121-141.

KLEINKE, Kristian, Mark STEMMLER, Jost REİNECKE ve Friedrich LÖSEL. "Efficient Ways to Impute Incomplete Panel Data", **AStA Advances in Statistical Analysis,** Vol.95, No.4, 2011, ss.351-373.

KLOMP, Jeroen ve Jakob DE HAAN. "Bank Regulation and Financial Fragility in Developing Countries: Does Bank Structure Matter?", **Review of Development Finance**, Vol.5, No.2, 2015, ss.82-90.

KOEHN, Michael ve Anthony M. SANTOMERO. "Regulation of Bank Capital and Portfolio Risk", **The Journal of Finance**, Vol.35, No.5, 1980, ss.1235-1244.

KOSMIDOU, Kyriaki. "The Determinants of Banks' Profits in Greece during the Period of EU Financial Integration", **Managerial Finance**, Vol.34, No.3, 2008, ss.146-159.

KOSMIDOU, Kyriaki ve Constantin ZOPOUDINIS. "Measurement of Bank Performance in Greece." **South-Eastern Europe Journal of Economics**, Vol.1, No.1, 2008, ss.79-95.

KOUTSOMANOLI-FILIPPAKI, Anastasia, Dimitris MARGARITIS ve Christos STAIKOURAS. "Efficiency and Productivity Growth in the Banking Industry of Central and Eastern Europe", **Journal of Banking & Finance**, Vol.33, No.3, 2009, ss.557-567.

KPMG. Bankacılık, Sektörel Bakış, 2019, https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2019/01/sektorel-bakis-2019-bankacilik.pdf (24 Mayıs 2019).

KRAFT, Evan, Richard HOFLER ve James PAYNE. "Privatization, Foreign Bank Entry and Bank Efficiency in Croatia: A Fourier-flexible Function Stochastic Cost Frontier Analysis", **Applied Economics**, Vol.38, No.17, 2006, ss.2075-2088.

KUEPPER, Justin. "What Are the Fragile Five?", The Balance, 30 Eylül 2018, https://www.thebalance.com/what-are-the-fragile-five-1978880 (5 Aralık 2019).

KUMAR, Sunil ve Rachita GULATI. "Measuring Efficiency, Effectiveness and Performance of Indian Public Sector Banks", **International Journal of Productivity and Performance Management**, Vol.59, No.1, 2009, ss.51-74.

KVINT, Vladimir. **The Global Emerging Market: Strategic Management and Economics**. New York: Routledge, 2010.

KWAN, Simon H. “Operating Performance of Banks among Asian Economies: An International and Time Series Comparison”, **Journal of Banking & Finance**, Vol.27, No.3, 2003, ss.471-489.

KWAN, Simon H. ve Elizabeth S. LADERMAN. “On the Portfolio Effects of Financial Convergence - A Review of the Literature”, **Economic Review**, Vol.2, 1999, ss.18-31.

LA PORTA, Rafael, Florencio LOPEZ-DE-SILANES, Andrei SHLEIFER ve Robert W. VISHNY. “Investor Protection and Corporate Governance”, **Journal of Financial Economics**, Vol.58, No.1-2, Ocak 2000, ss.3-27.

LA PORTA, Rafael, Florencio LOPEZ-DE-SILANES, Andrei SHLEIFER ve Robert W. VISHNY. “Law and Finance”, **Journal of Political Economy**, Vol.106, 1998, ss.1113-1155.

LAEVEN, Luc ve Ross LEVINE. “Bank Governance, Regulation and Risk Taking”, **Journal of Financial Economics**, Vol.93, No.2, Ağustos 2009, ss.259-275.

LAEVEN, Luc. “The Political Economy of Deposit Insurance”, **Journal of Financial Services Research**, Vol.26, No.3, 2004, ss.201-224.

LEIGHTNER, Jonathan E. ve Knox CA LOVELL. “The Impact of Financial Liberalization on the Performance of Thai Banks”, **Journal of Economics and Business**, Vol.50, No.2, 1998, ss.115-131.

LENSINK, Robert, Aljar MEESTERS ve Ilko NAABORG. "Bank Efficiency and Foreign Ownership: Do Good Institutions Matter?", **Journal of Banking & Finance**, Vol.32, No.5, 2008, ss.837-844.

LEVINE, Ross. “Finance and Growth: Theory and Evidence”, Philippe AGHION ve Steven DURLAUF (Eds.), **Handbook of Economic Growth** içinde (865-934), Amsterdam: Elsevier, 2005.

LIU, Jie ve Witsaroot PARIYAPRASERT. “Determinants of Bank Performance: The Application of the CAMEL Model to Banks Listed in China’s Stock Exchanges from 2008 to 2011”, **AU-GSB e-JOURNAL**, Vol.7, No.2, 2014, ss.80-95.

LOZANO-VIVAS, Ana ve Fotios PASIOURAS. “The Impact of Non-traditional Activities on the Estimation of Bank Efficiency: International Evidence”, **Journal of Banking & Finance**, Vol.34, No.7, 2010, ss.1436-1449.

MÄKINEN, Mikko ve Laura SOLANKO. “Determinants of Bank Closures: Do Changes of CAMEL Variables Matter?”, **The Bank of Finland Institute for Economies in Transtition Discussion Papers 16**, 2017.

MANDIC, Ksenija, Boris DELIBASIC, Snezana KNEZEVIC ve Sladjana BENKOVIC. "Analysis of the Financial Parameters of Serbian Banks through the Application of the Fuzzy AHP and TOPSIS Methods", **Economic Modelling**,Vol.43, Aralık 2014, ss.30-37.

MCCOY, Patricia A. "The Moral Hazard Implications of Deposit Insurance: Theory and Evidence", **Current Developments in Monetary and Financial Law Semineri**, Washington, D.C., 23-27 Ekim 2006.

MERCAN, Muhammet, Arnold REISMAN, Reha YOLALAN ve Ahmet Burak EMEL. "The Effect of Scale and Mode of Ownership on the Financial Performance of the Turkish Banking Sector: Results of a DEA-based Analysis", **Socio-Economic Planning Sciences**, Vol.37, No.3, 2003, ss.185-202.

MOLYNEUX, Philip ve John THORNTON, "Determinants of European Bank Profitability: A Note", **Journal of Banking & Finance**, Vol.16, No.6, 1992, ss.1173-1178.

MSCI. MSCI Market Classification, https://www.msci.com/market-classification (5 Haziran 2018).

MUHMAD, Siti Nurain ve Hafiza Aishah HASHIM. "Using the Camel Framework in Assessing Bank Performance in Malaysia", **International Journal of Economics, Management and Accounting**, Vol.23, No.1, 2015, ss.109-127.

MUSACCHIO, Aldo ve John D. TURNER. "Does the Law and Finance Hypothesis Pass the Test of History?", **Business History**, Vol.55, No.4, 2013, ss.524-542.

NACEUR, Sami Ben ve Mohammed OMRAN. "The Effects of Bank Regulations, Competition, and Financial Reforms on Banks' Performance", **Emerging Markets Review**, Vol.12, No.1, 2011, ss.1-20.

NARİN, Müslüme ve Dilek KUTLUAY. **Değişen Küresel Ekonomik Düzen: BRIC, 3G ve N-11 Ülkeleri**. Ankara: Sanayi Odası Yayını, 2013.

Nasdaq. Global Index Family Methodology, 2019, https://indexes.nasdaqomx.com/docs/NQGIFamilyMethodology.pdf (7 Nisan 2019).

O'BRIEN, Robert M. "A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factors" **Quality & Quantity**, Vol.41, No.5, 2007, ss.673-690.

OLSON, Dennis ve TAISIER A. ZOUBI. "Efficiency and Bank Profitability in MENA Countries", **Emerging Markets Review**, Vol.12, No.2, 2011, ss.94-110.

ÖNDER, Emrah ve Ali HEPŞEN. "Combining Time Series Analysis and Multicriteria Decision Making Techniques for Forecasting Financial Performance of Banks in Turkey", **International Journal of Latest Trends in Finance and Economic Sciences**, Vol.3, No.3, 2013, ss.530-555.

ÖZTEK, Mehmet Yaman. "Performans Ölçümünde Esas Alınan Ölçütler", **Öneri Dergisi**, Cilt.6, Sayı.23, Ocak 2005, ss.19-22.

PASIOURAS, Fotios, Chyrisovalantis GAGANIS ve Constantin ZOPOUNIDIS. "The Impact of Bank Regulations, Supervision, Market Structure, and Bank Characteristics on Individual Bank Ratings: A Cross-country Analysis", **Review of Quantitative Finance and Accounting**, Vol.27, No.4, Aralık 2006, ss.403-438.

PASIOURAS, Fotios, Sailesh TANNA ve Constantin ZOPOUNIDIS. The Impact of Banking Regulations on Banks' Cost and Profit Efficiency: Cross-country Evidence", **International Review of Financial Analysis**, Vol.18, No.5, 2009, ss.294-302.

PASIOURAS, Fotios. "International Evidence on the Impact of Regulations and Supervision on Banks' Technical Efficiency: An Application of Two-stage Data Envelopment Analysis", **Review of Quantitative Finance and Accounting**, Vol.30, No.2, 2008, ss.187-223.

PENI, Emilia ve Sami VÄHÄMAA. "Did Good Corporate Governance Improve Bank Performance during the Financial Crisis?", **Journal of Financial Services Research**, Vol.41, No.1-2, 2012, ss.19-35.

PERERA, Shrimal ve Michael SKULLY. "On the Cross-methodological Validation of Bank Efficiency Assessments", **Studies in Economics and Finance**, Vol.29, No.1, 2012, ss.26-42.

PETKOVSKI, Mihail ve Jordan KJOSEVSKI. "Does Banking Sector Development Promote Economic Growth? An Empirical Analysis for Selected Countries in Central and South Eastern Europe", **Economic Research-Ekonomska Istraživanja**, Vol.27, No.1, 2014, ss.55-66.

PODPIERA, Richard. "Does Compliance with Basel Core Principles Bring Any Measurable Benefits?", **IMF Working Paper No.4-204**, Kasım 2004.

POGHOSYAN, Tigran ve Martin CIHAK. "Distress in European Banks: An Analysis Based on a New Dataset**", IMF Working Paper**, Ocak 2009.

PRASAD, Eswar S. "Financial Sector Regulation and Reforms in Emerging Markets: An Overview", Masahiro KAWAI ve Eswar S. PRASAD (Eds.), **Financial**

Market Regulation and Reforms in Emerging Markets içinde (3-26), Virginia: Brookings Institution, 2011.

RAHARJO, Pamuji Gesang, Dedi Budiman HAKIM, Adler Hayman MANURUNG ve Tubagus N. A. MAULANA. "The Determinant of Commercial Banks' Interest Margin in Indonesia: An Analysis of Fixed Effect Panel Regression", **International Journal of Economics and Financial Issues**, Vol.4, No.2., 2014, ss.295-308.

RAMIREZ, Carlos D. "Did Banks' Security Affiliates Add Value? Evidence from the Commercial Banking Industry during the 1920s", **Journal of Money, Credit and Banking**, Vol.34, No.2, Mayıs 2002, ss.393-411.

REPKOVA, Iveta. "Banking Efficiency Determinants in the Czech Banking Sector", **Procedia Economics and Finance**, Vol.23, 2015, ss.191-196.

Resmi Gazete. "**5411 Sayılı Bankacılık Kanunu**", 1 Kasım 2005, 25983 (mükerrer) sayı.

REZENDE, Marcelo ve Jason J. WU. "The Effects of Supervision on Bank Performance: Evidence from Discontinuous Examination Frequencies", **Midwest Finance Association 2013 Annual Meeting Paper,** 2014, ss.1-33.

ROCHET, Jean Charles. "Capital Requirements and the Behaviour of Commercial Banks", **European Economic Review**, Vol.36, No.5, 1992, ss.1137-1170.

ROMAN, Angela ve Alina C. SARGU. "Analysing the Financial Soundness of the Commercial Banks in Romania: An Approach Based on the Camels Framework", **Procedia Economics and Finance**, Vol.6, 2013, ss.703-712.

ROMAN, Angela ve Adina Elena DANULETIU. "An Empirical Analysis of the Determinants of Bank Profitability in Romania", **Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica**, Vol.15, No.2, 2013, ss.580-593.

ROODMAN, David. "How to Do xtabond2: An Introduction to Difference and System GMM in Stata", **The Stata Journal**, Vol.9, No.1, 2009, ss.86-136.

ROSE, Peter S. ve Sylvia C. HUDGINS. **Bank Management and Financial Services**. 7.Basım. New York: McGraw− Hill, 2006.

ROSTAMI, Malihe. "Determination of Camels Model on Bank's Performance", **International Journal of Multidisciplinary Research and Development**, Vol.2, No.10, 2015, ss.652-664.

ROZZANI, Nabilah ve Rashidah Abdul RAHMAN. "Camels and Performance Evaluation of Banks in Malaysia: Conventional versus Islamic", **Journal of Islamic Finance and Business Research**, Vol.2, No.1, 2013, ss.36-45.

RUBIO, Margarita ve Jose A. CARRASCO-GALLEGO. "The New Financial Regulation in Basel III and Monetary Policy: A Macroprudential Approach", **Journal of Financial Stability**, Vol.26, 2016, ss.294-305.

SALHUTERU, Fentje ve Fransina WATTIMENA. "Bank Performance with CAMELS Ratios towards Earnings Management Practices in State Banks and Private Banks", **Advances in Social Sciences Research Journal**, Vol.2, No.3, 2015, ss.301-314.

SANTOS, Joao. "Bank Capital Regulation in Contemporary Banking Theory: A Review of the Literature", **Financial Markets, Institutions & Instruments**, Vol.10, No.2, 2001, ss.41-84.

SAONA, Paolo. "Intra-and Extra-bank Determinants of Latin American Banks' Profitability", **International Review of Economics & Finance**, Vol.45, 2016, ss.197-214.

SELİMLER, Hüseyin ve Süleyman KALE. "Türk Bankacılık Sektöründe Yabancı Para İşlemler", **Maliye Finans Yazıları**, Cilt.26, Sayı.96, 2012, ss.35-65.

SEVİM, Uğur ve Kemal EYÜBOĞLU. "Ticari Banka Performansının İçsel Belirleyicileri: Borsa İstanbul Örneği", **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, Vol.17, No.2, 2016, ss.211-223.

SHAVERDI, Meysam, Mahsa AKBARI ve Saeed Fallah TAFTI. "Combining Fuzzy MCDM with BSC Approach in Performance Evaluation of Iranian Private Banking Sector", **Advances in Fuzzy Systems**, 2011, ss.1-11.

SHLEIFER, Andrei ve Robert W. VISHNY. "A Survey of Corporate Governance", **The Journal of Finance**, Vol.52, No.2, 1997, ss.737-783.

SHLEIFER, Andrei ve Robert W. VISHNY. "Large Shareholders and Corporate Control", **The Journal of Political Economy**, Vol.94, No.3, Haziran 1986, ss.461-488.

SLOVIK, Patrick ve Boris COURNÈDE. "Macroeconomic Impact of Basel III", **OECD Economics Department Working Papers No.844**, 2011.

S&P. Dow Jones Indices' 2018 Country Classification Consultation, (t.y.), https://www.spice-indices.com/idpfiles/spice-

assets/resources/public/documents/725551_spdji2018countryclassificationconsultation6.13.18.pdf (7 Eylül 2018).

STAIKOURAS, Christos, Emmanuel MAMATZAKIS ve Anastasia KOUTSOMANALI-FILIPPAKI. "Cost Efficiency of the Banking Industry in the South Eastern European Region", **Journal of International Financial Markets, Institutions and Money**, Vol.18, No.5, 2008, ss.483-497.

STAIKOURAS, Christos K. ve Geoffrey E. WOOD. "The Determinants of European Bank Profitability", **International Business and Economics Research Journal**, Vol.3, 2004, ss.57-68.

STANKEVIČIENĖ, Jelena ve Evelina MENCAITĖ. "The Evaluation of Bank Performance Using a Multicriteria Decision Making model: A Case Study on Lithuanian Commercial Banks", **Technological and Economic Development of Economy**, Vol.18, No.1, 2012, ss.189-205.

STIGLER, George J. "Public Regulation of the Securities Markets", **The Journal of Business**, Vol.37, No.2, Nisan 1964, ss.117-142.

STIGLER, George J. "The Theory of Economic Regulation", **The Bell Journal of Economics and Management Science**, Vol.2, No.1, 1971, ss.3-21.

SUFIAN, Fadzlan ve Royfaizal Razali CHONG. "Determinants of Bank Profitability in a Developing Economy: Empirical Evidence from the Philippines", **Asian Academy of Management Journal of Accounting & Finance**, Vol.4, No.2, 2008, ss.91-112.

SUMMER, Martin. "Banking Regulation and Systemic Risk", **Open Economies Review**, Vol.14, No.1, 2003, ss.43-70.

SWAMY, Paravastu A. V. B., James R. BARTH, Ray Y. CHOU ve John S. JAHERA Jr. "Determinants of U.S. Commercial Bank Performance: Regulatory and Econometric Issues," Andrew H. CHEN (Ed.), **Research in Finance Vol.14** içinde (117-156), Londra: JAI Press Inc., 1996.

ŞEN, Ali ve Süleyman SOLAK. "Ticari Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi: Türkiye Örneği", **Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi,** Vol.48, No.554, 2011, ss.51-70.

TANGEN, Stefan. "Performance Measurement: From Philosophy to Practice", **International Journal of Productivity and Performance Management**, Vol.53, No.8, 2004, ss.726-737.

TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ, Başak ve Erişah ARICAN. "Ekonomik Gelişmeler ve Seçilmiş Göstergelerle Türkiye'de Bankacılık Sektörü", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt.54, Sayı.626, 2017, ss.59-68.

TANINMIŞ YÜCEMEMİŞ, Başak ve İnanç Asım SÖZER. "Bankalarda Takipteki Krediler : Türk Bankacılık Sektöründe Takipteki Kredilerin Tahminine Yönelik Bir Model Uygulaması", **Marmara Üniversitesi Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, Cilt:3, Sayı:5, 2011, ss.43-56.

TAŞKIN, F. Dilvin. "Türkiye'de Ticari Bankaların Performansını Etkileyen Faktörler", **Ege Akademik Bakış**, Vol.11, No.2, 2011, ss.289-298.

THAKOR, Anjan V. "The Design of Financial Systems: An Overview", **Journal of Banking & Finance**, Vol.20, No.5, 1996, ss.917-948.

TİRYAKİ, Göksel. "Finansal İstikrar ve Bankacılık Düzenlemeleri (1990-2010 Türkiye Tecrübesi Işığında)", **Türkiye Bankalar Birliği Yayın No.289,** İstanbul, Kasım 2012.

TITKO, Jelena ve Daiva JUREVICIENE. "DEA Application at Cross-country Benchmarking: Latvian vs Lithuanian Banking Sector", **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, Vol.110, 2014, ss.1124-1135.

TRAN, Vuong Thao, Chien-Ting LIN ve Hoa NGUYEN. "Liquidity Creation, Regulatory Capital, and Bank Profitability", **International Review of Financial Analysis**, Vol.48, Aralık 2016, ss.98-109.

TUNAY, K. Batu ve A. Murat SİLPAR. "Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Karlılığa Dayalı Performans Analizi-I", **Türkiye Bankalar Birliği Araştırma Tebliğleri Serisi 2006-01**, Nisan 2006.

TUNAY, K. Batu ve A. Murat SİLPAR. "Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Karlılığa Dayalı Performans Analizi-II", **Türkiye Bankalar Birliği Araştırma Tebliğleri Serisi 2006-02**, Nisan 2006.

TUNAY, K. Batu. "Bankacılık Krizleri ve Erken Uyarı Sistemleri: Türk Bankacılık Sektörü İçin Bir Model Önerisi", **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar**, Cilt.4, Sayı.1, 2010, ss.9-46.

TUNAY, K. Batu ve İlyas AKHİSAR. "Performance Evaluation and Ranking of Turkish Private Banks Using AHP and TOPSIS", **MIC 2015: Managing Sustainable Growth, Proceedings of the Joint International Conference**. Slovenia: University of Primorska. 28–30 Mayıs 2015, ss.251-258.

Türkiye Bankalar Birliği. “Bankalarımız”, 2018, TBB Yayın No.331, https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59 (08 Mayıs 2019).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). “Finansal Piyasalara İlişkin Basın Duyurusu”, 13 Ağustos 2018, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Basin/2018/DUY2018-31 (24 Mart 2019).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). Finansal İstikrar Raporu Sayı.27, Kasım 2018, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/7be5ffea-3a41-4533-933a-db63c8943bdc/Fir_TamMetin27.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-7be5ffea-3a41-4533-933a-db63c8943bdc-mtzrkqW (24 Mart 2019).

ULAŞ, Efehan ve Burak KESKİN. "Performance Evaluation and Ranking of Turkish Banking Sector", **Procedia Economics and Finance**, Vol.25, 2015, ss.297-307.

URAL, Mert. “Bankacılık Sistemimizde Verimlilik”, **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Vol.14, No.2, 1999, ss.147-158.

WACHTEL, Paul. “Growth and Finance: What Do We Know and How Do We Know It?”, **International Finance**, Vol.4, No.3, 2001, ss.335-362.

VANDER VENNET, Rudi. “Cost and Profit Dynamics in Financial Conglomerates and Universal Banks in Europe”, SSRN Working Papers, 1998, No.160493, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=160493 (26 Şubat 2018).

WANG, Ke, Wei HUANG, Jie WU ve Ying-Nan LIU. "Efficiency Measures of the Chinese Commercial Banking System Using an Additive Two-stage DEA", **Omega**, Vol.44, Nisan 2014, ss.5-20.

WANKE, Peter, M. Kabir HASSAN ve Luiz Octávio GAVIÃO. "Islamic banking and Performance in the Asean Banking Industry: A TOPSIS Approach with Probabilistic Weights", **International Journal of Business and Society**, Vol.18, No.1, 2017, ss.129-150.

WIRNKAR, Alphonsius Dzeawuni ve Muhammad TANKO. “CAMEL(S) and Banks Performance Evaluation: The Way Forward”, *SSRN Working Papers*, 2008, No.1150968, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1150968 (15 Mart 2018).

World Bank. “Bank Regulation and Supervision Survey”, Eylül 2012, https://www.worldbank.org/en/research/brief/BRSS (15.12.2017).

World Bank. “Global Financial Development Database”, 2018, https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/data/global-financial-development-database, (03.02.2019).

World Bank. “World Bank Countries and Economies Data”, 2018, https://data.worldbank.org/country (06.07.2018).

World Bank. “World Bank Open Data”, 2018, https://data.worldbank.org/ (06.07.2018).

WU, Hung-Yi, Gwo-Hshiung TZENG ve Yi-Hsuan CHEN. "A Fuzzy MCDM Approach for Evaluating Banking Performance Based on Balanced Scorecard", **Expert Systems with Applications**, Vol.36, No.6, 2009, ss.10135-10147.

YALÇINER, Damla ve Meltem KARAATLI. "Mevduat Bankası Seçimi Sürecinde Topsis Ve Electre Yöntemlerinin Kullanılması", **Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences**, Cilt.23, Sayı.2, 2018, ss.401-423.

YILDIRIM, Bahadır Fatih ve Ebru DEMİRCİ. "Banka Performansının TOPSIS-M Uygulaması İle Değerlendirilmesi", **Söke İşletme Fakültesi Priene Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.1, Sayı.1, 2017, ss.35-48.

YILDIRIM, Oğuz. “Türk Bankacılık Sisteminde Basel Kriterleri”, **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt.52, Sayı.609, 2015, ss.9-21.

YILMAZ, Abdurrahman ve Nizamülmülk GÜNEŞ. "Efficiency Comparison of Participation and Conventional Banking Sectors in Turkey between 2007-2013", **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, Vol.195, 2015, ss.383-392.

YOLALAN, Reha. “Türk Bankacılık Sektörü için Göreli Mali Performans Ölçümü”, **TBB-Bankacılar Dergisi**, Sayı.19, 1996, ss.35-40.

ZAGORCHEV, Andrey ve Lei GAO. “Corporate Governance and Performance of Financial Institutions”, **Journal of Economics and Business**, Vol. 82, 2015, ss.17-41.

ZUHROH, Idah, Munawar ISMAIL ve Ghozali MASKIE. "Cost Efficiency of Islamic Banks in Indonesia–A Stochastic Frontier Analysis", **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, Vol.211, Kasım 2015, ss.1122-1131.